

RIM / VLADA UMAKNILA ODLOK O »POLITIČNI REŠITVI« ŠKANDALA O PODKUPNINAH

# Amato na vrvici

Stranke večine zopet strnile svoje vrste - DSL noče predčasnih volitev

UVODNIK

## Druga plat medalje

BOJAN BREZIGAR

Včeraj se je marsikdo upravičeno vprašal, ali je Italija na robu prepada ali pa je že strmoglavila vanj. Nove aretacije, tokrat v vrhu italijanskega gospodarstva, nove preiskave in zaslišanja, povoljno mnenje poslanske komisije o odvzemu imunizacije Craxiju, padec vrednosti lire, padec na milanski borzi, ob vsem tem pa nezmožnost parlamenta, da odobri volilno reformo in s tem začne novo obdobje italijanskega političnega sistema.

Odgovor najvisjih predstavnikov oblasti je bil jasan: Scalfaro, ki je Amatu prepeljal, da bi izbrisal odgovornosti politikov v zvezi s podkupninami, je obenem opozoril predsednika vlade na odgovornost, ki jo nosi. Amato torej ni odstopil, kajti v tem trenutku bi brezvladje se poslalsko politično, predvsem pa gospodarsko stanje v državi. Ob vseh kritikah vendar priznanje, da se vlada zaveda, da se v tem trenutku ne more odpovedati svojim odgovornostim.

Trst ni izven viharja, ki je zajel državo. Včerajšnji dogodki, predvsem aretacije v tržaškem pristanišču, pričajo, da je tako. Zato bi bilo tudi tu upravičeno pričakovati, da si bodo ljudje, ki so za to poklicani, v tem trenutku prevzeli svoje odgovornosti. Tržaški zupan ni tega mnenja: v trenutku, ko je uvidel, da so njegovi stranki vetrovi naklonjeni, je izkoristil spor z vlado, da je napovedal svoj odstop, da bi izrazil predčasne volitve. Komentar ni potreben. Morda bi samo rekli, da predstavlja tudi tokrat Trst drugo plat medalje. Seveda slabšo.

VOJIMIR TAVCAR

RIM - Giuliano Amato vztraja in zaenkrat ne bo odstopil. Ujetnik svoje siskosti in nesposobnosti italijanske politične scene, da bi oblikovala trdnejšo alternativo, se bo italijanski premier danes predstavil parlamentu, da orise dogodke, ki so konec prejšnjega in v začetku tega tedna vzbudili javno mnenje, in pove, zakaj je vlada sprejela odlok, ki bi dejansko oprostilo politike, vpletene v podkupninsko afero. Ta odlok je včeraj vlada po dvehurni posvetu umaknila, potem ko je predsednik republike Oscar Luigi Scalfaro v nedeljo sklenil, da ga ne odloži.

Politični barometer je tudi včeraj, kot že večkrat v zadnjih tednih, stalno nihal in kazal izmenično na odstop ali na vztrajanje. Končno se je po dolgem jutru in prav tako napetih opoldanskih urah ustalil. O usodi vlade bo, kot že nekajkrat v teh mesecih, moral spet odločiti parlament. »Amato bo govoril najprej v senatu in nato v zbornici in vlada bo na osnovi razprave preučila položaj, ker noče več biti strelodov za vse,« je razpravo ministrskega sveta sintetiziral minister za javna dela Vittorio Merloni.

Kriza torej se ni preprecena, pač pa je odločitev le odložena za nekaj dni. Toda Amato, z blagoslovom predsednika republike Scalfara, zaenkrat vztraja. In včeraj je nadomestil odstopajočega ministra za okolje Carla Ripa di Meano z dosedanjim podtajnikom v zunanjem mi-

nistrstvu Valdom Spinijem.

Včerajšnji sklep je nedvomno le obliček na veliko rano italijanske družbene in politične krize. Toda stranke vladne koalicije, ki so se v ponedeljek s svojim molkom delno ogradle od Amatovega kabineta in ga prepustile kot osamljen strelodov jezi opozicije, predvsem pa javnega mnenja in sredstev množičnega obveščanja, so včeraj ob strahu pred praznino, ki bi nastala z Amatom odstopom, spet strnile svoje vrste. In medtem ko je predsednik republike Scalfaro na Kvirinalu prepricaval premiera, naj ostane na svojem mestu, so teletipirski odtipkavali prvi rafal izjav v podporo vladi. Pa tudi DSL je nekoliko omilila svoje ponedeljkovo stališče, iz katerega bi se lahko sklepalo, da ima raje predčasne volitve kot sedanjo vlado. DSL noče predčasnih volitev so precizirali včeraj iz Ul. Botteghe oscure, k tem sili sedanja vlada s svojimi napakami, ki poglobljajo razkorak med ljudmi in institucijami. Zato jo je treba zamenjati čimprej.

Včerajšnji vladni sklep so republikanci ocenili kot zopetno napako in zgrešen poskus ignorirati to, kar se je v teh dneh zgodilo. SKP pa napoveduje, da bo ob koncu razprave zahtevala glasovanje. Če bo do tega res prišlo, bo sedanja koalicija znala strniti svoje vrste v zadostni meri in braniti Amata, ki je bil z umaknjem odlokom le nespretni in nekoliko naivni interpret želja večine.

## Aretirali predsednika ENI

Gabriele Cagliari, predsednik italijanskega mogotca Eni, je zadnji na seznamu "uglednih" osebnosti, ki so jih aretirali v okviru preiskav o podkupninah. Njega in pooblaščenega upravitelja toskanske družbe Nuovo Pignone Franca Ciattija dolžijo hude korupcije: omogočila naj, da bi

družba Nuovo Pignone dobila v zakup dela za metanizacijo central ustanove ENEL, za to naj bi izplačala socialističnemu posredniku Bartolomeu De Tomi 4 milijarde lir. Zaenkrat sta oba priznala, da sta vedela za podkupnine.

STRAN 4

## Dve leti (pogojno) za Carro

Po raznih dezalah Italije se širijo preiskave, aresti in jamstvena obvestila v zvezi s delovanjem in zakupih ustanove Anas. V Anconi pa so zaradi "družljivosti" centra Cemim zaprli devet oseb, sodniki pa so izdali še enajst jamstvenih obvestil. Včeraj proti večeru se

je v Milanu zaključil proces proti glasniku bivšega vsedravnega tajnika KD Forlanija Enzu Carri: obsodili so ga na dve leti zaporu pogojno. V milanskem zaporu pa so začeli zasliševati bivšega funkcionarja KPI Prima Gregantija.

STRAN 4

## Rovelli in Marinelli: hišni pripor

Bivši glavni direktor Avtonomne ustanove za tržaško pristanišče (Eapt), Luigi Rovelli, ter bivši konzul Enotne družbe pristaniških delavcev (Culpt) Vincenzo Marinelli sta od včeraj v hišnem priporu. Oba sta obtožena prevare v obtežljivih okoliscinah.

S svoje strani je DSL včeraj izrazila solidarnost konzulu Marinelliju v pričanju, da bo sodelstvo odkrilo resnico in poudarila, da tako imenovana »operacija cistoce« v luki vse bolj odkriva svoj instrumentalni značaj.

STRAN 5

## Craxi kmalu brez imunizacije

Bivšemu socialističnemu tajniku Bettinu Craxiju bodo skoraj gotovo sodili zaradi kršitve zakona o javnem financiranju strank, korupcije in posesti ukradenega blaga. Parlamentarni odbor za odvzem imunizacije je namreč zavrnil Craxijev samozagovor in sklenil

predlagati parlamentu, kateremu pritice zadnja beseda, naj omogoči sodni postopek proti socialističnemu voditelju. Glede na široko večino, ki se je ustvarila v odboru, skorajda ni dvoma, da bo parlament to priporočilo osvojil.

STRAN 4

## Pordenon: aretiran De Carli

V Pordenonu so včeraj aretirali Francesca De Carlija, bivšega poslanca PSI, pod obtožbo izsiljevanja z javnega položaja. Vsebinska obtožnica sicer ni znana, kaže pa, da so ga v zapor spravile nepravilnosti med rekonstrukcijo Pušje vesi (Venezonja) po potresu leta 1976. Takrat je bil De Carli

podpredsednik deželne vlade Furlanije Julijske krajine.

Pač pa so včeraj izpustili iz zapore furlanskega gradbenika Claudia De Eocherja, ki je bil aretiran pred dnevi pod obtožbo, da je plačal masne podkupnine.

STRAN 5

SLOVENIJA / USPEŠEN OBISK V FRANCIJI

## Predsednik Kučan in minister Peterle spet doma

Pogovori tudi o morebitnih francoskih investicijah

LJUBLJANA - Predsednik republike Milan Kučan se je v terek zvečer vrnil z dvodnevnega obiska v Franciji, kamor ga je povabil predsednik Francois Mitterrand. Spremljal ga je zunanji minister Lojze Peterle.

Tiskovno konferenco, na kateri bo mogoče izvedeti podrobnosti o izidih pomembnega obiska, so sklicali za sredo opoldne, francoska tiskovna agencija AFP in slovenska STA pa sta že v terek poročali o Kucanovem srečanju z novinarji v Parizu, kjer je slovenski predsednik posebej spregovoril o balkanski vojni.

Med Slovenijo in Francijo, je rekel Kučan, ni bistvenih razlik kar zadeva ocene o možnostih za ustavitve vojne. Opozoril je le, da se mu zdi napadna ocena, da gre v Bosni za državljansko vojno, ne pa za srbsko agresijo na suvereno državo Bosno in Hercegovino. Agresorja, ki krši vsa mednarodna načela,

je potrebno izobčiti iz mednarodne skupnosti, saj ogroža varnost in mir v Evropi in na vsem svetu.

Slovenski predsednik ga je zavrnil tudi izenacevanje krivde Srbije in Hrvaske za vojno v Bosni in Hercegovini in opomnil, da je vojno sprožila Srbija.

Balkansko krizo bi morala reševati Evropa, ki je zagrešila napako, ko je dovolila vpletanje Organizacije združenih narodov.

Zunanji minister Lojze Peterle je na tiskovni konferenci v Parizu predstavil politične in gospodarske procese v Sloveniji. Francoske novinarje pa so posebej zanimali gospodarska preobrazba, sanacija bančnega sistema in urejanje odnosov z Italijo in Hrvasko.

Predsednik Kučan se je drugi dan obiska v Pa-



rizu sicer pogovarjal s predsednikom francoskega senata Renejem Monoryjem in predsednikom Socialistične internacionale Pierrom Mauroyem, nenapovedano pa se je srečal tudi s predsednikom arbitražne komisije Robertom Badinterjem.

ITALIJA / ŠKANDAL O PODKUPNINAH OGROŽA GOSPODARSTVO

## Eden najhujših »črnih dnevov« za italijansko liro in milansko borzo

Dolar je prekoračil mejo 1600 lir, posegi Bankitalie preprečili najhujše

RIM, MILAN - Politicna negotovost in aretacija predsednika ENI Cagliarija sta včeraj dodbora zamajali tudi italijansko gospodarstvo. Lira je doživela težak dan predvsem v odnosu do ameriskega dolarja in nemške marke. Vrednost ameriske valute je prekoračila »psihološko mejo« 1600 lir in je včeraj celo dosegla vrednost 1614 lir, kar je najvišja absolutna vrednost po letu 1985, dan prej je bilo treba odsteti za ameriški dolar »lex 1577, 40 lire, nemška marka pa se je povzpela vse do 973 lire. Položaj se je kasneje nekoliko umiril, ko je minister za trgovino Vitalone zanimal govorice o skorajšnji vladni krizi in ko je Bankitalia krepko segla po deviznih rezervah, da je rešila liro pred nadaljnjim drsenjem. Po teh posegih se je valutni trg nekoliko umiril, dolar pa je bil vseeno vreden 1601, 8 lire, marka pa 965, 38 lire. Italijanska valuta je torej v



Zaradi padca vrednosti delnic je bilo ozračje na milanski borzi skrajno napeto (AP)

enem dnevu izničila vse, kar je pridobila ob napovedi, da bo nemška Bundesbank zvisala eskontno mero.

Nic boljši ni bil položaj na milanski devizni borzi. Govorice o vladni krizi so pogojeva-

le poslovanje borze od vsega začetka, demantiji pa niso spremenili negativnega trenda, tako da je ob koncu kotacij indeks MIB padel za 3, 18%. Delnice Fiat so izgubile 3, 22% (prednostno kar 4, 45%), Medio-

RUSIJA / KONGRES POSLANCEV

## Jelcinova odločilna bitka za oblast

Že jutri izredno stanje?

MOSKVA - V Moskvi se danes predsednik Boris Jelcin in kongres ljudskih poslancev, v katerem utegnejo biti predsednikovi konzervativni nasprotniki v večini, spopajajo za oblast.

Poslanci so se namenili zavreči Jelcinov predlog o plebiscitu, na katerem naj bi volilci glasovali o uvedbi predsedniškega sistema, glasovali pa bodo tudi o morebitnem kršenju ustave, pri čemer naj bi bil glavni gresnik prav sef države.

Utegne se zgoditi, napovedujejo poznavalci, da bodo poslanci predsedniku dokazali, da se izvršna oblast ni menila za demokratična načela in da se sef države vedel avtoritativno.

Ce bodo predsednika odstavili, bo to brzkone sprožilo Jelcinovo jezo, razpustitev parlamenta in razglasitev izrednega stanja.

Po neuspelem poskusu državnega udara avgusta 1991 v Rusiji se ni bilo tako vroče, kot je danes.

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

## Dežela: Turello ostane do volitev

Deželni svec je zavrnil nezaupnico odboru, ki so jo predložili predstavniki DSL in Zelene liste. Turellova vlada bo ostala na krmilu Dezele vse do junijskih volitev.

stran 5

## Politična kriza tržaške uprave

Tržaški občinski odbor je v krizi. Župan Staffieri je napovedal odstop, če vlada ne bo rešila plovne družbe Lloyd, odborniki PSI pa so že odstopili. V Trstu je spet zapihal veter predčasnih volitev.

stran 6

## Gripa na Tržaškem

Tržaško pokrajino je zajel val gripe. Nadležna bolezen se pojavlja nenadno z visoko vročino. Krajevna zdravstvena enota priporoča bolnikom, naj se obrnejo na družinskega zdravnika, ker so bolnišnice prav zaradi gripe na robu zmogljivosti. Zdravnik priporoča bolnikom predvsem počitek.

stran 6

## Gorica: občinska uprava v zagati

Mestna sekcija SSK v Gorici se je predsedniči odločila za prehod v opozicijo, pokrajinsko tajništvo pa naj bi ta sklep potrdilo sinoči. Občinska uprava je sedaj v zagati, saj razpolaga le še z minimalno in nezanesljivo večino. DSL postavlja za vsotop v mestno upravo svoje pogoje, z druge strani pa se ponujajo mislovc.

stran 8



## Italijanska moda za pletenine

Pred krizo proizvajalce, pred mrazom pa odjemalce bodo v naslednji zimni obvarovale pletenine. Tako so se odločili ustvarjalci in proizvajalci italijanske mode, ki so želeli ukrepati še pred izbruhom prave krize. Tudi tokrat so se Italijani izkazali za prave mojstre.

stran 16



## NOVICE

Mitterrand bo gostil  
Milosevića in Vancea

PARIZ - Francoski predsednik Francois Mitterrand bo v četrtek predsedal sestanku med mirovnima pogajalcema Cyrusom Vanceom in lordom Davidom Owmom na eni strani ter srbskim predsednikom Slobodanom Milosevićem na drugi, so sporočili iz kabineta francoskega predsednika. Pobudo za sestanek sta menda dala Vance in Owen, da bi pred novim krogom newyorških pogajanj o Bosni skušali ugotoviti, »kakšen prispevek Vance-Owno-vemu mirovnemu načrtu bi lahko prispeval Beograd.« je dejal predstavnik francoske vlade za tisk. (AFP)

## Pogovori Colombo-Christopher



WASHINGTON - ZDA niso zaskrbljene, a budno sledijo razvoju političnega dogajanja v Italiji. To je povedal italijanski zunanji minister Colombo po srečanju s svojim ameriškim kolegom Warrenom Christopherjem. Sef italijanske diplomacije je obenem navedel, da ZDA cenijo italijansko zavzetost tako v Somaliji kot v Bosni. Glede Bosne je Christopher Colombu precej jasno povedal, da washingtonska administracija ni navdušena za morebitno ameriško vojaško angaziranje na tlu nekdanje Jugoslavije. (Ansa)

Nasilje berlinske policije  
do tujih priseljencev

BERLIN - Nemška državna televizijska mreža ZDF je sinoci v novinarski reportazi jasno dokazala, da se berlinski policisti vse preveč nasilno znasajo nad tujimi priseljenici. Decembra lani so agenti v neki policijski postaji grobo pretepli nekega 32-letnega Franca in ga opsovali z »umazaniam Judom«. Podobno usodo sta doživela dva srilanska državljana, enega so celo pretepli v javnosti, tako da ima ZDF se dodatne dokaze. Odgovoren za stike z javnostjo pri berlinski policiji ni hotel komentirati obtožb, napovedal je le preiskavo. Berlinska policija je že dalj časa tarča napadov, ker je med pomožne agente sprejela tudi neonacistične simpatizerje in kriminalce. (Ansa)

Rdeča armada je na Poljskem  
povzročila ogromno  
ekološko škodo

VARSAVA - Rdeča armada je na Poljskem povzročila ogromno ekološko škodo, ker je nafto in druga tekoča goriva pošiljala v pomorsko oporišče pri poljskem pristanišču Swinoujście po dotrajanih ceveh, tako da je v zemljo odtekel več kot milijon litrov tekočega goriva. Nafta je onesnažila podtalnico, tako da bo morala Poljska samo na tem območju porabiti za sanacijo 50 milijonov lir. Celokupna ekološka škoda, ki jo je povzročila nekdanja sovjetska armada na Poljskem, pa znasa po približnih ocenah 1.750 milijard lir. (Ansa)

Peres obljublja povratek  
vseh izgnanih Palestinecev

STRASBOURG - Pred koncem letosnjega leta se bo lahko na svoje domove vrnilo vseh 400 izgnanih Palestinecev. To je včeraj evropskim poslancom v Strasbourgu zagotovil izraelski zunanji minister Simon Peres. Po njegovem je islamsko fundamentalistični Hamas nevarnejši in vplivnejši od Arafatovega PLO. Pripravljen je tudi sestati se z Arafatom, če bo ta obsodil »nasilje in terorizem«. Za Peresa samo »svobodne in demokratične« volitve lahko določijo, kdo bodo palestinski predstavniki, ki se bodo pogajali z Izraelci. (Ansa)

## V.S.S.D. v Equmi

LJUBLJANA - Sinoci je bila v omenjeni galeriji pred številnim občinstvom otvoritev razstave "različnih materialov in kombinirane različne obdelave" le-tega pod naslovom Prostorska slika "Rdeče morje" (rdeči planet), 3. slika 2. dejanje. Najnovejša od 1986. leta delujoče skupine Ves slikar svoj dolg prinaša "trdo, a predvsem vztrajno delo na številnih (skoraj nestetih) elementih, ki pa ostajajo popolnoma individualni." Po mnenju avtorjev galerijski prostor Equine z omenjeno razstavo postaja prostor prisotnosti oziroma "s tem galerija sele JE prostor". (T.D.V.)

## Embargo zaustavil rešilce



HANNOVER - Teh devet novih rešilcev je zasegla nemška policija. Kupil jih je švicarski rdeči križ, namenjeni pa so bili Srbiji. Zaradi mednarodnega embarga jih zaenkrat v Srbijo ne smejo izvoziti, izvoznike pa so obtožili zaradi kršitve embarga, rešilci pa cakajo na dvo-rišču policijske postaje v Hannoveru. (AP)

## ZDA / AMERIŠKO-FRANCOSKI VRH

Clinton in Mitterrand se  
strinjata za pomoč Jelcinu

Šef Bele hiše pa nasprotuje izrednemu zasedanju »sedmerice



François Mitterrand je strumno korakal za 30 let mlajšim Billom Clintonom (Telefoto AP)

## ZRJ / PREVARANT

Jezda je odšel,  
politiki so v zadregi

Samozvani milijarder je vse potegnil za nos

BEOGRAD - Približno 500.000 varčevalcev Jugoskandik banke v Beogradu, katere lastnik, multimilijonar Jezdimir Vasiljević, je v ponedeljek zapustil Jugoslavijo, se tesno sprašuje, kaj bo z njihovimi prihranki.

Okenca Jugoskandik banke so bila v Beogradu v ponedeljek in torek zaprta, čeprav je Jezdimir Vasiljević na tiskovni konferenci v Budimpešti izjavil, da jih bodo znova odprli v sredo, saj so prihranki varčevalcev »zavarovani« z 210 kg zlata, kar naj bi ustrezalo 8 milijonom nemških mark.

Kljub temu se je stotine vznemirjenih varčevalcev zacelo v ponedeljek ponoci zbirati pred vrati podružnic Jugoskandik banke v številnih mestih v Srbiji, zlasti v Novem Sadu in Ni-

šu, kot je sporočila agencija Tanjug. Podružnice so v torek zjutraj odprli in »funkcionirajo normalno«, so Tanjugu sporočili predstavniki banke.

Srbski in predvsem crnogorski mediji so beg samozvanega milijarderja, ki naj bi rešil njihovo gospodarstvo pred zlomom, pospremili s skromnimi agencijskimi vestmi, saj se je končno le izkazalo, da so vse hvalnice, ki so jih peli »podjetniku«, le dobro zrezana prevara, na katero je naselilo tudi državno vodstvo. Delavcem na Svetem Stefanu, ki ga je Jezda zakupil za 570 tisoč dolarjev, ki jih vlada nikoli ni vide-la, je Gazda obljubljal place v devizah, dobili pa so figo pod nos, ki so jih počeli in jih se počno po Hrvaški in Bosni. (S.R., AFP)

scenih je Jezda okrog sebe zbral vkrimalce in vojne dobickarje iz nekdanje Jugoslavije, pa tudi sirse, in se dodobra okoristil z navnostjo crnogorskih politikov, ki so mu dali na razpolago celo naftna skladišča v Baru in Risnu, v kateri je shranjeval prethotapljeno nafto iz Izraela, Grčije, Romunije, namenjena pa je bila seveda - kam drugam kot - v Srbijo. Več kot razumljivo je da bodo skušali uradni mediji zadevo cim prej potisniti v pozabo, saj bi v nasprotnem morali razkriti tudi vse nepostene posle srbskega in crnogorskega vrha, ki se jih je v zadnjih devet letih nabralo kar lepo stevilo, tudi ce odmislimo vse tiste grozote, ki so jih počeli in jih se počno po Hrvaški in Bosni. (S.R., AFP)

WASHINGTON - Zahod ne sme čakati na julijski vrh sedmih industrijsko najbolj razvitih držav sveta v Tokiu, da bi pomagal Borisu Jelcinu iz sedanje težke politične in gospodarske krize. S tem sta se v glavnem strinjata tako ameriški predsednik Bill Clinton kot njegov francoski kolega François Mitterrand na prvem ameriško-francoskem vrhu po Clintonovi izvolitvi. »Jelcinu moramo ponuditi roko pred juljskim vrhom«, je navedel ameriški predsednik Clinton na skupni tiskovni konferenci v East Roomu Bele hiše. Ameriški predsednik pa se je ogradil od Mitterrandovega predloga, da bi pred juljskim sklicali izreden vrh, ki bi ga v celoti posvetili ruskem vprašanju in Borisu Jelcinu. »Morda bi bilo tako srečanje koristno«, je navedel ameriški predsednik, »a za to je se nekaj odprtih vprašanj: Japonci imajo na primer precejšnje pomisleke.« Po njegovem »obstajajo druge poti«, po katerih lahko pomagajo Jelcinu in Rusiji. Vsekakor se bo Bill Clinton ponovno sestal s francoskim predsednikom Mitterrandom, ko se bo ta vrnil z obiska v Rusiji, ki ga načrtuje za prihodnji teden.

Z ruskim predsednikom Borisom Jelcinom pa se bo Clinton sestal 3. in 4. aprila v Kanadi. »Po tem obisku, morda pa se prej, bom poskušal mobilizirati druge države za skupni nastop, pa naj bo to s sedmimi veliki ali pa ne.« Zamisel o izrednem vrhu sedmerice ni nova za Billa Clintona. Predvčerajšnjim mu jo je namrec predlagal bivši republikanski predsednik Richard Nixon, ki je novemu ameriskemu predsedniku povedal, da mednarodne monetarne organizacije niso v stanju same rešiti »ruskega vprašanja«. »Potrebujemo politično telo«, je poudaril Nixon, ki v sedmerici vidi tisti organ, ki lahko sprejme politične odločitve in ne samo finančne. S to zamisljo pa se Clinton ne strinja, ker bi povzročila preveč zapletov.

Poleg Bosne, kjer je tudi prišlo do delnih razhajanj, sta se predsednika dotaknila tudi kocljičnega vprašanja pogajanj GATT o svobodni trgovini. Clinton, ki je 30 let mlajši od Mitterranda, je priznal, da je bila izmenjava mnenj koristna. »Mitterrand je predsednik že toliko časa... Naučil sem se marsikaj in sem cenil njegovo odkritost«, je izjavil »mladi Bill Clinton«.

## HRVAŠKO - SLOVENSKI ODNOSI / NUKLEARKA KRŠKO

Zagreb naj bi delno poravnal dolg  
do jedrske elektrarne

Po hrvaških virih je bilo včeraj plačanih deset mio dolarjev dolga, kar je le četrtnina dolgovanega zneska - Vplačilo pet minut pred dvanaajsto

MILE UK - GORAN MORAV; EK

LJUBLJANA, ZAGREB - Po podatkih, ki smo jih dobili na slovenskem sekretariatu za energetiko, Hrvaška do včeraj popoldne kljub ultimatu, da ji bo slovenska stran priskrbeli dobavo elektrike, ni nakazala del dolga Jedrske elektrarne Krško v vrednosti 662 milijonov dolarjev. Razlog za to je po vsej verjetnosti časovna stiska, saj so na sekretariatu za energetiko dobili pismo, v katerem hrvaški minister za industrijo, ladjedelništvo in energetiko Franjo Kajfež zagotavlja, da naj bi hrvaška stran že včeraj ali najkasneje danes poravnala dolg v vrednosti deset milijonov dolarjev oziroma v tolarški protivrednosti, s čimer bi deblokiral račun v krški elektrarni in omogočili izplačilo zaostalih

lih plac. Kot je povedal slovenski sekretar za energetiko Boris Sović, hrvaška stran obljublja, da bo ostale dolgove do ravnosti, ko bi se izenacila z dolgom slovenskih odjemalcev, poravnala do konca tedna.

Hkrati pa hrvaški viri trdijo, da je elektrogospodarstvo sosednje države včeraj vplačalo 10 milijonov dolarjev. To je samo četrtina dolga, ki jih Hrva-ti dolgujejo elektrarni, vplačali pa so jih pet minut pred dvanaajsto. Slovenska vlada je namrec, kot trdijo, zagrozila, da bo hrvaško tržišče odklopila, ce ne bo do 9. marca poravnalo visokega primanjkljaja. Mihovil Bogoslav

Matković, direktor urada za informiranje hrvaškega elektrogospodarstva, je povedal, da bo z delnim plačilom dolga deblokiran račun JE Krško in da bodo zaposleni končno dobili place. Z Gospodarsko banko Zagreb, ki je s svojim posojilom omogočala delno plačilo dolga, se hrvaško elektrogospodarstvo pogaja o zagotovitvi dodatnih 5 milijonov dolarjev, tako da bi Hrvaška svoje dolgove zmanjšala na približno raven slovenskega dolga. Po podatkih HEP Hrvaška potem, ko je del dolga že plačala, elektrarni Krško dolguje se približno 30 milijonov dolarjev, Slovenija pa okrog 20 milijonov dolarjev. Tem zne-

skom je treba dodati se zahtevek za 35 milijonov dolarjev za lanski remont nuklearke in okrog 20 milijonov dolarjev za nabavo goriva. Računajo, da bi Hrvaška in Slovenija pri JE Krški utegnili do konca leta vknjiziti okrog 80 milijonov dolarjev dolga.

Po besedah Mihovila Bogoslava Matkovića iz Slovenije se ni prišel uradni odgovor potem, ko je bil del hrvaškega dolga že plačan, v Zagrebu pa so prepričani, da bo sosednja država pokazala razumevanje za njihove elektroenergetске težave. Za rešitev sedanje zelo kritične preskrbe z električno energijo in zadreg s Slovenijo v zvezi s krško elektrarno na Hrvaškem napovedujejo podražitev električne energije.

## KOMENTAR

Tostran  
in onstran  
stečajev

BOZO KOVAC

Slovenski državni račun se ni izsel in parlament je zavrl je rast plac, tako zmanjšal pritisk na prihodnji proračun ter obenem poskrbel, da bodo podjetniške bilance v državnem in družbenem sektorju nekoliko manj oskubljene. Za takšno parlamentarno odločitev ni bilo težko najti pravih argumentov, ekonomisti pa so že nekaj časa prepricavali javnost, da so slovenske place previsoke. Videti je, da jim ljudje verjamejo. Tako je vsaj za zdaj. Le sindikalni voditelji in zaupniki napovedujejo, da bodo posegli v sindikalno orožarno.

Vlada si je vsekakor pridobila nekaj časa, da uredi svoje vrste in seveda bilance, vmes pa se bo pogajala s sindikalnimi voditelji o socialnem miru v prihodnjih mesecih. Vendar se ta zgodba ne more srečno izteci, ce bo vlada dolgo čemela samo na včerajšnjem ukrepu in ga ne bo opremila z razvidno razvojno politiko. Ljudje hocejo vedeti, ali je onstran stečajev in teznjavnih časov kaj boljsega kot na tej strani. Takšno vprašanje pa potrebuje zelo razvejan odgovor, ki je za zdaj zavrt v gosto meglo. Ce naj bo namrec onstran stečajev kmalu boljše, potem bi morali imeti vsaj sporazum z Evropsko skupnostjo. Odprli naj bi si nove trge, ki ne bi jemali samo najboljšega blaga, ampak bi bili nekaj vmesnega med nekdanjim jugoslovanskim ter zahtevnim zahodnim trgom. Vrata v Slovenijo naj bi bila široko odprta za tuji kapital, ki bi v Slovenijo videl ne le neokolonialistično priloznost za poceni delovno silo, temvec tudi izhodišče za skupno osvajanje novih trgov. Na vsa ta vprašanja bo treba kmalu odgovoriti, sicer obroča okoli parlamenta kmalu ne bodo več sestavljali samo sindikalni zaupniki, ki jih od daleč opazujejo radovedni ljubljanci, na političnem prizorišču pa se bodo pojavile nove leve stranke, ki v parlamentu ne bodo glasovale za zaviranje rasti plac.

## POGLEDI

## Vstajanje revnih in bogatih

Na svetu sta dva naroda, med katerima ni nikakršnega obcevanja in simpatije. Prav nič ju ne zanima, kakšne so misli, navade in občutja drugega - kot da bi prebivala daleč narazen ali celo na različnih planetih. Vsak drugega sta vzgojena, hranita se z drugo hrano, navajena sta različnih manir, ne ravната se po istih zakonih...

Kaj mislite, za katere dva naroda gre? V poskusih, da bi odgovorili na to vprašanje, lahko izkazete vse svoje znanje zemljepisa in zgodovine in naštete vse mogoče, med seboj razlikujoče se narode. Pa vam gotovo ne bo prišlo na misel, da bi odgovorili tako kot tisti, ki je avtor zgornje primere, angleški državnik Benjamin Disraeli: to sta naroda bogatih in revnih, ki se po njegovem razlikujeta bolj kot katera-koli druga dva!

Ko je Disraeli razpredal svoje misli, se je pisalo leto 1845. Istega leta je Friedrich Engels koncal svoje znamenito delo o položaju delavskega razreda v Angliji. To je bil čas zgodnjega kapitalizma in najhujše delitve na dve skrajnosti: eni so postajali vse bogatejši, drugi iz dneva v dan bolj obubožani. Na domnevi, da se bodo slednji uprli in prekucnili krivična družbena razmerja, se je nato zgradila nova ideologija, ki je poldrugo stoletje obvladovala dober del duhov tega sveta. In ga tudi prevracala, čeprav ne toliko v razvitem jedru kot na njegovem manj razvitem obrobju.

Moralno sprevrženost zgodnjega kapitalizma in polarno nasprotnost

polozaja revnih in bogatih v njem je posebno duhovito dojel francoski pisatelj Anatole France. V kapitalizmu, je zapisal, so pred zakonom vsi enaki, revni in bogati. Ta vzvišena enakost prepoveduje tako enim kot drugim, da bi spali pod mostovi, beracili in kradli kruh. (1894) In se: »V vsaki omikani državi je bogastvo sveta stvar; v demokraciji je edina sveta stvar.« (1908) In tako naprej. Internacionala revnih se je namenila taki demokraciji upreti. Vendar jo je navidez sprta, a s skrivnimi kapitalistimi vezmi povezana loza bogatih, kar dvakrat zapored poslala v klavnico: v prvi in v drugi svetovni vojni. Po zadnji pa se je kapitalizem navadil samega sebe »mojstriti«. Namesto prejšnje polarizacije smo dobili nekaj vmesne-

ga: univerzalni srednji sloj. Kaj pa danes? Trije otoki svetovne blaginje (evropski, severnoameriški in daljnovzhodni) se se naprej mojstrijo v umetnosti blaginje in prisegajo na demokracijo. Iz preostalega sveta pa prihaja vse več skrb zbujajočih znamenj, iz katerih je mogoče razbrati, da se pogreza v novo polarizacijo na revno večino in bogato manjšino. Taka znamenja se kažejo tudi v državi Sloveniji. Nova politična elita (skupaj z »nouveaux riches«) prisega samo se na demokracijo in si sama določa place; zaljuje ostale pa prepušča delovanju ekonomskih zakonitosti in milosti svojih političnih korektur. Demokracija je sveta stvar in pred zakoni, ki jih sprejema državni zbor, smo vsi enaki, tako bogati kot revni. V socializ-

izmu, kakršenkoli ze je bil, so imeli zadnji vsaj iluzije. Zdaj se teh ne bo več. Zdi se, da je upanje revnih spet prestavljeno na oni svet.

Liberalci bodo, po svoji stari navadi, najprej poskrbeli zase. Krščanski demokrati bodo revne skušali potolažiti - z upanjem na plačilo v onstranstvu. Kaj pa levicari? Nimajo nič besed? Ali celo dejanj?

Miha Naglic

## OPRAVICILO

V včerajšnji Posti, v prispevku z naslovom Za tvorno sožitje vseh državljanov Slovenije je v tiskarni pomotoma izpadlo ime avtorja **Toneta Stefanca**. Prizadetemu in bralcem se za napako iskreno opravičujemo. Uredništvo





FILM / REŽISER FRANCI SLAK O SVOJEM PETEM FILMU IN O SLOVENSKEM FILMU NASPLOH

# Priprte oči kamere

Slavna premiera je bila sinoči v Cankarjevem domu - Film v slovensko produkcijo uvaja kriminalko - V glavni vlogi debitira Petra Govc - »Prihodnost je na strani mlajših«

TONE D. VRHOVNIK

KO ZAPREM OČI, Slovenija, 1993 (produkcija TV Slovenija i Bindweed Soundvision). Izvirni scenarij in režija: Franci Slak. Sodelavec pri scenariju: Silvan Furlan. Direktor fotografije: Sven Pepeonik. Glasba: Mitja Vrhovnik - Smrekar. Igrajo: Petra Govc, Mira Sardoc, Pavle Ravnohrib, Mario Selih, Valter Dragan, Ludvik Bagari, Dusan Jovanovic.

Franci Slak je sinočno premiero svojega novega filma, ki ga podpisuje kot scenarist, režiser in koproducent, pričakoval bolj nervozen kakor ne. V igri je bilo ogromno neznanck: od razvpite Super 16 tehnike TV Slovenija (na 36 - milimetroski trak so film skopirali v Budimpešti, in to po avtorjevem mnenju ne ravno briljantno) do zasedenosti ljubljanskih dvoran, ki bodo sprejele film **Ko zaprem oči** šele 8. aprila. V svojem opusu, ki sega okviro od klasičnega slovenskega artizma (Eva, 1983) mimo eksplisitne (Krizno obdobje, 1981; Butnskala, 1985) do poudarjene dokumentarnosti (Rojstvo naroda, 1992), najnovejše delo paradoksalno datira na "zacetek - tako nove postsocialistične proizvodnje pri nas kakor novih tehničnih možnosti. Podobno kot **Krizno obdobje** je tudi ta film nastal preko televizije, je, tokrat s povečavo ne s 16, pač pa s super 16 mm. Takrat so pogum zbrali v beograjskem Art filmu, zdaj pa je stroške v minimalnem delu pokrilo Ministrstvo za kulturo, "pravi Slak. Več poklicev hkrati ("Kar je absolutna megalomanija! ") si je Slak privoščil predvsem zato, ker gre za edino mo-

znost, da svoj projekt nadzira od začetka do konca, do distribucije in prodaje, ki ju Slovenci kot nalašč - ne glede na kvaliteto filma - praviloma ne znamo izkoristiti. Po herezi mladege režiserja Igorja Sterka na zadnjem srečanju filmskih delavcev (dejal je, naj filme pač snemajo mladi, na evropskih festivalih redno zmagujoči, ne pa starejši avtorji, kar je dvignilo precej prahu), se je zdelo Slaka pomembno povprašati, v katero generacijo sodi. Brez rezerve je na strani mlajših, predlaga celo, da bi razmerje 5 filmov na leto sploh obrnili na glavo. "Starejša generacija se najbrž ni ravno obnesla. Dejansko v zadnjih dvajsetih letih, po Hladniku, avtorski film ni dosegel tistega nivoja, ki bi ga moral, potem ko je bil vendarle dokaj solidno državno subvencioniran. Zato mislim, da bo v prihodnosti potrebno bistveno več naravne selekcije, zato sem na strani mlajših."

Z minulim delom lahko povežemo se eno avtorjevo posebnost: kakor je v **Hudodelcih** (1987) lansiral dva nova filmska obraza, Maria Selih in Anjo Ruapel, tako tokrat stavi na absolutno igrice Petra Govc. Slak trdi, da izbira igrice izključno po vlogi, ki jo povnanjajo, zato se morda ne zdijo pretirane napovedi, da imamo pred seboj novo zvezdnico - kriminalni zanj ima pač za glavno žensko vlogo jasne zahteve. "Kakor sam čakam, da me kdo odkrije, tako sem vedno vesel, da lahko odkrijem se neizkoriščeno energijo, ki je je pri nas dovolj, in to na vseh področjih. Tako **Ko zaprem**

oči ne predstavlja samo odlične igralk. Odkriva tudi izjemnega kompozista Mitjo Vrhovnika - Smrekarja in se koga. Vsak projekt mora dajati možnost novim poskusom in odpirati prostor. Vedno sem si na primer zelel stalnega snemalca, pa mi to ni uspelo. Nasprotno: zgodilo se je celo, da sta dva snemalca delala isti film. Vem pa, da bi v naslednjem filmu spet zelel delati s Petro Govc. Zdi se mi, da je še ostalo nekaj rezerve."

Ko zaprem oči je kriminalka in s tem zanrom Slak orje ledino na Slovenskem, saj se razen s Kavčičevo Minuto za umor (1962) in deloma Zupanovo TV nadaljevanke Vest in plocevi (1974) ne moremo postavljati pred Britanci, Američani in Francozi. Dejansko je Slovenija ze s pogoji (zgodba, milje, realnost) za žanr te vrste sila nepripravna, zato se je Slak potrudil in z velikim naporom namenoma stiliziral Ljubljano ("s pomočjo Plecnika, ki je resnično dramski") v urbano središče, igralske figure pa v klasične znanstvene like.

Ob realnem manku se seveda ni mogel spogledovati s priljubljenimi avtorji, predvsem Mammetom in Lynchom ter Melvilom. Zelo pa ga veseli mnenje, da napovednik filma malce asociira na Bessonovo Nikito.

Film spremlja se eno 'sumljivo' dejstvo (vsaj po tem, da se je tovrstno sodelovanje pri Jurjasevičevi Srčni dami ni najbolje vedno vesel, da lahko odkrijem se neizkoriščeno energijo, ki je je pri nas dovolj, in to na vseh področjih. Tako **Ko zaprem**

sta oba pripadnika iste generacije, s skupnimi izleti na zakotne festivale in s prijateljevanjem kroga, kamor sodita tudi Jože Dolmark (ob Marjanu Rozancu sodelavec pri **Hudodelcih**) in Filip Robar - Dorin. Sicer pa je mnenja, da kreativna filmska praksa na Slovenskem

praviloma ne najde stika s teorijo oziroma kritiko, "delo je pač nadvse težavno in zahteva poseben segment razmišljanja o filmu, ki vključuje strahovite psihofizične sposobnosti. Dejansko pa znanstvega pisanja, kolikor vem, tudi v slovenski literaturi praktično ni."

Toliko o scenaristu, režiserju in koproducentu najnovejšega slovenskega celovečerca Francija Slaku. Koliko je **Ko zaprem oči** klasična kriminalka, koliko klasičen slovenski film in koliko film Francija Slaka, so nekateri lahko ugotavljali že sinoči, na spored

ljublanske Komune in v druga slovenska mesta pa bo film prišel šele aprila. Ne glede na rezultat, bomo Slaku del "krivde" oprostili - že zato, ker se (seveda ironično) zavzema za državni dekret, ki bi vsaj za par let slovenski film enostavno prepovedal.



Petra Govc v filmu Ko zaprem oči (Foto: arhiv)

## ZIVLJENJE METROPOL - PARIZ

# Iluzija izbire v mestu kulturne hiperprodukcije

SUZANA KONCUT



deževanega« bralca, ki se znajde sredi največje pariske knjigarne FNAC in si med nepreglednim številom naslovov samozavestno izbere sebi najprimernejšo knjigo? Prej bi rekli, da se med vsemi tistimi platnicami počuti nekam čudno neobglednega. Zato so precej bolj razumljivi ne navadni pojavi, ko ti v enem mesecu (recimo v

lanskem oktobru) vsak drugi sogovornik, ki ga povprašaš, če bere kaj zanimivega, odgovori, da je povsem po naključju odkril spomine Michela Lierisa, ki jih le redkokdo pozna. In ko se spomniš, da se je prejšnjo pomlad enako dogajalo z deli Fernanda Pessoa, adaptacije katerih so uprizarjali vsaj na starih pariskih odrih naenkrat, v tej

gledaliski sezoni pa bodo ta rekord očitno potokle uprizaritve del avstrijsko-madžarskega pisca Oeodona Von Horvata, se tolikanj opevana individualna izbira izkaze za nemogočo iluzijo. Ni nujno, da gre pri tem za enostavno pristajanje na modne trende; v hudourniku ponudbe je pravo olajšanje oprijeti se nečesa, kar (na videz le za nas) vsaj

malo izstopa.

Ob taki, skoraj vsiljivo veliki ponudbi umetniških stvaritev se kaže en fenomen - da končno niti ni več toliko pomembno, kaj bomo, gledamo, poslušamo, ampak le to, da bomo, gledamo, poslušamo in da to počnemo v čim večji meri. Treba je torej biti na tekočem o vsem. A če je posledica onesnaženosti v mestih oslabljen človekov imunski sistem, je posledica pretirane kulturne porabe oslabljen človekov perceptivni sistem. Nezmernost in ekscen onemogocata vsako dalj časa trajajoče čustvo oziroma: množica produktov, fascinacij in informacij vodi v nekakšno blazirano ravnodušje, saj le se redkokaj uspe zares preseči ali preteči. Pod pritiskom tako pripravane publike ustvarjati vedno bolj piljo svoje stvaritve, ki nato večinoma izpadejo kot do kraja sofisticirani, izumetničeni intelektualni produkti. Cistih, grobih antinomij (resnica-laž, lepo-grdo) ni več videti, saj jih prekriva mreža "pomembnih" detajlov, o katerih naj nato publika razpravlja, jih secira in poskuša odkriti njihovo nezalislano izvirstnost. Ob taksem iskanju dlake in jajcu se izgubijo močna prepričanja in jasna vrednostna merila, saj v tako minimalističnih delih ni nič dokončno dobro niti dokončno slabo. Gledano z ravnodušne distance (ki naj bi po Lipovetskem onemogočala avtonomno mnenje) vse postane enakovredno (- ali enako nepomembno).

Razumljivo je torej, da si vsi menda želijo avtentičnosti in spontanosti, a ju pravzaprav, zaradi obloženosti z vsemi mogocimi kulturnimi obzori in uveljavljenimi, niso več sposobni prepoznati oziroma sta zanje v resnici popolnoma nezanimivi. Zato sta tudi avtentičnost in spontanost fingirani in zaigrani, enkrat bolj, drugič manj podarjeno. Lansko pomlad je bilo v Parizu na primer zelo moderno jokati v gledališču in marsikateri igralec je bil nadvse ponosen sam nase, če mu je uspelo na koncu predstave potociti kako solzo. Po možnosti takrat, ko so se že prizgale luci v dvorani.

Takšna marljiva pripravljenost pustiti se uročiti, prepustiti se gledaliski iluziji - ki je, mimogrede, povsem v nasprotju z modernističnim razkrivanjem odrske utvare - se kaže tudi v veliki priljubljenosti predstav, ki s svojo eksotiko ali irealnostjo omogočajo sanjarjenje in nostalgčna čustva. Tako je recimo Konjenška opera gledališča Zingaro, ki pravzaprav ne govori o realni, ampak o povsem imaginarni eksotiki, tujoosti oddaljenih svetov, že drugo sezono kar naprej razprodana. In francoske igralk v vlogah arabskih pevk so se že privadile, da gledalci, ki jih po predstavi pridejo od blizu pogledat, raje poslušajo razlage o njihovi težki usodi brezpravnih arabskih žena, kot pa sprejemajo dejstvo, da so se svoje vloge le naučile.

Kje je torej tu se meja med realnostjo in iluzijo?

Očitno dejstvo je, da velika mesta s svojim neustavljivim širjenjem vse bolj spominjajo na nekakšne rakaste tvorbe, saj se srečujejo s hudimi ekološkimi nevarnostmi, umazanijo in možnostjo epidemij, s problemi skladiščenja in z medčloveškimi napetostmi, ki prerastajo v težko obvladljivo nasilje in povzročajo stalen občutek utujenosti in ogroženosti. A kljub njihovevemu tveganju med vitalnostjo in neredom, zdravjem in boleznijo, prefinjenostjo in korupcijo, mestom nihče ne oporeka njihovega velikega pomena kot prostora srečevanja in izmenjave idej, in zato kot "zibelke civilizacijske ustvarjalnosti in podjetnosti" (glej Sobotno prilogo Dela, 16. januar 1993). Hiter pretok informacij, spoznavanje najnovejših produktov človeške pameti in tekmovalni duh ob vseskozi prisotni konkurenci naj bi ljudi v mestih spodbujali k novim izumom in domislekom, k mrzličnemu iskanju novega, boljšega tako na znanstvenem kot na umetniškem področju. Toda - mar tu ne obstaja neka meja, nad katero pride do prezasičenosti, mar intelektualna in umetniška hiperprodukcija ne predstavlja neke vrste mentalne "ekološke nevarnosti"?

Pariz prav gotovo sodi med tiste urbane svetovne nevalgicne točke, kjer je poleg velike koncentracije prebivalstva, upravnih in ekonomskih funkcij se posebej poudarjena vloga mesta kot kulturnega središča.

Pri tem gre za skoraj fantazmatsko predstavo o neizčrpnem viru umetniške inspiracije, ki ga ponuja to mesto s svojim v več plasti naloženim zgodovinskim spominom na velike case umetniških avantgard, bomeškega življenja in ustvarjalnega druženja v sekte, kroke ... A Pariz dejansko predstavlja nekakšen "poppek sveta", skozi katerega se slej ko prej pretoci večina umetniških del in ustvarjalcev. K temu danes seveda veliko pripomore velikobesedna francoska kulturna politika, ki je - s sijočo podobo Jacquesa Langa v ospredju - postala pravi zaščitni znak nove francoske "plemenitosti" ter svetovljanstva in ki izdatno podpira delovanje izjemno široke pariske kulturne infrastrukture, ki je v Evropi skoraj brez primere. Več kot 100 kinematograf, okoli 200 gledališč, nesteto knjižnic, galerij in muzejev - si dogodkov željni kulturni porabniki lahko zeli kaj lepšega? Pariscopie, tedenski spored kulturnih prireditvev, postaja obvezni brevir, po katerem na metropoli brska že vsak tretji potnik, kajti v njem je menda za vsak dan in za vsakogar nekaj.

Tudi tu naj bi se torej potrdjevala optimistična teza francoskega sociologa Gillesa Lipovetskega, po kateri naj bi sedanje stanje potrošniške družbe s poplavo produktov vsakomur ponujalo možnost individualne izbire in graditve povsem samosvoje osebnosti. Toda - si mar lahko predstavljate fiktivnega, »neoma-

## NA KRATKO

### Podelili Cezarje, najvišjo francosko filmsko nagrado

PARIZ - V prostorih pariskega Théâtre des Champs Elysées so v ponedeljek že 18. podelili najvišjo francosko filmsko nagrado Cezar. Prvic v zgodovini podelitev Cezarjev se je zgodilo, da je film prvenec dobil nagrado za najboljši prvenec in hkrati za najboljši film, in to se je zgodilo s filmom Cyrila Collarda *Les nuits fauves* (Zverske noci). Cyril Collard, režiser, pisatelj in glasbenik, ki je v 35 letu starosti v petek umrl za posledicami aidsa, je francoska Akademija filmskih umetnosti podelila se z dvema Cezarjema - enega med njimi je dobila igralka Romane Bohringer kot največji mladi igralski up. Film je Collard posnel po lastnem istoimenskem romanu (napisal ga je leta 1989), ki ima tako kot film v Franciji kultni status, tema pa je hkrati vzrok njegove smrti. »V filmu nisem hotel govoriti o smrti, čeprav se zavedam vse grozote aidsa. Odločil sem se, da bom o njem spregovoril s stalista življenja, da bi zbrisal vse tabuje, povezane s to boleznijo, in 'zbanaliziral' seropozitivnost,« je o filmu povedal Collard. Nagrado je v njegovem imenu sprejela producentka filma Nella Banti.

Največ Cezarjev pa je dobil film *Indochine* (Indokina) Régisa Wargnierja, in sicer pet, med njimi tudi za najboljšo žensko vlogo (Catherine Daneuve) in najboljšo stransko žensko vlogo (Dominique Blanc). Cezarja za življenjsko delo pa so podelili Marcellu Mastroianni, italijanskemu filmskemu igralcu, ki je v svoji 35-letni karieri igral v najmanj 140 filmih, med njimi tudi v filmih vseh pomembnejših italijanskih režiserjev (Fellini, Visconti, Antonioni, De Sica, Ferrerija, bratov Taviani...). (AFP)

### Ali bo Broadway res izumrl?

NEW YORK - Že drugo zimo zapored je broadwayska gledališča zaznamovala mrtva sezona, zato se producenti in vodje gledališč zanašajo na spomladansko poplavo premier, ki naj bi utisale govornice o tem, da Broadway umira. Gledališki kritiki in poznavalci se s temi govoricami ne strinjajo, vendar pa zatrjujejo, da Broadway ni več tisto, kar je nekoč bil in da tu tudi nikoli več ne bo. Že bežen pregled produkcij v zadnjih šestih mesecih jasno dokazuje, da se vsi broadwayski showi in musicali že po nekaj predstavah izčrpajo in umaknejo s programa se isti trenutek, ko so bili premierno uprizarjeni. Kar nekaj novih postavitev musicalov v naslednjih dveh mesecih naj bi vrnilo vero zahrbtnim sumničjem analitikov, ki trdijo, da broadwayski producenti sledijo svojim hollywoodskim vzornikom, ki postavljajo na spored tiste musicale, ki so nominirani za nagrado Tony, ki naj bi jo podelili v mesecu maju. Gledališka kritičarka in kolumnistka casopisa *Newsday* Linda Winer ironično zatrjuje, da broadwayska gledališča razpolagajo s tolikimi dobrimi musicali, da producenti resnično nimajo potrebe po produkciji novih in dodaja, da se Broadwayu obeta nov fenomen-dvomesecna sezona. Vendarle pa se ravnotežje utegne spremeniti v naslednjih dveh mesecih z novimi premierami. Poseben problem predstavljajo tudi ekonomski in produkcijski stroški. Zaradi tega so se povisale tudi cene vstopnic, producenti pa se trudijo pridobiti vedno nove investitorje, predem tiste, katerih musicali so se se obdržali na broadwayski sceni. Med lanskoletne producente so se tako uvrstili tudi Japonci, ki so podprli danes najuspešnejša broadwayska musicala *Guys and Dolls* in *Jelly's Last Jam*. Linda Winer žalostno ugotavlja, kako malo originalnega materiala se lahko najdemo v današnjih musicalih. "Rajši se opirajo na filme in starejša musicale," zatrjuje Winerjeva in dodaja, da so za to krivi Angleži, ki so v osemdesetih s svojimi megamusicali učili, da je za osnovo musicala potrebna družinska pripoved in glasba, ki jo poslušalci že poznajo.

Del broadwayskega problema je generalen. Ljudje, ki so zrasli v 50. in 60., so hoteli postati pop zvezde in ne broadwayske. Pisatelji so raje odšli k filmu in televiziji, ki sta bila v tem trenutku popularnejša kot gledališče. Danasnji Broadway je odraz te tradicije, ki se v tej sezoni prav gotovo se ne bo prekinila. (Reuter)

### Državno tekmovanje mladih slovenskih glasbenikov

LJUBLJANA - Komisija za glasbena tekmovanja, ki od lanske jeseni deluje pri Svetu za glasbeno izobraževanje Republike Slovenije, je letos uvedla nov sistem glasbenih tekmovanj. Ena od novosti je tudi ta, da se bodo učenci glasbenih sol v starosti do 15 let letos prvič pomerili na izbirnih predtekmovanjih. Državno tekmovanje bo potekalo aprila v Ljubljani in Velenju (direktno je prijavljenih 230 glasbenikov v starosti od 16 do 30 let). Predtekmovanj se bo v sedmih mestih Slovenije udeležilo približno 280 mladih glasbenikov iz skoraj vseh glasbenih sol Slovenije in iz slovenskih glasbenih sol na avstrijskem Koroskem ter v Italiji. Tekmovali bodo v igranju na pihala, trobila, harmoniko in v klavirskem duu. Za uvrstitev na državno tekmovanje bo treba doseči 80 odstotkov točk. Prvo predtekmovanje je bilo v soboto, 6. marca, v prostorih Srednje glasbene in baletne sole v Ljubljani, in sicer v igranju na kljunasto flavto (26 tekmovalcev) in za klavirski duo (47 skupin). Naslednja predtekmovanja bodo 13. marca v glasbeni soli v Kamniku (v igranju na klarinet, saksofon in fagot), 19. marca v CGV Koper (trobila), 20. marca na Vrhniki (harmonika) in v Trbovljah (trobila, drugi del), v nedeljo, 21. marca pa v Kranju in Mariboru (flavta). Tekmovalni duh bo tako zazivel v več slovenskih glasbenih središčih, kar bo nedvomno vplivalo na večje zanimanje za glasbeno solstvo v teh krajih. Izreden odziv glasbenih sol (največji doslej) pomeni, da se v glasbenih solah vse bolj zavedajo pomembnosti tekmovanj, saj bodo tekmovalci, ki bodo aprila zmagali na državnem tekmovanju, imeli možnost sodelovati na evropskih glasbenih tekmovanjih in seminarjih. To jim omogoča članstvo Slovenije v Evropski zvezi glasbenih tekmovanj za mladino (EMC). Nedavna Evropska konferenca mednarodnih glasbenih tekmovanj za mlade, ki je bila od 26. do 28. februarja v Münstru v Nemčiji (udeležil se je tudi predsednik organizacijskega odbora evropskega orgelskega tekmovanja v Ljubljani Lovro Sodja), je ucvrstila mesto Slovenije v konferenci evropskih glasbenih tekmovanj. (P. R.)



MILAN / PREISKAVE V ZVEZI S PODKUPNINAMI

BIVŠI TAJNIK PSI V TEŽAVAH

# Aretirali predsednika ENI Cagliarija Širi se afera v zvezi z ustanovo Anas

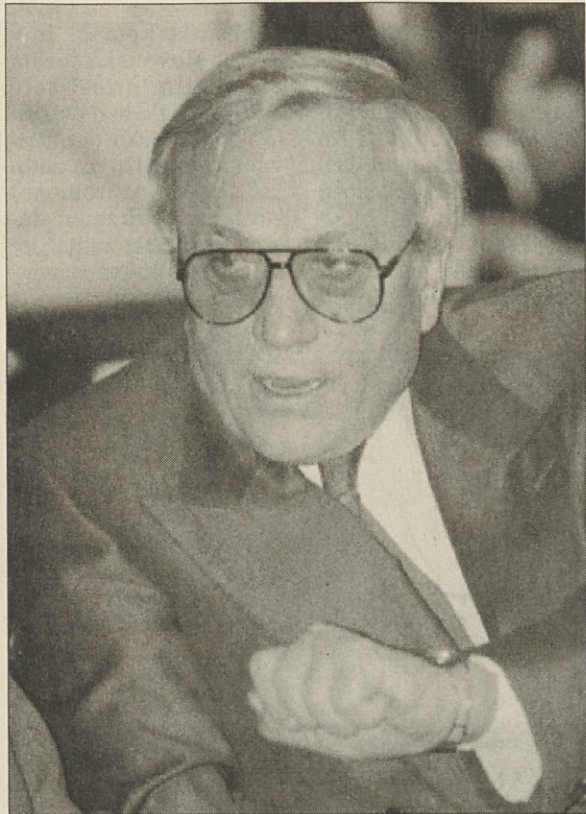
S Cagliarijem dolžijo korupcije tudi pooblaščenega upravitelja družbe Nuovo Pignone Ciattija

MILAN - Seznam osumljenih zaradi podkupovanja se iz dneva v dan neizprosno daljša: včeraj - do aretacije je sicer prišlo že večer prej - sta se raznim "odličnim" imenom pridružila še dva "ugledna" predstavnika italijanskega ekonomsko-političnega sveta, in sicer predsednik državne ustanove za nafto (ENI) Gabriele Cagliari in pooblaščen upravitelj družbe Nuovo Pignone iz Firenc Franco Ciatti. Milanski preiskovalci ju dolžijo korupcije z obteževalnimi okoliscinami, ker sta dejansko omogočila družbi Nuovo Pignone, da je dobila v zakup dobaviteljsko in inštalatersko delo za metanizacijo central ustanove ENEL. Oba so v noči med nedeljo in ponedeljkom prepeljali v milanski zapor San Vittore.

Sirom po Italiji pa prihajajo na dan nepravilnosti in prekrški v zvezi z delovanjem oziroma pridobivanjem del za državno ustanovo za ceste Anas: včeraj je bilo na tem specifičnem področju raziskav več novosti. Tako je npr. odstopil tajnik parlamentarne komisije proti mafiji posl. Francesco Cafarelli, svojo odločitev je predstavnik KD sporočil, ko je izvedel, da je vpleten v preiskave o licitacijah

Anasa. Jamstveno obvestilo v zvezi z gradnjo hitre ceste Bocen-Meran (tudi to sodi v okvir preiskav Anas) je prejel kršćanskodemokratski senator Franco Bonferro. Finančni stražniki pa so v glavnem mestu Sardinije aretirali podjetnika Antona Carla Tomassinija Barbarosso, v Liguriji pa bivšega območnega direktorja Anasa za Sardinijo Giuseppeja Troccolijsa (trenutno je vodil Anas za Ligurijo). Obtožnica se nanasa na vrsto prekrškov v zvezi z izgradnjo novega sedeza Anas v Cagliariju. Hišni pripor pa so dosodili bivšemu odgovornemu za Anas v tem mestu Gennaru De Luisu, podjetniku Brositu Brogliolu in njegovi ženi Brunu Pelle: vse tri, ki so jih aretirali 16. februarja letos, dolžijo predvsem združevanja v kriminalne namene in korupcije.

V Anconi pa se širi krog osumljencev v zvezi z "darežljivostjo" centra Cenim (Centro intermodale merci delle Marche): predvčerajšnjim ponoci so finančniki aretirali devet oseb, sodniki pa so izdali enajst jamstvenih obvestil. Med aretiranimi so znani krajevni industrijec Franco Ferranti, socialist Carlo Alberto Del Mastro, Alfio Bassotti, bivši deželni tajnik KD, rimski



Predsednik ENI Gabriele Cagliari (telefoto AP)



Pooblaščen upravitelj družbe Nuovo Pignone Ciatti (AP)

arhitekt Dario Garcia Tomellini, član DSL, Nazareno Garbuglia, prav tako član DSL, Bruno Strappa, finančni konzulent, in bivši podzupan Floriano Berettini, KD. In končno so štiri osebe aretirali se v Vicenzi: obtožnice tudi tokrat govorijo o podkupninah, s katerimi so si nekatera podjetja zagotavljala zmago na razpisih za javna dela.

Včeraj proti večeru se je v Milanu zaključil proces po hitrem postopku proti glasniku nekdanjega vsedržavnega tajnika KD Arnalda Forlanija Enzu Carri. Sodniki so ga obsodili na dve leti ječi pogojno in brez vpisa na kazenski list. Po oceni sodnikov je bilo pričevanje Graziana Mora, ki ga dolžijo korupcije, v tem primeru vseno verodostojno in zato so presodili, da je Carra vseeno vpleten v primer visoke podkupnine (5 milijard), ki jo je prejela Krščanska demokracija. Zaradi znane afere o okovih, s katerimi na rokah so prvi dan procesa pripeljali v sodno dvorano osumljenca Carro, med večerajšo zaključno obravnavo, na kateri je tožilec zahteval nekoliko višjo kazen, fotografi in sne-

malci niso smeli v dvorano. Novica dneva pa je včeraj nedvomno bila aretacija predsednika mogotca ENI Cagliarija in vodilnega človeka družbe Nuovo Pignone Ciattija. Oba so finančni stražniki aretirali na njihovih domovih v nedeljo zvečer oziroma ponoci: Cagliarija v Milanu, Ciattija pa v neposredni bližini Firenc, oba so

malci niso smeli v dvorano.

Novica dneva pa je včeraj nedvomno bila aretacija predsednika mogotca ENI Cagliarija in vodilnega človeka družbe Nuovo Pignone Ciattija. Oba so finančni stražniki aretirali na njihovih domovih v nedeljo zvečer oziroma ponoci: Cagliarija v Milanu, Ciattija pa v neposredni bližini Firenc, oba so

takoj prepeljali v milanski zapor San Vittore. Včeraj so ju preiskovalci dalj časa ločeno zasliševali; priznala naj bi, da sta sodelovala pri razgovorih o podkupninah, Ciatti pa naj bi izjavil, da je tudi prejel zahteve za placilo podkupnin. Njuni imeni naj bi prišli na dan med zaslišanjem Bartolomea De Tome, ki ga predstavljajo kot "inkasanta" PSI na področju energetike, preiskava pa nacenja primere podkupovanja v okviru delovanja ustanove Enel. Ustanove Eni ni treba posebej predstavljati, kot so tudi znani načini upravljanja, ki jih je že v začetku uvedel njen ustanovitelj Enrico Mattei. Pot družbe Nuovo Pignone je bila težja, vsekakor je tudi usoda tega obrata tesno povezana z Matteiem, ki je družbo - takrat se je imenovala se samo Pignone - prevzel leta '54 in je postala Nuovo Pignone.

Včeraj so v milanskem zaporu San Vittore zaslišali tudi bivšega funkcionarja KPI Prima Grengantija, ki so ga aretirali prejšnji teden pod obtožbo, da je sodeloval pri korupciji in da je v zvezi z licitacijami del Enel krsil zakon o javnem finansiranju strank. V trenutku, ko poročamo, je zasliševanje še v teku.

## Ali bo Craxi ostal brez imunitete?

RIM - Bivši socialistični tajnik Bettino Craxi ni preprčan, da bi ga poročevalci Roberto Pinza (KD) dobesedno demontiral Craxijev samozagovor. Samo glede tretjega kaznivskega dejanja - posest ukradenega blaga - se je odbor razbil na dve (10 proti in 10 za), po pravilniku komisije pa je ob takem izidu glasovanja prevlado mnenje, ki je bilo nasprotno poročevalcem.

Roberto Pinza je v svojem poročilu odboru razčlenjeno zavrnil samozagovor, ki ga je bivši socialistični tajnik imel prejšnji teden pred komisijo in ki ga je včeraj zjutraj ponovil s pisnim komisiji. Craxi je v bistvu trdil, da so pričevanja zoper njega povsem lažna, poleg tega pa je iz preiskave razviden jasen namen sodnikov, da ga napadejo. Toda Pinza je bil drugačnega mnenja: obtožbe bi bile povsem izmišljene, če bi se izkazalo, da so vsa pričevanja neosnovana, medtem ko so vse izjave dokaj soglasne. Pa tudi nobenega proticraxijevga duha ni zaznali v delu sodnikov, kajti preiskava je doslej združala preverjanja raznih sodniških ravni. (VT)

korupcije pa so bili proti samo socialistični predstavnik, obenem pa je poročevalci Roberto Pinza (KD) dobesedno demontiral Craxijev samozagovor. Samo glede tretjega kaznivskega dejanja - posest ukradenega blaga - se je odbor razbil na dve (10 proti in 10 za), po pravilniku komisije pa je ob takem izidu glasovanja prevlado mnenje, ki je bilo nasprotno poročevalcem.

Roberto Pinza je v svojem poročilu odboru razčlenjeno zavrnil samozagovor, ki ga je bivši socialistični tajnik imel prejšnji teden pred komisijo in ki ga je včeraj zjutraj ponovil s pisnim komisiji. Craxi je v bistvu trdil, da so pričevanja zoper njega povsem lažna, poleg tega pa je iz preiskave razviden jasen namen sodnikov, da ga napadejo. Toda Pinza je bil drugačnega mnenja: obtožbe bi bile povsem izmišljene, če bi se izkazalo, da so vsa pričevanja neosnovana, medtem ko so vse izjave dokaj soglasne. Pa tudi nobenega proticraxijevga duha ni zaznali v delu sodnikov, kajti preiskava je doslej združala preverjanja raznih sodniških ravni. (VT)

### NOVICE

#### Milanskemu sodniku Antoniu Di Pietru grozi ugrabitev?

RIM - Milanskega sodnika Antonia Di Pietra doleti ista usoda kot demokratskega predsednika Alda Mora, toda najbolj znanega italijanskega sodnika ne ugrabijo rdece pac pa reakcionarne brigade. Provokacija si je izmislil tednik »nove desnice« Italia, ki je za naslovno stran svoje včerajšnje številke pripravil fotomontazo z Dipietrovo fotografijo in v ozadju transparent s peterokrako zvezdo in napisom reakcionarne brigade.

»Naša je nedvomno izmišljena kronika, a ne povsem brez osnove,« je v pojasnilo provokaciji zapisal odgovorni urednik tednika Marcello Veneziani, »saj v državi, v kateri si vsi zamenjajo vloge, lahko zgodi prav vse. V Italiji se je Cossiga pridružil Segniju, novinarji, ki so podpirali preiskavo o podkupninah, so se kar naenkrat zjokali nad usodo Enza Carre, vrednostna lestvica je postavljena na glavo. In zato je povsem možno, da bi včerajšnji heroji lahko postali žrtve novih rdečih brigad. Zato je vse možno, tudi nemogoče.«

»Mascevanje tangentopolisa« je naslov izmišljeni kroniki ugrabitve, ki navaja tudi nekaj hipotetičnih reakcij politikov na tak dogodek, morda pa kot sala ni najbolj posrečena. (VT)

#### Deželna skupščina FJK počastila spomin Marije Bernetič

TRST - Podpredsednik deželnega sveta Furlanije - Julijske krajine Angelo Spagnol se je včeraj spomnil nedavno umrle nekdanje poslanke KPI Marije Bernetič - Marine. Poudaril je, da je bila pokojnica med protagonisti tržaškega političnega in družbenega življenja. Svetovalka Demokratske stranke levice Perla Lusa (Bernetičeva je po razpustu KPI pristopila v DSL) pa je spregovorila o njenih nenehnih prizadevanjih v obrambo pravic slovenske manjšine v Italiji in za enakopravnost delavskega razreda. Bernetičeva je prav včeraj praznovala 91 let.

#### Predstavništvo SSK pri tržaškemu prefektu

TRST - Deželni svetovalec stranke Slovenske skupnosti in njen deželni tajnik Ivo Jevnikar ter tržaški pokrajinski tajnik stranke Martin Brečelj sta v ponedeljek obiskala novega vladnega komisarja Furlanije - Julijske krajine in tržaškega prefekta Luciana Cannaroza. Predstavnika SSK sta seznanila prefekta z nekaterimi odprtimi vprašanji slovenske narodnostne skupnosti, zlasti kar zadeva pravico do rabe slovenskega jezika v javnosti. Dotaknila sta se tudi vprašanja zagotovljenega predstavnstva manjšine v vsedržavnih in deželnih izvoljenih telesih ter vprašanja pogajanj med Italijo in Slovenijo glede manjšinskih pravic.

RIM / DO KDAJ BO LAHKO AMATOVA VLADA ŠE VZDRŽALA?

## Težaven dan za italijansko politiko ali kako zdraviti raka s kamilico

VOJMR TAVCAR

RIM - Zdravljenje raka s kamilico. To je, kot kaže, vse kar premore trenutna italijanska politična scena. In zato je Giuliano Amato, na katerega bi včeraj dopoldne nihče ne stavil pocenega groša, popoldne se bil predsednik vlade in nadaljuje svoj mandat.

Nebo je bilo včeraj zjutraj jasno, toplo sonce in lahen vetrček sta dajala Rimu poseben spomladanski sarm. Politični barometer pa je kazal v nasprotno smer: časopisi so z velikimi naslovi poudarjali težaven položaj in osamljenost predsednika vlade, palaco pa je že navsezgodaj pretresla novica o aretaciji predsednika državnega kemijskega koncerna ENI Gabriella Cagliarija. Poslanska

zbornica je imela na dnevnem redu razpravo o moralnem vprašanju, vsaka skupina je že predložila svojo resolucijo. Toda ob 10. uri je predsedujoči podpredsednik Tarcisio Gitti spremenil dneveni red: v prioklovanju, ali bo vlada sprejela zahtevo opozicije in poročala o spornem odloku o podkupninski aferi, so redki prisotni začeli z razpravo o kmetijski problematiki. Ob 10.30 naj bi se sestali načelniki skupin, da bi dopolnili dneveni red. Toda sestanek je bil najprej odložen na 15. in nato na 17. uro. Vlada, ki naj bi se prvotno sestala zjutraj, je napovedala svojo sejo za 13. uro.

Plaz slabih novic pa se je medtem stopnjeval:

aretaciji Cagliarija je sledila aretacija upravitelja podjetja Nuovo Pignone, sodniki so izstrelili vsakodnevni rafal sodnih obvestil, zaradi velike negotovosti je borza začela popuscati, lira je zgubljala na vseh tržnicah.

Politični kronisti, ki so se malo pred 13. uro zbrali pred vhodom v palaco Chigi, da bi iz beznih izjav prihajajočih ministrov razbrali, kako kaže politični barometer, so s pikro ironijo in scepem cinizma komentirali dogodke zadnjih dni. Kot prvi je na vladno sejo prisel finančni minister Franco Reviglio, za njim pa so »prikapljali« se ostali. Toda usta vseh so

bila zasita, stekla avtomobilov se niso spustila. Nihče ni hotel crhniti niti besedice, saj je bil v tem času premier Amato še na Kviralu na posvetu z državnim poglavarjem.

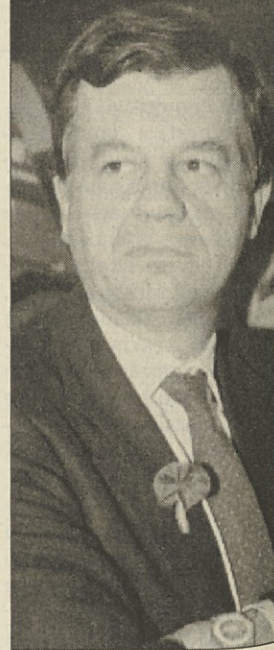
In medtem ko nekateri zaman telefonirajo tiskovnemu uradu predsedstva vlade, da bi ugotovili, ali je Amato že prišel, drugi ugibajo in modrujejo o vloži predsednika republike, ki se ne zdi več tako kristalno čista kot v nedeljo. Predsednik republike je najbrž vedel za pot vladnega odloka in ji ni nasprotoval, v nedeljo pa se je ustrašil reakcij in sklenil, da ga ne podpisuje, vendar z utemeljitvijo, ki ni postavila na laž vsebi-

ne ukrepa. Medtem se je Amato že vrnil, vlada se zbere k posvetu. Teleprinterji pa začnajo odtipkavati izjave strank vladne koalicije v oporo premieru in njegovemu kabinetu. Praznina, ki bi nastala z Amatomovim odstopom, jih je preplasila.

Minute v tiskovnem središču palace Chigi postajajo dolge, cakanje je izčrpalo dovpite, ugi-banje in značilni novinarski cinizem. Ob 15.50 po zvočniku napoved: vlada je nekaj minut prej končala sejo. Se nekaj minut in za konferenčni pult stopi podtajnik Fabio Fabbri, miren in nasmejan, medtem ko je bil dopoldne mrk in zaskrbljen. »Vlada umika odlok o podkupninski aferi,

sprejema ugovore predsednika republike in si pridruže pravico, da z amandmaji prispeva k oblikovanju zakonskega osnutka na isto temo, o katerem razpravlja senat.« Podtajnik vstane in odbrzi, gluh za vsako vprašanje, čes da mora nujno na sejo načelnikov skupin in poslansko zbornico.

Večina je zadovoljna, opozicija protestira, dopoldanski skorajšnji odstop se je z blagoslovom s Kviralna spremenil v podaljšanje mandata. Dan se nagiba h koncu, ko Amato doda se zadnji obližek zamenjave Ripe di Meane z Valdom Spiniem. Za danes vladna orehova lupina se pluje, njena sibičnost je tudi njena moč. Toda do kdaj?



Novi minister za okolje, socialist Valdo Spini (AP)

RIMINI / TERAPEVTSKA SKUPNOST

#### V San Patrignanu aretirali še osmega osumljenca

RIMINI - Včeraj so pripravili še osmega člana skupine, ki je delal v mesnici terapevtske skupnosti v San Patrignanu, kjer so na osnovi obtožnice dne 5. maja 1989 ubili mamilasa iz Palerma Roberta Maranzano. V zapor so odpeljali Franca Griffardija iz Corsica (Milan), ki je bil trenutno zaposlen v terapevtski skupnosti Tolentino (Macerata), ki jo vodi Vincenzo Muccioli. Griffardi je dejal, da je včeraj zagledal svoje ime na nekem časopisu v zvezi s tem dogodkom in zato sklenil, da se pro-

stovoljno predstavi sodnikom.

S sodne palace so Graffardija odpeljali na komisariat, kjer so mu notifikirali ukaz o varnostnem priporu zaradi sodelovanja pri nenamernem umoru in prikriti trupla (gre za iste obtožbe, zaradi katerih so predvčerajšnjim priprili sedem oseb). Griffardi je zavrnil vse obtožbe, ravno tako pa je zavrnil obtožbe, ki bremenijo njegove sodelavce. Po njegovih besedah ni prišlo v San Patrignanu tistega usodnega dne do nobenega pretepa.

TRST - Tako Trst kot celotno njegovo območje v osrčju Evrope preživljata »magični« trenutek. Izkopalo se je iz marginalnosti in vstopa v povsem novi svet sodelovanja med Zahodom in Vzhodom tudi na turističnem področju. Italijanska vlada je vedno delovala za razvoj obmejne politike (kot je primer off shora), danes pa se zavzema tudi za razvoj turizma v tem srednjeevropskem prostoru. Obstajata pa se dva problema: za izvajanje take politike se poslužuje starih metod,

poleg tega pa ne gre pozabiti na konfliktnost med političnimi silami, ki Trgovinski zbornici onemogočajo, da bi bila glavni sogovornik pri reševanju številnih vprašanj.

Tako je včeraj na posvetu na Pomorski postaji poudaril predsednik TŽ Giorgio Tombesi, na njem je bil govor o številnih vprašanjih, ki pretresajo ta sektor. Posveta so se udeležili turistični delavci, poleg njih pa tudi zupan Staffieri, generalni direktor ministrstva za prireditve dr. Torda: zaradi boleznih pa

se srečanja ni udeležila ministrica Margherita Boniver, zaradi drugih obveznosti pa je bil odsoten tudi deželni odbornik Gioacchino Francescutto.

Splošno je bilo poudarjeno, da je poleg drugih dejavnosti tudi sodelovanje v turističnem sektorju v srednjeevropskem prostoru velike važnosti. Trst se namreč nahaja v idealni geografski legi za turistične izmenjave. Pri tem ne gre pozabiti, da v vzhodnih državah prihaja do velikih sprememb, zaradi česar je treba nanje gle-

dati v pripravi, da se bo z njimi lahko razvilo sodelovanje tudi v tem sektorju.

Ta pobuda nastaja - kot je poudaril dr. Torda v imenu ministrstva za turizem - v okviru novih odnosov med Zahodom in Vzhodom. Zato je treba tudi na tem področju rekonstruirati Evropo; treba je ustvariti pogoje za izboljšanje turističnih relacij. In prav zaradi tega je bila potrebna ustanovitve "borze", ki naj bi svoj sedež imela - po predlogu italijanskih ustanov - prav v Trstu. Vsekakor pa je bilo vče-

raj napovedano, da bo o vseh teh vprašanjih govor od 14. do 16. aprila v našem mestu.

Po besedah turističnega operaterja Edija Krausa, ki se je udeležil včerajšnjega zasedanja, bo borza lahko zadobila velik pomen v tem specifičnem delu Evrope. Obenem je Kraus poudaril, da pobuda omogoča turističnim operaterjem, da se lahko med seboj povežejo in izmenjujejo turistične ponudbe. Gre za pobudo, v kateri se prepletajo in povezujejo razne turistične in kulturne ponudbe.



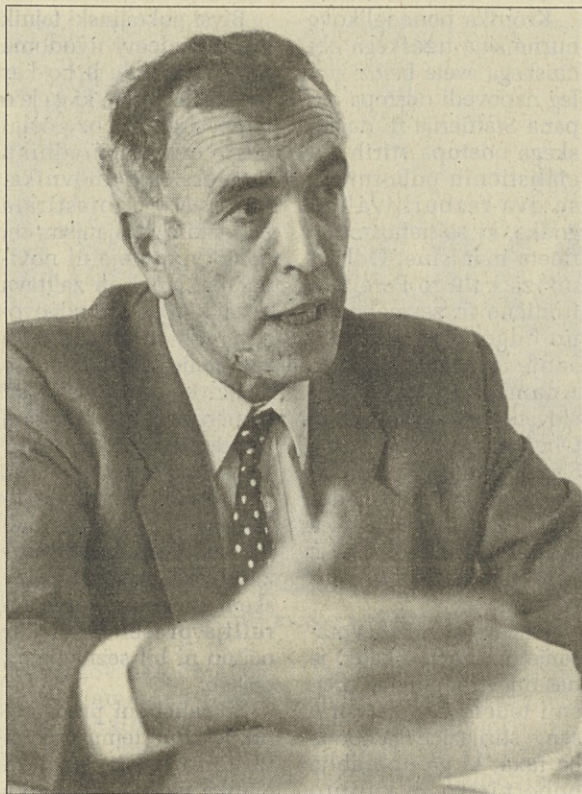
SODIŠČE / V ZVEZI S TRŽAŠKIM PRISTANIŠČEM

# Bivši direktor EAPT Rovelli in konzul CULPT Marinelli v hišnem priporu

DSL opozarja pred razsulom in »čistko«, ki naj ne bo le instrumentalnega značaja

TRST - Bivši glavni direktor Avtonomne ustanove za tržasko pristanišče (EAPT), Luigi Rovelli, je od včeraj v hišnem priporu. Tako je odredil glavni pravdnik pri tržaski preturi Marcello Perna, ki je včeraj zjutraj zasliševal Rovellija. Slednji je bil odpuščen novembra lani, potem ko je bil vpleten v preiskavo tržskega sodišča v zvezi s poneverbo, nova obtožba pa govori o prevari in obtežilih okolicih. Ista usoda je doletela tudi bivšega konzula Enotne družbe pristaniških delavcev (CULPT), Vincenza Marinellija. Kot se je zvedelo, naj bi sodnik De Nicola proučeval tudi možnost, da Rovellija poleg prevare obtoži se drugih prekrškov, kot na primer izkoriščanja uradne funkcije ter fiktiviranja neobstojećih postavk. Včeraj so zaslišali se funkcionarja EAPT Sergia Fasana, ki so ga najprej aretirali, a kasneje po daljšem pričevanju izpustili na svobodo. Z zasliševanja bodo nadaljevali danes.

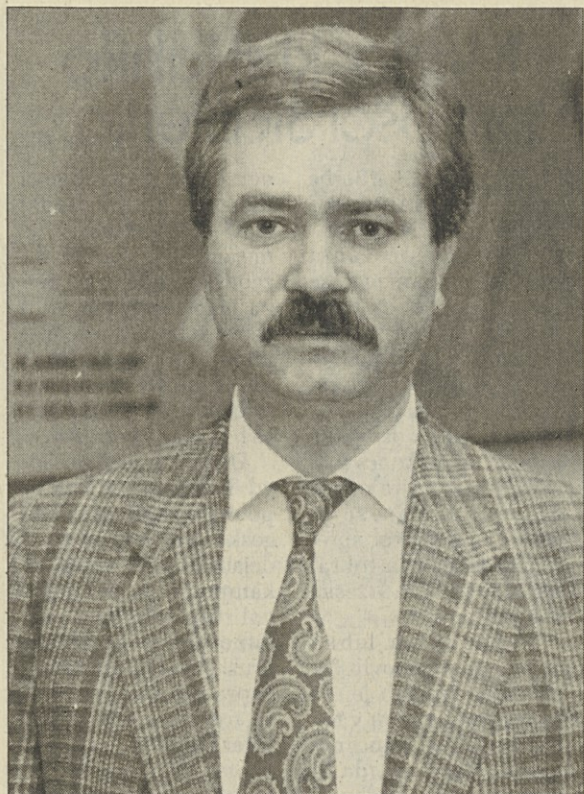
Afera v zvezi s tako imenovanim dogovorom Menegon, ki je bil sklenjen med EAPT in CULPT in za katerega je razen neposredno zainteresiranih malokdo vedel, je izbruhnila že pred časom. Jamstvena



Bivši generalni direktor Avtonomne ustanove tržskega pristanišča Luigi Rovelli

ovestila je prejelo 6 oseb: poleg omenjenih Rovellija, Marinellija ter Fasana so jih prejeli se funkcionarja Cuomo in Salvini ter podkonzul CULPT Menegon. Na osnovi dogovora, ki so ga sklenili leta 1989 in ki ga upravni svet EAPT ni potrdil, naj bi pristaniski ustanovi omogočil izredno plačevanje delavcev Culpta: prejeli naj bi namreč višje zne-

ske, kot so jim pripadali glede na dejansko opravljeno delo, in sicer na VII. pomolu. Ker je bila organizacija dela oz. njegova porazdelitev med uslužbenci EAPT in CULPT vselej predmet sporov, so nesoglasja skušali urejati z dogovori, a eden od teh je bil tudi dogovor Menegon. Delovne ekipe na VII. pomolu so sestavljali po štirje uslužbeni prista-



Bivši konzul Enotne kompanije pristaniških delavcev Vincenzo Marinelli

niske ustanove in štirje uslužbeni enotne kompanije, ki naj bi proti dodatnemu plačilu opravljali tudi drugačne zadolžitve. Dodatni znesek (govori se o 500 milijonov lir v treh letih) pa naj ne bi sel delavcem, temveč v blagajno kompanije, ki pa trdi, da ni nikoli fakturirala dela, ki ni bilo opravljeno in da je bil dogovor Menegon povsem regularen.

S svoje strani je Demokratska stranka levice včeraj izrazila solidarnost konzulu Marinelliju v prepričanju, da bo sodstvo odkrilo pravo resnico o njegovem početju, ki je po mnenju DSL imelo kot edini cilj korist delavcev tržskega pristanišča. Z druge strani, nadaljuje DSL, sta tako bivši predsednik EAPT Fusaroli kot glavni svet ter upravni svet

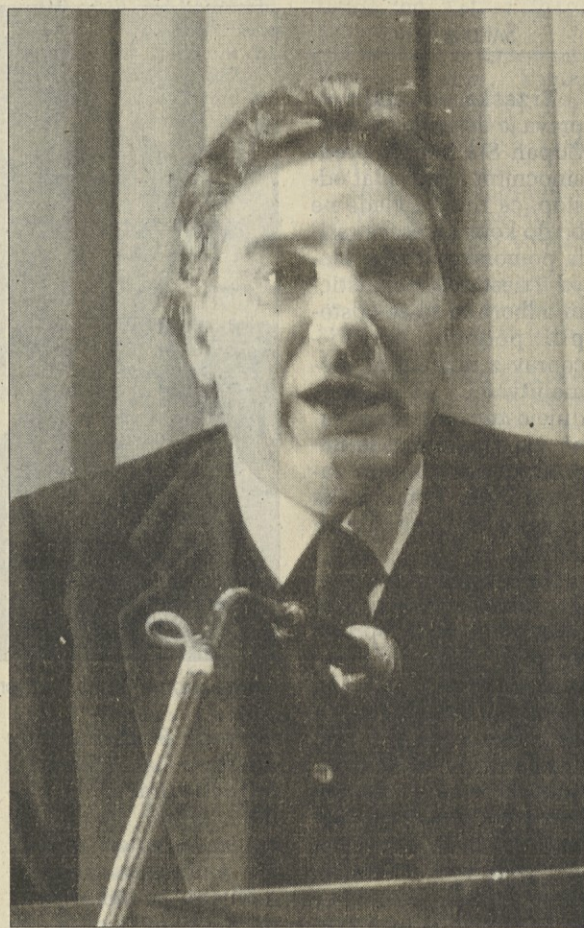
večkrat razpravljala o organizaciji dela na VII. pomolu in nista nikoli oporekala pozitivni vlogi delavske kompanije. Preseneca pa, pravi se DSL, da se je tržasko sodstvo lotilo delavcev, čeprav ne manjka številnih prijav in prepričljivih govoric o podkupnih tudi na krajevni ravni.

V nekem drugem sporocilu DSL poudarja, da tako imenovana »operacija čistoče« v luki vse bolj odkriva svoj instrumentalni značaj: sodstvu naslavljajo dokumente, ki se nanasajo na znane dogodke glede organizacije, a istocasno vlada molk o zapravljanju javnega denarja in drugih nic kaj jasnih zadevah. Pri tem DSL opozarja na vrsto vrasanj, ki terjajo odgovor, kot na primer, čemu je koristilo 150 milijonov lir (poleg povračila stroškov), ki jih je prejemal neki svetovalec Fusaroli, ali pa, koliko je predsednik potrošil za svoje premike z letalom, kako je delovala revizija cen za zakupe, itd. Predno luko zajame popolno razsulo, trdi se DSL, je potrebno nemudoma imenovati novega predsednika ali komisarja ter glavnega direktorja in se na podlagi resnih nacrtoev lotiti možnosti prenove luke in njenega zagona.

PORDENON / PODKUPNINE

## V zaporu bivši poslanec De Carli

Socialistični predstavnik baje obtožen v zvezi z rekonstrukcijo Humina po potresu



Bivši poslanec PSI iz Pordenona Francesco De Carli

PORDENON - Preiskave o podkupninah v Furlaniji - Julijski krajini ciljajo visoko. Včeraj je bil na svojem domu v Pordenonu aretiran Francesco De Carli, bivši socialistični poslanec, ki je v preteklih letih bil med najbolj vplivnimi politiki dežele, saj je bil med drugim deželni tajnik PSI ter podpredsednik deželne odbora. De Carlija, ki je star 55 let, so aretirali agenti Finančne straže po nalogu pordenonskega sodstva. Menda ga obtožujejo izsiljevanja z javnega položaja (concussione), vendar vsebina obtožnice se ni znana.

Seveda pa o tem obstajajo domneve in najbolj logična je ona, ki povezuje De Carlijevo aretacijo z istocasno izpustitvijo na svobodo furlanskega gradbenika Claudia De Echerja, ki naj bi plačeval podkupnine za vrsto velikih javnih (predvsem cestnih) del v deželi. Dejstvo, da so podjetnika osvobodili brez vsakršne omejitve, naj bi dokazovalo, da je sodeloval s sodniki, ki so za nekaj dni zasliševali o nekaterih delih v pordenonski, pa tudi v tržaski pokrajini (velike cestne povezave). De Carlija pa naj bi spravile v zapor nepravilnosti ob rekonstrukciji Pušje vesi (Venezona) po potresu leta 1976, ko je bil De Carli podpredsednik Dezele.

PATRONAT INAC SVETUJE

## Nezdružljivost dela in starostne pokojnine

PISE BORIS SIMONETA

»Julija lani sem dopolnil 60 let, vendar pa se nisem upokojil, ker sem se v podjetju dogovoril, da delam se dve leti. Zanima me, če mi to preprečuje, da vložim prej prošnjo za pokojnino. Slisal sem namreč, da sedaj upokojenec ne sme več biti zaposlen.« S.G.

Do lanskega leta je veljal predpis, da mora odvisni delavec ob predčasni upokojitvi (vsaj 35 let zavarovalne dobe) obvezno tudi prekiniti delovno razmerje. To je bil temeljni pogoj, ki pa ni zadeval ostalih oblik upokojitve. Pred nekaj meseci oblikovana pokojninska preosnova pa je raztegnila to omejitev tudi na odvisne delavce, ki po 1. januarju 1993 uveljavljajo pravico do starostne pokojnine. V vsakem primeru mora prenehati zavarovalno razmerje in starostna pokojnina je za nove upokojence postala nezdružljiva z zaposlit-

vijo. Ta omejevalni predpis velja le za odvisne delavce, medtem ko ga zaenkrat ne upoštevajo za samostojne delavce, ki lahko opravljajo svojo dejavnost in so zavarovani tudi po upokojitvi. Odvisni delavci, kmečki delavci in družinske pomočnice morajo ob predstavitvi prošnje za starostno upokojitev tudi izjaviti, da niso več zaposleni.

Nas bralec pa ima na izbiro dve možnosti. V vsakem primeru lahko uveljavite starostno pokojnino z vso dozorelo zavarovalno dobo, vendar pa le od naslednjega meseca po prekinitvi delovnega razmerja. Če pa se poslužite po zakonu št. 155/81 predvidene opcije, da vprsa-te retroaktivno priznanje starostne pokojnine od 60. leta dalje, (od 1. avgusta 1992), pa se izjemoma ne izvaja novi normativ in v tem primeru bi lahko obdržali zaposlitev.

## Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržskega tiska - Trst  
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. — Družba za založniške pobude  
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 0432-731190, fax: 0432-730462

Fotostavek: ZTT, Trst  
Tisk: VITA, Videm  
Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-772418, fax: 040-772418  
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533282, fax: 0481-532958  
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax: 0432-730462  
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax: 061-322468  
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax: 0463-318506

Prodajno naročniško služba  
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-772418, fax: 040-772418  
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533282, fax: 0481-532958  
Ekonomski propagandni: Trst in Gorica: Publist  
tel. 040-772418, fax: 040-768697  
Italija: podružnice SPI

Cene oglasov  
Italija: 1 oglasni modul (sirnina 1 stolpec visina 42 mm) 80.000 LIT,  
financi in legalni 120.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi  
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 40 SIT  
Naročnina za Italijo: letna 315.000 LIT  
za Slovenijo: mesečna 1.200 SIT plačljiva preko DISTRIEST,  
Partizanska, 75 Sezana, tel. 067 - 73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6-12-1948  
Clan italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG



DEŽELA / POLITIČNA DEBATA

## Turellov odbor ostane Svet zavrnil nezaupnico

Ostap deželne vlade so zahtevali predstavniki Demokratične stranke levice in Zelene liste

SANDOR TENCE

TRST - Predsednik Vinicio Turello bo ostal na krmilu deželne vlade vse do junijskih volitev. Deželni svet Furlanije - Julijske krajine je namreč včeraj z 18 glasovi za in s 34 glasovi proti zavrnil nezaupnico odboru, ki so jo predložili svetovalci Demokratične stranke levice in Zelene liste. Dolga politična razprava je bila precej dolgočasna in je znova dokazala, da večinske stranke ostajajo pod isto (politično) streho le, ker zunaj dežuje in ker trenutno nimajo druge hiše, v katero bi se lahko zatekli. Za spremembo, ki bodo najbrž zelo radikalne, bo treba torej počakati na volitve.

Nacelnik DSL Travagnut je v utemeljitvi nezaupnice poudaril, da je Turellova vlada popolnoma nesposobna za reševanje moralnega vprašanja in hude gospodarske krize, ki pesti tudi deželno stvarnost. Do sprememb mora priti takoj, saj ljudje pričakujejo od institucij - v tem primeru od Dezele - takojšnje odgovore na sedanjo hudo situacijo. Večina svetovalcev pa, kot receno, ni bila tega mnenja in je osvojila stališče, naj o spremembah, če do njih mora priti, odločajo volitve.

To je v svojem posegu potrdil tudi Turello. Zagotovil je, da bo odbor kar se da nepristransko vodil deželno upravo (tudi med volilno kampanjo) in pred iztekom zakonodajne dobe spre-



Včerajšnje seje deželne skupščine se je udeležil tudi bivši odbornik Benvenuto, ki je bil v zaporu v Tolmeču.

jel nekatere važne ukrepe. Mednje je spet omenil zelo sporno "preureitev" gorskih skupnosti. Predsednik je dal znova zelo jasno razumeti, da ne misli več kandidirati za mesto deželnega svetovalca.

V razpravi se je oglasil tudi Ivo Jevnikar (SSK), ki je glasoval proti nezaupnici leve opozicije. Dejal je, da sedanji odbor nima alternativ, nadaljnje zadržanje njegove stranke pa bo odvisno od stališč, ki jih bo Dezelna zavzela do slovenske manjšine. S tem v zvezi je pozval Turella, naj ne kloni pritiskom desnice (posebno Liste za Trst), ki zahteva, da Dezelna vloži priziv na državni svet v zvezi z dvojezičnim poslova-

njem nekaterih goriskih občin. Za kroniko naj se dodamo, da se je socialist Bulfone vzdržal, ker je prepričan, da se je levo-sredinska koalicija dokončno izčrpala.

Za efektivnega odbornika je bil izvoljen socialdemokrat Cisilino, ki je prevzel resor za delo socialist Riga ter za sedaj ohranil tudi odborništvo za sport. Slednji je prejel jamstveno obvestilo in je zaradi tega takoj odstopil. Skupščina pa včeraj ni izvolila dveh odbornikov suplentov in bo to naredila na eni izmed prihodnjih sej. Dezelne seje se je udeležil tudi bivši odbornik Benvenuto, ki je bil do pred kratkim v zaporu v Tolmeču in je sedaj na začasnih svobodih.

TRST / »BITI ALI SE ČUTITI PRIPADNIK MANJŠINE«

## Problem manjšine ni številčnost ampak njen podrejen položaj

Zanimiva pričevanja iz štirih različnih zornih kotov

TRST - »S svojim delovanjem zelimo izpricicati vero na kulturnem področju, izvajati kritično ločevanje, kar prinaša posredovanje med vero in zgodovino, med vero in kulturo. Zato sodelujemo z vsemi za uveljavljanje cloveske osebnosti.« Tako je podčrtal Michele Zanetti, predsednik gibanja »Movimento eclesiale per l'impegno democratico«, v svoji uvodni besedi na okrogli mizi, ki jo je gibanje organiziralo predvčeršnjim v prostorih semenišča na temo »Biti ali se čutiti pripadnik manjšine«. Zanetti je se podčrtal, da v Trstu deluje »bratsko gibanje«, Društvo Slovenskih izobražencev, katerega so povabili k sodelovanju pri okrogli mizi in ki se je vabilu rade volje odzval. Namen okroglice, o kateri smo na kratko že poročali, pa ni bila razprava o zahtevah ali pravicah manjšine, temveč narava manjšine same.

Predsednik Društva slovenskih izobražencev Sergij Pahor je s svoje strani naglasil potrebo, da v Trstu govorimo o manjšinah, saj so vsi dosedanj poskusi, na raznih ravneh, propadli. Trst je vedno skušal zavračati takšna srečanja o manjšinah, zato je izrazil zahvalo gibanju, ki mu predstavlja Zanetti.

Sledila so štiri zanimiva pričevanja, ki so z raznih zornih kotov podala kompleksno sliko, kako pripadniki manjšine doživljajo to svojo pripadnost.

Prvi je posegel germanist Claudio Magris, ki je podčrtal, da je manjšina širok pojem. Z njim označuje skupino (ne samo nacionalno), kateri ni bila v zadostni meri priznana pravica, da živi po lastni želji ali se postavi izven splošnih težej (kulture manjšine) ali pa je v konfliktu (jehovci). Tudi glede samih narodnostnih manšin treba razločevati med tistimi, ki živijo v stiku z matičnim narodom, in tistimi, ki so povsem ločene, itd. Nacel je vprašanja notranjega konflikta (konfliktni po-

lozaji lahko bogatijo ali siromasijo, pri čemer je navedel primer bosanskega pisatelja, ki ga je sele vojna prisilila, da se je vprašal, kaj je pravzaprav, odnos med večino in manjšino, kompleks manjšine, ki se zapre vase in taka ostane tudi tedaj, ko ni več potrebno. Magris je zaključil svoj poseg z ugotovitvijo, da je treba premostiti problem manjšine v smislu, da tak položaj doživljamo mirno, spontano.

Hrvaški profesor Tonko Marojević, ki sicer poučuje tudi na tržaski univerzi, je izhajal iz ideje, da imajo Hrvatje globoko prirojen pojem o lastni identiteti, ne pa o državi. V sedanjih razmerah, ko gospodarsko, politično, vojaško niso posebno močni, se sami počutijo kot manjšina in pozabljajo na druge manjšine, ki jih je na njihovem ozemlju kar šestnajst. Po njegovem mnenju je Evropa prav glede bivše Jugoslavije izgubila priloznost, da bi ti stega, ki ima orožje v rokah, prisilila ne k popuščanju, ampak k drugacnemu zadržanju. On sam je doživel svoje hrvaštvo kot ga ni nikoli v življenju, a sedaj želi, da bi spet postal to, kar je bil: skromen Hrvat in skromen Evropejec.

Novinarka Barbara Gruden je izhajala iz lastne izkušnje in zele, da bi se pocutila istocasno Slovenka in Italijanka, kar pa je zelo težko, saj obe skupnosti živita ločeno: govori se o sožitju (sama beseda sožitje je nevarna, saj pomeni le to, da živimo eden zraven drugega), manjka pa integracija z izjemo gospodarskega področja. Vprašala se je, če ima lahko manjšina zgodovinsko vlogo. Se pred leti je zagovarjala zamisel, da manjšina, ki ne more opravljati vloge mostu, nosilca, lahko mirno neha obstajati, kar po njenem lahko mirno velja tudi za Trst. Tako Slovenci kot Trst so po njenem mnenju zamudili več priložnosti, ker niso razumeli svoje zgodovine. Vsak del mesta gleda na zgodovino s svojega zor-

nega kota in mu ne uspe, da bi svojo gledanje vgradil v skupni mozaik, iz katerega bi izhajala celovita slika, ki bi omogočila nadaljnji dialog. Iz te nesposobnosti izhajajo nasprotstva. Vsekakor, tudi če je kritična do Slovencev, večje breme sloni na ramenih večine.

Zastopnik italijanske manjšine na Hrvaškem, novinar Ezio Giuricin, je v obcutenem posegu spomnil, da vprašanje manjšine ni samo v njenem številu, temveč v njenem podrejenem položaju: manjšini se ne zopreostavlja večina, temveč dominacija (Albanci na Kosovu, crnci v Južni Afriki). To je osnovni problem družbe!

Zatem je spomnil na besede slovenskega pisatelja Cirila Zlobca, da položaj manjšine pogojuje »prekletstvo in upanje« (prekletstvo, ker si majhen, in upanje, da te bodo spoštovali). Giuricin oboje doživlja na lastni koži, saj na Reki ne more govoriti v svojem jeziku, posmehujejo se mu, a prav jezik bi moral biti del družbenega okolja, učiti bi ga morali v solah: »Prekletstvo je v tem, da zivis na nekom teritoriju, a si istocasno iz njega izkoreninjen, mesto samo je slo proc, nikjer se vec ne pocutimo doma.«

Manjšina pa je tudi upanje, je privilegij, je nadaljeval Giuricin, ker prej kot drugi opazi probleme («ne bi govoril o mostu,» je pripomnil, »ker moramo vedeti, kdo hodi po tem mostu, a po njem hodijo države»). Zatem je naglasil, da sedanji položaj ni ugoden za »upanje«, saj se vse bolj krepi ideja o državi kot narodu, ki ne priznava nič drugega kot lastno nacijo. Manjšine tvegajo, da izginejo, zato je potrebno premostiti idejo o etnični državi, doseči razvejanje demokracijo. A manjšine same, je se dejal na koncu Giuricin, ceprav mocne, ne morejo premostiti svojega položaja, svoje zagrenjenosti, agresivnosti, potrebna jim je pomoc drzave, družbenih sil.



TRST / ŽUPAN NAPOVEDAL ODSTOP

OBČINA / O SLOVENŠČINI

# Kriza tržaške občinske uprave Spet veter predčasnih volitev

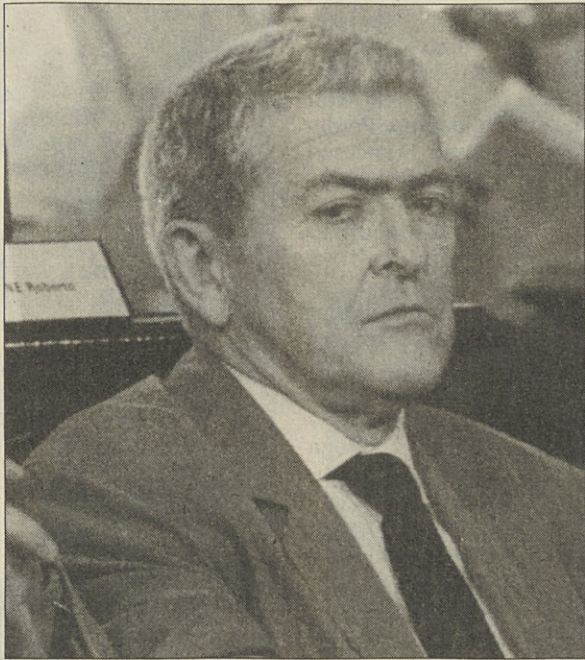
Odborniki PSI odstopili, pred podobno odločitvijo tudi krščanski demokrati

SANDOR TENCE

Tržaška občinska uprava je dejansko v krizi. Župan Staffieri je pred sinočnjim napovedal odstop, če rimska vlada ne bo do konca meseca rešila pomorske družbe Lloyd Triestino, socialistični odborniki so se odstopili, podobno potezo - čeprav z različnimi utemeljitvami - pa napovedujejo tudi demokristjani. Na zupanstvu je naenkrat spet silovito zapihal veter komisarske uprave in predčasnih volitev.

Ko je Staffieri napovedal odstop, verjetno ni pričakoval, da bo sprožil krizo ali pa je - kot menijo nekateri - nalašč povzročil zmedo, da se bo potem z njo cim bolj okoristila Lista za Trst. Kakorkoli že, je njegov poseg popolnoma presenetil KD in PSI ter (vsaj navidez) tudi same listarje, ki zatrjujejo, da so za zupanova potezo zvedeli v občinskem svetu. Predstavniki KD so takoj zahtevali in dosegli prekinitev seje, za dodatno presenečenje pa so poskrbeli socialisti, ki so napovedali takojšen odstop vseh svojih odbornikov.

Zupanova namero je treba takoj udejantiti, da ne bo vse ostalo le pri besedah, je dejal Seghe-



Tržaški župan Giulio Staffieri, ki je napovedal odstop

ne, proti Staffierijevemu odstopu pa so kasneje odločno nastopili demokristjani. Rinaldi je zupanova potezo označil kot neumestno, nepremišljeno in nekoristno, po nočnem razmisleku pa je KD - kot kaže - revidirala svoja stališča in je sedaj mnenja, da je kriza očitno neizogibna.

Opozicija je Staffierjev poseg soglasno ocenila kot tipično demagogo gesto, ki odpira pot volilni kampanji. Nacelnik Demokristične zveze Treu je mnenja, da vsi ti odstopi pričajo o katastrofalni politiki te-

mislek za KD in PSI, ki sta zaveznici LpT. Gheršina (Zelena lista) upa, da ni slo samo za običajno predvolilno potezo in zato predlaga takojšnjo izvolitev nove uprave, saj si mesto v tem trenutku ne more dovoliti upravnih in političnih praznin. Severna liga se zavzema za takojšnjo umestitev odbora tehnikov in strokovnjakov, ki ne smejo biti vezani na stranke.

Ostrop predstavnikov PSI ne pomeni se dejanskega odstopa zupana in uprave. Reforma krajevnih uprav namreč določa, da odbor izgovori mandat le ob (formalnem) odstopu zupana oziroma večine odbornikov. To se bo zgodilo le, če bodo, poleg socialistov, formalno odstopili tudi vsi odborniki KD. Potem bo imel občinski svet dva meseca časa, da izvoli nove upravitelje, nakar pride vladni komisari, pristojna telesa razpustijo skupščino in skličejo volitve.

Položaj je zelo zmeden in v tem trenutku je nemogoče napovedati, kaj se bo pravzaprav zgodilo. Gotovo ni več časa za slepomisenja, za spletkarjenje in za običajne medstrankarske igre in igrice. Vsakdo naj si ob belem dnevu prevzame svoje odgovornosti.

## Mesto, ki si lahko privoščijo Staffierija..

Za zupana Staffierija je bil ponedeljek res "velik" dan. Na popoldanskem zborovanju ezulskih organizacij je izrazil upanje, da bodo pogajanja za revizijo Osima trajala od petnajst do dvajset let, na večerni občinski seji pa je napovedal odstop, če Rim ne bo do konca meseca rešil umirajočega Lloydja. Zupan se je znova izkazal kot spreten demagog, a tokrat na kozi celotne tržaške skupnosti.

Najmanj kar lahko rečemo o zupanovih "osimskih" izjavah je, da so neodgovorne in v teh casih tudi skrajno nevarne. Namesto, da bi vodja uprave spodbudil rimsko vlado, da skupo z Ljubljano in Zagrebom, pospeši pogovore za podpis novega in resnega meddržavnega sporazuma in s tem cimprej odpravi vsakršno trenje na tej (delikatni) meji, moramo iz njegovih ust slišati neverjetne izjave o Istri.

A to nas ne presesteca, ker ga dobro poznamo. Boli pa nas molk njegovih zaveznikov v občinskem odboru, kjer ni nihče cutil potrebe, da nekaj reče in da se

ogradi od zupanova nacionalizma in sedaj tudi revansizma. Z mejami in s podobnimi zadevami (glej tragedijo na jugoslovanskih tleh) se posebno v teh trenutkih ne gre na noben način saliti, razen ce nočemo, da bo Balkan se bližji, kot je v resnici. Drugo pa je afera Lloyd Triestino. Zupanova poteza je tipično demagoge narave in pomeni dejansko uvod v volilno kampanjo za občinske volitve. Tudi za morebitno zaprtje pomorske družbe bo itak kriv Rim, čeprav je podminister za trgovsko mornarico listar Camber..

Staffieri naj odide in mi ga seveda ne bomo pogrešali. Upati je le, da bo to zadnja farsa v tem nemirnem mestu, ki si lahko privoščijo take zupane. Vsakdo ima sicer vlado, ki so jo zaslužili. To bo že res.

Morda pa spadamo med nepopoljšljive optimiste, ko (na tihem) upamo, da se bo to mesto - in sedaj je morda skrajni čas - vendarle uprlo svojemu propadanju. Da bo znalo politično obratovati z raznimi Staffieriji. In ne samo z njimi. (ST)

# Pismo uredništvu na občinski seji

Staffieri spet prekinil Pahorja (SSK)

Kronika ponedeljkove burne seje tržaškega občinskega sveta beleži poleg napovedi odstopa zupana Staffierija in dejanskega odstopa starih socialističnih odbornikov se dva razburljiva dogodka, ki se neposredno toceta manjšine. Odbornik za kulturo Perelli je ironično in zasmehovalno odgovoril na vprašanje svetovalk DSL Anamarie Kalc o rabi slovensčine v dopisovni Obcine, svetovalec SSK Samo Pahor pa se je spomnil na mednarodni dan o zaščiti manjšin, a ga je zupan prekinil, ko je začel brati citat v francoscini.

Kalceva je vložila vprašanje o zadevi, o kateri je naš dnevnik poročal prejšnji teden. Gre za vprašanje stirižečnega obrazca faxes, ki ga uporablja odbornistvo za kulturo Tržaške občine pri svojem dopisovanju, v katerem pa že spet ni prostora za slovenscino. Svetovalko DSL je uvodoma presenetilo takojšnje reagiranje odbornika za kulturo Perellija na vprašanje. Doselej je namreč vložila občinskemu mozem že marsikatero vprašanje, a je morala čakati dolge mesece na odgovor (v zadnjih osmih mesecih je prejela le en odgovor). V ponedeljek pa jo je zupan seznanil, da želi odbornik Perelli odgovoriti takoj.

Bivši pokrajinski tajnik PSI je Kalcevi uvodoma napovedal, da ji bo kar prebral odgovor, ki ga je o istem argumentu poslal odgovornemu uredniku Primorskega dnevnika. Kalceva je protestirala nad takim izvajanjem, saj njeno vprašanje ni novinarski članek in zahteva nekaj konkretnih odgovorov (»ali ni morda tako zadržanje Obcine zaljivo do slovenskih ljudi?«, »ali namerava Obcina cimprej popraviti to pomanjkljivost?«). Svetovalka DSL je tudi povedala, da je bilo pismo - z ustreznim telegrafskim odgovorom - že objavljeno v Primorskem dnevniku, kar je Perellija presenetilo, ker očitno ni bil seznanjen z objavo.

Socialistični predstavnik je kljub temu prebral izredno slab prevod članka našega dnevnika in odgovor-pismo uredništvu, pri cemer je s svojim zasmehovalnim tonom in izrazom se potencialno ironičnost, za kar je pozel le... odobravanje fasistov (vzklikali so mu »Bravo, bravo!« in njihov aplavz. (V pismu uredništvu je - seveda ironično, a vendarle dobesedno - zapisal, da je »znani protislovenski fašist, preoblečen v socialist, cigar edina misel je ze leta ta, kako bi zalil, getiziral in iztrebil Slovence«...)

Kalceva je na tak zasmehovalen odnos do njenega vprašanja odgovorila zelo ostro. Pri tem se je obregnila prav ob zaključni stavek odbornikovega odgovora-pisma uredništvu, ko Perelli pravi-piše, da naj bi članek našega dnevnika »znova potegnil na plan in priznal verodostojnost Trstu, kakršen je izšel iz prve televizijske oddaje, ki jo je vodil Gad Lerner«. Svetovalka je spomnila Perellija, da je pravzaprav on šef odbornistva za kulturo, in ga vprašala, kaj je doslej storilo in kaj se bo storilo »njegovo« odbornistvo, da premosti tako sliko Trsta. Skratka: za javnega upravitelja Perellija bi bilo mnogo bolj primerno, da bi se ukvarjal z upravnimi zadevami, ki mu pritečejo, kot pa da bi poceni zgajal sarhazem v občinskem svetu.

Svetovalec SSK Samo Pahor je hotel na ponedeljkovi seji spomniti na mednarodni dan zaščite in varstva manjšin, namerar pa mu je le polovico uspeš. Dokler je govoril v italijanskem, je bilo vse v redu, komaj pa je začel s prebiranjem citatov v francoscini, mu je zupan, odzvel besedo. Seveda vedno pod znano pretvezo, da je v dvorani tržaškega občinskega sveta dopuščeno le izražanje v jeziku večine.

## NOVICE

### Bruna Zorzini Spetič o Perellijevem odgovoru

Občinska svetovalka Bruna Zorzini Spetič (SKP) je ogorčeno komentirala protislovenski izpad odbornika za kulturo Perellija, tako v odgovoru »Primorskemu dnevniku« kot na seji občinskega sveta. Ni slo za ironijo, pač pa za aktivno soudeležbo socialističnega predstavnika v splošnem protislovenskem vzdušju, ki v občinskem svetu v Trstu prihaja do izraza tudi na najbolj prostaske načine. Perellijev obnašanje je samo obsojdo vredno. »Obenem pa je to poduk tistim silam, tudi med Slovenci, ki so prav s Perellijem in njegovimi somišljeniki ustvarjali pogoje političnega zavezništva, ces da se tako oblikuje napredna reformistična fronta«. V Trstu - zaključuje Zorzinijeva - je odnos do Slovencev se vedno meja, ki locuje napredne sile od reakcionarnih.

### SSK o prizivu na DUS proti volilnemu sistemu v tržaški pokrajini

Stranka Slovenske skupnosti prireja tiskovno konferenco, na kateri bodo njeni predstavniki orisali pomen rekurza na Dezelno upravno sodišče proti volilnemu sistemu za tržaški pokrajinski svet. Tiskovna konferenca bo danes, ob 11. uri, na sedežu tiskovne agencije ANSA v Trstu. SSK izhaja iz ugovorov, da ni pravega sorazmerja med številom izvoljenih v Trstu in v okoljskih občinah tržaške pokrajine.

### Predavanje o framazonstvu

Kulturno združenje "La Talpa" prireja zasedanje na temo "Framazonstvo v Trstu - mračne in tranzverzalne sile, ki pogojujejo naše mesto". Posegel bo prof. Fausto Monfalco. Srečanje bo drevi, ob 20.30, v dvorani studentskega doma "Nuovissima", na Rebri Monte Valerio 3/4 (8. nadstropje).

### Soočanje med kritikom in umetnikom

Institut Gramsci nadaljuje s ciklusom predavanj "Branje... soočata se umetnik in kritik". Jutri, ob 17.30, bosta v dvorani muzeja Revoltella (Ul. Diaz, 27) o tem vprašanju razpravljala Giuseppe Zigaina in Gillo Dorfles; razprava se bo odvijala na temo: opazovati likovno umetnino.

### Vzdrževalna dela v sesljski soli

V ponedeljek sta devinsko nabrezinska občinska uprava in gradbeno podjetje Valle v erde iz Trsta podpisala na zupanstvu pogodbo za izvedbo izrednih vzdrževalnih del na poslopju srednje sole Carlo de Marchesetti v Sesljanu. Dela zajemajo obnovitev termične centrale, povečanje zmogljivosti centralne kurjave, izredno vzdrževanje zunanjih oken in vrat s postavitvijo dvojnih sip ter izboljševanje dela na teh zadnjih, za skupni znesek 262 milijonov lir.

## KULTURA / POBUDA SSK

### Posvet o perspektivah osrednjih slovenskih kulturnih ustanov

Posvet v dveh delih bo v petek, 12. t.m. popoldne v Motelu Agip pri Devinu

Dezelna komisija Slovenske skupnosti za kulturo in občila prireja v petek, 12. marca sirs posvet o kulturi, kjer bi skupno razmišljali o vlogi in poslanstvu slovenskih kulturnih ustanov v Italiji ter o njihovih perspektivah in o odzivih ter zanimanju, ki ga vzbujajo pri umetniških ustvarjalcih, kulturnih delavcih in sirs publikli.

Posvet bo v Motelu Agip pri Devinu in se bo pričel ob 16. uri. Razdeljen bo v dva dela. V prvem delu bodo po uvodnih mislih dezelne tajnika SSK Iva Jevnikarja obravnavali položaj in perspektive osrednjih kulturnih ustanov, uvodne misli pa bodo podali predsednik SSK Rafko Dolhar, pred-

sednik NSK Joze Pirjavec, predsednik GM Adrijan Semen, predsednica Centra za glasbeno vzgojo »E. Komel« Francka Zgavec in ravnatelj SLORI Emidij Susic. Po razpravi in kratkem odmoru se bo posvet ob 18.45 nadaljeval z okroglo mizo »Ustvarjalna in umetniška moč naše kulture«. Pri okrogli mizi bodo sodelovali glasbenik in glasbeni pedagog Bogdan Kralj, igralec in profesor na AGRFT Vladimir Jurc, pisatelj Alojz Rebuta, zgodovinar in publicist Tomaz Simcic, prosvetni delavec iz Kanalske doline Salvatore Venosi, predsednik društva I. Trinko v Cedadu Marino Vertovec in gledališki in prosvetni delavec na Goriskem Franko Zerjal.

## ZDRAVSTVO / OBIČAJNA SEZONSKA NADLOGA

### Epidemija gripe izpraznila šole ter delovna mesta in napolnila bolnice

Bolezen se pojavlja z visoko vročino - Zdravnik priporoča mnogo počitka



Gripa spravila bolnišnice v kaos (foto S. Ferrari / Kroma)

MARJAN KEMPERLE

Izpraznila je vrte in sole, zdesetkala delovna mesta in napolnila bolnišnice. Govorimo seveda o gripi, naši običajni zimski sopotnici, ki se tudi letos - čeprav nepoklicana - ni izneverila »srečanju« z našimi kraji in našimi ljudmi.

Tržaška Krajevna zdravstvena enota je izdala včeraj tiskovno poročilo, ki spominja na vojni bilten: Na Trzaskem je na pohodu epidemija gripe, ki se opira na pomoč zanj ugodnih vremenskih razmer (vetrovno vreme z nizkimi temperaturami). Najbolj pod udarom je starejše prebivalstvo. Gripa je spravila v postelje na stotine ljudi, mnogo so jih morali prepeljati v bolnišnice. Nekateri od-

delki v bolnišnici na Katinari so v pravcatem emergencnem stanju: da bi bili kos navalu bolnikov, so morali urediti postelje tudi v prostorih za oddih in sprejem sorodnikov. Tudi v bolnišnici za pljučne bolezni pod Obeliskom so pripravili dodatne postelje. Ob tem je treba dodati, da je spravila gripa na kolena tudi po cele oddelke v drugih bolnišnicah. Krajevna zdravstvena enota zato poziva bolnike, naj se obrnejo na družinske zdravnike in naj sledijo njihovim navodilom za uspešno zdravljenje, saj so bolnišniške strukture takorekoč zasitene z oboleniki.

Gripa, ki je v teh dneh dvignila temperaturo

Trzacanom, nosi letos ime po Japonski. Pojavila se je nekje tam po puistu in sedaj bohotno razsaja v postu. Po mnenju zdravnika Marjana Spetice je letosnja »influenca« zelo nadležna: »Pojavi se nenadno, lahko v teku dveh ur, z visoko temperaturo tudi do 40 stopinj in se cez. Glavobol, bolečine v sklepih in misicah, v grlu in kaseslj so njeni simptomi. Pogostoma pride lahko do komplikacij, na primer do vnetja ulesa.«

Letosnja gripa ima vse značilnosti »družinske bolezni«: najprej zboli en družinski član, za njim pa kot na tekočem traku se vsi preostali. Kraji okužbe so ze klasični: vrtni, sole, delovna mesta.

Kako boriti se proti tej februarski in marčevski nadlogi? Dr. Spetič je kategoričen: »S preventivnim cepljenjem v jeseni. Sedaj je namreč ze prepozno. Cim vec ljudi se bo cepilo, tem manj jih bo zbolelo, ce pa cepljen clovek zboli, bo zbolel za blazjo obliko gripe.

Zdravnik priporoča bolnikom takojšnovo »sirup rjuh«: pocitek. Zdravljenje z antibiotiki je priporocljivo le v res hudih primerih in ob komplikacijah. Sicer je bolje poseci po aspirinu ali tjakipirinu, a le ob visoki vročini, saj je - konec koncev - tudi vročina oblika telesne obrambe proti virusu. Ce vročino potlacimo, te obrambe ni.

## KNJIGE / PREDSTAVITEV DELA »SVETNIKI V SLOVENSKEM IMENOSLOVJU«

### Prof. Pavle Merkù v Društvu slovenskih izobražencev

O avtorju in njegovem delu spregovorila tudi priznana imenoslovca Franc Jakopin in Janez Keber



Prof. Pavle Merkù (f. Ferrari)

»Svetniki v slovenskem imenoslovju« je naslov knjige prof. Pavleta Merkùja, ki jo je letos izdala tržaška Mladika. Delo so v ponedeljek predstavili v Društvu slovenskih izobražencev. Prisotni so bili sam avtor, ki je povedal nekaj zanimivih podatkov o svojem težavnem raziskovalnem delu, ter imenoslovca iz Ljubljane Franc Jakopin in Janez Keber.

Prof. Merkù je uvodoma poudaril, da je imenoslovje posebna panoga, ki zahteva dobro poznavanje zgodovine

HELENA JOVANOVIČ

obravnavanega področja, saj v nasprotnem primeru lahko pride do samovoljnih in zelo netočnih interpretacij. Dejal je se, da njegova knjiga »Svetniki v slovenskem imenoslovju« zeli biti podlaga za bodoče raziskave, saj bo treba se marsikaj poglobiti in natančneje proučiti. Gre namreč za zelo obsirno snov, ki zahteva tudi izredno naporno iskanje gradiva.

O avtorju in predvsem njegovem delu je

nato spregovoril tudi prof. Franc Jakopin. Dejal je, da se je prof. Merkù v tej raziskavi lotil kompleksnih in zelo zapletenih vprašanj, ki povezujejo tri velika območja imenoslovnega raziskovanja, nemreč krstna (rojstna) imena, priimke in zemljepisna imena. »Gre za pogled in obdelavo izkušenega imenoslovca, ki se lahko pohvali s stotinami objavljenih prispevkov,« je se poudaril prof. Jakopin. Ob koncu

je spregovoril dr. Janez Keber, ki je med drugim opozoril, da je Merkujeva knjiga »Svetniki v slovenskem imenoslovju« delo temeljne važnosti, mimo katerega bodoči imenoslovci ne bodo mogli.

Prof. Merkù se je na ponedeljkovem večeru v Društvu slovenskih izobražencev tudi zahvalil vsem, ki so mu pomagali pri delu s strokovnimi nasveti ter tudi prijateljem iz Ljubljane Francu Jakopinu in Janezu Keberju, avtorjema pripomb k njegovi najnovejši knjigi.





GLASBA / JUTRI V GLEDALIŠČU MIELA

# Koncert Godalnega kvarteta GM

Na sporedu klasika Devienne in Mendelssohn ter sodobnika Pavle Merkù in Kim Tesakov

LUISA ANTONI

Jutri ob 20.30 bo v gledališču Miel koncert Godalnega kvarteta GM. Komorna skupina je sestavila program večera s točkami, ki so v svoji neobičajnosti zelo zanimive.

Spored bo odprl zamajski skladatelj, ki ga Godalni kvartet posebno rad izvaja, t.j. Pavle Merkù. Kvartet GM je že igral in snemal vse tri njegove kvartete. Na sporedu bo njegov tretji kvartet, ki je bil dokončan l. 1987.

Sledil bo prvi kvartet iz op. 44 Felixa Mendelssohna-Bartholdija (1809-1847). Gre za skladatelja, katerega posebne stilne značilnosti, umerjena eleganca, uravnoteženost stila in simetričnost stavka niso bile pogodu vsem; Debussy ga je imenoval "lahkotni notar". Kljub navidezni lahkoti skladanja, pa je Mendelssohn mnoga dela zelo dolgo pisal: njegova simfonija "Skotska" je bila zaključena l. 1841, čeprav je prva misel nanjo iz l. 1829.

Z naslednjo skladbo programa se nam bo odprl svet francoske glasbe XVIII. stol. Skladatelj je Francois Devienne (1759-1803). Le-ta je bil virtuoz flavte, ob kateri je igral tudi fagot. Sicer pa



Godalni kvartet s solistom Francescom Furlanichem (v sredi)

je njegov skladateljski opus namenjen predvsem pihalom. Njegova glasba je zelo prijetna in spetna. Pisal je tudi opere, ki so doživele dober uspeh. Kvartet, ki ga bomo poslušali, je namenjen fagotu, violini, violi in celu.

Zadnja točka pa je bjeloruski skladatelj Kim Tesakov (r. 1936). Godalni kvartet GM je prišel v stik z glasbo tega skladatelja na svojem potovanju v Minsku po Mozartov festival. Tesakov je zaključil glasbene študije na fakulteti za kompozicijo v Novosibirskem konservatoriju "M. Glinka". Napisal je dve operi, stiri simfonije

(za četrto mu je bila podeljena državna nagrada republike Bjelorusije), tri oratorije, tri kantate ter tri instrumentalne koncerte: dva za cimbal in enega za oboe. Uglasbil je tudi skladbo za simfonični orkester, zbor in instrumentalni folklorni bjeloruski orkester. Iz nastetih del veje pozornost, s katero Tesakov sprejema bjelorusko folklorno tradicijo. Tudi četrti kvartet, ki ga bo Godalni kvartet Glasbene matice izvajal, se navdihuje ob narodni folklori. Sicer pa skladatelj uporablja različne kompozicijske tehnike, ki so tipične za godalni kvartet.

BAZOVICA / HARMONIKARSKI KONCERT

# Nastop Vladimira Zubickega izjemno glasbeno doživetje

Poleg koncerta je veliki ruski mojster vodil dvednevni seminar

Koncertna ponudba v naši bližnji okolici je običajno zelo skopa s karmonikarji in sploh z glasbenimi dogodki, ki bi vrednotili to že polnopravno, vsestransko glasbilo. Prejšnji petek pa smo lahko le prisostvovali celovečernemu koncertu enega izmed največjih mojstrov harmonike, Vladimira Zubickemu, ki so di ob enem med najznejše sodobne ruske skladatelje.

Na koncertu, ki ga je prejšnji petek zvečer v župnijski dvorani v Bazovici priredil ansambel Miramar, je Zubicki ponudil dostojen vpogled v lastno ustvarjalnost, saj so koncertni spored obsegale prav skladbe Zubickega: od Otroške suite do Zalne glasbe v spomin Zolotarjovu (slo je za poklon genialnemu mojemu delu: poučuje namreč na kijeveskem konzervatoriju in redno vodi izpopolnjevalne tečaje sirom po svetu (ZDA, Poljska, Bolgarija, Francija itd.) Obisk Zubickega je sel dlje od zgolj koncertnega dogodka, saj je v soboto in v nedeljo ruski harmonikar vodil tudi dvednevni seminar posvečen prav temu glasbi. Slo je za prvi seminar, ki ga Glasbena matica posveča harmoniki, udeležilo pa se ga je veliko stevilo gojencev in pedagogov z obeh strani meje.

Vladimir Zubicki je izšel na konzervatoriju v Kijevu, kjer je diplomiral iz harmonike, kompozicije in dirigiranja. Leta 1975 je v Helsinkih zma-



Vladimir Zubicki

gal svetovni pokal, ob bogati koncertni dejavnosti se Zubicki posveča tudi neutrudnemu pedagoškemu delu: poučuje namreč na kijeveskem konzervatoriju in redno vodi izpopolnjevalne tečaje sirom po svetu (ZDA, Poljska, Bolgarija, Francija itd.) Obisk Zubickega je sel dlje od zgolj koncertnega dogodka, saj je v soboto in v nedeljo ruski harmonikar vodil tudi dvednevni seminar posvečen prav temu glasbi. Slo je za prvi seminar, ki ga Glasbena matica posveča harmoniki, udeležilo pa se ga je veliko stevilo gojencev in pedagogov z obeh strani meje.

DAMIANA OTA



GLASBENA MATICA

TRST

GODALNI KVARTET GLASBENE MATICE in FRANCESCO FURLANICH - fagot

Merkù, Mendelssohn, Devienne in Tesakov

Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom koncerta v gledališču Miel.

KONCERTNA ABONMAJSKA SEZONA 1992/93

Jutri, 11. t.m., ob 20.30 v gledališču Miel v Trstu Trg Duca degli Abruzzi 3

## IZREDNA RAZPRODAJA

Tržaška knjigarna - Ul. sv. Franciska 20

Obiščite nas, ne bo Vam žal!

### KINO

ARISTON - 17.15, 21.00 »Malcolm X«, r. Spike Lee, i. Denzel Washington, Angela Bassett.

EXCELSIOR - 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »Orlando«, r. Sally Potter, i. Tilda Swinton.

EXCELSIOR AZZURRA - 17.00, 18.40, 20.20, 22.00 »Sex and Zen, il tappeto da preghiera, di carne«, prepovedan mladini pod 18. letom.

NAZIONALE I - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »2013 - La fortezza«, i. Christopher Lambert.

NAZIONALE II - 15.45, 17.50, 20.00, 22.15 »Gli spietati«, i. Clint Eastwood, Gene Hackman, Morgan Freeman, Richard Harris.

NAZIONALE III - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Trappola in alto mare«, i. Steven Seagal.

NAZIONALE IV - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Giochi d'adulti«, r. Alan Pakula, i. Kevin Kline, Mary E. Mastrantonio.

GRATTACIELO - 17.00, 18.40, 20.20, 22.15 »La notte e la città«, i. Robert De Niro, Jessica Lange.

MIGNON - 16.30, 18.25, 20.20, 22.15 »Sister Act - Una svitata in abito da suora«, i. F. W. Goldberg.

EDEN - 15.30, 22.10 »Porca ... e selvaggia«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 15.45, 17.50, 20.00, 22.00 »Dracula«, r. Francis Ford Coppola.

LUMIERE - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Uomini e topi«, r. Gary Sinise, i. John Malkovich.

ALCIONE - 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 »La morte ti fa bella«, r. Robert Zemeckis, i. Meryl Streep, Bruce Willis, Goldie Hawn, Isabella Rossellini.

RADIO - 15.30, 21.30 »Gustose... di calore bestiale«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

### VČERAJ-DANES

Danes, SREDA, 10. marca 1993  
40 MUCENIKOV  
Sonce vzide ob 6.27 in zatone ob 18.04 - Dolžina dneva 11.33 - Luna vzide ob 21.13 in zatone ob 7.01.

Jutri, CETRTEK, 11. marca 1993  
RASTKO

VREME VČERAJ: temperatura zraka 9,3 stopinje, zračni tlak 1023,3 mb narasla, veter 12 km na uro zahodnik, vlaga 48-odstotna, nebo skoraj jasno, morje razgibano, temperatura morja 7,2 stopinje.

### informacije SIP uporabnikom

### Plačilo telefonskega računa za 2. dvomesečje 1993

V kratkem zapade rok za plačilo telefonskega računa za 2. dvomesečje 1993. Opozarjamo vse, ki se niso poravnali računa, naj to store čimprej in se tako izognejo prekritvi telefonskega servisa.

Račun lahko poravnajo na pošti z doplačilom predvidenega davka ali kateremkoli bančnem zavodu z doplačilom komisijskih stroškov, ali brezplačno na avtomatičnem servisu »BANCOPOL«.

### VAŽNO OPOZORILO

Na telefonskem računu so na posebnem mestu razvidni zneski prejšnjih dvomesečij, v katerih ni bil poravnani račun. Obveščamo imetnike poštnih tekočih računov, da lahko poverijo poštno upravo, da avtomatično izplačuje telefonske račune z dvigom zneska iz imetnikovega tekočega računa. Za ta servis poštna uprava zaračunava 1000 lir komisije letno (ali 500 lir za obdobje krajše od semestra).

Nekateri bančni zavodi nudijo, že nekaj časa, podoben servis imetnikom tekočih računov in to brezplačno ali z zaračunavanjem komisij, kot jih predvideva bančni zakon.



Società Italiana per l'Esercizio delle Telecomunicazioni p.a.

POGOVOR / V ZADRUŽNEM CENTRU ZA SOCIALNO DEJAVNOST

# Hvalevredno delo slovenskih ustanov pri reševanju socialnih problemov

Pomoč pri izpolnjevanju davčnih obveznosti in zdravstvenih določil

NEVA LUKES

Z vidika izpolnjevanja davčnih obveznosti in določil na zdravstvenem področju nam bosta mesec januar in februar ostala se dolgo v slabem spominu, saj smo v tem času preživljali ogromno časa v vrstah pred različni uradi.

In vse se ni za nami. Marsikdo se ni izpolnil vseh formalnosti, ko se nam ze obetajo novi odloki glede zdravstvenih uslug, zaradi katerih je bilo med javnostjo ogromno kritik, upravičeno zaskrbljenosti in nezadovoljstva.

Nevnika Pecar, ki vodi Zadrudni center za socialno dejavnost, nam je sla na roko in nam organizirala srečanje kar z lepim številom starih občanov, ki se za vse nasvete in pomoč pri reševanju številnih težav, pa tudi pri izpolnjevanju raznih obrazcev obračajo na omenjeni center, na Patronat INAC, Kmečko zvezo in na Slovensko deželno gospodarsko združenje, kot tudi seveda na Sindikat upokojenecv CGIL, ki ima v mestu, pa tudi v predmestju svoje urade.

Razgovora so se udeležili Evfracija Kravos, Milena Verc, Nada Moze, Ivana Negodé, Cvetka Medvescek, Mirko in Marija Cok, Rozica Pockar, Bogomil Nibrant in Stane Raztresen.

Razgovor, pri katerem je sodelovala tudi Nevenka Pecar, je stekel neformalno, v sproščnem pogovoru o vsem, kar nas v teh težkih casih

zuli, o številnih poteh in sitnostih, ki jih moramo prenašati vsi, ki pa se zlasti bremenijo starejše osebe.

»Ce smo Slovenci se vedno obravnavani kot drugorazredni državljani, ki se moramo znova in znova boriti za svoje pravice, razpolagamo na srečo z ustanovami, ki so nam z nasveti in pomočjo vedno na roko, in ki so nam bili in so nam se prav v tem času izredno koristni in potrebni«, je bila ugotovitev, ki so jo udeleženci srečanja najprej izrazili.

»Seveda ni bilo lahko razumeti novih ukrepov. Morda tudi vseh podrobnosti nismo razumeli. Zato pa je hvalevredno delo naših ustanov, ki so nam z nasveti in pomočjo vedno na razpolago. Tako vemo, da so bili vsi naši obrazci pravilno izpolnjeni, da smo vse v roku opravili, da se nismo mrazili v dolgih vrstah.«

Seveda ni slo vse brez zapletov. Tako je bilo treba za januarja resiti vprašanje izbire družinskega zdravnika. Mnogi so na primer izgubili svojega zdravnika, ker se je le-ta odločil za delo v bolnišnici. In ker po novih predpisih ne sme opravljati dveh služb, se je pač moral odločiti za eno ali drugo. Kar precej je bilo tako ljudi, ki so si morali poiskati drugega zdravnika.

Na težave so mnogi nalezli tudi v lekarnah, predvsem v prvih dneh, ko so posamezniki začeli uporabljati zdravstvene



kupone (bollini della sanità), s katerimi so določene kategorije bolnikov, predvsem starejše osebe, oproščene plačevanja zdravil.

»Ob tem je pomembno, da poiščemo lekarno, kjer nas lekarnarji vsaj nekoliko poznajo, da nam svetujejo, v kakšnem primeru naj uporabimo te kupone, da jih ne damo po nepotrebnem v promet ze za zdravila, ki niso tako draga,« je bil prvi nasvet.

V lekarnah je bilo v prvih dneh veliko zmede. Sedaj, ko so se stvari že nekoliko utesile, se že govori o novih predpisih, ki naj bi novo zakonodajo o zdravstvu uredili na pravičnejši način, predvsem pa tako, da ne bi bili prizadeti najsibkejši sloji.

»Mnogi starejši slabo vidijo, slabo slišijo, pa jim marsikatero obvestilo lahko uide, ali pa ga narobe razumejo. Zato smo bili ustanovam hvaležni,

saj so nas celo pismeno obvestili, da se zglasimo v njihovih uradih in z njihovo pomočjo uredimo vse potrebno.«

»Za nas lahko rečemo, da smo v glavnem zadeve uredili, čeprav nas ze v kratkem čakajo davčna bremena«, so nato razmisljali nekateri naši sogovorniki. »Toda kako bo z brezposelnimi, ki jih je tudi pri nas vedno več? Je zakonodajalec pomislil tudi nanje? Je pomislil na studente, ki so v glavnem se v breme staršev? Kaj pa fizično ali psihično prizadeti, ki imajo sicer svoje centre za mentalno zdravje, ali posebne socialne službe, ki pa večkrat ne zmorejo opraviti vsega, kar te osebe potrebujejo?«

Od prijaznih sogovornikov smo se poslovlili s prijetnim spoznanjem, da vemo, kam se lahko v sili in potrebi obrnemo, kje se lahko tudi pogovorimo, kje najdemo dobro besedo, pameten nasvet in potrebno pomoč.

NA RADIO v izvedbi amaterskega odra J. Stoka s Proseka in Kontovela v nedeljo, 14. t. m. v župni dvorani v ul. Moncolano. Zacetek ob 17. uri.

PD MACKOLJE vabi v nedeljo, 14. t. m. na CELOVEČERNI KONCERT mladinskega godalnega orkestra Glasbene sole Postojna in mladinskega zbora vzgojnega centra iz Planine. Izvajali bodo skladbe Bacha, Handela, Grobminga, Arnica in Haydna. Pričetek ob 17. uri v Šrenjski hiši v Mackoljah.

OB MEDNARODNEM DNEVU ZENA se bodo zene iz Prebenega srečale na DRUŽABNEM VEČERU v petek, 12. t. m., ob 20. uri. Pedagoški licej Slomek nas bo za kratek čas popeljal v pravilni svet Smetanovih kolakov v režiji Draga Gorupa.

### OBVESTILA

ODBOR SKD TABOR sklicuje v petek, 12. t. m. 25. REDNI OBČNI ZBOR. Ob 20. uri prvo sklicanje v Prosvetnem domu na Opcinah. Vabljeni člani!

JADRANSKI KLUB ČUPA vabi člane na 21. REDNI OBČNI ZBOR društva, ki bo v petek, 12. marca ob 20.00 v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju v sportno-rekreativskem centru v Vizovljah (cesta za Celovlje). Dnevni red: 1. otvoritev obnove zbora, 2. poročila predsednika in odbornikov, 3. pozdravi gostov, 4. razprava, 5. razrešnica odboru, 6. izvolitev novega odbora, 7. razno.

SK BRDINA organizira predstavitev sanitarnih artiklov, ki bo v sredo, 17. t. m., ob 20. uri v Domu Brdina na Opcinah.

POZNAMO skok v visino, skok v daljavo ... mi pa najraje skacemo v svet igr, ustvarjalnosti in družabnosti, v katerem se dogajajo najčudnejše stvari. Če se nam želi pridružiti, pridi vsako sredo v KD Skamperle k Sv. Ivanu (pri Stadijoni 1. maj), ob 16. uri za otroke 3. letnika vrta, 1. ali 2. razreda osnovne šole, ob 17. uri za otroke 3., 4. ali 5. razreda osnovne šole.

### LEKARNE

Od ponedeljka, 8. dne, 14. marca 1993 Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00 Borzni trg 12 (tel. 367967), Rojan - Ul. L. Stock 9 (tel. 414304).

OPCINE, Trg Monte Re 3/2 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30 Borzni trg 12, Rojan - Ul. L. Stock 9, Ul. Rossetti 33.

OPCINE, Trg Monte Re 3/2 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA Lekarna odprta od 20.30 do 8.30 Ul. Rossetti 33 (tel. 633080).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 TELEVITA

Urad za informacije KZE-USL - tel. 39911. Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 39911.

Zdravstvena dežurna služba Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

### PRIREDTIVE

FOTO TRST 80 prireja VEČER DIAPOZITIVOV O PUSTU s posnetki s kraskega, breskega, trziškega, cerknškega in ptuškega pusta. Večer bo v petek, 12. t.m., ob 20.30 v Gregorčevi dvorani v Trstu, Ul. sv. Franciska 20. Vabljeni!

SKD BARKOVJE vabi na veseloigro NASI GRAJU

### IZLETI

VII. ZIMSKE IGRE SKLADA MITJE CUK bodo v nedeljo, 14. t. m. na Crnem vrhu pri Idriji. Prijave za izlet z avtobusom sprejemamo v uradih sklada na Narodni ul. 126 med 9. in 12. uro.

Planinski odsek SZ SLOGA in SK DEVIN vabita v nedeljo, 14. t. m. na tradicionalni zimski vzpon na Sneznik. Odhod iz Bazovice ob 7. uri izpred spomenika padlim. Za informacije: tel. 226283 - Stopar ali st. 200236 - Skerk.

SK BRDINA organizira v nedeljo, 14. t. m. avtobusni izlet v Sappado ob priliki tržaskega prvenstva. Informacije na tel. st. 215859.

### ŠOLSKE VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE obvešča neučne osebe, da 11. t. m. zapade rok za vložitev prošnje za premetivste. Morebitne informacije kot tudi obrazce dobite na sedežu sindikata v Ul. Carducci 8.

### ČESTITKA

Danes praznuje 14. rojstni dan ROBERT DEBELIS. Vse najbolje in da bi se mu uresnicile vse želje mu želijo mama, oče in brat Alex ter vsi sorodniki.

### MALI OGLASI

AGRITURIZEM pri Kukukovih v Doberdolu (cesta za Dol 1) bo odprl se do konca marca. Vabljeni!

V BRISCAH pri Krizu sta odprla osmice Mirko in Cvetka Brisca. Točita belo in crno vino z domaćim prigrizkom.

OSMICE je odprl Mahnic v Borstu st.1.

OSMICE je odprl Ivan Antonič, Cerovlje 34. Toči belo in crno vino.

OSMICE ima Ostrouska Zvonko - Zagradec.

OSMICE je odprl Dusan Gustin v Repnu st. 22. Vnaprej se zahvaljujemo za obisk!

OSMICE je odprl Pepi Zigon v ul. Flavija di Stramare 87/A.

OSMICE odprli smo, da veselo v družbi bo. Berdon Josip, Pulje pri Domju st. 123.

OSMICE je odprl Jozko Colja - Samatorca 21.

OSMICE je odprl Just Skerlj v Salezu st. 44.

PRODAM avto lada niva, letnik 1989, bele barve, najboljšemu ponudniku. Tel. st. 229476 ob uri obedov.

PRODAM renault 11, turbo, letnik 1986. Tel. st. 422128 v večernih urah.

PRODAM motor honda dominator, 650 cc, letnik 90 oprosčen supertakse v odličnem stanju. Na razpolago za poskušnjo. Tel. st. 51853 ob uri obedov.

PRODAM citreon visa 2 club s komaj opravljenorevizijo za 1.500.000 lir. Tel. st. (040) 214893.

PRODAM vespo PK 50, letnik 1982 za 550.000 lir. Tel. st. (040) 214893.

PRODAM motor jamaha x1 600 v odličnem stanju, letnik '90. Tel. st. (040) 228333.

PRODAM A 112, v odličnem stanju, komaj opravljena revizija, prevoženih 87.000 km., cena 2.000.000 lir. Tel. 213889 od 18.30 do 20. ure.

PRODAM stanovanje v Ul. Flavija, 60 kv.m. Tel. st. 229234 ali 383713 v večernih urah.

V BLIZINI nove univerze je naprpad zazidljivo zemljišce. Tel. na st. 51853 v jutranjih urah.

MEDICINSKA SESTRA isce delo na domu za varstvo in nego bolnika. Tel. 828251.

MLADO 21-letno dekle z veliko volje do dela isce kakrsnokoli zaposlitev. Tel. st. 200542 ali 200882 ob uri obedov.

HISNO POMOCNICO iscemo enkrat tedensko. Tel. st. 723010 ob večernih urah.

VINOGRAD oddajamo. Tel. st. 231859 ob uri kosila.

NUDIM instrukcije iz matematike in kemije. Tel. st. 212688.

NUDIM lekcije iz slovenskega jezika in matematike za srednje in višje šole (bienenj). Tel. st. 312935.

### PRISPEVKI

Ob 8. marcu darujejo članice telovadne skupine SPDT, Maver, Barbiero, Tomsic, Volpi, Skerl, Vigni, Gerdol in Valoppi 240.000 lir za Slovenski dijaški dom v Trstu.

Nosilci krste Marije Pieri darujejo 150.000 lir za FC Primorje.

V spomin na dragega Vladimira Legisa darujeta sestrični Olja in Paula z družbo Silca 100.000 lir za zbor Fantje izpred Grmade.

Namesto cvetja na prerani grob Tommyja Grilanca darujeta Ada in Marica 30.000 lir za zgonsko cerkev.

V spomin na Ivanko Svetlic darujeta družini Colja in Gregori 100.000 lir za Mladinski odsek KD Rdeca zvezda.

Namesto cvetja na grob Milokota Sosica darujejo Anica, Justa in Valerija Danev 50.000 lir za popravilo orgel v openski cerkvi.

Za pok. Ivanko Grilanc por. Svetlic darujeta Zdenka in Danilo Grilanc 50.000 lir za MePZ Rdeca zvezda.



Nepričakovano nas je zapustila naša draga

## Kati Kaucic vd. Regent

Pogreb bo danes, 10. t. m., ob 12.15 iz mrtvašnice glavne bolnišnice na Kontovel.

Zalostno vest sporočajo hči Miranda, zet Zmago, vnuka Elvi in Franko z Arianno, Vida in drugi sorodniki.

Kontovel



## NOVICE

## Izteka se rok natečaja na temo ženske ob meji

Izteka se rok natečaja Zenske ob meji - "Donne di frontiera", ki ga je razpisala goriska pokrajinska uprava in ki ob praznovanju 8. marca dobiva še poseben pomen. Rok poteče 20. t.m. ob 12. uri. Natečaja se lahko udeležijo novinarke ali publicistke iz nase dežele in sicer s članki, ki se nanašajo na žensko stvarnost v FJK in ki so bili objavljeni v dnevnem tisku, revijah ali drugih publikacijah v letu 1992. Prispevke bo ocenjevala posebna komisija, v kateri bosta tudi poslanka Tina Anselmi in znanstvenica Margherita Hack. Podelitev nagrade - sredstva je zagotovila Goriska hranilnica - bo 29. marca. Podrobnejša pojasnila nudijo na Pokrajini, pri odborništvu za uveljavljanje enakopravnosti, kjer je na razpolago tudi razpis natečaja.

## Na procesu o upepeljevalniku tudi zahteva po odškodnini

Na procesu, ki bo 26. t.m. proti nekdanjemu goriskemu županu dr. Antoniu Scaranu in upravljatelju upepeljevalnika pri Sovodnjah, bosta nastopili tudi zasebni stranki. Z ob prijavi, januarja leta 1989 se je kot civilna stranka, v imenu sovođenjskega odbora proti upepeljevalniku, prijavil Andrej Fajt. Včeraj pa smo izvedeli, da se je kot zasebna stranka prijavil tudi Bogdan Butkovic, v lastnem imenu. Od nekdanjega upravitelja namerava namreč, v kolikor ga bo sodišče spoznalo za krivega, zahtevati izplačilo odškodnine.

## Obsojen na šest mesecev, ker je splezal v stanovanjski blok

Na šestmesečno (pogojno) zaporno kazen so včeraj obsodili 26-letnega Carla Paolettija, s stalnim bivaliscem v Firencih. Paolettija so prijeli 5. maja leta 1991, potem ko je v čudnih okoliščinah priplezal v notranjost večstanovanjske hiše v ulici Duca d'Aosta 52 in pri tem razbil sipo na stopnišču ter se tudi porezal. V stavbo naj bi Paoletti priplezal po zlebu. Za tem dogodkom so nekaj podobnih dejanj ugotovili tudi na drugih območjih mesta, ljudje so začeli govoriti o "človeku pajku", zaradi izrednih atletskih in akrobatskih sposobnosti storilcev.

## Srečanje krvodajalcev

V Foljanu bo zadnjo nedeljo v marcu praznik krvodajalcev trziškega območja. Srečanje med katerim bodo podelili tudi priznanja najbolj zaslužnim članom in v svoji sredi pozdravili številne delegacije, prirejajo tokrat že sedemindeseti. Krvodajalci na Trziškem in naspolh v naši deželi pa so že priceli s pripravami na vsedravní kongres krvodajalcev, ki bo čez dva meseca v Gradezu in ki se ga bo udeležilo okrog tri tisoč delegatov.

## ŠTANDREŽ-PODGORA-PLEŠIVO / KULTURNI VEČERI

## Številne prireditve dokaz živega kulturnega utripa

V Štandrežu pevski večer, v Podgori in na Plešivem recital - Jutri in v petek napovedane še tri prireditve



Na Goriskem se še vrstijo prireditve povezane s slovenskim kulturnim praznikom. Včeraj smo poročali o večeru v Dolu, jutri bo prireditev v Pevni, v petek v Romljanu in Sovodnjah (prireja KD Zupanci iz Štandreža). V soboto in nedeljo pa so bile še tri prireditve. V Štandrežu so v domu Budal priredili koncert, na katerem sta nastopila zbor Oton Zupanci in Fantovski oktet iz Dornberka. Prosvetno društvo Podgora pa je pripravilo recital Hodli po zemlji sem naši, ki so ga uprizorili dramska skupina, mešani in mladinski zbor. Najprej so ga popoldne predstavili v Podgori, pod večer pa še na Plešivem, kjer so se nastopajočim pridružili še tamkajšnji mladinci. Na slikah: zbor Oton Zupanci in občinstvo na Plešivem (foto Studio Reportage).

## OBČINA / SSK PREŠLA V OPOZICIJO

## Koalicija pred težkimi izbirami

Vztrajati, popustiti DSL, sprejeti MSI?

MARKO MARINCIC

V goriskem političnem kotlu vre. Poju-trišnjem je sklicana seja občinskega sveta, na kateri bi se župan Tuzzi utegnil že znajti brez večine ali vsaj brez dovolj solidne večine, ki bi mu dovoljevala kolikor toliko spodobno upravljanje. Slovenska skupnost je v bistvu že odrekla podporo večinski koaliciji: potem ko je župan pod pritiskom zlasti KD odvezal odbor-nikoma Del Benu in Bresčaku njuna pooblastila v upravi, je SSK sprejela že napovedan sklep. Predsinoci se je sestalo vodstvo mestne sekcije in sklenilo, da se stranka umakne iz večine na občini. Sklep je sel sinoci se v razpravo pokrajinskega tajništva, kjer pa ni pričakovati presenečenj. Odprto vprašanje je kvečjemu le to, ali bo stranka presla v opozicijo samo na občini ali pa tudi na pokrajini, ki jo upravlja drugačna, širša koalicija in kjer odstop odbornika SSK najbrž ne bi povzročil večjih pretresov. O tem so bila mnenja včeraj pred sejo tajništva se deljena.

Na občini je torej SSK v opoziciji in se včeraj popoldne njen tajnik ni udeležil seje strank večinske koalicije na se-dnjo KD. Na tej seji (ko poročamo, je se v tek) naj bi tajniki skušali preveriti, kakšno je stanje na občini, kjer naj bi uprava razpolagala le se z 20 ali 21 glasovi na 40, odvisno pač od za-držanja predstavnice PLL, ki je pred dnevi že napovedala prehod v opozicijo in ga nato preklicala vendar le za določen čas in pod določenimi pogoji.

Kakorkoli že, tudi 21 glasov, kolikor jih lahko zbere v najboljšem primeru, ne more zagotoviti Tuzziju mirnih dni. Iz vrst večine je bilo zaradi tega že več ponudb DSL za vstop v upravo. Del stranke bi po zgledu podobne operacije na pokrajini bil najbrž tudi pripravljen sprejeti tako rešitev, svetovalska skupina DSL na občini pa ni pripravljena za vsako ceno masiti luknje v po-tapljalci se bari večinske koalicije. Kot pogoj za morebitno sodelo-vanje postavlja obliko-vanje povsem nove koa-litije z zamenjavo ljudi v upravi in predvsem z nekaj bistvenimi spremembami v upravnem programu. Na prvem mestu je vprašanje finan-carske sole, glede katere DSL vztraja, da je

treba - ne glede na očitno zainteresirano in vsekakor ne merodajno mnenje obrambnega ministrstva o problemu vojaške tajnosti - izvesti referendum. Malo verjetno je, da bi DSL odstopila od tega stališča, tudi ker tvega, da jo prav glede finan-carske sole prehitijo na levi bivsi demokristjani in socialdemokrat, ki so osnovali novo skupino "Per Gorizia".

Besedo imajo torej stranke večine, ki lahko računajo na podporo DSL, samo če sprejmejo nekatere njene pogoje in med temi referendum. Za tako rešitev se je te dni opredelil se vedno vplivni veljak KD, deželni odbornik Mario Brancati. Če taka rešitev ne bo prodrla, se bo morala večina pač zadovoljiti s tem, kar ima, ali pa se obrniti na desno, kjer so mislovci zavohali priložnost in že ponujajo svojo "nesebično in brezpogojno" podporo, ki pa marsikomu v se tako okrnjeni večini ne more biti dobrodošla.

V tej zapleteni situaciji nekateri ne izključujejo možnosti predčasnih volitev že to pomlad, ko bomo obnavljali tudi pokrajinski in deželni svet.

## Kljub krizi nove pobude

Kljub zaostrovanju gospodarske krize, se na Goriskem uresničujo tudi nove gospodarske pobude, čeprav manjšega obsega. Tako so na zadnji seji razširjenega odbora Trgovinske zbornice, kjer odločajo o prispevkih za spodbujanje gospodarstva, razpravljali in odobrili posege v korist dveh pobud na industrijskem področju in dveh pobud na področju vinogradništva, oziroma mesne industrije. Prva dva posega bosta pomagala ohraniti, oziroma odpreti 57 delovnih mest.

Razširjeni odbor Trgovinske zbornice je odobril za 716 milijonov lir prispevkov, vrednost investicij, ki se bodo s tem aktivirale, pa je 8,5 milijard lir.

Zbornica v svojem poročilu navaja, da se je v drugi polovici lanskega leta bistveno znižalo število prosenj za dodeljevanje prispevkov. Po drugi strani pa je po svoje zanimiv podatek, da se je na Goriskem povečalo število registriranih industrijskih podjetij za okrog 2,5 odstotkov, medtem ko je v deželnem okviru trend povsem nasproten. V istem obdobju se je za dva odstotka znižalo število podjetij v trgovinskem sektorju.

Reforma javne zdravstvene službe bo prizadela tudi športna društva, oziroma športnike, smo zapisali v soboto, v članku o pismu, ki ga je župan Tuzzi naslovil deželnima odbornikoma Brancatiju in Calandrucciju. Od 1. marca morajo namreč tudi amaterski športniki prispevati del stroška za kritje zdravstvenih storitev. Gre za obvezne zdravniške preglede v zvezi z njihovo športno dejavnostjo. Strošek pa, kakor smo se podrobneje pozanimali pri goriskih KZE znaša največ sto tisoč lir. Običajno je nižji, nam je je razložil dr. Fazi. Sicer pa predpisi razlikujejo tri skupine oseb, ki se ukvarjajo s športno dejavnostjo. Pregledi za osebe, ki se ukvarjajo z

netekmovalno športno dejavnostjo so brezplačni. Pri tekmovalnih dejavnostih predpisi razlikujejo dve skupini, z ozirom na starost: do osemnajstega leta so pregledi brezplačni, starejši športniki pa morajo prispevati "ticket" za strošek, razen seveda, če niso, ob upoštevanju višine dohodka, oproščeni, na podlagi samoizjave. Tretja skupina športnikov zajema takoiimenovane profesionalce, vendar pa se ti v glavnem poslužujejo posebne zdravniške službe, izven KZE.

Z ozirom, da je dejavnost skoraj vseh naših športnih društev tudi tekmovalska, se za aktivne športnike, oziroma društva napovedujejo težki casi.

## KZE / TICKET ZA ŠPORTNIKE

## Samoprispevek tudi za pregled

Predpis zadeva amaterski tekmovalni šport - Kdo plača?

Reforma javne zdravstvene službe bo prizadela tudi športna društva, oziroma športnike, smo zapisali v soboto, v članku o pismu, ki ga je župan Tuzzi naslovil deželnima odbornikoma Brancatiju in Calandrucciju. Od 1. marca morajo namreč tudi amaterski športniki prispevati del stroška za kritje zdravstvenih storitev. Gre za obvezne zdravniške preglede v zvezi z njihovo športno dejavnostjo. Strošek pa, kakor smo se podrobneje pozanimali pri goriskih KZE znaša največ sto tisoč lir. Običajno je nižji, nam je je razložil dr. Fazi. Sicer pa predpisi razlikujejo tri skupine oseb, ki se ukvarjajo s športno dejavnostjo. Pregledi za osebe, ki se ukvarjajo z

netekmovalno športno dejavnostjo so brezplačni. Pri tekmovalnih dejavnostih predpisi razlikujejo dve skupini, z ozirom na starost: do osemnajstega leta so pregledi brezplačni, starejši športniki pa morajo prispevati "ticket" za strošek, razen seveda, če niso, ob upoštevanju višine dohodka, oproščeni, na podlagi samoizjave. Tretja skupina športnikov zajema takoiimenovane profesionalce, vendar pa se ti v glavnem poslužujejo posebne zdravniške službe, izven KZE.

Z ozirom, da je dejavnost skoraj vseh naših športnih društev tudi tekmovalska, se za aktivne športnike, oziroma društva napovedujejo težki casi.

## PISMO UREDNIŠTVU

## Prispevek je iz Sklada za Bih

Denar za novinarje v Sarajevu ni bil zbran samo na Vrh

Spostovano Uredništvo!

V zvezi s člankom "V Bosni ne gre za državljansko vojno ampak za agresijo", objavljenim v Vašem cenjenem dnevniku dne 7.3.1993, nasledimo tako v podnaslovu, kot v tekstu netočnost, ko poročate da so "Vrhovci prispevali za sarajevske novinarje".

Na srečanju z novinarjem A. Mlacem na Vrh smo mu dejansko izročili finančni prispevek (milijon lir) za pomoč novinarjem iz Sarajeva. Prispevek pa je del nabranih sredstev v okviru "Solidarnostnega sklada za pomoč beguncem in proti vojni v Bosni in Hercegovini", ki smo jih na pobudo goriske SKGZ in njenih članic zbirali pri Kmečki banki v Gorici (t/rn st. 65250) in v katerega so prispevali številni darovalci iz celotne goriske pokrajine. Pri tem želimo poudariti,

da med temi najdemo tudi precej Vrhovcev oz. iz sovođenjske občine, ki so se odzvali solidarnostni akciji.

V zaključku pa želimo izkoristiti se priložnost, da se javno zahvalim vsem, ki so doslej prispevali v sklad za pomoč BiH. Istocasno tudi obveščamo, da je solidarnostna akcija se v teku ter da posamezniki lahko svoje prispevke nakazujejo pri Kmečki banki v Gorici. Doselej smo nabrane prispevke delno nakazali Rdečemu križu Slovenije, delno oddali centru za begunce v Postojni, na srečanju na Vrh pa za novinarje iz Sarajeva.

Prepričani smo, da so bila zbrana sredstva smotno razdeljena in napovedujemo, da bomo nadaljevali po zacrtani poti. S spostovanjem Igor Komel, član solidarnostnega odbora za pomoč BiH

## GORIŠKA / VOLILNI SEZNAMI

## Volitve: junija 1700 volilcev več kakor lani

Porast za 1,5 odstotka

VLADO KLEMSE

Cez tri mesece bodo deželne volitve, na Goriskem tudi volitve za pokrajinski svet in v nekaterih občinah tudi volitve za obnovo občinskih svetov. Se prej pa bomo kot vse kaže, sli na volišča čez dober mesec, za referendum. Ni mogoče ni izključiti predčasnih parlamentarnih volitev, saj se je vlada prav te dni močno zamajala.

Na Prefekturi so nam te dni postregli z najnovejšimi podatki o številu volilcev v pokrajini. Na podlagi zadnjega rednega pregleda volilnih seznamov (prve dni marca) ima aktivno volilno pravico 121.852 občanov (64.506 zensk in 57.346 moskih). Zanimiv je podatek, da se je število volilcev, v primerjavi z lanskimi parlamentarnimi volitvami povečalo za skoraj poldrugi odstotek. Volilno pravico za posilansko zbornico je aprila lani imelo 120.150 oseb, 1702 volila manj. Na prvi pogled se številka zdi nepomembna, vendar pa odgovarja skupnemu številu volilcev srednje velike občine na Goriskem, recimo Zagraja. Zanimiva je ugotovi-

tev, da je v vseh občinah, z izjemo Medee, več volilcev kakor pred približno enim letom. Tako je seznam v Gorici daljši za 375 volilcev, 278 volilcev več imajo v Trzinu, 141 v Gradezu, po 138 v Starancu in Romansu itd. Rahel porast števila volilcev je tudi v Dobrodo (32), Steverjanu (17) in Sovodnjah (10).

Ob tem se postavlja vprašanje, kako da narasla število volilcev, medtem ko število prebivalstva stagnira ali celo upada. Prva ugotovitev, ki pride v postev, je narascanje, oziroma podaljševanje življenjske dobe, leto 1974 pa je bilo kar se števila rojstev tice, eno od bogatejših. Otroci rojeni takrat in v naslednjem letu so že, oziroma bodo do junija, oziroma do volitev dopolnili osemnajst let in s tem so pridobili aktivno volilno pravico.

Do volitev utegne priti se do malenkostnih sprememb, saj se zadnja revizija volilnih seznamov opravi dva ali tri dni pred datum volitev. Do takrat pa nas ločijo samo trije meseci in v tem času predvidoma ne bo velikih sprememb.

## GLEDALIŠČE / ZA ŠOLE IN VRTCE

## Niz predstav za najmlajše

PDG Nova Gorica nastopa z Andersenovim Slavčkom

Ansambel Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice začena danes turnejo po goriskih solah z otroško predstavo Hansa Christiana Andersena "Slavček", v režiji in priredbi Marka Sosica. Nastopata Nevenka Vrancic in Tone Solar, avtor glasbe je Aleksander Vodopivec, kostumografka Giuliana Gerdol, dramaturginja Diana Koloini, lektor pa Srečko Fiser.

"Slavček" je eno izmed najlepših besedil danskega pisatelja, ki je s svojimi pravljicami, ki jih odključeta bogata domisljija in neizčrpna vera v zmago dobrega, zaslovel po vsem svetu. Z uprizoritvijo "Slavčka" je želelo gledališče iz Nove Gorice na svojstven način približati Andersenovim čudoviti pravljici svet najmlajšim. Predstava je oblikovana tako, da je primerna za karksenkoli prostor in trajajo približno 40 minut. Dva igralca in njun pomočnik vstopijo v vsakodnevni prostor skupine otrok in s seboj prinesejo vse, kar potrebujejo, da ustvarijo gledališko carovnjico, v kateri zazivijo pravljico.

Nastopi se bodo zvrstili po vseh slovenskih osnovnih solah in vrtcih po Goriskem.

Niz dvanaestih predstav se začena danes v

Pevni ob 9.30 v vrtcu in ob 11.15 v osnovni soli. Naslednje predstave se bodo zvrstile po sledecem vrstnem redu: jutri ob 9.30 v Dobrodo (osnovna sola P. Voranc in vrtci) in ob 11.15 v Romljanu (osnovna sola in vrtci); v petek, ob 9.30 v Sovodnjah (za vrtce iz Sovodenj in Rupe) in ob 11.15 vedno v Sovodnjah za osnovne sole iz Sovodenj, Rupe in Vrha.

V sredo, 17.3., bo na vrsti Gorica in sicer ob 9.30 v vrtcu ul. Brolo in ob 11.15 na osnovni soli O. Zupancic; v četrtek, 18., bo predstava v Standrežu (osnovna sola in vrtci - ob 9.30) in ob 11.15 v vrtcu v ul. Max Fabiani v Gorici. Zadnji dan v petek, 19., pa bo PDG gostovalo najprej ob 9.30 v Krminu, za tamkajšnji vrtci in solo na Plešivem, nato pa v Steverjanu ob 11.15 (za osnovno solo I. Gradnik in vrtci).

Predstavo "Slavček" prirejajo v skupnem sodelovanju Kulturni dom iz Gorice, Slovensko stalno gledališče iz Trsta ter Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice. Naj v zaključku se omenimo, da sta obe zamejski organizaciji priredili za naše najmlajše letos že dve predstavi in sicer "Ptice nočnega vrta" in "Cesarjeva nova oblacija".

## PRIREDITVE

V OSNOVNI SOLI V PEVNI bo jutri ob 20.30 prireditev ob dnevu slovenske kulture. Nastopajo pevska skupina Akord, učenci in mešani zbor iz Pevne.

SKRD JADRO IZ RONK priredi v petek ob 20.30 večer ob dnevu slovenske kulture v dvojezični knjižnici v Ronkah. Sodelujejo igralca SSG Mira Sardoc, režiser Sergij Verc in dekliski zbor iz Devina pod vodstvom Hermana Antonica.

DIJASKI DOM vabi v petek, 12.t.m., na domski dan. Prireditve bodo od 18. ure dalje. Na programu srečanje staršev in nastopi gojencev, ki se bodo ob tej priložnosti spomnili tudi svojih mamic.

## OBVESTILA

SEKCIJA VZPI/ANPI na Vrh vabi člane na sejo, ki bo 12. t.m. ob 19. uri v centru Danica.

DRUŠTVO ŠPORTNIH RIBICEV VIPAVA vabi na društveno tekmovalstvo v lovu na postvri, ki bo v nedeljo, 14. marca, v Romansu. Vpisovanje do jutri v gostilnah Rubijski grad in Pri Marinotu.

SPD - SMUCARSKI ODESEK obvešča, da se bo v nedeljo, 14. t.m. nadaljeval in zaključil tečaj smučanja na Nevejskem sedlu. Avtobusa bosta odpeljala po že znanem razporedu.

## PRISPEVKI

V počastitev spomina Slavka Gergoleta daruje družina Zorana Tula iz Mackolj 30 tisoč lir in družina Stanka Gergoleta iz Dobrodo 100 tisoč lir za dobrodo na pihala Kras. Standreski pusti so za letosnjem obhodu po vasi zbrali cedno vsoto prispevkov in jo namenili društvu Oton Zupancic, ki se ob tej priložnosti zahvaljuje.

## KINO

GORICA VITTORIA 18.30-20.15-22.00 »Orlando«. Režija Sally Potter, igra Tilda Swinton.

CORSO 17.30-19.45-22.00 »I nuovi eroi«. Jean Claude van Damme. VERDI 18.00-20.00-22.00 »Adventure di un uomo invisibile«.

TRIZIC COMUNALE Danes zaprto. EXCELSIOR 17.30-19.45-22.00 »Perversione di una segretaria«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

## LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI BASSI THEA - Rastel 52 - tel. 533349. DEZURNA LEKARNA V TRZICU RIMONDO - Ul. E. Toti 52 - tel. 410701.

## POGREBI

Danes v Gorici ob 8. uri Paulina Mattiasich poročena Barone iz bolnišnice Janeza ob Boga v cerkev v Podturnu in na glavno pokopališče, ob 8.45 Evelino Rodenigo iz splosne bolnišnice v Gradišcu, ob 11. uri Natalia Leon vdova Braidot iz splosne bolnišnice v cerkev sv. Justa in na glavno pokopališče, ob 12. uri Guido Cocianni (prihod krste iz Trsta) v cerkvi Srca Jezusovega in na glavno pokopališče, ob 12.30 Rosa Petarin vd. Soprano iz splosne bolnišnice v cerkev v Podturnu in na glavno pokopališče, ob 13.15 Dusolina Fischanger iz splosne bolnišnice v Ronke.



## Meso ne mika tujine

ROMAN BRIC

IDRIJA - Najnovejši embargo Evropske skupnosti na uvoz mesa posredno že vpliva na manjši odkup in predelavo mesa v idrijski Kmetijski zadrugi pravi direktor zadruga, mag. Milan Božič. Maloprodaja na obmejnih območjih se je zmanjšala, zaradi cesar odjemalci mesa do preklica embarga odpovedujejo narocila. Povedal je tudi, da je drastičen ukrep tako preplasil nekatere redne kupce z one strani meje, da so odvrgli vse količine pri nas kupljenega mesa.

Trenutno idrijsko klavnico, v kateri letno pridelajo približno 300 tisoč ton mesa, prenavljajo, v tem času pa zakol živine in predelavo mesa opravljajo v MIP-ovih obratih. Obnova bo stala 10 milijonov tolarjev. Idrijska kmetijska zadruga, v kateri je združenih okrog 300 delničarjev, je lani kljub težavam poslovala pozitivno. Skoraj 700 pridelovalcev je pridelalo skoraj 5 milijonov litrov mleka.

## PROSTOR / DOM NA VIDMU

# Novi gospodarji dajejo Domu novo vsebino

DRAGICA PROSEN

ILIRSKA BISTRICA - Na tiskovni konferenci za novinarje so predstavniki IS spregovorili o novih gospodarjih bivšega Doma JLA, zdaj imenovanega Dom na Vidmu. Lastnik je ministrstvo za obrambo, ki je sklenilo pogodbo o najemu prostorov z bistrskim IS. Od decembra lani pa do 1. marca je bistrska občina najemnik in vse stroške Doma placevala iz sredstev občinskega proračuna. Proračun bremena ni zmogel, v letosnjem proračunu pa denarja za Dom ne bi bilo mogoče zagotoviti. Po dveh neuspešnih javnih in enem internem razpisu je Dom na Vidmu dobil novega najemnika - bistrsko podjetje Kastel d.o.o., ki bo prostore (3500 kvadratnih metrov) oddajal drugim koristnikom za servisno trgovske, gostinske in kulturne dejavnosti.

Rok za prevzem dobrih 1100 kvadratnih metrov kletnih in pritličnih prostorov je bil 1. marec. Najprej se bo v prostore Doma naselilo 11 trgovin in en gostinec (tri trgovine s tekstilom, ena s spominki, dve s tehničnim blagom, dve z avdiovideo napravami, cvetlicarna...), ti prostori naj bi prevzeli gostinsko hotelski kompleks (1159 kvadratnih metrov); dva gostinska lokala in 18 sob, ki po opremljenosti ustrezajo hotelu B kategorije.

Do konca letosnjega leta bo z delom doma, namenjenem kulturnim

dejavnostim (tretjina površine), se vedno razpolagala občina oz. bistrska ZKO, po tem datumu pa se bodo o najemu ponovno dogovorili z glavnim najemnikom, firmo Kastel.

Strah Bistrčanov, da bi ostali brez prostorov za kulturne namene, je tako odvec. Za kulturo je predvidena sedanja kinodvorana z 220 sedeži, mala kinodvorana s 70 sedeži, galerijski prostor na odru itd. V začetku bodo te prostore urejali z improviziranjem, za zahtevnejša prenovitvena dela pa bodo morali poi-skati kakih 500 do 800 tisoč mark. Do tedaj pa naj bi najemnine iz gospodarskega dela pokrivala tudi najemnine za kulturo.

Pred novim gospodarjem Doma je se nekaj večjih problemov. Dom je nastal praktično ilegalno, saj o njem ne obstaja nikakršna dokumentacija. Velik problem so tudi potrebni veliki posegi v dosedanja potratni sistem ogrevanja. Poleg tega cakajo se na izselitev nekaterih društev in klubov, ki so do zdaj zasedali prostore v Domu, in ki jim je bistrska vlada namenila Sokolski dom.

Da bodo lahko objekt, ki je bil zgrajen za zaprte in povsem drugačne dejavnosti, in v katerem je okrog 400 kvadratnih metrov neuporabnih površin bistveno prilagodili za normalno uporabo, bodo po ocenah potrebovali okrog 2 milijona nemških mark.

## VODA / BREZ NJE NI ŽIVLJENJA

# V tretje gre rado...

Vodovod na Goro v ajdovski občini so gradili že Avstrijci in Italijani, (za potrebe vojaštva), Jugoslavija ga je obljubljala, zdaj pa kaže, da bo v kratkem dokončan

ARTUR LIPOVZ

sprožil plaz kamenja navzdol na nas. Srečanje je podobno srečanju plavincev. Vodovod, ki gre tu dobesedno pokonci; cesa takega se nisem videl. Traso so izkopali z "pajkom" ajdovskega Primorja, ki ga je cutiti neke daleč proti vrhu. Zadrženo gledam napeljeni jekleni kabel z vrha navzdol. »To je "teleferika" (žičnica)«, mi pojasnijo. Le tako lahko hitro in varno pripeljejo na traso elemente in cevi, ki jih potrebujejo: vodovodni morajo obvladati tudi gozdarske izkušnje, se smejejo, medtem ko mirno stojimo ob robu jarka: vsak hiter premik usuje v jarek gruš in kamenje. Poskodba je hitro tu...Klic. Navzdol z grebena pridrsi na kabl u viseca jeklena cev. Na Goro ne bodo vodile običajne cevi, saj gre za izjemno zahtevno traso, tako glede na visinsko razliko kot na težavnost terena, po kateri poteka. Cevi premera 150 mm so iz posebne litine, ki je odporna na korozijo, imajo pa tudi poseben spoj - ta se celo "vlece". Cevi so seveda primerno drage, toda odlične, pravijo fantje. »Se malo, popusti ... tudi ta je ratala! «in postavljen je zavoj v kamnitem

ovinku, ki bo moral prenasati izjemne pritiske in vzdržati za zmeraj. 400 metrov višinske razlike nanese okoli 40 barov pritiska...

»Zgraditi moramo okoli 900 metrov tlačnega vodovoda v najzahtevnejšem terenu, ki bo vodil do 200 kubčnih metrov velikega rezervoarja na vrhu. Letos nameravamo vložiti nekaj čez 30 milijonov tolarjev v gorski vodovod, s čemer bomo dokončali traso, zgradili rezervoar in vgradili že naročene crpalke. Do crpalnice bo potrebno potegniti se okoli 2 kilometra električnega voda, s tem pa bo že vzpostavljena avtonomna oskrba gorskega območja, je povedal direktor Goriskih vodovodov Franjo Batagelj. Vodovodi financirajo nalozbo okoli pol iz kreditov za demografsko ogrožena območja, drugo polovico pa so namenili iz lastne amortizacije. Zal iz ajdovskih občinskih obveznic ni pričakovati finančnih virov za nadaljevanje investicije. Naprej bo slo "po dolžini rokava".

Tehnični direktor Goriskih vodovodov Rajko Harej je povedal, da je bila voda iz javnega vodovoda davna želja Gorjanov. Vendar je v preteklosti voda na Goro že tekla. Med prvo sve-



Delo na terenu je naporno (Foto: A. Lipovz)

točno vojno so vodovod na skorajda istem mestu zgradili vojni ujetniki, predvsem Rusi in Srbi, in je bil izključno vojskega znaka ter namenjen oskrbovanju soške fronte. Domacim ni bil namenjen in je bil pod posebnim vojskim nadzorom.

Po vojni so pobrali crpalke in cevi. Drugega so začeli graditi Italijani od izvira Hublja nad Ajdovscino navzgor, tudi ta za potrebe vojske. Tudi tu je bila gradnja zaradi strmine izredno zahtevna, potegnili pa so dva cevovoda. Na vrhu združeni cevi sta nato potekali skozi predor in v se danes izjemno oh-

ranjene ter mojstrsko nekaj metrov pod vrhom Sinjega vrha narejene stiri rezervoarje dolžine 36 in več kot dva metra široke. Eden je bil manjši in ga danes uporablja turistična domačija Irme in Hieronima Vidmarja za pitno vodo. Po dogovoru z domacim si je to tehnično izjemno zanimivo delo mogoče ogledati.

Cevovod je nato vodil dalje, dosegel pa naj bi Col in preko Podkrajja vodil v Črni vrh. Istosčasno je bila zgrajena na Sinji vrh tudi cesta. Dva cevovoda sta bila potrebna zato, da so z vodo iz manjše cisterne zalili visokotlačno crpalno, ki jo

je poganjala elektrika. Vodovod so gradili leta 1938, že pred vojno pa je voda drugič pritekala na Goro. Med vojno vodovod ni obratoval, na vrhu pa je stala vojska postojanka oziroma cuvajnica. Po vojni ga je nova država (Jugoslavija) demontirala, crpalno so menda potrebovali neke v Vojvodini (visokotlačno!), del cevi pa so pobrali in ponekod se suzijo vodovodu v Goriskih Brdih. Na ponovno gradnjo gorskega vodovoda se je dolgo časa pripravljala tudi tretja država. Vendar dalj od obljub ta ni prisla. Dokončala pa ga bo, upajmo, četrta.

## NAŠI KRAJI / NOVO SLOVENSKO MESTO?

# Cerkno izpolnjuje dva od treh pogojev, da ga razglasijo za mesto

ROMAN BRIC



Cerkno izpolnjuje dva od treh pogojev za proglašenje v mesto (Foto: R. Bric)

CERKNO - Idrijski izvršni svet je na minuli seji sprejel pobudo, da bi dosedanja trg Cerkno prekategorizirali v mesto. Po veljavnih predpisih naj bi Cerkno z 2000 prebivalci že izpolnjevalo dva od treh pogojev za to spremembo, ki so poleg števila prebivalcev se razvilo industrije in tradicija naselja. Pobudo naj bi podrobneje dodelal svet Krajevne skupnosti Cerkno in pripravil ustrezno dokumentacijo za to prekategorizacijo.

Glavno gibalno razvoja v cerkljanski dolini je

seveda močno razvita elektroindustrija cerkljanske ETE, v kateri si služi vsakdanji kruh 1700 zaposlenih Cerkljanov in okolicanov. Tovarna Eta v kooperaciji s svicarskim koncernom EGO proizvaja elemente za belo tehniko in jih izvaja za največje svetovne proizvajalce. Mocan razvoj industrije je vplival tudi na razvoj drugih dejavnosti, zlasti turizma in ohranitev kmetijstva, ki v hribovitih krajih, to pa celotna Cerkljanska je, samo zase ni dovolj donosna. Od nje se ne da živeti, vsaj

spodobno ne. Tako precejšen del okoliskih prebivalcev ob rednem delu v tovarni gospodari na svojih posevkih v cerkljanskem hribovju, prideluje na svojih malih posevkih hrano za družino in prodajo. Eno z drugim mu pomaga naprej.

Na Cerkljanskem je poleg krajevne skupnosti Cerkno, ki v bodoči spremembi lokalne samouprave racuna na status samostojne občine, se 9 okoliskih krajevnih skupnosti, ki gravitirajo na sedanje lokalno središče cerkljanske doline.

## NOVICE

### Interese kaže združiti

TOLMIN - Predstavniki lokalnih interesov občin Idrija in Tolmin v državnem svetu Fedja Klavornar je na posvetu z krajani iz teh dveh občin povedal, da bodo sprožili takojšnjo akcijo tudi med poslanci za sprejem posebnih dopolnil k zakonodaji za demografsko ogrožena območja. Tako bodo lahko z ustreznimi merili prisli do pravičnejše delitve državne pomoči za načrtovanje razvoja in vlaganja v drobno gospodarstvo. (MM)

### Veliko zanimanja za kmetijstvo

CERKNO - Na sobotnem občinskem kvizu "Mladi in kmetijstvo v Počah, ki sta ga organizirala idrijska Kmetijsko-svetovalna služba in Radio Cerkno, so med šestimi ekipami pokazali največ znanja mladi kmetovalci iz Dol, ki se bodo koncem meseca udeležili regijskega tekmovanja v Novi Gorici. Mladi kmetovalci so odgovarjali na vprašanja o higijenskem pridobivanju mleka, negi sadnega drevja, škodljivcih v okopavinah in razvoju podeželja. Po besedah organizatorice Vlaste Hvala pa se raven znanja in zanimanja mladih za kmetovanje povečuje, kar kaže tudi dobra pripravljenost in izenačenost vseh sodelujočih ekip iz Bukovega in Zakojce, Cekovnika, Cernega Vrha, Ledin in Zavratca z zmagojučo ekipo iz Dol, ki si je odločilno prednost pridobila sele v "podaljsku". Na tekmovalstvu, ki je v novih kulturnih dom v Počah pri Cerknem privabilo veliko obiskovalcev, so svoje dobre predstave tudi članice Aktivna kmečkih žena. (RB)

### Obnovljeno sodelovanje

NOVA GORICA - Tu sta se srečali delegaciji Demokratske stranke levice iz San Vendemiana in SDP Nova Gorica. Ker je slo za prvo uradno srečanje po nekajletni prekinitvi stikov, ki so ji botrovali predvsem politične spremembe in transformacija stranke na obeh straneh, so pogovori pomenili predvsem medsebojno obveščanje in izmenjavo stališč, o splošnih temah. Pogovarjali so se tudi o prireditvah in srečanjih ob letosnji 20. obletnici pobratenja med obema občinama. Natančneje bodo o 20-letnici pobratenja kot tudi o prijateljstvu in sodelovanju med občinama nasploh spregovorili na naslednjem srečanju, ki bo v San Vendemianu. (VC)

### Dan odprti vrati

TOLMIN - Center za izobraževanje in vzgojno usposabljanje organizira v petek, 12. marca, v dopoldanskem času v svojih prostorih "dan odprtih vrat". Vabijo vse, ki jih zanima, kako poteka delo in življenje v tem zavodu. Pripravili bodo tudi razstavo izdelkov teh učencev. (MM)

### Sneg na zlati veji

NOVA GORICA - Jutri zvečer (ob 18. uri) bodo v oddelku za mladino in odrasle bralce v ulici Gradnikove brigade predstavlili ljubiteljem dve knjigi: alpinista Igorja Skamperleta iz Postojne Sneg na zlati veji in novogoriškega slikarja in restavradorja Pavla Medveška Skrivnost in svetost kamna. Predstavitev pripravljajo Goriska knjižnica Franceta Bevka in založbi ZIT ter Mihelac. Pogovor z avtorjema bo vodil pesnik in urednik knjižnih izdaj pri ZIT Marko Kravos. Pri predstavitvi bo sodelovala tudi bralka Vesna Humar. (VC)

### O mednarodnem sodelovanju

NOVA GORICA - Zamisel o povezovanju obeh Goric je imela širok odmev ne le v slovenskem ampak predvsem v evropskem prostoru. Na to temo so bila uglasena nekatera strokovna srečanja, kot na primer arhitekturni natečaj EUROPAN, posvet Evropske hiše, posvet Sveta evropskih občin in dežel itd. Novogoriška občina je kot zelo aktivna mednarodna partnerica prevzela nekatere pomembne naloge v evropskih institucijah. Tako je lani na predlog evropskega komiteja EUROPANA prevzela predstavništvo za to institucijo za državo Slovenijo. Udeleževala se je tudi posvetov o programih ECOS, ki se izvajajo in financirajo v okviru sveta evropskih občin in regij. V tem telesu je Slovenija dobila mesto opazovalke. (VC)

### Nov prometni režim



AJDOVSCINA - Izvršni svet je ponovno pretehtal pobude Komunalno stanovanjskega podjetja in ajdovske krajevne skupnosti in na predlog komisije za tehnično urejanje prometa sprejel nekaj sprememb v prometnem režimu dela Ajdovščine. Tako je kot enosmerne ceste in ulice dolocil del ozke Slomske ulice do križišča z ulico 9. korpusa in del vzporedne 'gase'. Enosmerna bo tudi Goriska cesta oz. ulica za lekarno od križišča s cesto 5. maja do križišča z Zupaničeve ulice. Nekoliko bo spremenjen režim v Lokarjevem drevoredu, kjer bo ob stolpu obvezno zavijanje na desno proti policijski postaji. Komisija ni soglasala z možnostjo, da bi se promet po Lokarjevem drevoredu lahko odvijal tudi v smeri proti Titovemu trgu zaradi slabeg preglednosti in s tem nevarnosti. (Foto: A. Lipovz)





## NOVICE

## Politika je vplivala na tečaj

MILANO - Banka Italije je s prodajo mark včeraj posegla na denarno trzišče, da bi podprla liro. Lira je znova zdrsnila, saj je bilo včeraj treba za eno marko odsteti že 970 lir, medtem ko je bila marka v ponedeljek vredna 955 lir. Padec vrednosti je bil posledica sporočila, da so priprli enega vodij velike državne energetske družbe, ker naj bi bil obtožen podkupovanja. Denarno trzišče se je zelo nervozno odzvalo na negotovost pred sestankom vlade, ki naj bi odločila o naslednjih korakih potem, ko je predložila dekretni zakon, ki naj bi deloma odvmil pozornost od velikanskega skandala v zvezi s podkupninami; to je zakon, ki ga je zavrnil italijanski predsednik Oscar Luigi Scalfaro. (Reuter)

## Mednarodni denarni sklad čaka na program poljske vlade

WASHINGTON - Mednarodni monetarni sklad je na osnovi gospodarskih reform na Poljskem odobrili 655 milijonov dolarjev posojila v podporo letalnemu gospodarskemu programu.

Vodilna agencija je sporočila, da so poglaviti cilji vladnega programa v tem letu znižanje inflacije in ustvarjanje pogojev za znosno gospodarsko rast. »Odkar je Poljska 1. januarja 1990 sprejela svoj obsejni program gospodarskih reform, je dosegla veliko, čeprav je bil prehod na tržno gospodarstvo veliko težji, kot so pričakovali v začetku,« so povedali pri MDS.

Kljub temu pa sklad ugotavlja, da se je inflacija lani upočasnila, industrijska rast se je povečala, uravnovešila se je trgovinska bilanca, povečale so se devizne rezerve in zazivel je zasebni sektor. Pri MDS so tudi omenili, da si vlada letos prizadeva predvsem zmanjšati državni proračunski primanjkljaj na 5 odstotkov bruto družbenega proizvoda s 7, 2 odstotka v preteklem letu. Prav tako so povedali, da želijo poljske oblasti 25 odstotkov omenjenega posojila nameniti za odplacilo državnega dolga.

Odobritev posojila so odložili za mesec dni, ker poljski parlament se ni dokončno potrdil gospodarskega načrta. (Reuter)

## Tudi Bolgari pričakujejo pomoč

SOFIJA - Delegacija MDS bo med svojim 14-dnevnim obiskom v Bolgariji, ki se bo začel v četrtek, razpravljala o novem posojilu, kot je povedal eden od predstavnikov MDS.

»Proučevali bomo možnosti za enoletno stand-by posojilo oziroma za dvoletni finančni aranžma,« je povedal Gregory Dahl, predstavnik MDS v Sofiji. Dosedanja pogajanja so ovirala nesoglasja v zvezi s proračunskim primanjkljajem v letu 1993, vendar Bolgarija upa, da bo se zmeraj v okvirih osmih odstotkov BDP, kot ga priporoča MDS. (Reuter)

## SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ / PORABLJENIH SKORAJ 100 MILIJONOV NEMŠKIH MARK

# Sklad je vladi predal poročilo o poteku projekta prestrukturiranja in sanacije podjetij

Vodilni v Skladu se nadejajo, da bodo do konca leta 1994 iz vseh podjetij, ki so lastništvo prenesla nanj, izstopili kot večinski lastnik - Pet podjetij so prodali, štiri pa so šla v stečaj - Največ preglavic povzročajo upniki

ALENA L. JAKOMIN

Kreditna banka Maribor se je odločila, da se s Skladom o najtežjih sanacijskih problemih ne bo pogovarjala in jih je prepustila Agenciji za sanacijo bank. Ker pa KBM uradno še ni v postopku sanacije, ostaja problem starih dolgov nerazrešen, podjetja z mariborskega konca pa drsijo v cedalje večje težave. Druge banke so svoje terjatve zavarovale z visokimi hipotekami, dolgov ne nameravajo reprogramirati, pa tudi obrestnih mer ne znižati. Agencija za sanacijo bank teh terjatev se ni prevzela, zato se ni pogajalski partner Sklada. Izjema je le LB d. d., ki je že v postopku sanacije.

tjih je Sklad izpeljal tako, da je namesto starih organov upravljanja imenoval nove upravne odbore, v katerih sedijo predstavniki Sklada, upnikov in zunanji strokovnjaki, pa tudi predstavniki zaposlenih, ki pa nimajo pravice glasovanja. V vseh podjetjih so bili sprejeti novi statuti, konec lanskega leta pa so poslali v podjetja svetovalne ekipe, da bi skupaj s poslovdstvi pripravili

analizo poslovanja, sanacijske ukrepe in projekcije kratkoročnih denarnih tokov.

## Analize

Projekcije so predvidele, da presežnih delavcev podjetju ne bo treba placevati, pač pa bo to breme prevzela država; znano je, da ministrstvo za delo zamuja s placili zaradi kroničnega pomanjkanja proračunskega denarja. Na podlagi opravljenih analiz so podjetja razdelili v tri skupine. V prvi, imenovani A (v njej je 9 podjetij), so tista, ki lahko v letošnjem letu dosežejo pozitivni denarni tok in v katerih Sklad lahko posreduje z obratnim kapitalom ter začne s privatizacijo.

V drugi, skupini B, je 72 podjetij, ki so odvi-

sna od dogovorov z upniki. V zadnji, skupini C, pa je 17 kandidatov za stečaj; ta podjetja letos ne bodo mogla doseči pozitivnih denarnih tokov.

## Upniki

Gilj projekta je bil pravzaprav ta, tako Korze, da bi z upniki dosegli kar najboljši dogovor o reprogramiranju dolgov oziroma njihovo konverzijo v lastniški kapital. V 50 odstotkih primerov je bil tak dogovor dosežen, vendar pa veliko bank, ki so večinski upniki (tem so podjetja dolžna 1 mili-

jardo mark), dogovora ni doseglo, ker caka na sanacijo in prek nje na povračilo dolgov. Prav zato, ker Sklad nima partnerja, s katerim bi urejal vprašanja starih dolgov, ne more financirati nove proizvodnje in zato prihaja do zaostretev. Po Korzetovih besedah je usoda projekta pogojena tudi s sodelovanjem Sklada z Agencijo za privatizacijo, Ministrstvom za delo in industrijo ter gradbeništvom in Agencijo za sanacijo bank.

## Presežni delavci

Analize v Skladovih podjetjih so pokazale, da je v njih več kot 12.000 presežnih delavcev. Iz proračuna bi morali v Skladu dobiti lansko leto 3 milijarde tolarjev, dobili pa so jih 750 milijonov, kar je povzročilo stavke, del bremena pa tako se vedno nosijo podjetja sama.

## Stečaji

Do konca aprila zelijo

## Porabljena sredstva Sklada - v mio nemških mark

|                                     |                        |
|-------------------------------------|------------------------|
| Neposredno financiranje podjetij    | 32, 8 (v 38 podjetjih) |
| Vezani in jamstveni depoziti bankam | 39                     |
| Izdane garancije in poročila        | 15, 4                  |
| Najeti krediti Sklada za podjetja   | 7                      |

## KRIZA / V TEŽAVAH TUDI ŠKEDENJSKA ŽELEZARNA

## V Bruslju obtožujejo koncern ILVA nedejane konkurenčne injekcije

MARKO WALTRITSCH

Drzavno podjetje ILVA ima tudi v Trstu svojo postojanko. To je skedenjska železarna, ki jo je se v avstrijskih casih zgradila ista nemško-avstrijska finančna družba, ki je zgradila železarno na Jesenicah. Tudi skedenjsko železarno, kot več drugih v Italiji, so v letih med dvema svetovnima vojnima, kot tudi po drugi vojni, združili v okvir enega samega podjetja, t.j. ILVA, kjer je kapital državni. Ker je slo za stratesko podjetje, je država dajala in se vedno daje veliko svojega denarja, torej denarja vseh davkoplacevalcev, v obnovi in vzdrževanje naprav. To pa je zelo drago.

O železarni v Skednju je bilo se zlasti v zadnjem času veliko napisanega. Pred nekaj leti se je zdelo, da jo bo iz tezaev resil furlanski industrijec Andrea Pittini. Ta je v tovarno vstopil kot delničar. Takrat so pričeli s temeljito obnovo tovarne. Država in Dežela sta dali precej denarja, da bi omogočili modernizacijo. Ko pa je bilo treba globlje seči v zep, se je delničar ILVA temu uprl. Tudi to državno podjetje je bilo na spisku tistih, ki jih bo treba privatizirati. Zaradi tega država naj ne bi dala več denarja. Pittini je zaloputnil vrata in se vrnil v Rivoli di Osoppo v Furlaniji, kjer ima svoje tovarne. Sedaj se zanima za nakup manjše železarne v furlanskem pristanšču Porto Nogaro.

Država je skedenjski železarni dala nekaj deset milijard lir. S temi je omogočeno poslovanje, a le se za nekaj mesecev. Nihče ne ve, kako bo takrat, ko bo ta denar posel. ILVA pa se prav v teh dneh nahaja v središču polemik in težav. Tokrat ne gre za skedenjsko železarno, marveč za celotno družbo. V septembru 1991 in v februarju 1992 je upravni svet ILVA sklenil povečati družbeni kapital za skupnih 650 milijard lir. Izdelek je odobrila tedanja Andreottijska vlada. V krogih EGS v Bruslju menijo, da to povečanje družbenega kapitala pomeni pomoč države nekemu podjetju. To pa je v popolnem nasprotju s pravili EGS o konkurenci. Belgijski komisar Karel van Miert je izdelal poročilo o tem dogodku in v teh dneh naj bi v Bruslju sklenili sprejeti sklep, s katerim ukazujejo italijanski vladi, naj preklice prej omenjena dva poviška kapitala.

V Bruslju menijo, da so Italijani ravnali neko- rektno. Tudi zaradi tega, ker je ILVA zadolžena za skupnih 8.300 milijard lir. Slo naj bi le za lepoto operacijo, ki ima na eni strani nedovoljeno konkurenčno potezo, na drugi pa namen prikazati v boljši luci finančni položaj družbe. Leta 1991 so predvideli, da bi bili morali imeti 1, 2 milijarde lir dobička, v resnici so imeli 498, 8 milijard deficita.

Na tak način se je iz-

nicil načrt o sanaciji podjetja v letih 1992 - 1995. ILVA je na spisku tistih državnih podjetij, ki jih hoče italijanska vlada prodati zasebni- kom. Prav v zvezi s tem so pred nekaj dnevi polemično nastopili delavski sindikati iz Brescie. Dobiti hočejo jasno sliko o prodaji dveh tovarn koncerna ILVA zasebnemu industrijcu Lucchiniju. Prodani naj bi bili tovarni v Piombinu in v Condoveju pri Turinu. Država naj bi ne dobila niti lire od 385 milijard lir, kajti s tem prihodkom je ILVA vstopila kot manjšinski delničar v koncern Lucchini Siderurgica. Sindikalisti zahtevajo, da se o tem vlada jasno izreče. Zastopniki ILVA pa se bodo tudi o tem morali zagovarjati v Bruslju.

Dodajmo, da je ILVA na prvem mestu v Italiji s produkcijo železarskih predmetov. Njena produkcija je 5.912.000 ton letno. Na drugem mestu je koncern Riva s 1.217.000 tonami, na tretjem koncern Gruppo Alfa Acciai s 621.000 tonami, na četrtem koncern Lucchini s 533.000 tonami.

Po zmanjšanju produkcije in števila zaposlenih v vseh evropskih železarnah na začetku osemdesetih let je zaradi krize sedaj na vidiku se eno krčenje. V državah EGS naj bi domov poslali 50.000 delavcev. Od teh jih na Italijo odpade kar 13.500, več kot četrtina.

## V FJK sejma Alimenta in Orto/Giardino

Se danes in jutri je v Vidmu odprt sejem Alimenta, na katerem nekaj sto razstavljalcev prehrabnih izdelkov, pijac in strojev ter pripomočkov in opreme za vse, ki se ukvarjajo s trgovino in gostinstvom, prikazujejo svoje izdelke. Sejem je seveda odprt vsem, namenjen pa je predvsem trgovcem. Seveda prednjacijo proizvajalci in trgovska podjetja iz naše dežele, prisotnih pa je tudi nekaj iz tujine. Med temi so nekatera hrvaška podjetja: Podravka, Kras, Puris, Dalmacijavino in Maraska. S svojimi vini in jedcami je prisotna francoska dežela Champagne-Ardenne. Več slovenskih vinogradnikov iz gor-riških Brd ima urejen svoj prodajni prostor v skupnem paviljonu, za katerega je poskrbel deželni center za vzpodbujanje vinarstva. Na razstavnem prostoru v Vidmu so uredili tudi razstavo arheoloških predmetov, ki nam kažejo, kako so se s prehrano ubadali stari Rimljani.

Sčasno poteka tudi sejem vrtnarstva Ortogardino na sejmišču v Pordenonu, ki bo odprt do nedelje. Namenjen je predvsem široki publiki, saj se veliko ljudi danes ukvarja z vrtnarstvom in urejanjem cvetličnih gre- dic. Zaradi tega ima pordenonski sejem velik odziv. (M.W.)

CCT

## CERTIFICATI DI CREDITO DEL TESORO

■ CCT so obveznice s koriščenjem 1. marca 1993 in zapadlostjo 1. marca 2000.

■ Obresti so izplačljive ob koncu vsakega polletja. Prvi obrok, 6,50% bruto, bo izplačan 1. septembra 1993. Vsota nadaljnjih obrokov se bo spreminjala na osnovi bruto donosa enoletnih obveznic BOT s poviškom premije 0,50 na semester.

■ Obveznice so dodeljene po proceduri, ki je namenjena bančnim ustanovam in drugim finančnim operaterjem, brez osnovne cene.

■ Prvi šestmesečni realni čisti donos znaša 11,70% letno v primeru, da se izklicna cena istoveti z nominalno.

■ Cena, ki bo iznešena na dražbi in efektivni donos bosta objavljena v časopisju.

■ Zasebni varčevalci lahko rezervirajo obveznice pri okencih zavoda Banca d'Italia in pri bančnih zavodih do 13.30 dne 11. marca.

■ Ceno obveznic, ki je bila iznešena na dražbi, je treba poravnati 16. marca.

■ Obveznice CCT se koristijo s 1. marcem; ob vplačilu (16. marca) bo treba doplačati poleg cene, iznešene na dražbi, tudi do takrat dozorele obresti. Te bodo zasebniku izplačane ob prvem šestmesečnem obroku.

■ Za rezervacijo in nakup obveznic ni predvidena nikakršna provizija.

■ Obveznice so v ponudbi v sveznjih po najmanj 5 milijonov lir.

■ Podrobnejše informacije nudijo banke.





## MENJALNIŠKI TEČAJI

9. marec 1993

| menjalnica                        | Nemška marka<br>(tečaj za 1 DEM) |          | Avstrijski šiling<br>(tečaj za 1 ATS) |          | Italijanska lira<br>(tečaj za 100 LTL) |          |
|-----------------------------------|----------------------------------|----------|---------------------------------------|----------|----------------------------------------|----------|
|                                   | nakupni                          | prodajni | nakupni                               | prodajni | nakupni                                | prodajni |
| A Banka                           | 63,50                            | 65,50    | 8,95                                  | 9,50     | 6,456,80                               | 7,00     |
| AMTK plus                         | 64,10                            | 65,20    | 8,90                                  | 9,18     | 6,45                                   | 7,00     |
| Avtohlša*                         | 63,50                            | 65,00    | 8,90                                  | 9,50     | 6,20                                   | 6,75     |
| Azur Grosuplje                    | 64,15                            | 65,40    | 9,00                                  | 9,35     | 6,60                                   | 6,95     |
| Banka Vipa                        | 62,60                            | 65,20    | 9,00                                  | 9,36     | 6,50                                   | 6,74     |
| Bela vrtnica                      | 63,50                            | 65,50    | 8,90                                  | 9,40     | 6,50                                   | 7,00     |
| Bobr Fužine                       | 64,20                            | 65,20    | 9,00                                  | 9,50     | 6,60                                   | 7,00     |
| Bobr Trzin                        | 64,20                            | 65,20    | 9,00                                  | 9,50     | 6,60                                   | 7,00     |
| BTC terminal Sezana               | 63,00                            | 64,80    | 9,00                                  | 9,50     | 6,55                                   | 6,75     |
| BTC d.d. Ljubljana                | 62,00                            | 65,80    | 8,75                                  | 9,40     | 6,55                                   | 6,95     |
| Come 2 Us*                        | 64,00                            | 65,50    | 9,05                                  | 9,40     | 6,50                                   | 6,90     |
| Dom Kaffe Domžale*                | 64,40                            | 65,00    | 9,15                                  | 9,35     | 6,65                                   | 6,85     |
| Dom Kaffe Kranjska Gora*          | 64,25                            | 65,00    | 9,00                                  | 9,40     | 6,50                                   | 6,85     |
| Dom na trgu                       | 64,11                            | 64,69    | 9,10                                  | 9,19     | 6,71                                   | 6,80     |
| Emona globtour                    | 64,35                            | 66,10    | 9,09                                  | 9,38     | 6,40                                   | 6,85     |
| Euroservis Sezana                 | 63,00                            | 64,80    | 9,00                                  | 9,40     | 6,65                                   | 6,75     |
| Eurotours International           | 62,95                            | 65,440   | 8,95                                  | 9,30     | 6,55                                   | 6,85     |
| Feniks Markovec Koper*            | 63,20                            | 64,70    | 8,90                                  | 9,50     | 6,40                                   | 6,80     |
| Feniks Koper*                     | 63,50                            | 64,70    | 8,96                                  | 9,50     | 6,50                                   | 6,90     |
| Feniks Portorož*                  | 62,75                            | 64,70    | 8,90                                  | 9,50     | 6,40                                   | 6,90     |
| Fiba                              | 63,52                            | 64,62    | 8,98                                  | 9,50     | 6,50                                   | 6,75     |
| Firadas                           | 63,00                            | 65,50    | 9,10                                  | 9,30     | 6,50                                   | 6,90     |
| Galileo - Kozina                  | 62,80                            | 66,00    | 9,00                                  | 9,25     | 6,62                                   | 6,70     |
| Golfurist Domžale                 | 64,20                            | 65,00    | 8,90                                  | 9,40     | 6,50                                   | 7,00     |
| Golfurist Ljubljana               | 63,70                            | 65,20    | 9,05                                  | 9,40     | 6,50                                   | 6,85     |
| Hida                              | 64,60                            | 64,75    | 9,15                                  | 9,20     | 6,75                                   | 6,80     |
| Hipotekarna banka Koper*          | 63,20                            | 65,80    | 8,95                                  | 9,50     | 6,35                                   | 6,78     |
| Hram Rozice Mengeš                | 64,40                            | 64,80    | 9,00                                  | 9,30     | 6,60                                   | 6,80     |
| Hranilno kreditna služba          | 63,20                            | 64,99    | 8,95                                  | 9,30     | 6,58                                   | 7,02     |
| Ilirja Sečovelje                  | 63,90                            | 64,90    | 9,05                                  | 9,30     | 6,50                                   | 6,95     |
| Ilirika Ilirska Bistrica          | 62,20                            | 64,78    | 8,77                                  | 9,20     | 6,45                                   | 6,75     |
| Ilirika Slovenj Gradec            | 63,40                            | 65,29    | 9,02                                  | 9,17     | 6,45                                   | 6,99     |
| Ilirika Postojna                  | 63,70                            | 64,78    | 8,95                                  | 9,21     | 6,66                                   | 6,77     |
| Ilirika Sezana                    | 64,20                            | 64,78    | 9,01                                  | 9,23     | 6,67                                   | 6,74     |
| Italdesign*                       | 64,00                            | 64,90    | 9,00                                  | 9,30     | 6,67                                   | 6,80     |
| Klub Slovenijales                 | 63,50                            | 65,00    | 8,90                                  | 9,20     | 6,50                                   | 6,75     |
| Komericalna banka Triglav         | 63,21                            | 65,81    | 8,96                                  | 9,50     | 6,50                                   | 6,91     |
| Kompas Hertz Celje*               | 64,00                            | 65,50    | 9,05                                  | 9,40     | 6,50                                   | 6,90     |
| Kompas Hertz Velenje*             | 64,00                            | 65,50    | 9,05                                  | 9,40     | 6,50                                   | 6,90     |
| Kompas Hertz Idrija*              | 64,00                            | 65,50    | 9,05                                  | 9,40     | 6,50                                   | 6,90     |
| Kompas Hertz Tolmin*              | 64,00                            | 65,50    | 9,05                                  | 9,40     | 6,50                                   | 6,90     |
| Kompas Hertz Novo Mesto*          | 64,00                            | 65,50    | 9,05                                  | 9,40     | 6,50                                   | 6,90     |
| Kompas Hertz Krško*               | 64,00                            | 65,50    | 9,05                                  | 9,40     | 6,50                                   | 6,90     |
| Kompas Hertz Bled*                | 64,00                            | 65,50    | 9,05                                  | 9,40     | 6,50                                   | 6,90     |
| Kompas Fintrade                   | 64,00                            | 64,99    | 9,05                                  | 9,25     | 6,70                                   | 6,95     |
| Kompas Holidays                   | 64,30                            | 64,90    | 9,00                                  | 9,25     | 6,60                                   | 6,90     |
| Libertas Koper*                   | 63,20                            | 64,55    | 8,92                                  | 9,20     | 6,55                                   | 6,80     |
| Ljubljanska banka d.d. Lj.        | 64,35                            | 66,20    | 9,09                                  | 9,40     | 6,68                                   | 6,98     |
| LB Banka Zasavje Trbovlje         | 63,00                            | 64,90    | 8,95                                  | 9,22     | 6,45                                   | 6,84     |
| LB Dolenjska banka N.M.           | 64,25                            | 66,00    | 8,97                                  | 9,35     | 6,50                                   | 6,90     |
| LB Komericalna banka N.G.         | 62,60                            | 65,80    | 8,79                                  | 9,35     | 6,36                                   | 6,79     |
| LB Splošna banka Celje d.d.       | 63,00                            | 64,75    | 8,96                                  | 9,21     | 6,51                                   | 6,90     |
| LB Splošna banka Koper d.d.*      | 62,38                            | 64,88    | 8,77                                  | 9,21     | 6,35                                   | 6,82     |
| LB Kreditna banka Mb d.d.*        | 63,20                            | 65,40    | 8,98                                  | 9,30     | 6,48                                   | 6,84     |
| MA Vir                            | 64,20                            | 64,90    | 8,90                                  | 9,40     | 6,50                                   | 6,90     |
| Madai*                            | 63,60                            | 65,00    | 9,00                                  | 9,40     | 6,68                                   | 6,78     |
| Otok Bled                         | 63,02                            | 65,29    | 8,88                                  | 9,21     | 6,58                                   | 6,78     |
| Panna                             | 63,80                            | 64,80    | 9,05                                  | 9,30     | 6,60                                   | 6,80     |
| Petrol*                           | 64,50                            | 64,80    | 9,00                                  | 9,30     | 6,75                                   | 6,90     |
| Pigal Solkan Nova Gorica*         | 63,50                            | 65,00    | 9,00                                  | 9,30     | 6,67                                   | 6,80     |
| Pigal Kobarid*                    | 63,50                            | 65,00    | 9,00                                  | 9,30     | 6,67                                   | 6,80     |
| Pigal Obutek*                     | 63,50                            | 65,00    | 9,00                                  | 9,30     | 6,67                                   | 6,80     |
| Pigal Diskont*                    | 63,50                            | 65,00    | 9,00                                  | 9,30     | 6,67                                   | 6,80     |
| Poštna banka Slovenije*           | 60,80                            | 65,50    | 8,80                                  | 9,13     | 6,15                                   | 6,70     |
| Probanka d.d. Maribor             | 63,00                            | 65,30    | 8,98                                  | 9,28     | 6,40                                   | 6,70     |
| Publikum Ljubljana                | 64,40                            | 64,59    | 9,00                                  | 9,29     | 6,60                                   | 6,88     |
| Publikum Celje                    | 63,30                            | 64,49    | 8,98                                  | 9,15     | 6,35                                   | 6,74     |
| Publikum Dobova                   | 63,20                            | 65,20    | 8,81                                  | 9,27     | 6,35                                   | 6,63     |
| Publikum Kostanjevica             | 63,20                            | 65,20    | 8,81                                  | 9,27     | 6,35                                   | 6,63     |
| Publikum Krško                    | 63,20                            | 65,20    | 8,81                                  | 9,27     | 6,35                                   | 6,63     |
| Publikum Maribor                  | 64,10                            | 64,68    | 8,95                                  | 9,23     | 6,30                                   | 6,79     |
| Publikum Metlika                  | 64,10                            | 65,30    | 8,90                                  | 9,40     | 6,50                                   | 6,90     |
| Publikum Mozirje                  | 63,80                            | 65,79    | 8,95                                  | 9,20     | 6,50                                   | 6,85     |
| Publikum Novo Mesto               | 64,10                            | 65,30    | 8,90                                  | 9,40     | 6,50                                   | 6,90     |
| Publikum Piran                    | 63,00                            | 65,00    | 9,00                                  | 9,30     | 6,45                                   | 6,75     |
| Publikum Sevnica                  | 63,80                            | 64,99    | 8,90                                  | 9,15     | 6,45                                   | 6,79     |
| Publikum Sentilj                  | 64,10                            | 64,68    | 8,95                                  | 9,19     | 6,30                                   | 6,79     |
| Publikum Šentjur pri Celju        | 63,00                            | 64,59    | 9,00                                  | 9,20     | 6,50                                   | 6,89     |
| Publikum Trebnje                  | 64,30                            | 64,95    | 8,90                                  | 9,15     | 6,45                                   | 6,79     |
| Publikum Zagorje                  | 63,80                            | 64,60    | 9,00                                  | 9,20     | 6,60                                   | 6,80     |
| Publikum Zalec                    | 63,30                            | 64,61    | 8,95                                  | 9,25     | 6,50                                   | 6,99     |
| Roja                              | 64,30                            | 64,80    | 8,70                                  | 9,35     | 6,60                                   | 6,75     |
| Sit - on                          | 63,00                            | 65,60    | 9,10                                  | 9,60     | 6,20                                   | 7,00     |
| SKB banka d.d. Ljubljana**        | 64,34                            | 64,35    | 9,14                                  | 9,14     | 6,60                                   | 6,90     |
| Slovenijaturist Ljubljana         | 64,70                            | 65,30    | 9,10                                  | 9,20     | 6,70                                   | 6,80     |
| Slovenijaturist žel. postaja Mb.* | 63,30                            | 65,50    | 8,90                                  | 9,90     | 6,10                                   | 6,70     |
| Slovenijaturist žel. postaja Lj.* | 64,15                            | 64,95    | 9,08                                  | 9,15     | 6,60                                   | 6,85     |
| Sl. hranilnica in posojilnica Kr. | 63,50                            | 64,90    | 9,00                                  | 9,18     | 6,50                                   | 6,90     |
| Slovenska investicijska banka*    | 63,40                            | 64,90    | 8,90                                  | 9,30     | 6,40                                   | 7,00     |
| Sonce                             | 64,50                            | 64,99    | 9,09                                  | 9,30     | 6,65                                   | 7,00     |
| SKB                               | 63,20                            | 64,99    | 8,95                                  | 9,30     | 6,58                                   | 7,02     |
| Tartarus Postojna                 | 63,12                            | 64,80    | 8,92                                  | 9,27     | 6,51                                   | 6,76     |
| Tentours Domžale                  | 64,20                            | 64,60    | 8,90                                  | 9,40     | 6,50                                   | 7,00     |
| Tourist service Portorož          | 63,30                            | 64,90    | 8,72                                  | 9,22     | 6,40                                   | 6,80     |
| Trias*                            | 64,40                            | 64,80    | 9,10                                  | 9,30     | 6,60                                   | 6,80     |
| Upimo                             | 64,40                            | 64,50    | 9,15                                  | 9,25     | 6,70                                   | 6,85     |
| Wolf Ljubljana                    | 64,50                            | 64,80    | 9,10                                  | 9,50     | 6,60                                   | 7,00     |

**MENJALNICA HIDA**  
Pokrita tržnica Ljubljana  
MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANK, KRONE, FUNTE, IN GULDNE  
VEDNO NA ZALOGI TUDI HRVASKI DINARJI  
Delovni čas: 7.00 do 19.00 Tel.: 061/126-111, 127-273

## BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 47 z dne 9. marca — Tečaji veljajo od 10. 3. 1993 od 00.00 ure dalje

| država            | šifra | valuta        | enota | ZA DEVIZE |           |           |
|-------------------|-------|---------------|-------|-----------|-----------|-----------|
|                   |       |               |       | nakupni   | srednji   | prodajni  |
| Avstralija        | 036   | avstr. dolar  | 1     | 72,8405   | 73,0597   | 73,2789   |
| Avstrija          | 040   | šiling        | 100   | 887,8787  | 890,5504  | 893,2221  |
| Belgija           | 056   | frank         | 100   | 303,4554  | 304,3685  | 305,2816  |
| Kanada            | 124   | dolar         | 1     | 83,3784   | 83,6293   | 83,8802   |
| Danska            | 208   | krona         | 100   | 1628,7772 | 1633,6782 | 1638,5792 |
| Finska            | 246   | marka         | 100   | 1718,4145 | 1723,5853 | 1728,7561 |
| Francija          | 250   | frank         | 100   | 1842,0955 | 1847,6384 | 1853,1813 |
| Nemčija           | 280   | marka         | 100   | 6264,5088 | 6265,3047 | 6284,1006 |
| Grčija            | 300   | drahma        | 100   | —         | 46,4071   | 46,5463   |
| Irsko             | 372   | funt          | 1     | —         | 152,4975  | 152,9550  |
| Italija           | 380   | lira          | 100   | 6,4370    | 6,4564    | 6,4758    |
| Rep. Hrvaška      | 385   | hrv. dinar    | 100   | —         | 8,0000    | —         |
| Japonska          | 392   | jen           | 100   | 88,7629   | 89,0300   | 89,2971   |
| Nizozemska        | 528   | gulden        | 100   | 5558,1435 | 5574,8681 | 5591,5927 |
| Norveška          | 578   | krona         | 100   | 1470,1159 | 1474,5395 | 1478,9631 |
| Portugalska       | 620   | escudo        | 100   | 67,7122   | 67,9152   | 68,1196   |
| Švedska           | 752   | krona         | 100   | 1361,7389 | 1365,8364 | 1369,9339 |
| Švica             | 756   | frank         | 100   | 6756,5362 | 6776,8668 | 6797,1974 |
| Velika Britanija  | 826   | funt sterling | 1     | 149,6038  | 150,0540  | 150,5042  |
| ZDA               | 840   | dolar         | 1     | 103,7545  | 104,0667  | 104,3789  |
| Evropska Skupnost | 955   | ECU           | 1     | 121,3571  | 121,7223  | 122,0875  |
| Španija           | 995   | peseta        | 100   | 87,6385   | 87,9022   | 88,1659   |

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjen na valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov  
Banke Slovenije na dan 10. MARCA 1993

| št. dni<br>do<br>zapadlosti                       | veljavni<br>srednji<br>tečaj BS<br>za 1 DEM | cena za vpis v %<br>od nominalne vrednosti<br>(tečaj) |                       |           | tekoča nominalna<br>vrednost za APOEN<br>(v SIT) |                        |                       |           |
|---------------------------------------------------|---------------------------------------------|-------------------------------------------------------|-----------------------|-----------|--------------------------------------------------|------------------------|-----------------------|-----------|
|                                                   |                                             | (A)<br>tolarski<br>del                                | (B)<br>devizni<br>del | skupaj    | APOEN                                            | (A)<br>tolarski<br>del | (B)<br>devizni<br>del | skupaj    |
| 1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 15.MARCA 1993: |                                             |                                                       |                       |           | 1.000,000                                        | 628,018                | 625,870               | 1.253,888 |
| 5                                                 |                                             | 125,6035%                                             | 125,1741%             | 125,3888% | 100,000                                          | 62,802                 | 62,587                | 125,389   |
| 2)BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 10.JUNIJA 1993: |                                             |                                                       |                       |           | 1.000,000                                        | 613,911                | 614,494               | 1.228,405 |
| 92                                                |                                             | 122,7822%                                             | 122,8988%             | 122,8405% | 100,000                                          | 61,391                 | 61,449                | 122,841   |

## MENJALNI TEČAJ ZA HRD

| 9. MAREC 1993            | v SIT za 100 HRD |          |
|--------------------------|------------------|----------|
| menjalnica               | nakupni          | prodajni |
| Bela vrtnica             | 6,50             | 7,00     |
| Hida                     | 7,00             | 9,00     |
| Ilirika Ilirska Bistrica | 7,20             | 9,90     |
| Italdesign*              | 6,00             | 9,00     |
| Kompas Holidays          | 6,00             | 10,00    |
| LB Dolenjska banka       | 7,00             | 10,00    |
| Libertas                 | 6,00             | 9,00     |
| Ma Vir                   | 6,00             | 9,00     |
| Otok                     | 5,96             | 8,71     |
| Sonce                    | 7,00             | 9,50     |
| Tentours Domžale         | 6,00             | 10,00    |

Tečaj velja danes: \*, Zračunavajo provizijo: \*\*;

## TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

| 9. MAREC 1993      | v LIRAH |          |
|--------------------|---------|----------|
| valuta             | nakupni | prodajni |
| ameriški dolar     | 1555,00 | 1605,00  |
| nemška marka       | 945,00  | 965,00   |
| francoski frank    | 277,00  | 285,00   |
| holandski gulden   | 836,00  | 860,00   |
| belgijski frank    | 45,70   | 47,00    |
| funt sterling      | 2255,00 | 2310,00  |
| irski šterling     | 2290,00 | 2355,00  |
| danska krona       | 245,00  | 253,00   |
| grška dragma       | 6,50    | 7,50     |
| kanadski dolar     | 1250,00 | 1290,00  |
| japonski jen       | 13,30   | 13,70    |
| švicarski frank    | 1015,00 | 1040,00  |
| avstrijski šiling  | 133,50  | 137,00   |
| norveška krona     | 222,00  | 228,00   |
| švedska krona      | 204,00  | 210,00   |
| portugalski escudo | 9,75    | 10,50    |
| španska peseta     | 12,75   | 13,80    |
| avstralski dolar   | 1095,00 | 1129,00  |
| madžarski forint   | 10,00   | 15,00    |
| slovenski tolar    | 14,25   | 14,75    |
| hrvaški dinar      | 0,80    | 1,20     |

## TEČAJ TOLARJA V TUJINI

| 9. MAREC 1993 |                           |         |          |
|---------------|---------------------------|---------|----------|
| država        | banka                     | nakupni | prodajni |
| Avstrija      | Posojilnica Pliberk       | 10,00   | 11,00    |
| Avstrija      | Posojilnica Železna Kapla | 10,70   | 11,50    |
| Avstrija      | Posojilnica Borovlje      | 10,50   | 11,50    |
| Avstrija      | Posojilnica Šentjakob     | 10,00   | 11,00    |
| Avstrija      | Posojilnica Ločilo        | 10,80   | 11,50    |
| Italija       | Kmečka banka Gorica       | 14,20   | 14,70    |
| Italija       | Tržaska kreditna banka    | 14,25   | 14,75    |

## DEVIZNI TRG BEOGRAD

| 9. MAREC 1993 | ZA DEVIZE |       |           |           |          |
|---------------|-----------|-------|-----------|-----------|----------|
| država        | valuta    | enota | nakupni   | srednji   | prodajni |
| Avstrija      | šiling    | 100   | 6368,6936 | 6387,8572 | 640      |





## NOVICE

## Peterle odpotoval v Ženevo

ZENEVA - Slovenski zunanji minister Lojze Peterle se bo danes v Ženevi sestal z generalnim sekretarjem GATT Arthurjem Dunklom, s predsednikom Mednarodnega Rdečega križa Cornelijem Somarugo, z generalnim direktorjem urada OZN v Ženevi Vladimirjem Petrovskim in z generalnim sekretarjem Efte Georgom Reischem. Minister Peterle bo imel govor pred komisijo OZN za človekove pravice.

## IRA zopet stopnjuje napade

BELFAST - IRA je zopet okrepila svoje teroristične akcije, ki so v začetku tega tedna ze terjale človeške žrtve. Bomba, ki je eksplodirala v središču Lurgana, je ubila dva policista in tri civiliste. Druga bomba, ki je bila podtaknjena v avtomobilu, je eksplodirala v obmorskem mestu Bangor in ubila stiri pripadnike policije. Boji jo se, da se bodo napadi v tem tednu še nadaljevali. (Reuter)

## Protesti ribičev



LONDON, NANTES - Jezni britanski ribiči so v kraju Grimsby v protest proti poceni uvozu rib preprečili raztovarjanje rib z neke francoske ladje. Gre tudi za mascevanje, saj so francoski ribiči pred dvema tednoma uničevali ribji tovor, ki je prišel iz Velike Britanije. V škotskem pristanišču Peterhead pa so jezni ribiči napadli neko rusko ladjo, ki je skušala raztovoriti ribe. Predsednik britanskega združenja ribičev Barry Deas pravi, da so cene rib na otoku znatno padle prav zaradi poceni uvoza zlasti iz Rusije in Norveške. Proti cenememu uvozu so protestirali tudi francoski ribiči v Nantesu. Ribiči so metali kamenje in zazigalne steklenice, potem pa so jih razgnali policisti. V neredih so bili trije policisti lažje ranjeni. (Reuter)

## RUSIJA / KONGRES POSLANCEV

## Jelcinova odločilna bitka za oblast in reforme

*Predsednik parlamenta Hazbulatov gre na vse ali nič*

MOSKVA - Današnje zasedanje kongresa poslancev bo odločilno boj za oblast in za reforme, prav verjetno pa tudi najpomembnejši politični dogodek v Rusiji po neuspelem poskusu državnega prevrata avgusta 1991, so v torek napovedovali tuji opazovalci v Moskvi in se sprasevali, ali bo predsednik Boris Jelcin preživel na oblasti ali pa si oblast utegne celo uvrstiti z razpustitvijo parlamenta in razglasitvijo izrednega stanja.

Ruski parlament se je v torek še enkrat sesel, vendar se parlamentarci niso hoteli izreči o nitemer, ampak so vse odločitve prepustili kongresu poslancev, najsi v Rusiji.

Parlamentarci naj bi sicer razpravljali o uvedbi predsedniškega sistema, o ustanovitvi ustavodajne skupščine, ki naj bi pripravila novo ustavo, in o zasebnem lastništvu zemlje.

Razprava se je zapletla in koncala pri nasprotovanju, da bi uvedli predsedniški režim. Najbolj nezadovoljen z razpravo je bil menda Jelcinov glavni nasprotnik, predsednik parlamenta Ruslan Hazbulatov, ki je pričakoval, da bodo poslanci pred da-

našnjim osmim kongresom zavrnil referendum, ki ga je predlagal Jelcin in na katerem naj bi državljani odločali o obliki vladavine (predsedniški ali parlamentarni) in o ustavnih reformah.

Hazbulatov je zavrnil vsakršno ustavno dogovarjanje z Jelcinom, ki bi se bil pripravljen odpovedati plebiscitu, če bi kongres poslancev pristal na nekakšen »ustavni dogovor« o temah, ki jih je predsednik predlagal za referendum.

Boris Jelcin je v torek novinarjem napovedal, da bo dvodnevno zasedanje kongresa poslancev izjemno »trdo«. Spopad, ki nas čaka, utegne imeti resne posledice, je rekel predsednik pred pogovorom s predstavniki lokalnih oblasti iz avtonomnih republik ruske federacije, ki naj bi mu bili pomembni zavezniki na kongresu in ki imajo zadnje case zaradi krize osrednje oblasti v Moskvi vse večjo moč in oblast.

Srečanje z lokalnimi oblastmi Jelcinu ni pomagalo veliko. Nasprotno, njegov položaj se je še bolj zapletel, ker so se tudi predstavniki avtonomnih republik izrekli

proti referendumu in

celo zahtevali nekakšen moratorij, to je odlog vsakršnih plebiscitov za najmanj dve leti.

Ruski komentatorji in tuji opazovalci si se v torek zvečer niso upali napovedovati, kakšen bo izid razprav na osmem kongresu poslancev, bili pa so skoraj soglasni, da utegne biti tokratno srečanje predstavnikov najvišje zakonodajne oblasti v državi usodno za prihodnost nekdanje svetovne velesile.

Ker bodo na kongresu poleg referenduma razpravljali tudi o morebitnih krsitvah ustave, je prav mogoče, da bodo predsednika države, ki naj bi bil po mnenju nasprotnikov iz konzervativnih vrst največji krsitelj ustave, preprosto odstavili. Če se zgodi kaj podobnega, opozarjajo zahodni diplomati v Moskvi, bo Jelcin prisiljen razmisljati o drastičnih ukrepih, med katere lahko sodita tudi razpustitev kongresa in uvedba izrednega stanja. Opozarjajo, da se je predsednik države pustil pretentati že decembra lani, ko je dovolil, da so zrušili predsednika vlade Egorja Gajdarja, predsednika vlade in zagovornika najbolj radikalnih gospodarskih reform. Jelcin je tedaj izgubil najbližjega sode-

lavca in veliko svoje moči, opozarjajo komentatorji in dodajajo, da predsednik tokrat ne bo več dovolil kaj podobnega.

V Moskvi ugibajo, ali utegne Jelcin razpustiti parlament in uvesti izredno stanje, kljub temu da v skladu z ustavo to lahko stori samo v primeru naravnih nesreč ali množičnega nasilja v državi. Razpustitev parlamenta, kar bi gotovo podprli vojska in policija, bi pomenila »predsedniški udar«, ki bi bil usoden za rusko demokracijo, so v torek izjavljali moskovski analitiki, hkrati pa opozarjali, da bi bilo se huje, če bi kongres poslancev strmoljavil predsednika, ki so ga Rusi izvolili na demokratičnih volitvah in je prav gotovo najbolj priljubljen ruski politik. Raziskave javnega mnenja kažejo, da se vse več volilcev zavzema za trdo roko in da bi podprli tudi Jelcinov morebitni obračun s poslanci, ki mu strežejo po oblasti.

Jelcinovi zagovorniki so zato v torek hiteli izjavljati, da se bo predsednik države prilagajal razmeram na kongresu poslancev. Cim dlje si bo upal kongres, tem odločnejši bo predsednik, je novinarjem povedal eden izmed Jelcinovih sodelavcev. (R. S. in agencije)



Ruski parlamentarci so vse odločitve prepustili kongresu poslancev (Telefoto: AP)

## AZIJA (14) / NAMESTO OROŽJA - POSEL

## Azija budno pazi na poteze Moskve in Washingtona

*Regionalna varnost še vedno pod močnim vplivom velesil*

Sprehod po nekaterih azijskih državah ni bil niti obsežen niti poglobljen, saj za to na žalost nimamo ne časa ne prostora. Pri obravnavi pacifiških držav smo izpustili Avstralijo in Novo Zelandijo, ki bi ju morali obravnavati vsaj zaradi geografske blizine in tesnih političnih in gospodarskih vezi z državami, ki smo jih v preteklih trinajstih tednih obravnavali, niti se nismo zaustavili ob državah srednje in zahodne Azije (Iran, Afganistan, Mongolija in države nekdanje SZ, kot so Azerbajdžan, Tadžikistan, Kazahstan itd.), ki pa se otepaajo s povsem drugačnimi težavami, kot smo jih opisovali v pričujoči seriji kratkih besedil. Morda se bo za sprehod po teh državah ponudila še kakšna prilžnost.

Ko zaključujemo serijo zapisov o Aziji, se zdi smiselno reči se besedo, dve o azijsko-ameriških in azijsko-ruskih odnosih. Brez dvoma bi morali posebno poglavje posvetiti se azijsko-evropskim odnosom, a tej skušnjavi se bomo tokrat uprli. Po drugi svetovni vojni sta vloga od vojne izčrpane kolonialne Evrope v Aziji pač prevzeli ZDA in SZ, če ne omenjamo največje azijske države, Kitajske, ki je se po svoje zapletala klobčic meddržavnih odnosov na tem področju. Obe veliki sili sta bili v povojnem obdobju hladne vojne bolj ali manj neposredno vpleteni v vse regionalne vojaške spopade, od korejske vojne na začetku petdesetih let, do vojne v Afganistanu, ki se nadaljuje tudi po

MILOŠ EKAR

odhodu sovjetskih čet. Z razmeroma hitro gospodarsko rastjo držav v azijsko-pacifiškem prostoru je vojsko nasprotovanje vse bolj nadomestilo trgovinsko tekmovalnost, v katerem sta obe veliki sili zaceli izgubljati sopo. Razvite azijske države z Japonsko na celu imajo velike trgovinske presežke tako z ZDA (lani je japonski trgovinski presežek v poslovanju z ZDA zrasel na 106 milijard dolarjev in se vedno narašča), ki so eden najpomembnejših trgovinskih partnerjev tega območja, kot z Rusijo, ki se otepa s težavami prehoda na tržno gospodarstvo.

Svetovna gospodarska recesija zadnjih let je azijske države prisilila k vse tesnejšemu povezovanju in sodelovanju, ki že kaže prve uspešne rezultate, saj ekonomisti celo za tako zaostale države, kot je obubožani in od dolgotrajne vojne povsem izčrpa-

ni Vietnam, za letos napovedujejo izdatno, več kot sedemodstotno gospodarsko rast, katere velik del je odvisen prav od vlaganj sosednjih bogatejših in srečnejših držav, kot so Japonska, Južna Koreja, Singapur, Tajvan ali Hongkong. Vendar pa tudi omenjeno povezovanje ne poteka brez razčiščevanja neporavnanih računov iz preteklosti, zlasti japonske vloge v drugi svetovni vojni. Predvsem v Južni Koreji zadnji čas posvečajo precej pozornosti usodi tako imenovanih »comfort woomen«, žensk, ki so jih japonski vojniki internirali za svoje bordele.

Južna Koreja je zanje zahtevala primerno odškodnino, a doslej od Tokia ni dobila drugega kot vpljudno diplomatsko opravičilo. Japonske sosedice so tudi vse bolj jezne na državo, ki se petdeset let po vojni skrbno pazi, kaj o njeni medvojni vlogi

piše v solskih učbenikih.

Kar zadeva vojaško ravnotežje na omenjenem območju, se mnogi poznavalci razmer bojiijo, da bi utegnili zmanjševanje ameriške na eni in ruske vojaške vloge na drugi strani porušiti dosedanje ravnotežje moči in soračnega miru. Svoje negotovosti gradijo na ugotovitvi o rasti izdatkov za oboroževanje azijskih držav, ki so po podatkih švedskega mednarodnega instituta za mirovne studije (SIPRI) pred dvema letoma porabili že kar 25 odstotkov vsega na svetu porabljenega denarja za oborožitev. Se leta 1982 je bil njihov delež le petnajst odstoten. Kljub vsemu pa se zdi, da vsaj za zdaj ni večje nevarnosti, da bi prišlo do obsežnejših oboroženih spopadov med azijskimi državami, ki se namesto orožja, za »osvajanje« bliznjih in tudi bolj oddaljenih držav, zmeraj bolj intenzivno poslužujejo drugega močnega aduta, svoje gospodarske moči. (Konec)



Z gospodarskim napredkom prihaja tudi nova samozavest. Na sliki: japonski piloti

## Poljska kmalu članica Nata?

BRUSELJ - Poljska se počasi približuje trenutku, ko se bo vključila v severnoatlantsko vojaško zvezo (NATO), vendar doslej se ni uradno zaprosila za članstvo v tej 16-clanski vojaški organizaciji, je v torek izjavil poljski zunanji minister Krzysztof Skubiszewski.

»Uradno se nisimo zaprosili za članstvo. Nasa politika je postopno povezovanje, prva je namreč končno dejanje,« je po srečanju z generalnim sekretarjem Nata Manfredom Wörnerjem dejal Skubiszewski.

Dejal je se, da sta se z Wörnerjem pogovarjala tudi o razmerah v Rusiji in o vojni na ozemlju nekdanje Jugoslavije. Po njegovem mnenju samo mirovna operacija na Balkanu ni dovolj. »Taka vrsta vojne daje Natu prilžnost za skupno delovanje s svojimi partnerji, pri morebitni akciji pa bi sodelovala tudi Poljska,« je zatrdil Skubiszewski. Zahodne države bi po njegovem mnenju morale močnejše podpreti demokratični proces v Rusiji. (Reuter)

## PISMO IZ BUENOS AIRESA

## Štorklja, zeljnate glave ali kdo prinaša otroke?

ALEJANDRO BRINER

pac ljubezen. Ljubezen. To in nič več. Toda pozor, kajti doslej nisem locil ljubezni od spolnosti, vsi pa vemo, da obstaja ljubezen brez spolnosti in tudi spolnost brez ljubezni.

Ali so te zasebne teme, ki krojijo posebno življenje, tudi predmet javne obravnave ali ne? Ali so lahko ta vprašanja prizorišče plodnih razprav, ki bogatijo tudi tiste, ki jih nacenjajo? To je ključno vprašanje. Kajti zapisali smo nekaj o predmetu najbolj zgocnih polemik, ki danes razdvaja Argentine.

Pred nekaj leti so določili, da bo v otroških vrtec in osnovnih solah potekal tudi pouk o spolni vzgoji. Pouk je seveda v skladu s starostjo otrok. V solah so podajali osnovne pojme o predmetu in

učitelji so predvsem poskušali odgovarjati na vprašanja otrok. Zdjaj nameravajo o tem tako kolčljivem predmetu predavati tudi v srednjih solah. Danes ne govorijo več o »očetovih semencih«, ampak o »uporabi diafragme«. To pa je razburilo del prebivalstva, ki misli, da so to prepovedane teme ali da o tem ni mogoče nikogar poučevati z dekreti.

Pri tako vrocih debatah ni lahko najti spravljivih stališč. Zagovorniki in nasprotniki se napadajo brez kakršnih koli obziriv. Na dnevnem redu so pri enih in drugih oznake kot »obskurantisti« in »libertinci«, zato se moramo potruditi, da ne zaidemo na zgrešeno pot in da ne spregledamo bistva problema. O cem pravzaprav govorimo?



Vse kaže, da mladini ni pametno skrivati informacij. Naj gre za leposlovje ali glasbo, za zgodovino ali zemljepis, za zdravje ali politiko, najbolje je, da mladina izve vse. In to je toliko bolj resnično, če je v tej igri vpleteno tudi zdravje mladih otzroma njihovo življenje.

Konec leta 1992 je bila med buenosairesko mladino izpeljana anketa. Rezultati so zgovorni: petinideset odstotkov anketiranih je priznalo, da ne upošteva zdravstvenih predpisov proti aidsu in tudi ne proti kakršni koli drugi nalezljivi spolni bolezni. V istem casu je bila objavljena grozljiva statistika: nezakoniti splav je tretji vzrok smrti med dvajset do stiriindvajsetletnimi ženskami.

Podatki so tako pomembni, da je debata o primernosti ali neprimernosti solske spolne vzgoje resnično brez pomena. Nobenim razsodnim staršem ne bi prišlo na misel, da bi se upirali učiteljicinemu pouku o cestnih semaforjih. Vsak otrok mora namreč vedeti, kdaj in kako sme čez cesto. Prav gotovo pa rdeca luc ubije veliko manj ljudi kot aids.

Stvarnost je ena. Naj nas se tako boli, nič ne bomo pridobili, ce molčimo o njej. Hkrati pa je cedalje bolj potrebno za vselej izkoreniniti zgrešeno miselnost, ki hoče prikazati, da tisto, o čemer molčimo, ne obstaja.





BIH / FRANCOSKI OBRAMBNI MINISTER V SARAJEVU

# Boris Jelcin podpira mirovni načrt za BiH

Silajdžić za ukinitve embarga na prodajo orožja

SARAJEVO - Na severovzhodu Bosne in Hercegovine so se v torek vneli novi spopadi med srbskimi in muslimanskimi enotami, hrvške sile pa so v Hercegovini napadle srbske vasi na območju Popovega polja in trebinjskih gozdov. Srbska vojska je nadaljevala z napadi na sarajevsko mestno četrt Stup. V Dobrinji in na večjih kriziščih v Sarajevu so bili dejavni tudi ostrostrelci. Sarajevo je v torek obiskal tudi francoski obrambni minister Pierre Joxe. Tam ga je sprejel poveljnik mirovnih sil v BiH general Philippe Morillon, Joxe pa se je pogovarjal tudi s pripadniki francoskih modrih celad, ki jih je v BiH 700. Popoldne je Joxe iz Sarajeva odpotoval v Split. Radio BiH je, sklicujoč se na radioamaterje iz Konjević Polja, poročal, da so prebivalci na tem območju odkrili 25 paketov clovekoljubne pomoči, ki so jo poneli s ponedeljka na torek odvrгла ameriška letala. Nekaj paketov je padlo tudi na območje Srebrenice. Od tod pa bi po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije morali takoj evakuirati 400 težko ranjenih ljudi. »Ce jih ne bodo takoj odpeljali v Tuzlo, kjer je že pripravljena ekipa švedskih zdravnikov, bodo umrli,« je novinarjem v Zenevi povedal

tiskovni predstavnik Svetovne zdravstvene organizacije (WHO).

Iz virov zveze Nato se je izvedelo, da se tam že pripravljajo na poveljevanje in nadzorovanje morebitne operacije OZN v BiH, s katero bi uresnicili Vanceov in Ojnov mirovni načrt. To bi bila prva tako široka akcija Severnoatlantske zveze od njene ustanovitve leta 1949.

Ruski predsednik Boris Jelcin pa je v torek zadržal, da se bo vojna v BiH nadaljevala, ce ne bodo sprejeli mirovnega načrta Cyrusa Vancea in Davida Owana. »Sprte strani v bosanskem konfliktu imajo na izbiro ali podpreti mirovni načrt ali pa prevzeti odgovornost za nadaljnje prelivanje krvi,« je v posebnem sporočilu zapisal ruski predsednik Boris

Jelcin. Zunanji minister BiH Haris Silajdžić, ki se mudi v Ankari, pa je zahteval ukinitve prepovedi prodaje orožja njegovi državi, ce bodo Srbi zavrnili mirovni načrt. »Zagotovili so nam, da bo mednarodna skupnost, ce mi sprejmemo mirovni načrt, pritisnila na Srbe in za doseg miru v BiH uporabila tudi silo.« (-AFP, Reuter)



Mraz, vojna in pomanjkanje počasi ubijata Sarajevo (Telefoto: AP)

HRVAŠKA / ELEKTRIČNI MRK

# Dalmacija ostala brez elektrike

Tovarne in gospodinjstva bodo do nadaljnjega skoraj ves dan brez elektrike

ZAGREB - Hrvški porabniki so v ponedeljek v številnih stanovanjih in tovarnah na dalmatinski obali ostali brez elektrike, in sicer zaradi naraščajoče energetske krize, ki sta jo povzročili vojna in huda suša. Delavce v cementni, jeklarski in kemični industriji so poslali domov, direktorji pa so bili prisiljeni zapreti tovarne. Tako so se bolj

prizadeli ze tako osiromašeno gospodarstvo. Hrvaska Elektroprivreda, ki je v državnih lasti, je razglasila, da bo dobava električne energije za nedoločen čas ustavljena od 7. do 17. ure. Ti ukrepi naj bi preprečili popolno energetske katastrofo na obali.

»Polozaj je izjemno zapleten. Več kot milijon ljudi bo večino dneva ostalo brez elektrike, se huje pa je, da so zaprte vse tovarne,« je povedal Marko Lovrić, vodja distribucije Elektroprivrede za Dalmacijo. Izvzete naj bi bile samo bolnišnice, pekarnice, mlekarne in otroški vrtci.

Te električne redukcije bodo seveda prizadele tudi poskuse, da bi obnovili hrvški turizem, ki je potencialni prinašalec velikih dohodkov, in bodo povzročile še več gorja za tisoce bosanskih beguncev, ki so se zatekli na obalo.

»To je strašno. Ne spominjam se, da bi bilo kdaj tako hudo,« je potola mati treh otrok Ivanica Banovac. »Nobenega ogrevanja nimamo, temperatura pa se je spustila pod ničlo.« Hrvasko električno omrežje je bilo precej poskodovano že leta 1991 med krvavimi spopadi hrvške milice z uporniki Srbi. Veliko transformatorskih postaj in povezav, ki vodijo iz

Hrvaske v njene obalne predele, je bilo uničenih, ko so Srbi prevzeli nadzor nad enklavo Krajine. Krajina je obalo skoraj povsem odrezala od njene zaledja.

Lovrić je povedal, da so to območje zadnjih 18 mesecev oskrbovale pretežno majhne elektrarne, po dveh mesecih hude suše pa so rezervoarji postajali skoraj prazni. »Dalmacija je bila prejšnjih 18 mesecev kot otok, zdaj pa je stanje kritično. Potrebovali bi dez, veliko dežja,« je potožil Lovrić. Presenetljivo je, da je dalmatinska obala dobivala elektriko tudi iz termoelektrarn v sosednji Bosni, in to kljub vojni, ki trajala že enajst mesecev.

Elektrarne pri Travniku in Kaknju v osrednji Bosni so obali dobavljale elektriko po daljnovodih, ki potekajo prek južnih delov območja, ki so pod nadzorom bosanskih Hrvatov.

»Sodelovanje z Bosno je doslej pomagalo, zdaj pa imajo tudi tam svoje težave, zato so se začele redukcije,« je dejal Lovrić. Tomo Bolatin, komercialni direktor železarskega kompleksa v Dugem Ratu pri Splitu, je povedal, da so od 14.000 delavcev poslali domov okrog 70 odstotkov. Delujejo samo še administrativne službe. (Reuter)

NOVICE

## Zaplet z danskim humanitarnim konvojem za BiH

HANOVER - Nemška policija je v torek preprečevala nadaljnjo vožnjo devetim danskim tovornjakom, ki so vozili pomoč za Bosno in Hercegovino. Problem je nastal, ker tovornjaki niso imeli ustreznih dokumentov za prestop meje, vendar bodo formalnosti kmalu uredili. Tovornjaki so prvi del konvoja, ki ga bo Danska poslala v Bosno in Hercegovino. (Reuter)

## Bodo blokirali račune jugoslovanskim prekomorskim podjetjem?

CIPER - Centralna banka na Cipru je pri Združenih narodih zahtevala, da naj zaprejo račune vsem jugoslovanskim prekomorskim podjetjem, ki poslujejo v nasprotju z dogovori o embargu. Reakcija ciprske banke je verjetno posledica lanskoletnega napada britanskega tiska, v katerem so trdili, da Srbija izrablja Ciper za obračanje svojega umazanega denarja. (Reuter)

## Nato je v skrbh za varnost Albanije

TRANA - Predstavniki pakta Nato je povedal, da je varnost najjužnejše balkanske države zelo velikega pomena. Nato se je odločil, da ne bo dopustil, da bi se ogneji z ozemlja nekdanje Jugoslavije razširili tudi na Albanijo, čeprav Albanci s Severnoatlantsko zvezo niso podpisali še nobenega sporazuma. 18. marca naj bi na pogovore v Tirano pripotoval generalni sekretar pakta Nato, Manfred Woerner. (Reuter)

## Spopadi ob obletnici študentskih demonstracij

BEOGRAD - Ob drugi obletnici študentskih demonstracij proti trinitostu srbskega predsednika Slobodana Miloševića so se demonstranti spopadli s policijo. Na osrednjem trgu se je zbralo več kot 2000 ljudi, ki so prizigali sveče v znak protesta proti državljski vojni v nekdanji Jugoslaviji. Mnogi so pece ponoreli, ko je policija aretirala nastopajočega pevca in govornika, ki je kritiziral delo vlade. (Reuter)

## Kosovo ne bo ostalo brez Albancev

PRISTINA - Zaradi krize v nekdanji Jugoslaviji in zaradi možnosti pravokacij, katerih cilj je spremeni narodnostno sestavo Kosova, proti zahodu beži vse več pripadnikov albanske narodnosti. Ocenjujejo, da je v tujino odšlo že 350.000 ljudi. »To je tudi glavni razlog, da se je Visoki komisariat za begunce odločil odpreti center v Pristini,« je povedal upravnik tega centra. (Y.H.)

ROMUNIJA / REFORME

# O vladnem predlogu je treba šele glasovati

Romunska opozicija se zavzema za glasovanje o vladnem predlogu reform, ki je po njenem neustrezen

BUKARESTA - Romunska opozicija je včeraj izvala levicarsko manjšinsko vlado, naj svoje velike gospodarske reforme izpostavi glasovanju v parlamentu.

Očitki so prisli na plano na začetku včerajšnje razprave o štiriletnem gospodarskem načrtu, ki ga je premier Vacaroiu šele prejšnji teden - po štirimesecni zamudi - predstavil poslancem. Glavnina načrta so ukrepi za zmanjšanje letosnje inflacije za 50 odstotkov, v času do 1996. leta pa naj bi jo znižali še za dodatnih 15 odstotkov; v letu 1992 je letna inflacija znašala 200 odstotkov. Paket odločnih ukrepov nadaljuje reforme trznega gospodarstva, ki jih je uvajala že prejšnja postkomunistična vlada; ta je

že takrat hotela rešiti gospodarstvo pred propadom, vseeno pa hotenja več let niso obrodila sadov.

Opozicijski voditelji so napadli reforme manjšinske vlade, čes da so preveč nepremišljene, in zato zahtevali celo glasovanje v parlamentu. Po romunski ustavi glasovanje o predmetu razprave ne sledi avtomatično parlamentarni razpravi, lahko pa ga parlament izvede na zahtevo vlade. V primeru glasovanja bi bila največja nevarnost za izpeljavo načrta sama vladajoča stranka, ki jo vodi predsednik Iliescu, poznavalci pa trdijo, da bi utegnilo v njej priti do liberalno-konservativnega razkola. Program se zelo bežno ukvarja s socialno blaginjo, zato verjetno

ne bi presenetile zahteve po predcasnih splošnih volitvah, saj opozicija trdi, da lahko naščuva nekaj poslancev vladajoče stranke proti vladi, kar pa bi med volilci zagotovilo dvignilo val nezaupanja.

Premier Vacaroiu je povedal, da je visoke uradniške kroge v Romuniji zajel val korupcije, ki je po njegovem mnenju tudi najresnejša grožnja reformam, saj se je razlezla v že zelo velik del družbe in postala prava družbena kuga. Vlada se namerava s korupcijo spoprijeti na dva načina - s strožjo disciplino pri poslovanju s tujimi valutami in s posebnim denarnim dodatkom za castno delo državnim uslužbencem. O glasovanju o reformah je parlament razpravljal v torek zvečer. (Reuter)



Starika si je zatopišče pred ostro zimo našla kar v -kanalizaciji (Telefoto: AP)

BOSNA / PLENILSKO GOSPODARSTVO

# Svet razpravlja o vojni in miru na Balkanu, Srbi pa mirno ropajo izmučeno državo

Ponarejeni dokumenti za izvoz v Evropo, ukradeno blago in cele tovarne, sečnja gozdov

BESIM MUKIĆ / SARAJEVO

SARAJEVO - Hkrati z besnenjem vojne in jalovimi poskusi, da bi ublazili posledice in dosegli mir, poteka daleč od oči javnosti velik rop in razprodaja države Bosne in Hercegovine. Obcasno je sicer prihajalo do pobud, da bi ob Drini in južneje, kjer ta reka ni meja med BiH in Srbijo, razporedili modre celade. A te pobude so bile preveč sramežljive in njihovi edini namen je bil, da bi tako presekali nemoteno komunikacijo vojske in oborožitve med Srbijo in BiH ter Kninsko krajino na Hrvaskem. Tako je bila razprava priložnost, da bi se vsaj malo obregnili ob neverjetno vojno dobičkarstvo, ki izvira iz večmesnega vsakdanjega ropanja tako imenovane družbene imovine.

Celotna vzhodna Bosna (z izjemo Gorazda) in severni pas ob desnem bregu Save sta zasedena. Na vseh teh območjih so takoj po okupaciji odredili tako imenovano delovno obveznost in vojsko proizvodnjo. Tiste tovarne, ki jih niso demontirali in v celoti preselili v Srbijo in Crno goro, nemoteno delujejo še naprej, ker so globoko v frontnem zaledju. Podobno je tudi s sečnjo gozdov, ki so bili pod jurisdikcijo vzhodne Bosne. V okolici Pal so pri izsekavanju po Romanji in Jahorini zaposlili tudi upokojence in vse druge, ki so manj sposobni za boj, so pa ujetniki pod nadzorom.

V okolici Zvornika so na primer izsekali toliko gozda, da so se začeli upirati tudi lokalni Srbi. Prišlo

je »pojasnilo«, da je to nujno, ker se v gozdovih skrivajo ustasi.

Stevilne tovarne bosansko-hercegovskega giganta Sipad sploh ne morejo predelati velikanskega dotoka surovin, tako da debela in deske množično odvažajo v Srbijo, kjer jih predelujejo. Tako je v Srbobranu, sredi Vojvodine, kjer je drevesa mogoče presteti na prste, začela delati tovarna pohištva. Tudi svoje ime ima: Sipad-Srbobran! S tem se uresnicujejo predvojne grožnje nacionalistične stranke dr. Karadžića o prilaščanju nikogarsnjega ozemlja (gozdna in kmetijska gospodarstva, ki niso bila v zasebni lasti - in tako je prišlo tudi do zemljevida, v skladu s katerim je več kot pol Bosne - srbske).

Ne samo gozd, v tako imenovano ZRJ odvažajo tudi vse, kar je narejeno v tovarnah. V zameno za to prihaja v samozvano Republiko srbsko vojska, orožje in zlasti strelivo. V blagovno menjavo je zajeta tudi moka.

A tudi to ni vse. Ze nekaj mesecev deluje tudi posebna oblika mednarodnega kriminala, ki poteka pod zaščito uradno priznane in suverene države Bosne in Hercegovine. S pomočjo ponarejenih dokumentov države, katere predsednik je Alija Izetbegović, ki pogosto nosijo celo njegov osebni podpis, poteka nemoten promet med Srbijo in evropskimi državami. Vsi tovarnjaki imajo registracijo z oziroma uradne BiH z urejeno

dokumentacijo, da blago izhaja iz BiH oziroma da tja potuje. Tako na tisoce tovornjakov svobodno križari po Evropi, saj uradno priznana BiH ni predmet embarga.

Iz gospodarsko zelo močne občine Brčko branilci na primer niso mogli pred agresijo rešiti prav nobenega tovornjaka. Vsi vojni parki vseh podjetij so se tako znašli v agresorjevih rokah. Zato je mogoče tako pogosto na cestah po Madžarski in po drugih krajih Evrope (tudi v Sloveniji) srečati tovornjake z registracijo BC. Podoben primer je tudi z oznako B(jel)ina, ZV(ornik), BL (Banja Luka). To so samo nekatere od regij, v katerih je vzpostavljena popolna vladavina Karadžićeve stranke. A tudi to ni vse, saj je mogoče vse večkrat srečati tudi tovornjake s povsem novimi registracijskimi tablicami bosanskih mest.

Pri preregistriranih tovarnjakih iz Makedonije sodeluje veliko število zasebnih prevoznikov in podjetij iz te nekdanje jugoslovanske republike, ki odkrito, kot samostojno podjetje, sodelujejo pri vojnem dobičkarstvu, saj tudi za Makedonijo embargo ne velja. Ce pa bi vse blago, ki s tovarnjaki iz Makedonije prihaja samo skozi Slovenijo, zares prišlo v Makedonijo, ne da bi bilo raztovorjeno v Srbiji, potem bi bile makedonske trgovine nedvomno videti taksne, kakrsne so zdaj v Srbiji, srbske trgovine pa bi bile prazne, kakrsne so zdaj prodajalne v Makedoniji.



Z nasliljem in ropanjem do velike Srbije ali ... (Telefoto: AP)



DRŽAVNI ZBOR / PONOVO O ZAMRZNITVI PLAČ

# Prepričevanje (že) prepričanih: pozicija za, opozicija proti

Poslanci tudi v drugo sprejeli intervencijski zakon o zamrznitvi plač - Ni nadzora

LJUBLJANA - Državni zbor je na svoj včerajšnji seji ponovno, tokrat dokončno sprejel zakon o načinu obračunavanja in izplačevanja plač. Za zakon je glasovalo 49, proti pa 32 poslancev. Presejecni pravzaprav ni bilo, kar dokazuje tudi primerjava računalniških izpisov glasovanj z včerajšnje seje in seje državnega zbora, ki je bila 25. februarja.

Poslanci posameznih strank so na obeh sejah skoraj enako glasovali: pozicija je glasovala za

sprejem zakona (izjema sta bila Milos Pavlica in Ivan Sisinger, ki v Združeni listi zastopata delavsko stranko in stranko upokoencev), opozicija pa je bila brez izjeme proti. Edini, ki je izstopal pri današnjem glasovanju, je bil vodja poslanske skupine Združene liste Miran Potrč, ki se je vzdržal, na seji 24. februarja pa je glasoval za sprejem tega interventnega zakona.

IVANKA MIHELČIC

Včerajšnja seja zbora je trajala komaj poludruugo uro, čas pa so poslanci z znanim balkanskim sarmom kot omenjena nadaljevala, je menil Persak. Leo Siserko (ZS) je dejal, da bo glasoval proti, ker zakon nalaga varčevanje le državljanom, državi pa ne, Igor Omerza (DS) pa je argument proti temu zakonu našel v njegovi popolni nesprejemljivosti, zlasti s strokovne plati: zakon nadzira le del zaposlenih, približno 142 tisoč delavcev v več kot tri tisoč podjetjih pa bo ostalo brez te kontrole. Ludvik Toplak (SLS) je menil, da je zakon popoln anahronizem, njegova strankarska kolegica Metka Karner-Lukac pa je dejala, da zakon zasleduje povsem napačne cilje: zategovanje pasu namesto rasti proizvodnje. Stefan Matus (nekdanji poslanec SNS, zdaj SLS) je svoj glas proti zakonu pojasnil tudi s tem, da Slovenija jemlje svojim državljanom, hkrati pa daje precejšnje vsote za begunce, ki se ukvarjajo tudi s sivo ekonomijo. Za nameček je država na tem področju nemočna, saj ne pobira davkov. Prenekaterega poslanca pa je vladni zakon spomnil tudi na Markoviča.

Slišali smo tudi pojasnila za sprejem zakona. Miran Potrč (ZL) je poiskal argumente v vladnih zagotovilih, da bo tako odprt nov krog dogovorov o socialnem paktu. Joze Pucnik (SDSS) se je zavzel za zakon, ker je menil, da ga že dolgo potrebujemo, saj se nenehno srečujemo z značilnimi posledicami: proizvodnja pada, kupna moč pa raste. To je lice-merstvo in demagogija, je menil Pucnik. Janez Kopac (LDS) je svoj glas za zakon pojasnil tudi z dejstvom, da je treba končno presekat stare trende in zadeve prilagoditi novim gospodarskim razmeram, predvsem nizki inflaciji.

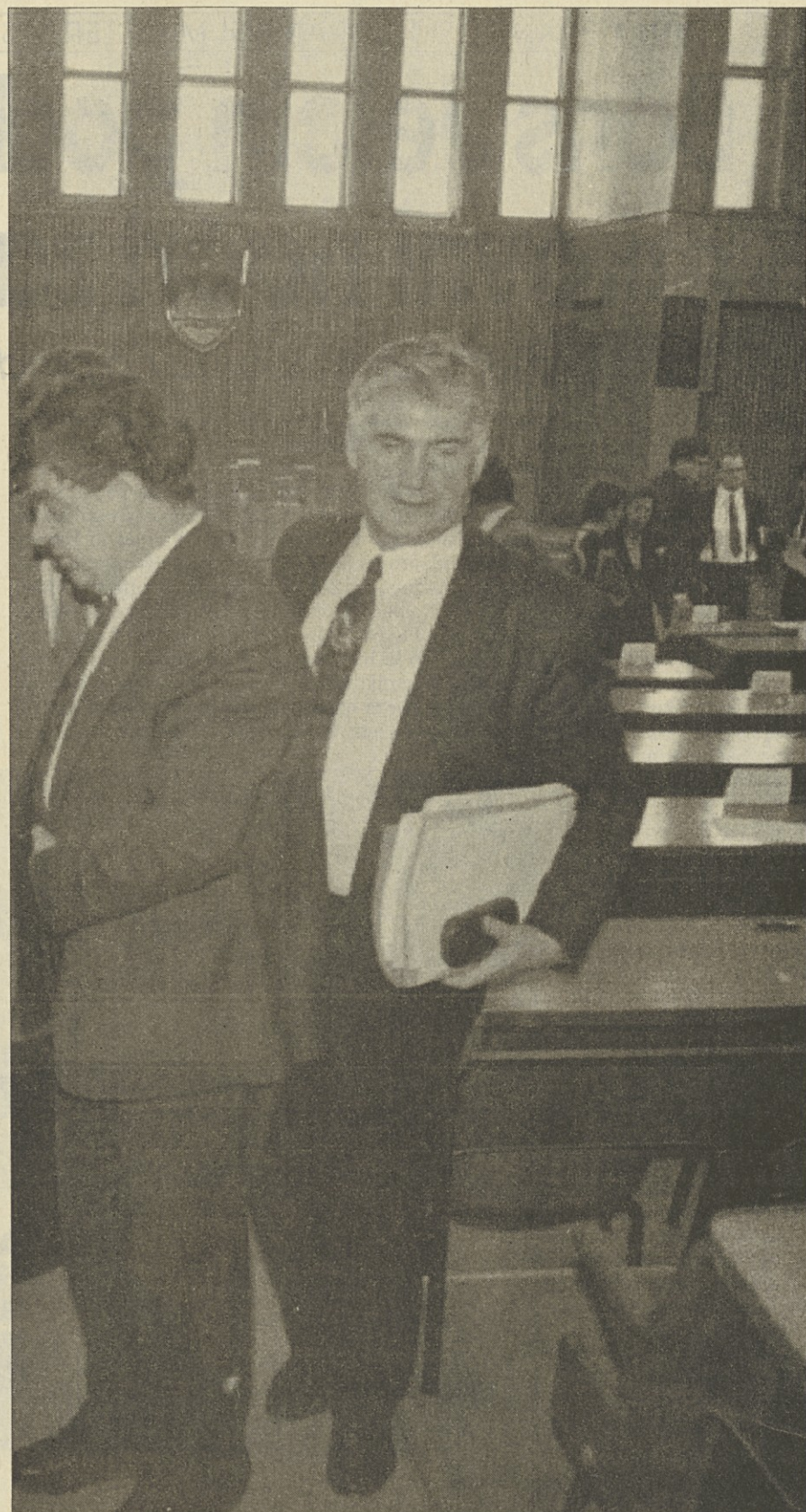
Vse skupaj pa je spominjalo na prepričevanje že prepričanih, kar je navsezadnje pokazal tudi izid glasovanja. Skoraj soglasno pa so poslanci sprejeli sklep, naj vlada ob morebitni spremembi ravnokar sprejetega zakona vendarle upošteva mnenja in pripombe matičnega delovnega telesa zbora in državnega sveta.

LAGO DI COMO - Ivan Kristan, predsednik državnega sveta: »Državni zbor je izbral svojo pravico in ponovno izglasoval zakon o omejevanju plač, čeprav je državni svet nanj vložil odločni veto, predvsem z namenom, da zbor ponovno preuči resnost položaja, v katerem glasuje o tem zakonu. Mislimo, da je to ugodna prilika za gradnjo socialnega pakta. Sindikati in zbornica so se naredili prvi korak in le od vlade je bilo odvisno, da se v to vključi oziroma se postavi na čelo teh dogovorov. Če je državni zbor zavrnil to priliko in sprejel zakon, to pomeni, da zadeve ne bodo potekale v smeri rešitve, temveč v smeri novih konfrontacij, kar Sloveniji ne bo koristilo. Državni svet ne more več veliko narediti. Lahko vložijo zahtevo za zakonodajni referendum; ta hip ne morem reči nič konkretnesega. O tem se bomo svetniki pogovorili, ko se vrnem v Slovenijo.«

## Sprejem zakona vodi v nove spore



LAGO DI COMO - Ivan Kristan, predsednik državnega sveta: »Državni zbor je izbral svojo pravico in ponovno izglasoval zakon o omejevanju plač, čeprav je državni svet nanj vložil odločni veto, predvsem z namenom, da zbor ponovno preuči resnost položaja, v katerem glasuje o tem zakonu. Mislimo, da je to ugodna prilika za gradnjo socialnega pakta. Sindikati in zbornica so se naredili prvi korak in le od vlade je bilo odvisno, da se v to vključi oziroma se postavi na čelo teh dogovorov. Če je državni zbor zavrnil to priliko in sprejel zakon, to pomeni, da zadeve ne bodo potekale v smeri rešitve, temveč v smeri novih konfrontacij, kar Sloveniji ne bo koristilo. Državni svet ne more več veliko narediti. Lahko vložijo zahtevo za zakonodajni referendum; ta hip ne morem reči nič konkretnesega. O tem se bomo svetniki pogovorili, ko se vrnem v Slovenijo.«



Zakon ima pridih balkanskega sarma, toda... (Foto: TRIO)

## Zakon ni v korist socialnega partnerstva

Milos Pavlica, predsednik Delavske stranke (Združena lista):

»Zaradi številnih razlogov sem glasoval proti zakonu o zamrznitvi plač. Najpomembnejši razlog je, da ta zakon ne podpira zasnove socialnega partnerstva, čeprav bi jo lahko. Če je po dveh dneh, odkar je podpisan aneks h kolektivni pogodbi za gospodarstvo, vlada predložila interventni zakon, to nikakor ni v korist socialnega dogovarjanja. Menim, da je možno oblikovanje takega zakona, ki bi podprl socialno partnerstvo, in sicer tako, da bo reguliral, kar se dogovori socialni partnerji. Dejstvo je, da sedanje aneksa ni mogoče sankcionirati, kar se kaže tudi v tem, da so v zadnjih štirinajstih dneh plače podivjale. To seveda pomeni, da socialni partnerji niso zmogli obvladovati tega, kar so se dogovorili. Dali smo že predloge in upam, da bomo na naslednji seji državnega zbora uskladili te zadeve. Zakon je pomankljiv in ga je treba dopolniti, saj ima vrsto nedorečenosti, ki jih bodo v podjetjih s pridom izrabili za to, da ga ne bodo spoštovali.« (M. V.)

## PROTEST SINDIKATOV PRED POSLOPJEM DRŽAVNEGA ZBORA

# Sporočilo sindikatov vladi: »Drnovšek bil si naš up, a zdaj si naš obup!«

Več kot tisoč sindikalnih zaupnikov iz vse Slovenije je svarilo poslance

MIRA GACNIK

LJUBLJANA - »Kar se Janezek nauči, to Janezek zamrzne,« se je glasil eden od mnogih transparentov, ki so jih nosili predstavniki sindikatov na včerajšnjem protestnem shodu pred poslopjem državnega zbora. Demonstracij so se poleg Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (ki je organizirala protestni shod), udeležili tudi predstavniki Pergama, Konfederacije 90, Sindikata vzgoje in izobraževanja, Sindikata delavcev poslovnih bank, Sindikata zdravstvenega in socialnega varstva in Neodvisnosti - Konfederacije novih sindikatov Slovenije.

»Danes bo težje,« je v nadaljevanju izredne konference Zveze svobodnih sindikatov dejal njen predsednik Dusan Semolic, ki je pozval udeležence, naj naredijo živ obroč okrog državnega zbora, »da bodo poslanci hodili "skozi nas"«.

Delegacijo svobodnih sindikatov je se pred začetkom seje sprejel predsednik državnega zbora Herman Rigelnik, ki je obljubil, da bo sejo preložil za deset minut, da bi vodjem poslanskih klubov predložil pisne zahteve sindikatov. Kot je dejal Semolic, je Rigelnik izrazil globoko prepričanje, da bodo nesporazumi

me lahko urejali prek socialnega partnerstva in da bodo kmalu sledili tudi drugi ukrepi ekonomske politike vlade.

Medtem je množica Semolicovih sindikalistov krožila okrog poslopja parlamenta.

Pridružili so se ji tudi avtobusi in reševalno vozilo; s hupanjem in sireno so opozarjali na svoje zahteve - naj poslanci ne podprejo zakona. »Spet hlapci Jernej!« »Poslanci za ljudstvo proti. Cigav je parlament?« »Se vsaka oblast, ki je zamrzovala, je zmrznila!« »Kruha - ne iger!« Sindikat Pergam je predstavil včerajšnjo »okrnjeno« izdajo časopisa Delo, ki je ponaza-

rjala, kakšni bodo slovenski dnevniki, ko se bodo člani Konfederacije sindikatov Pergama odločili za splošno stavko - polovica strani bo praznih. V živ obroč so se vključili tudi člani Pergama in obalnih sindikatov. Z manjšim zadovoljstvom so sprejeli tudi članice Neodvisnosti - Konfederacije novih sindikatov Slovenije.

Sindikalisti so se mirno razšli se pred glasovanjem poslancev, kot da ne bi želeli počakati na razplet. Pred vrati državnega zbora so ostali transparenti, ki so govorili namesto njih: »Drnovšek bil si naš up, postal si naš obup.«

## Vsak po svoje

Razkorak med vodilnimi sindikatoma je bil očiten tudi danes, ko je navzočim spregovoril France Tomsic. »Dusan, pridi sem! Danes moramo biti enotni. V srcih mislimo enako.« Dusan Semolic se je nasmešnil in se ozrl drugam. Kakaj? »Nic nisem slisal.« se je glasil njegov komentar. France Tomsic je Semolicove ignoranco komentiral takole: »Menim, da je to odsev stare miselnosti enotnosti. To je javni dokaz, da v svobodnih sindikatih demokratizacija zelo skriplje.«

## PO GLASOVANJU O INTERVENCIJSKEM ZAKONU

# Vsak ukrep vlade bo političen kompromis

TANJA STARIC

citve pogosto sprejemajo med Drnovškom in vrhom SKD, in to »mimo« soglasja (političnega) vodstva ZL. V tem primeru naj bi ZL z gro-

zno, da vladnega predloga ne bo podprla, samo opozorila, da brez njenih glasov vlada pac ne dosega parlamentarne večine. Kompro-

## Ministrica v precepu



Jozica Puhar je ministrica Združene liste, ki se je ob intervencijskem zakonu o zamrznitvi plač znašla v najbolj neprijetnem položaju. Odgovorna je za resor, ki je, kot pravi sama, »izjemno občutljiv«, hkrati pa naj bi zastopala socialdemokratska stališča svoje »baze«. Tako ne preseneča, da so prav Jozico Puhar omenjali kot prvo »žrtev« zaostritev med strankami vladne koalicije. Razmerja s strankami Združene liste presoja takole: »Moj položaj je se bolj delikaten, ker je Združena lista pac taksna združba socialdemokratsko usmerjenih političnih strank, kjer vsaj v enem delu močno prevladuje identifikacija s sindikatoma. Menim sicer, da je sindikat organizacija delavcev, politična stranka pa stranka, in to bi morali ločiti. Združena lista je torej že kot politična združba »težek« subjekt. Tega se zavedam in se skušam primerno potruditi.« (T. S.)



Milos Pavlica

Dusan Semolic



Točka je danes padla. ZSSS pravi, da so preživeli prejšnjo vlado in preživeli bodo tudi to vlado. (Foto: Joze Suhadolnik/TRIO)





## JUTRI

## Vranitzky posebej za naš dnevnik

DUNAJ - Avstrijski zvezni kancler Franz Vranitzky je v posebnem pogovoru za naš dnevnik obširno odgovarjal na aktualna vprašanja bilateralne in evropske politike. Avstrijske odnose s Slovenijo je uvodoma ocenil takole: »V glavnem začetni nivo ni bil slab, ne samo v materialnem pogledu. Vesel sem tudi, da je v preteklih mesecih in letih uspelo med Slovenijo in Avstrijo, ne glede na strankarske omejitve, vzpostaviti razmerje dobrega medsebojnega razumevanja.«

To dobro razmerje je treba podkrepiti z izgradnjo gospodarskih odnosov, je izpostavil kancler in pri tem opozoril na dejstvo, da je Avstrija medtem že sklenila nad 300 joint-venturejev s Slovenijo.

Vranitzky je v pogovoru za Republiko podprl prizadevanja za doseg sporazuma o svobodni trgovini med Slovenijo in državami EFTA, in je pri tem - za primer, da ne pride do ugodnih zaključkov - nakazal konstruktiven izhod: bilateralni sporazum med Avstrijo in Slovenijo.

Pogovor z avstrijskim kanclerjem bomo objavili jutri.

## DUNAJ / ZARADI PRODAJE OROŽJA IRANU

## Nekdanji kancler mora pred sodnike

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - Najbolj je Avstrijecem ostal v spominu s svojim standardnim izrekom - »Poglejte, vse to je zelo komplicirano...« -, s katerim se je otepal preradovednih novinarskih vprašanj. Fred Sinowatz, pred bivši socialdemokratski zvezni kancler, se mora od danes naprej pred sodiščem zagovarjati zaradi soodgovornosti za kupcije avstrijske državne industrije z vojskujocim se Iranom sredi 80-ih let. Sinowatz, Gradiscanec z nepreslisnim poreklom, je postal kancler po zelji Bruna Kreiskega, ki je pred svojim odhodom iz politike se utrdil malo koalicijsko vlado SPÖ in FPÖ. Velike zasluge si je Sinowatz pridobil v 70-letih kot minister za solstvo in prosveto pri reformi avstrijskega solstva.

Američani so imeli za casa Reaganove administracije afero Irangate, Avstrija je imela afero Noricum. Državni tozilec bivešmu zveznemu kanclerju očita, da je vedel za ilegalne posle državnega koncerna VOEST in njegove orožne industrije in da je konec koncev kril vpletene menedžerje in politike. Skupaj s Sinowatzem so obtoženi tudi bivši notranji minister Karl Blecha ter bivši zunanji minister Leopold Gratz. Obtožba državnega tozila se nanasa na zlorabo uradnega položaja. Najvišja možna kazen bi lahko bila 5 let pripora.

Državno podjetje Noricum je leta 1985 prodalo vojskujocemu

se Iranu 300 specialnih topov tipa GHN 45 (domet 40 km) in 40.000 granat. Podjetje je tako prekršilo avstrijske zakone, ki prepovedujejo izvoz orožja v vojskujoce se države, hkrati pa je s tem prestopilo tudi ustavna določila o avstrijski nevtralnosti. Zadeva je najprej (na osnovi insiderskih informacij) razkril dunajski senzacionalistični mesečni magazin "Basta", afera pa je ostala do konca 80-ih let stalna vroča tema v avstrijskih sredstvih javnega obveščanja. VOEST je s kupcijo zaslužila 6,8 milijard silingov. Orožje je preko jugoslovanskega vojaškega pristanišča Kardeljevo odpravilo najprej v Libijo, ki je bila navidezni prejemnik pošiljke, od tam pa naprej v Iran. Menedžerji državne industrije so bili 1990 pred sodnikom, in vsi po vrsti so se izgovarjali na odgovorne politike, ki naj bi bili celotni kupciji z Iranom dali svoj pristanek. Zdaj so na vrsti politiki, ki pa zatrjujejo, da o zadevi niso nič vedeli, oziroma ko so zanje zvedeli, naj bi bilo že prepozno. Zlasti takratnemu notranjemu ministru Blechi očitajo, da je med leti 1985 in 1988 odstranil vrsto dokazov, oziroma da ga je naknadno manipuliral obstoječe gradivo in zapise.

Obravnava bo za prizadete politike vsekakor kocljiva. Tudi za vrsto se aktivnih vodilnih politikov, ki so v takratnem casu bili seznanjeni z zadevo. Ze v maju leta 1985 je ameriška

vlada posvarila takratnega zunanjega ministra Gratz, da obveščevalna služba CIA ve za pogodbo o dobavi topov med VOEST in Homeinijevim režimom v Iranu. Sledili so protesti iz Savdske Arabije. Takratni avstrijski ambasador v Siriji je prav tako zvedel za zadevo ter o tem pisмено poročal uradu zveznega kanclerja na Dunaju.

Tudi avstrijski ambasador v Atenah, Herbert Amry, je o načrtovani kupciji (prevec?) alarmantno poročal na Dunaj. Kratko nato je umrl - baje zaradi srčnega infarkta, njegova družina pa govori o umoru. Zacetek 1986. leta je avstrijski ambasador v ZDA bil poklican v ameriško zunanje ministrstvo, kjer so ga soočili z informacijami in dokazi o avstrijskih topovih v Iranu. Ta ambasador je bil Thomas Klestil, današnji avstrijski zvezni predsednik. V okviru procesa bo gotovo tekla beseda o takratni informiranosti danasnega kanclerja Vranitzkega ali finančnega ministra Lacine.

Poleg svoje politične dimenzije je današnja obravnava tudi v vsakem drugem oziru sodnijska obravnava superlativov.

Obtožba polni 406 strani, celotni akt pa obsega 150.000 strani. Proces bo predvidoma trajal okoli stiri mesece. In tudi honorarji odvetnikov obtoženih politikov so že postali predmet spekulacij - vsak bo pri tem zaslužil najmanj 900.000 do 1 milijon silingov.

## AVSTRIJA / TV ODDAJA »WIR«

## Schmidtova proglašena za žensko leta



DUNAJ - Tretja predsednica avstrijskega parlamenta Heidi Schmidt, ki je v februarju s svojim izstopom iz svobodnjaške stranke ter ustanovitvijo lastnega frakcijskega kluba - Liberalni forum - poskrbela za senzacionalne premike v avstrijski politiki, je

bila proglašena kot žena leta.

Zirija servisne oddaje avstrijske televizije »Wir« (Mi) se je v svoji vsakoletni izvolitvi žene leta (ob priliki mednarodnega dneva žena) odločila za politično agilno svobodnjaško disidentko. (I. S.)

## SALZBURG / OGROŽENO DELOVNO MESTO 1000 DELAVCEV

## Še o krizi v avstrijski papirni industriji: Hallein pred stečajem

Zvezni kancler Vranitzky se je zavzel za rešilne ukrepe

## PRIREDITVE

Danes, sreda, 10.3.1993  
TINJE  
Dom prosvete: ob 9. uri dia-predavanje Ekspresionisti in njihovi očetje (p. Cornelius Dings);  
19.00: Zacetek tečaja pod geslom »Kako uspešno premagovati vsakdanje težave«, predavatelj mag. Wolfgang Springer in Sonja Kraxner. Tečaj traja deset večerov, vedno ob sredah).  
19.30: Forum za prijatelje roz: Okrasi na balkonih. Predava Matthias Tschinkel (nem.).

Jutri, četrtek, 11.3.1993  
TINJE  
Dom prosvete: ob 9. do 17. ure - Dan duhovne obnove za žene: daj mi tvoje ranjeno srce (nem.). Vodi Toni Opetnik, Grabstaj.  
Dom prosvete: ob 19.30 predavanje Fundamentalizem ali svoboda? (nem.). Predava univ. prof. dr. Wolfgang Beinert, Regensburg.

Petek, 12.3.1993  
TINJE  
Dom prosvete: 18.00 Pogovor in uvod - Tečaj za spretnost roke: Tifani za začetnike in napredujocce. Vodi Edeltraud Führer iz Celovca.

SENTJAKOB V ROZU  
Farna dvorana: ob 19.30 Madrigala komedija: Festino, nastopa Hortus musicus iz Celovca.

DUNAJ  
Klub slovenskih studentk in studentov na Dunaju, Mondscheingasse 11: ob 20. uri odprtje prenovljene knjižnice - bere Jani Oswald.  
BILCOVS  
Pri Miklavzu: ob 19.30 dia-predavanje Andreja Štemflja in Marka Prezelja »O vzponu na Melugtse«.

SMIHEL  
Farna dvorana: ob 19.30 ponovitev Komedije od zguhleniga sina, Andrej Suster Drabosnjak - po izvirniku priredila dr. Herta Maurer Laussegger. Režija Franci Koncan. Nastopajo igralci in godci iz Roza.

SALZBURG - Papirnica v Halleinu je pred stečajem. Za celuloznimi tovarnimi Leykam (1200 ljudi na kratkem delu), Pöls in Steyrermühl je zdaj tudi največje podjetje salzburske papirne industrije v krizi. V papirnici v Halleinu je zaposlenih nad 1000 delavcev, od nje pa posredno živi domala 10.000 (!) ljudi v regiji.

Hallein-Papier je zaključila poslovno leto s 500 milijoni silingov izgube. Glavni delničar podjetja, bavarska papirnica Waldhof-Aschaffenburg AG v Münchnu (PWA), ni pripravljena rešiti podjetja z nadaljnjimi investicijami.

mi. S 25 odstotki je avstrijska bančna hisa Bank Austria drugi največji delničar, vendar sama ne more preprečiti zaprtje podjetja.

Na politični ravni zdaj potekajo pogajanja o sanaciji podjetja in splošni podpori za avstrijsko papirno industrijo.

Financi minister Ferdinand Lacina je s tem v zvezi napovedal državne garancije za privatne investicije pri prizadetih celuloznih podjetjih, za privatne investitorje pa naj bi bil zagotovljen minimalni dohodek. Omenjene garancije naj bi veljale za podjetja z dobrimi izglede za sanacijo. Lacina prica-

kuje dalj casa trajajoce konjunkturne težave in želi s predlaganimi ukrepi preprečiti, da bi se kriza zaradi zapiranja industrijskih podjetij v Avstriji se zaostila.

Tudi zvezni kancler Franz Vranitzky se je zavzel za rešilne ukrepe v papirni industriji. Tako je na primer predlagal odlog pri odplačevanju kreditov za ekološke investicije papirnih podjetij. Zvezni kancler se je nadalje zavzel za ustrezne zascitne ukrepe zoper prepoceni uvoze z vzhoda. Ta tedden (v četrtek) bo Vranitzky na Dunaju sprejel vodje od krize prizadetih papirnih podjetij.

## DUNAJ / RAZKRINKANA ODERUŠKA ORGANIZACIJA

## Kako hitro priti do dovoljenja za delo? Z navidezno poroko z Avstrijcem/ko

DUNAJ - Isti novinar, ki je v dunajskem ilustriranem magazinu Basta pred dobrim mesecem razkril, da je s podkupino voznih učiteljev in tehničnih spravevalcev na dunajskem prometnem uradu mogoče 'brez težav' napraviti vozniski izpit, je zdaj razkril nov skandal. Organizirani posredovalci za poroke tujim državljanom posredujejo zakonske zveze z avstrijskimi državljanji, ki za to prejmejo 'provizijo' med 15.000 in 25.000 silingov. Pri kandidatih za poroko prednjacijo zlasti

poljski in turski državljani in državljanke, ki si z navidezno zakonsko zvezo z Avstrijcem ali Avstrijko pridobijo pravico do legalne zaposlitve na avstrijskem delovnem trgu. Po petih letih lahko celo zaprosijo za avstrijskem državljanstvo. Posredovalci takih zakonskih zvez na papirju kajpada zaslužijo oderuske vsote: do 130.000 silingov mora na primer Poljakinja plačati za svojo 'poroko' z Avstrijcem. Avstrijski organi proti takim poslom ne morejo ukrepati, saj jim

za to manjkajo ustrezne zakonske osnove. Kljub temu policija zdaj raziskuje mogočo povezavo med uslužbencem nekega dunajskega matičnega urada (podkupnina za hitro organizacijo poročnih terminov?) in razkrinkanim poljskim posrednikom. Prva posledica po poročilu magacina Basta: mnogi tujci, ki sami iz finančnih razlogov očitno niso mogli izkoristiti možnosti navidezne poroke, so pri policiji ovadili ljudi iz svojega okolja, ki naj bi po tej poti prisli do stalnega bivališča v Avstriji.

## Republika

## Prvi slovenski dnevnik s koroško stranjo

## Časopis lahko kupite v naslednjih krajih na Koroškem:

\* Celovec

\* Beljak

\* Bekštanj

\* Bilčovs

\* Bistrica ob Zilji

\* Brnca

\* Borovlje

\* Čajna

\* Galicija

\* Globasnica

\* Goselna vas

\* Grabštanj

\* Hodiše

\* Kotmara vas

\* Labot

\* Loče

\* Ločilo

\* Miklavčevo

\* Področca

\* Podgorje

\* Psinja vas

\* Podklošter

\* Rožek

\* Selo pri Škocijanu

\* Svatne

\* Šteben

\* Šentilj

\* Šentjakob

\* Škocijan

\* Šmarjeta v Rožu

\* Šmohor

\* Šmihelj/Pilberk

\* Št. Ilj

\* Št. Primož

\* Struga

\* Tinje

\* Velikovec

\* Vernberk

\* Vrba

\* Železna

\* Kapla

\* Žrelec





## NOVICE

## Za 5 dni odložili izstrelitev vesoljskega trajekta Columbia

HOUSTON (TEKSAS) - Za nedeljo, 14. marca, predvideno izstrelitev vesoljskega trajekta Columbia bodo odložili vsaj za pet dni zaradi nove tehnične napake. To so včeraj sporočili odgovorni pri ameriški vesoljni agenciji NASA, ki upajo, da bodo danes lahko navedli dokončen datum izstrelitve, ki so jo morali že enkrat odložiti, in sicer 25. februarja. Columbia bo tokrat v vesolje popeljala poleg Američanov tudi dva nemška astronauta.

## V Arkansasu so se ženske maščevale zaradi novih določil o splavu

LITTLE ROCK (ARKANSAS) - Ker je republiki predstavniški dom Arkansasa odobril popravek k zakonu o prekinitvi nosečnosti, ki predvideva pred splavom 24-urni »premislek« za vsako žensko, so ženske poslanke predlagale podoben »premislek« tudi za vazektomijo. Prdstavnica demokratske stranke Judy Smith je jasno navedla, da ženske ne bodo mimo gledale, da moski odločajo o njihovem telesu.

## Premoženstvo stanje poslancev: izginile njihove pisnene prijave

PARIZ - Iz uradov generalnega tajništva francoske skupščine so izginile mape s premoženjskim stanjem poslancev, ki so jih ti pisмено podali po izvolitvi junija 1988. Tajništvo je izginotje prijavilo že 27. februarja, vest pa so sporočili šele včeraj. Danes naj bi se sestalo predsedstvo skupščine, ki bi moralo preveriti spremembe v premoženjskem stanju poslancev na začetku in koncu zakonodajne dobe.

## V železnici zaposleni zapomniki so postali zgledni uslužbenci

LONDON - Morilci, roparji, tatovi in sleparji z londonskih jethnisic se lahko zaposlijo na britanskih železnicah. Do sedaj so v službo sprejeli že stiri deset zapornikov, ki se vračajo v jethnisico po končanem delu. Od te možnosti so izvezeti priprti zaradi spolnih deliktov, prav tako tatovi in roparji nimajo opravka z denarjem, da ne bi padli v skušnjavo. Dosedanje ugotovitve so potrdile, da so vsi ti »uslužbenci« skrajno vestni in marljivi, kljub temu da jim bodo plačo izročili šele po prestani kazni.

## Aretirali mater, ki je ubila hčer

NEW YORK - 42-letna Vivien King, ki je v sredstvih javnega obveščanja sprožila pravo kampanjo za izsleditev svoje 17-letne hčerke Shilie, naj bi hčer umorila, njeno truplo pa skrila. To je navedla policija, ki je žensko aretirala.

## RUSIJA

## Ob 300 letnici nastanka se rusko brodogradnjo utaplja v pomanjkanju sredstev



MOSKVA - V Rusiji so se letos začele proslave ob 300-letnici ustanovitve ruske vojne mornarice, ki pa bodo po predvidevanjih bolj malo slovesne. Ruskemu vojnemu brodogradnjo namreč grozi - brodolom, prav takšen, če se ne večji od tistega, ki ga je doživel v bitki pri Cusimi leta 1905, ko je zadala japonska cesarska mornarica hud udarec ruski: takrat so Japonci uničili več kot polovico carjeve flote.

Prve ruske vojne ladje je pred stoletji dal zgraditi takratni car Peter Veliki. V Moskvi so seveda zeleli na bleščeč način proslaviti visoki jubilej, bolj malo verjetno pa je, da jim bo to tudi uspelo.

Vsaj tako gre soditi po tistem, kar piše Komsomolskaja pravda. Nekatere glasilo sovjetske komunistične mladine je članek ob 300 letnici ruske vojne mornarice ovilo v zelo zgovoren naslov: Ruska flota se sama utaplja! Članek nato omenja kopico nevarnosti, s katerimi se morajo tace soočati enote vojske mornarice.

Ladje so zastarele, piše Komsomolskaja pravda, vzdrževanje je pomanjkljivo, ponekod ga sploh ne opravljajo. Gradnja novih ladij so ali prekinili ali pa celo ukiniti zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Tudi na račun mornarjev je časopis zapisal marsikatero pikro: mornariške posadke naj bi bile slabo izurjene, tudi število mornariškega osebja skokovito upada. To sicer ni le »privilegij« mornarice. Podobno se do-

gaja tudi v vojskaskem letalstvu: letalski piloti so slabo izvezbeni, in to predvsem zaradi preskromnega stavila ur letenja.

Na podlagi teh premis Komsomolskaja pravda žalostno ugotavlja, da bodo vse ruske vojne ladje leta 2000 neuporabne, če bo vlada nadaljevala po sedanjih poti brezbriznosti.

Med dejstvi o tem avto-Waterlooju ruske mornarice časopis omenja tudi sledeče: V povojni zgodovini se se ni dogodilo, da ne bi splavili niti ene vojne ladje. To se pa je pripetilo preteklo leto. Z novimi ladjami so nadomestili zastarele. Če novih ladij ne bo, bodo morale stare se krizariti, in to brez popravil in vzdrževanja, skratka, začele bodo razpadati.

Moskovski list omenja odkod kopica sedanjih težav: poleg pomanjkanja sredstev je k sedanjemu stanju mnogo prispeval tudi razpad nekdanje Sovjetske zveze. Ruska mornarica je s tem izgubila svoja najbolj pomembna pristanišča in je ostala tudi brez suhih dokov.

Zaradi pomanjkanja suhih dokov so bile vojske oblasti prisiljene predčasno »upokojiti« letalonosilke, ki jih je »službovala le pet let«. Podobna usoda čaka

tudi preostale tri sovjetske letalonosilke.

Pomanjkanje sredstev je zaustavilo vrsto projektov, ki so bili že v izvedbeni fazi. Med temi je tudi gradnja leta-

lonosilke Variag, ki bi morala postati prvotno admiralska ladja ruske flote (ob tem gre omeniti, da je tudi floti, ki so jo Japonci uničili pri Cusimi, poveljevala ladja z istim imenom). Prav tako so za nedoločen čas »zamrzili« projekt Zubr, supertehnološkega hovercrafta, ki bi lahko »plul« tudi po kopnem. S tem smo storili Rusi Americanom veliko uslugo, je bil komentar Komsomolskaje pravde, saj bi morali Američani investirati mnogo denarja, predno bi lahko zgradili kaj podobnega. Skratka: Iz Rusije z ljubeznijo, je moskovski list parafraziral znani Flemingov bondovski roman.

A to se ni vse. Če je morje ruske mornarice tace zelo razburkano, pa tudi pod morjem niso Rusi na boljšem. Tudi podmornice se utaplja v valovih zastarelosti, pomanjkljivega vzdrževanja, pomanjkanja finančnih sredstev. Vezni jih sploh ne pluje več: iz previdnosti so jih »parkirali« v pomorskih oporiščih.

Komsomolskaja pravda takole zaključuje svoj članek-raziskavo o vojni mornarici. Ruska flota preživlja tace najhujše in najbolj ponizujoče obdobje svoje tristoletne zgodovine. Je proslavljanje v takih pogojih sploh primerno?

## MODA / DEFILEJI V MILANU

## Pletenine od jutra do noči

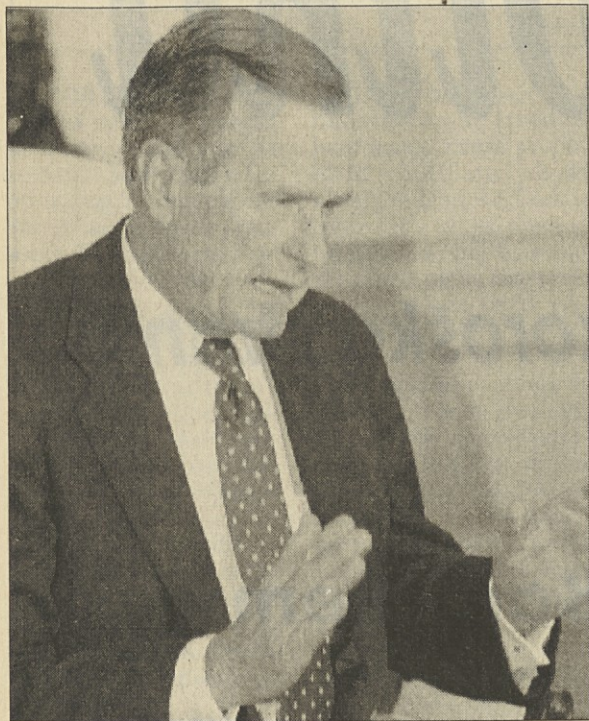
MILAN - Pletenine bodo resile italijansko modo in seveda ustvarjalce s proizvajalci vred! Niti italijanski svet mode ne preživlja lahkih časov, zato so se iznajdljivi in pragmatični modni mojstri odločili, da se bodo ženske prihodnje jeseni in zimo oblačile v pletenine, pri katerih je mogoče nekoliko zadržati porast cene. Pri pleteninah namreč niso tako bistvene mere, istocasno pa lahko pri izdelavi novih modelov uporabijo »ostanke«. Kako so si ustvarjalci in proizvajalci skušali rešiti iz zagate se predno je prišlo do krize, pricažo prikazi italijanske pripravljene visoke ženske mode za naslednjo jesensko-zimsko sezono: v Milanu so pred radovednim občinstvom prišlo do izraza različne tendence, ki pa v velikem naglasanju pletenin in lepih postav, na katere se prve posebej podajo, le imajo nekakšen skupen imenovalec. Ob modelih, ki ponemajajo stil »grunge«, kar pomeni, da so »poulični«, debeli puloverji, pri katerih mera res ne igra velike vloge, je veliko tudi oprijetih hlač in oblek, ki pridejo do izraza zlasti na vitkih postavah. Poleg »revnih« predlogov pa vrsta ustvarjalcev - med temi je Laura Biagiotti - ostaja zvesta dragim materialom.



Firma Genny, ki so jo pred kratkim nagradili v Nemčiji, je tokrat predstavila tudi oprijete kostime (Telefoto AP)

## ZDA / OD PREDSEDNIKA DO UGLEDNEGA UPOKOJENCA

## Bush zgleden mož in ded ki pa ni pozabil Bele hiše



WASHINGTON - George Bush je po nedavnem odhodu iz Bele hiše postal marljiva hišna gospodinja. Vsak dan pripravi zeni Barbari zajtrk, pomije posodo in včasih tudi pospravi posteljo. »Tako pridnega moza si najbrz zeli vsaka ženska«, je izjavil novinar televizijske mreže CNN, ki je pred kratkim pripravila dolgo oddajo o upokojenem predsedniku. Televizijske kamere so ga posnele med ribolovom, med kolešarjenjem, med počitkom in tudi med hisnimi posli.

»Življenje je sedaj cudovito. Z Barbaro se izvrstno razumeva ter oba misli, da se je življenje vrnilo nazaj za dvajset let«, je dejal Bu-

sh začudenemu novinarju, ki ga je obiskal v Houstonu, kjer sta se zakonca preselila po Clintonovi zmagi. Nekdanji šef ZDA se je vsekakor potožil, da mu je včasih tudi dolgčas in da bi rad cimprej napisal knjigo. O cem ni povedal, očitno bi rad posnel zeno, ki je napisala že nekaj knjig in ki trenutno piše spomine o osemletnem bivanju v Beli hiši.

»Ko sem bil predsednik, sem se moral zbuhati zelo zgodaj, včasih tudi ob zori. Sedaj nimam velikih skrbi in lahko spim brez težav«, je v intervjuju se dejal Bush, ki pa ni hotel odgovoriti na vprašanje, kako ocenjuje prve politične in gospodarske poteze

novega predsednika.

Nekdanji predsednik dobiva skoraj 150 tisoč dolarjev pokojnine, za vsak javni nastop pa bo lahko dobil tudi do 30 tisoč dolarjev. Dobil je že več vabil, doslej pa je vse vljudno zavrnil. »Moram se še dobro odpočiti in stati ob strani zeni Barbari, ki je sama opremila novo stanovanje v Houstonu«, je se pristavil Bush. V skoraj dvournem razgovoru z ekipo CNN je tudi priznal, da ne rad vozi avtomobila (njegov najbolj priljubljeni sofer je Barbara) in da ne rad hodi v veleblagovnice. Tudi ta posel najraje prepusca zeni. Pac pa zelo rad igra tenis, posebno golf, najljubša zabava pa je igranje s svojimi vnuki.

## ZDA / NAPETOST V TEKSAŠKEM MESTECU WACO ŠE TRAJA

## Koresh se noče predati: »Pripravljen sem na vojno«

PV spopadnih je doslej izgubilo življenje najmanj 8 oseb



Agenti FBI so aretirali moškega, ki je osumljen, da je pomagal Koreshu (Telefoto AP)

WACO (Teksas) - Koresh se ne preda. Policija s 500 možmi že več kot teden dni oblega utrdbo, v kateri je zaprta sekta verskih blaznežev, a obleganje je se neuspešno. Koresh, ki je iz utrdbe izpustil 21 otrok in dve starejši ženski, vztraja v utrdbi s 107 osebami; 17 je otrok, 43 moških in 47 žensk in je včeraj ponovno zatrdil, da je »pripravljen na vojno«. Po uradnih informacijah, ki jih je posredovala FBI, je bilo doslej ubitih 8 oseb, kakih 20 pa je bilo ranjenih. Ne izključujejo pa, da je število žrtve večje. V ponedeljek so Koreshu dovolili, da je v neposredni bližini utrdbe pokopal eno izmed žrtve in med pogrebom ni bilo incidentov.

## Vodoravno:

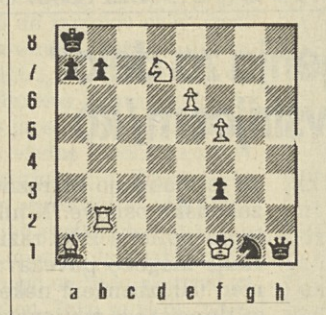
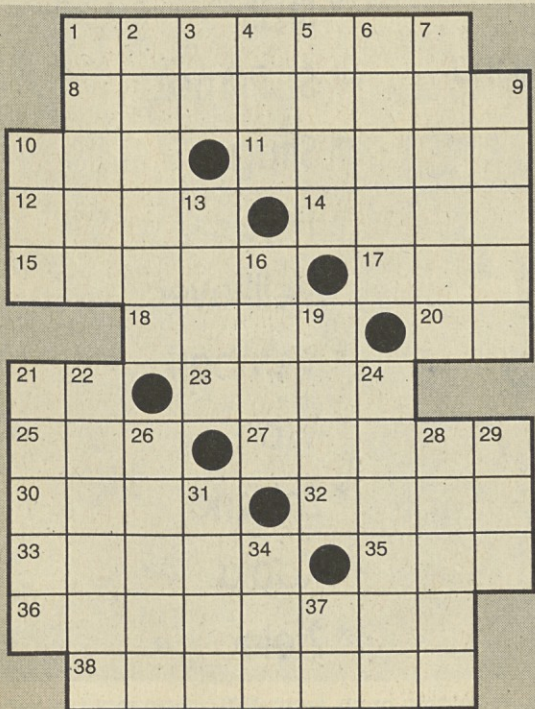
1. italijanski republikanski borec proti Avstriji za svobodo Italije, idejni vodja Mlade Italije, ki je umrl na današnji dan leta 1872 (Giuseppe), 8. sodoprti afriški kopitar, 10. ribja koščica, 11. mesto v južni Angliji, pomembno pristanišče za trajekte, ki povezujejo otok s celino, 12. glavno mesto afriške države ob Gvinejskem zalivu, 14. zarezbrnica, 15. glavno mesto Egipta, 17. očet, 18. angleški filozof in ekonomist iz 19. stoletja (John Stuart), 20. enaka soglasnika, 21. začetnici norveške pisateljice Undset, 23. grški poveljnik pred Trojo, 25. glavni stevnik, 27. derivat, ki nastane pri reakciji alkohola s kislino, 30. ubozec, 32. ruski sahist (Mihail), 33. slovenski koreograf (Iko), 35. grška boginja, mati bogov,

36. prebivalca zahodnega dela Slovenije, 38. pismeno potrdilo ali izvid.

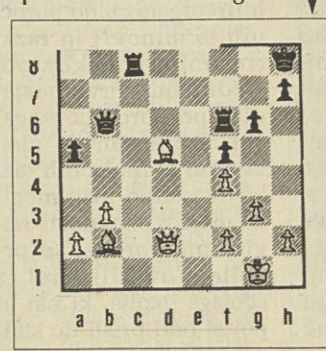
## Navpčno:

1. nemška in finska denarna enota, 2. pokrajina na severovzhodu Irske, 3. crki s konca abecede, 4. stena, 5. kraj v hrvaškem Sremu, 6. slovenski pesnik (Boris A. Stihozitej), 7. bojni strup, imenovan po mestu Ypres, kjer je bil prvi uporabljen, 9. zapor, 10. ribiška mreža, 13. operni spev, 16. tekoca maščoba, 19. imetje, 21. zgornji del zaprtega prostora, 22. sečna cev, sečnica, 24. ženska v jeseni življenja, 26. uradni jezik v Izraelu, 28. pripadnik grške filozofske šole v Italiji, 29. uničevalka zelega, 31. ime afrokarijskega pesnika Cesaireja, 34. organ voha, 37. ozek konec polotoka.

RT, ester, reva, Tall, Otrtin, Krea, Primorka, Alestat.  
Vodoravno: Mazzini, antilopa, srt, Dover, Aktra, kare, Kairo, kis Mill, TT, SU, Afas, RESITEV



Naloga 43



### Sahovska naloga st. 43

Fridman - Thomson / Lone Pine, ZDA 1949  
Pogosto tudi materialna prednost ne zadošča za zmago. Tak primer je tudi v poziciji na diagramu. Črni je v materialni prednosti, vendar pa je njegov kralj na robu sahovnice dobra tarca napada belih figur. Kako poteka zaključna kombinacija, po kateri beli, ki je na potezi, tudi zmaga?

### Sahovska naloga st. 44

Anik - Santo Roman / Francija 1991  
Lovski par belega nevarno ogroža črnega kralja, ki je trenutno v varstvu težkih figur. Vendar ne za dolgo! Kako je beli, ki je na potezi, se stopnjeval napad in prisilil črnega v predajo, je tokrat naloga reševalcev.

## Resitev naloge st. 41

Beli se ne meni za napadeno damo in pogumno preide v napad s potezo 1.Sf4! Zdaj ne gre 1...Te4: zaradi 2.Sg6+ Kh7 3.Sdf8 mat, tudi po 1...g5 sledi 2.Sg6+ Kh7 3.De7+ Lg7 4.Sdf8 mat. Zato se črni odloči za 1...Lb4, da bi branil polje f8. Na presenetljiv odgovor belega 2.Db4: se je črni vdal! Na 2...Tb4: 3.Sg6+ Kh7 sledi 4.Sdf8 mat.

## Resitev naloge st. 42

Samo s potezo 1.Dh4! je beli postavil nasprotnika pred neresljive probleme. Na umik lovca s polja h6 je črni matiran na polju h7. Obramba lovca s kraljem 1...Kg7 pa se hitro razblini po potezi 2.Sh5+!. Po 2...gh5 3.Df6+ Kg8 4.Se7 mat, na 2...Kg8 3.Se7+ Kh8 4.Df6+ Lg7 5.Dg7+ mat.





JEZIKOSLOVJE / POTREBA PO PONOVRNEM PRETEHTANJU NAŠIH PREDSTAV O TEM, KAKO SE NAUČIMO JEZIKA

# Mreže in Chomsky

Začetek dialoga: chomskisti - raziskovalci nevronske mreže

DAVID SHANKS

Na vprašanje, odkod nam smisel za slovnico in skladnjo, so psihologi in jezikoslovci dolgo gledali z behaviorističnega stališča. Otroci naj bi se naučili jezika od staršev prek pogojnega refleksa, podobno kot se laboratorijske podgane navadijo zahtevati hrano s pritisком na ročko. To preprosto razlago je v petdesetih letih poskušal ovreči ameriški jezikoslovec Noam Chomsky v svojem znamenitem napadu na behaviorizem. Po njegovem mnenju temeljijo jeziki - čeprav so si na prvi pogled zelo različni - na podobnih slovnicih pravilih, ki so tako prvinska in pretanjena, da se jih otroci samo s poslušanjem staršev gotovo ne bi mogli naučiti. Potemtakem so bistveni elementi jezika zapisani v naših genih. Ta teorija je v jezikoslovju kmalu prevladala. Po več kot tridesetih letih pa je nova generacija raziskovalcev začela preverjati predpostavke pravil Chomskega. Jezika so se lotili z nevronskimi mrežami: to so sistemi obdelave podatkov, ki naj bi bili podobni dogajanjem v možganih. Zdi se, da je osrednja zamisel sodobnega jezikoslovja zgrešena. Pravila, ki jih je postavil Chomsky, se nanašajo na vse nivoje jezika in segajo od skladnje do fonologije. Mednje sodi na primer tudi vzorec, da je poved sestavljena iz osebkov, povedka in predmeta. Najpomembnejša lastnost teorije je, da pojasni sposobnost tvorbe in

razumevanja stavkov, na katere se nikoli nismo pomislili ali naleteli. Chomsky sam pa je večkrat dejal, da lahko človek s pomočjo končnega števila jezikovnih pravil sestavi nesteto stavkov.

Dvom o taki razlagi jezika izhaja iz konekcionizma, ki se je razvil znotraj vede o živčevju. Ta sola je zasnovana na domnevi, da so mentalne funkcije - učenje, spoznavanje itd. - zakoreninjene v prepletenosti in načinu komuniciranja nevronov v možganih. Sodobna predstava povezave uma in možganov se je pod vplivom konekcionizma že spremenila, nova teorija pa prodira tudi v jezikoslovje. Tu so ji v veliko oporo eksperimentalni izsledki, ki jih dajejo računalniško simulirane nevronske mreže.

Možgani obdelujejo podatke s sistemi živčnih celic, ki se medsebojno sporazumevajo. Čeprav so razdeljeni na področja z natančno določenimi funkcijami, poteka procesiranje vsaj teoretično povsod na enak način. Za konekcionizem je ključno, da se nevronske mreže v možganih rahlo prilagajajo, kar ustreza učenju. Nevrofiziologi danes menijo, da pride do teh sprememb na sinapsah, ki povezujejo nevrone. Ob našem stiku s svetom se različne skupine živcev vzbudijo bolj pogosto od drugih, kar okrepi ustrezne sinapse. Zato so nekateri vzorci električne aktivnosti verjetnejši od drugih, kar

pomen osnovno spomina in učenja.

Konekcionisti bi zeleti z umetnimi nevronskimi mrežami simulirati delovanje možganov. Sedanje nevronske mreže niso fizične, ampak obstajajo kot procesi na digitalnih računalnikih. Čeprav so po obsegu zaenkrat se neizmerno manjše od pravih možganov, utegnejo konenito spremeniti številne psihološke teorije.

Kako si s takim sistemom pomagamo pri razumevanju jezikovnih procesov, si lahko ogledamo ob nevronski mreži, ki sta jo sredi osemdesetih sestavila David Rumelhart in James McClelland. Raziskovalca sta zelega odkriti, ali je mogoče tako mrežo kakor otroka naučiti praelganja angleških glagolov iz sedanjika v preteklik.

Angleške glagole je mogoče razdeliti na pravilne in nepravilne. Za vsako od skupin veljajo posebna pravila, ki so za Chomskega gotovo osrednjega pomena: po njegovem mnenju se otroci brez pravil nikdar ne bi naučili preteklih oblik glagolov. Rumelhart in McClelland trdita nasprotno. Svojo mrežo sta »naucila« praelgati glagole v preteklik brez kakršnegakoli vzorca in brez delitve na pravilne in nepravilne glagole. Zadeva je se toliko bolj zanimiva zato, ker je njuna nevronska mreža precej preprosta. Sestavljata jo vhodna

in izhodna plast s po 460 enotami, ki so sposobne dveh stanj (recimo 0 in 1). V izhodni plasti so zapisane pretekle oblike glagolov: ko »pokazemo« vhodni plasti sedanjik nekega glagola, posreduje vsak nevron signale vsem izhodnim. Sestavljeni signal iz vseh vhodnih enot odloča o tem, v katerem od obeh stanj bo izbrani izhodni nevron.

Taka naprava se slovnično lahko nauči zaradi sposobnosti prilagajanja jakosti povezav med nevroni. Učenje poteka tako, da mreži omogočimo primerjavo pravilne pretekle oblike glagola z različico, ki je nastala v izhodni plasti kot odziv na stanje vhodne plasti. Na podlagi odstopanja se utezi povežav spremenijo, tako da bo naslednji odgovor pravilnejši. Smiselnost takega početja je v tem, da mreži »pokazemo« obe obliki majhnega števila glagolov, pa bo zmogla prestavljati v preteklik skoraj vse. McClelland in Rumelhart trdita, da tak proces oponasa odziv otrok, čeprav poteka pri teh prilagajanjih jakosti sinaps nekoliko drugače. Starsi namreč redko popravljajo majhne otroke, kadar se umotijo. Zdi se, da se otroci učijo ob poslušanju: s pomočjo lastnega znanja slovnične sklepajo, kako bi se zaceti stavek moral nadaljevati. Povratna informacija temelji na razliki

med napovedjo in tistim, kar zares slišijo.

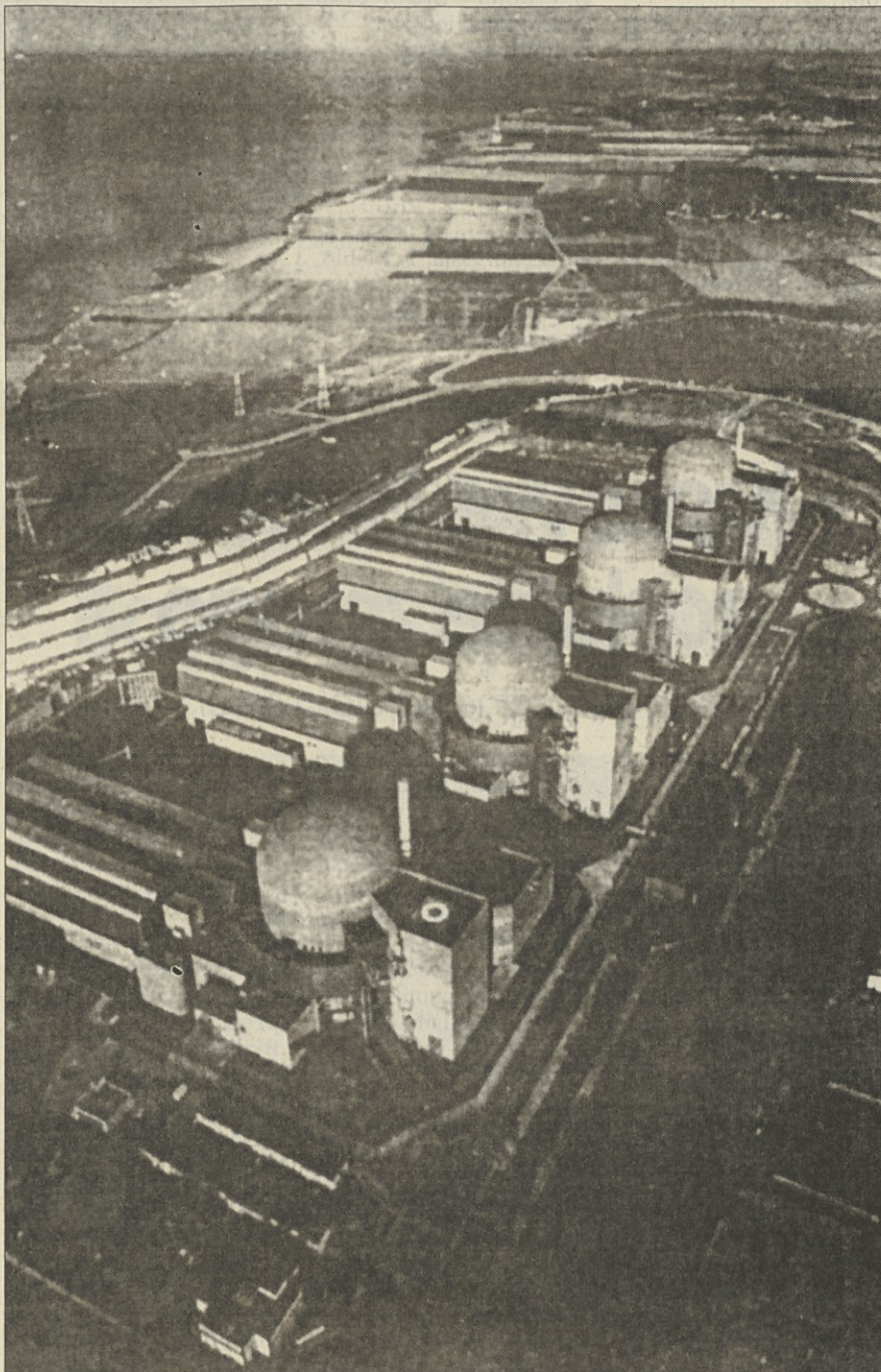
Raziskovalca sta nevronske mreže »učila« z desetiimi pogostimi glagoli, od katerih je bilo osem nepravilnih. Po daljšem treningu - vsako od besed so mreži pokazali več desetkrat - je zmogel nevronske sistem precej natančno predvideti preteklo obliko glagola. V enem od testov je mreža pravilno napovedala preteklik dveh desetih 86 redkeje uporabljanih pravilnih in nepravilnih glagolov. Predvsem slednji predstavljajo resen izziv teoriji Chomskega, če vemo, da nevronska mreža nima izrečnih pravil in da obravnava pravilne in nepravilne glagole enakovredno.

Zanimivo je, da dela nevronska mreža v začetku podobne napake kot ljudje. Iz besede »go« naredi »goed« namesto »went«, čeprav je pred tem nekot že pravilno odgovorila. Tako se pogosto

motijo otroci med tretjim in osmim letom starosti.

Spodrsrljaji postajajo vse redkejši, ko mrežo učimo z več glagoli. Kljub očitni uspešnosti se vsi ne strinjajo, da je pri pretvarjanju iz sedanjika v preteklik zares mogoče shajati povsem brez pravil. Nekateri predlagajo hibridni model, ki z nevronskim sistemom obravnava le nepravilne glagole, pravilne pa z znanim pravilom končnice »-ed«. Prvi razlog za to je pomen besed, ki ga Rumelhartova in McClellandova mreža ne upošteva, drugi pa dejstvo, da ljudje ne obravnavamo pravilnih in nepravilnih glagolov enako. Pri nepravilnih glagolih sestavi preteklo obliko tem hitreje, cim pogostejša je ta beseda v jeziku; pri pravilnih glagolih te razlike ni. Konekcionisti pa gredo z nevronskimi mrežami dlje. Kalifornijskim raziskovalcem se je posrečilo sestaviti mrežo, ki deluje neprenehoma in se lahko nauči osnovne skladnje. Ta sistem je po daljšem

učenju sposoben napovedati vrsto besede, ki sledi delu stavka. Presenetljiva pa je bila analiza vzorcev dejavnosti mreže. Pokazalo se je, da so se izoblikovale skupine, ki so ustrezale glagolom, samostalnikom, predlogom itd. Se več: tudi glagoli so se delili na prehodne in neprehodne. Se vedno ni mogoče reči, kako se lahko iz omejenih jezikovnih pravil, ki so jih otroci delezni, razvije popolna in pravilna slovnica. Iz primerov je mogoče sklepati, da jezikovno znanje otrok morda izhaja samo iz statističnih podatkov o soodvisnosti besed, in ne iz prirojenih pravil. Razprava med chomskisti in tistimi, ki verjamejo v nevronske mreže, se sele razvija. Gotovo se bo se razmahnila, ko bodo začeli eksperimentirati z bolj zamotanimi in stvarnejšimi mrežami. Ze zdaj pa morajo jezikoslovci na podlagi izsledkov konekcionizma ponovno pretehtati svoje predstave o tem, kako se naučimo jezika. (Pried. A. M.)



ENERGETIKA / POENOSTAVITVE JEDRSKIH REAKTORJEV

## Jedrske elektrarne v novih, privlačnejših preoblekah

Izraba atomske fuzije je še zelo daleč

MARIJAN ERJAVEC

Ce je med drugo svetovno vojno zmanjkalo elektrike, smo molce segli po petrolejki, le včasih je morda kdo vzdihnil: »Oh, že spet!« Izpad elektrike v teh casih zaustavi življenje; od luci in gretja, do dvigal in računalnikov. Vsaka socialna makrostruktura s posebnim sektorjem skrbi, da je te energije vedno dovolj in da so njeni viri kar se da raznovrstni. Fizika je že pred desetletji ponudila jedrsko energijo kot najcenejšo in najcistejšo zadovoljitev strmo rastoci porabi. Jedrske elektrarne so rastle kot gobe po dežju in več kot jih je bilo, bolj so se razblinjale iluzije fizikov. Ta energija je res zelo poceni, ce jo preračunamo iz stroškov za porabljeni uran, njena cena pa se strmo dvigne, ce vanjo vstajemo osnovni razvoj, gradnjo in zapiranje reaktorjev, varnost in pospravljanje odpadkov. Vendar je neodvisnost in snaznost teh elektrarn odtehtala ceno in danes jih v 25 dezelah obratuje 429. Javnost jih je bolj ali manj tolerirala, vse dokler ni prišlo do dogodkov na Otoku treh milj in do Cemobila, ki so povsem zasukali nacin laicnega pa tudi strokovnega razmisljanja o jedrski energiji. Javnost je podlegla nezaupanju, strahu in celo histeričnemu odporu do vsega jedrskega ter vsadila v razpravo o tem povsem nov ton. Stroka je na eni strani uvedla visoke stroške, na drugi pa pod pritiskom vse bolj zelenih medijev stisnila rep med noge in v nekem smislu pričela podirati sotre. Z na novo razdeljenimi kartami je jedrska igra tekla v

različnih dezelah po zelo različnih poteh. Ce ne nacenjamo stanja, ki vlada v reaktorjih spotaljivke kakovosti, razsejanih po dezelah bivše SZ ali v Sloveniji, ki jo diti ena sama taka naprava, blagoslovljena in preklinjana obenem, kroji v drugih dezelah neposredno prihodnost jedrskih elektrarn eden od treh vzorcev, ki so prevladali npr. na Svedskem, v Franciji oziroma v ZDA.

Svedi so bili prvi, ki so zavohali Cernobil, čeprav je bilo tam nekaj posledic le v severnih delih dezele. Neslana pripomba pa, ki jo je slišal skrbno preiskani živinorejec Mats Eriksson, da ga »zaradi zauzitega radiocezija se klavnica ne bi vzela«, pa je dobila publiciteto in zasukala jadra javnega mnenja.

Leta 1980 so z referendumom zaustavili novih reaktorjev in sklenili, da bodo do kraja tisočletja zaprli tudi vseh dvanajst delujočih, kljub temu, da so bili med najbolj vzdrževanimi na svetu. Temu zgledu so tako ali drugače sledile se Španija, Nizozemska, Zahodna Nemčija, Avstrija in Italija. Reaktorje v bivši Vzhodni Nemčiji so zaprli zaradi varnosti, moratorij pa je bil sprejet tudi pri nas. Svede referendum do tepe. Novih hidroelektrarn ne bo, ker so svoje reke zaščitili, termoelektrarne jim omejujejo zakoni o sistemu zraku. Zaradi energetskih zagat se jim lomijo politične koalicije in začasno so pristali na skrajnem varčevanju z elektriko.

V nasprotju s tem se lahko pohvalijo Francozi z najcenejšim in najucinkovitejšim sistemom 55 jedrskih elektrarn, ki jih oskrbujejo s 75 odstotki električne energije. Ker so standardizirane, jih izdelujejo skoraj po tekočem traku, dvakrat hitreje kot v ZDA. Odpora javnosti ni. Eni pravijo, da je Francozom poslušnost osrednjim oblastem že v krvi, drugi se sklicujejo na francoski jedrski ponos, ki vključuje tudi vojaško »force de frappe«, realisti pa menijo, da je to posledica množičnih popularizacijskih akcij, ki jih tam posvečajo tovrstni energiji. Reaktor v Cattenomu, na Mozelskem, sprejme po 18.000 obiskovalcev vsako leto, več kot Napoleonov grob. »Mi smo narod, ki je rodil Descartesa«, pravi D. Charvades, predstavnik Framatoma, ki izdeluje reaktorje.

ZDA so velikska dezelas s pestro sceno, pretirano porabo elektrike, na robu zmogljivosti in polna protislovij. Nedalec od New Yorka so enajst let graditvi JE, ki ji je predračunska cena narasla od 300.000 na 5.5 milijona dolarjev. Newyorskobici na ji iz varnostnih razlogov ni dovolila obratovanja, federalna vlada pa ne dovoli, da bi jo demontirali. Zato so jo delničarji prodali državi za en dolar, v zameno za dohodke iz podrazitev elektricnega toka. Ker je bilo podobnih zgodb na ducate, je kapital začel bežati iz energetike. Potem je vlada prepovedala valiti prekoracitve

predračunov za gradnjo na potrošnike, kar je praktično zaustavilo sleherni kolkicaj tvegano energetsko novogradnjo. Povrhu vsega so na silo zaprli vse vecje in starejše termoelektrarne - onesnaževalce zraka. Stiska je zato vse vecja. Leta 1989 je na širšem območju Floride prael na bozični vecer preprosto zmanjkalo toka in družine so praznovale ob svecah. Res je, da 115 jedrskih reaktorjev proizvede v ZDA se vedno 20 odstotkov elektrike, vendar je kopica napol dokoncanih objektov zaradi predpisov in javnega mnenja zastala. Nactrovalci ze zdaj slutijo, da je nov krog investicij v energijo neizogiben in na njihovih mizah so pripravljene nove jedrske tehnološke resitve, ki so varnejše od sedanjih. Pogledimo nekaj primerov. V Argonne National Laboratory so pred ocmi mednarodno izbranih strokovnjakov izvedli takle preskus: v reaktorju je na dano znamenje (zanalasca) zmanjkalo toka in odgovodalo je vse, od hlajenja sredica do varnostnih sistemov. Kazalci temperature so se dvigali tako hitro kot lasje na glavah opazovalcev. Ko se je razlegel mocan pok, jih je skoraj odneslov s stolov. Razletel se je varnostni ventil v (izvenjedsrskem) hladilnem krogu. Cez nekaj minut pa je temperatura začela padati sama od sebe. Posebna vrsta goriva, zlitja iz urana, plutonija in kirkonija je na vrocini ekspanzirala in dopustila nevtronom pobeg, tako da se je verizna reakcija samodejno zaustavila, brez kakršnekoli pomoči operaterjev ali varnostnih

sistemov. Podobno varnost zagotavlja gorivo v drobnih zrnih preoblečnih s silicijevim karbidom, namenjeno reaktorjem hlajenih s plinastim helijem. Zrna se ne morejo staliti niti na najvisjih temperaturah, ki bi jih dosegla sredica, ce bi plinsk hlajenje odpovedalo. Westinghouseov novi AP600 (Advanced Passive 600 megawatt reactor) je poensotavljena verzija takega, ki teče pri nas v Krškem. Obratuje pri za polovico nizji temperaturi, terja pol manj betona, 80 odstotkov manj elektricnih napeljav, pol manj cevi in ventilov. Varnejši je kot prejšnji, »kot bi vozil avto s polovico hitrostjo«, pravi prvi nactrovallec H. W. Brusci. »Ce pride do zapletov, gres lahko domov na kosilo, malo zadremles in se nato vrnes, da tezavo v miru odpravis.« Nactrujejo se druge poenostavitve od nadomestnih hladilnih siste-

mov, ki namesto pokvarljivih crpalk izkoriscajo prosti padec vode ali naravno krozenje vročega zraka, do reaktorjev, ki bi kurili odpadno jedrsko gorivo ali ga generirali vec, kot ga porabijo. Kljub temu, da si borci za okolje ne zatiskajo oci pred jasnim napredkom reaktorske tehnike, ta sama nikakor ni odlodilna. Celo ekonomskanacela se morajo pogosto umikati psihosocialnemu ozadju v javnosti, nacionalno-obrambnim vidikom, elementom političnega prestiza pa tudi naravnim danostim. Vsaka dezelas nima pogojev, kot na primer Kalifornija, kjer so lahko zaprli jedrsko elektrarno Rancho Seco zaradi predragega vzdrževanja in kar cetrtino elektrike pridobivajo iz obnovljivih virov tekocih in teotermalnih vod, vetrnih farm, sončnih kolektorjev in biomase. Preostala Amerika mora za sedaj še varčeva-

ti, nactrovati in kupovati električno energijo v Kanadi.

Vsaka dezelas razmislja o zase najprikladnejših resitvah, pri cemer cena ni vedno najpomembnejša. Povsod ima prednost okolje in klasičnim termoelektrarnam na premoj je ocitno odklenkalo. Najblizja resitev so cenene plinske elektrarne z dragim pogonom.

V prihodnjem desetletju bomo najbrz prica razcvetu elektrarn, ki bodo kurile snazno z utekocinjenim ali uplinjenim premogom. Zelo verjetno se bodo vrnille tudi jedrske elektrarne v novih, privlacnejših preoblekah. Vse to pa ne bo moglo ustreci porabi, ki se nezadržno in trajno povečuje za 2.5 odstotkov letno. Izraba atomske fuzije je komercialne namene je se tako dalec, da je edini racionalni odgovor na energetski izziv - varčevanje in spet varčevanje.

Z G O D B A 1 4

## Nepovratnost pri upadanju napetosti

BOJAN RAUTER KOSIC

Po nekajmesečnem spogledovanju s svetlobno vizijo, ki jo je se zmeraj doziviljal le v stanju globoke meditacije, je Psihologu naposled uspelo: dognal je konkretno obliko psihoterapevtske metode, s katero je lahko pričel trajno ukinjati nevrotično jedro svoje psihične strukture. S to tehniko se seveda ni mogel spreminjati nekako neposredno, pac pa je z njo zgolj vzpostavljajal zunanje pogoje za delovanje neurofizioloških procesov, v katerih je razpoznaval edine možne mehanizme za ozdravitev duševnosti, ki jih je narava podarila človeku. S svojo zavestjo in voljo je bil takorekoč kvečjemu njihov sluga - in zeel je biti dober, najboljši možen sluga tega svojega daru.

Kljub temu, da je svetlobno vizijo dozivil že velikokrat, pa se zmeraj ni ničesar vedel o njenem izvoru. Resda je pogostokrat spekuliral o tem, vendar je bil Psiholog praktik in ni rad mistificiral, čeprav mu je zelo godilo, da je deležen tako cudovitega darila. Delno pa se je izogibal razmisljanju o viziji tudi zaradi bojazni, da bo v primeru, ce bo o njej prevec intelektualiziral, pričela bledeti ali se ga celo »izogibat«. Zato je se naprej najraje verjel, da prihaja iz njegove podzavesti, za katero je menil, da poleg negativnih usedin preteklosti vsebuje tudi visje, modrejše funkcije duševnosti. Najvažnejše pa mu je kajpak bilo to, da se vizija sploh pojavlja in da obvlada postopek njenega priklica ter jo zna koristno izrabiti. Upal je, da bo tako se naprej. Sicer pa, ni hotel izgublajati prevec casa z brezplodnim razmisljanjem, kajti pred njim je bila zanimiva in po teoretičnih napovedih nadse obetavna praktična pot.

Ze po nekaj dnevih praktičnega truda je Psiholog moral priznati, da njegova nova terapija ni ravno prijetna, čeprav je po svoji sestavi in poteku precej enostavna. Moral je namreč socasno skrbeti za številne stvari: obujati psihične vsebine, in sicer pravi tiste, ki se jih je dotle izogibal in jih potlaceval s spontanimi obrambnimi mehanizmi ali z zavestnimi obrambnimi reakcijami; medtem, ko je podoziviljal bojazni, nelagodje, agresijo, tesnobo, zalost in podobne negativne psihične vsebine, ki jih je zvečne moral obujati namerno, je moral vzdrževati v zavesti teoretično shemo terapevtskega procesa, s katero je razumeval kaj se dogaja in zakaj; povrh tega pa je moral voditi se ustrezno mišicno aktivnost ter ji dolocati pravilno obliko, intenziteto in cas trajanja.

Skratka, spocetka je bila njegova terapevtska praksa tolikanj naporna in izcupujoca, da je zacutil do nje mocan odpor in se je je, čeprav si je bil zadal nalogo, da jo bo izvajal vsak dan, pogostokrat izogibal in jo praelgal. Vendar pa se njegova vera v ustreznost take terapije zaradi tega ni omajala; nasprotno, se ojacala se je, kajti pozitivne ucinke njenega delovanja je zaznal ze po prvih urah truda. Za prvo preizkusnjo si je namreč izbral problem, ki ga je mucil ze odkar je pomnil: problem občutljivosti na hrup, ki so ga v poletnih mesecih v blizini njegovega doma povzročali hitri motorni colni in turistično rajanje globoko v noc. Po nekaj urah intenzivne prakse je postal do hrupa popolnoma ravnodušen; ni se mogel vec vznemirjati, tudi ce bi hotel. Jasno mu je bilo, da je ta resitev trajna, kajti vedel je, da je negativni naboj tovrstnih, sicer povsem nevtralnih dražljajev, upadel takorekoč povsem strukturalno, prav tako realno, kot je nekot v njegovem runem otrostvu nastal. Ze prvi uspeh je torej Psihologa preprical, da je na pravi poti.

In trenutno doziviljanje psihicnih napetosti se mu ni zdela vec tako huda rec, kajti v njej je ugledal ceno, ki se bogato obrestuje. Sicer pa je nekeje v kotičku svojega uma gojil misel, da podoziviljanje neprijetnih občutij vendarle ni nujen pogoj nove terapije in da bo morda cez cas odkril prijetnejši nacin. Zato je pridno eksperimentalni in poglabljajal teoretični pogled, s katerim naj bi izpopolnil in poenostavil terapevtsko prakso. To mu je naposled tudi uspelo, kajti ze po nekaj mesecih je povsem izlocil potrebo po obujanju travm in bolecin, ohranil je zgolj podoziviljanje stimulusov, njihovih notranjih povzročiteljev.

Skratka, po dobrem letu dni je Psiholog lahko naredil prvi resen pregled svojega dela. Z zadovoljstvom je ugotovil, da je njegova nova psihoterapevtska tehnika resnicno hvale vredna: zares je namreč delovala »globinsko« in zares je prinasala trajne, nepovratne pozitivne spremembe, ki so bile po svoji osnovi povsem realne, neurofiziološke narave. Bil je tudi prepričan, da je ta terapija izjemna v svetovnem merilu, kajti ko je ponovno pregledal neurofiziološke osnove ostalih znanih terapevtskih in duhovnih tehnik, je znova ugotovil, da delujejo zgolj površinsko in kratkoročno, saj notranjih stimulusov, ki posamezniku povzročajo psihične napetosti, ne ukinjajo trajno, temveč jih zgolj dodatno potlacujejo, ko pa tovrstna represija iz takega ali drugečnega razloga popusti, pa se znova privrejo na dan in preplavijo posameznika z mucnimi emocijami, zaradi cesar jih mora znova nekako potlaciti. Psiholog pa je opazil, pri sebi občuten in povsem nepovraten upad psihicnih napetosti, opazil pa je tudi, da se ne poslužuje niti priblizno toliko obrambnih mehanizmov, kot jih je bil prisiljen uporabljati nekot - kar je bilo razumljivo, kajti ko si manj ogrožen, se tudi manj scitis.

Trenutek praktične potrditve nove terapevtske metode je bil za Psihologa hkrati trenutek velike odlocitve: z objavo v znanstvenih in znanstvenopopularnih publikacijah izpostaviti novo psihoterapevtsko metodo strokovni in laicni presoji ter jo ponuditi v uporabo. A se preden je Psiholog naredil prvo tovrstno potezo, si je premislil; ko je razmisljal o morebitnih negativnih stranskih ucinkih take ponudbe, se je navdusil za drugačno, realnejšo idejo..



BALINANJE / 8. MEDNARODNI ZIMSKI TURNIR ZSŠDI

# Primorje zasluženost na najvišji stopnički

Nastopilo je 13 četverk z obeh strani meje

ZDRAVKO SKUPEK

Proseskemu Primorju je povsem zasluženost sel 8. Zimski turnir, ki ga je v nedeljo priredila balinarska komisija Združenja slovenskih sportnih društev v Italiji. Na povabilo organizatorja se je udeležilo vseh trinajst četverk z obeh strani meje, ki so merile moči v starih skupinah v Domu pristaniskih delavcev. Ko so ekipe stopile na balinarske steze, je bilo takoj razvidno, da bodo v ozji krog favoritov spadali večkratni zmagovalci Meblo iz Nove Gorice, Polet in Primorje. Ze v uvodnem nastopu pa so za največje presenečenje poskrbeli rumeno-rdeči predstavniki Primorja, ki so z neoporečnim 11:2 spravili na kolena novogoriškega prvega favorita, čeprav je po zacetnih potezah izgledalo, da bodo Prosečani lahek plen Ferfoljeve družine, ki je tudi tokrat v tricetrinski zasedbi sestavljala ekipo Mebla.

Za lep podvig so z uvrstitvijo v polfinale poskrbeli tudi Repenci, ki so izločili ekipo Sampionke iz Renc. Prav njim pa bo nedeljsko polfinalno srečanje s Primorjem se precej časa ostalo v grenkem spominu, saj so se dobri de-



Posnetek z lanskega prvenstva (foto Davorin Krizmančič)

set minut pred iztekom srečanja zasluženost vodili z navidez nedosegljivo prednostjo šestih točk (8:2). Ko je ze vse izgledalo, da jim po predvsem odlični predstavi blizalca Suca mesto v velikem finalu ne more več uiti, pa so si ga po neverjetni taktični napaki napravili v zadnjem lučaju. Primorje je namreč na najboljši način izkoristilo ponujeno prilžnost in z doseženimi stirim točki dohitelo in celo prehitelo poparjene Repence. Svoje pravo lice pa so končni zmagovalci, ki so tokrat nasto-

pili v postavi Tence, Skupek, Sibelia in Giral-di, pokazali predvsem v finalu, ko so z brezhibno predstavo z gladkim 11:2 dokaj zlahka spravili na kolena favorizirani Polet.

IZIDI 8. ZIMSKEGA TURNIRJA  
Skupina 1: Kras - Zarja 11:1, Gaja - Gorica 11:1, Kras - Gaja 11:3. Napredoval je Kras.

Skupina 2: Kraski dom - Mak 11:1, Rence - Mak 11:7, Rence - Kraski dom 9:9. Napredoval je Kraski dom zaradi boljše razlike v točkah.

Skupina 3: Primorje -

Meblo 11:2, Meblo - Nabrezina 11:5, Nabrezina - Primorje 11:8. Napredovalo je Primorje zaradi boljše razlike v točkah.

Skupina 4: Polet - Idrija 11:7, Sokol - Idrija 9:9, Polet - Sokol 11:0. Napredoval je Polet.

Polfinale: Polet - Kras 8:6, Primorje - Kraski dom 10:9.

Finale za 1. mesto: Primorje - Polet 11:2.

Končna lestvica. 1. Primorje, 2. Polet, 3. Kraski dom, 4. Kras, 5. Rence, 6. Gaja, 7. Meblo, 8. Nabrezina, 9. Idrija, 10. Sokol, 11. Mak, 12. Gorica in Zarja.

MLADINSKA KOŠARKA / DEŽELNI MLADINCI

# Bor in Kontovel dala »lekcijo« nasprotnikom

Okrnjeni cicibonaši ponovno visoko poraženi - M. Barini 33 točk

Bor Radenska - Inter 1904 113:78 (59:40)  
BOR RADENSKA: Simonc 29 (1:1), Debeljuh 20 (1:2), Porporatti 14 (2:4), Giacomini 8, Samec 18, Vidali 1 (1:2), Bandi 2, Palmisano 2, Grbec 19 (1:1); trener Martini.

PM: 6:10. SON: 19. 3T: Simonc 2, Debeljuh 1.

Martinijevi varovanci niso imeli nobenih težav s skromnim nasprotnikom. Pri Interju ni bilo igralca, ki bi lahko spremenil enosmerni potek srečanja, saj so bili nasi v vodstvu od prve minute dalje. Obenem se je razlika v koših stalno večala. Borovci so redno za- devali v protinapadih, večkrat so tudi razpogali z dodatnim napadom, ko so ulovili odbite zoge po zgrehenih metih.

Peterka Grbec, Simonc, Debeljuh, Samec in Porporatti je bila za dva razreda boljša od nasprotnikov, ki so delno zadovoljili le v prvem polcasu, medtem ko so v nadaljevanju popolnoma popustili in trener Martini je na igrišču dalj časa pustil tudi vse rezervne igralce. (U.A.)

Kontovel - Libertas 88:58 (42:24)

KONTOVEL: Ban 4, Krizmančic 3 (1:2), Gulic 19 (1:2), Milic 1 (1:2), Cingerla, Kralj, Hmeljak 6, Daneu 13 (3:5), Cerne 1 (1:2), Vodopivec 16



Matej Cingerla (z zogo) in David Umer sta zadovoljila. (foto Ferrari)

(4:7), Turk 25 (1:3); trener Furlan.

PM: 12:23. SON: 20.

»Z zelo učinkovito obrambo smo popolnoma strli vsak odpor igralcev Libertasa, ki nas niso niti za trenutek spravili v težave. Dovolj zgovoren je podatek, da nihče izmed nasprotnikov ni presegel meje desetih točk, njihov najnevarnejši posameznik, Maio-la pa se je moral zadovoljiti z 9 točkami.« je komentiral trener Kontovlove postave Luka Furlan, ki je se dodal: »Do konca manjkata le še dve tekmi in občuti se tudi

pomanjkanje motivacije. Zal smo ze odrezani od boja za prva mesta, zanimivo pa bo v prihodnji tekmi preveriti naše sposobnosti z vodilnim Don Boscom, čeprav bomo nastopili brez Daneva in Vodopivca, ki bosta na solskem izletu, Don Bosco pa je »sportno« zavrnil naso prošnjo za premestitev tekme. V zadnjem kolu bi se moral motivacijski koeficient povišati, saj se bomo skušali ekipi Sgt oddolžiti za presenetljivi poraz iz prvega dela, ko so nas premagali kar na naših tleh, čeprav smo tako na

papirju kot na lestvici krepko boljši od njih.«

Glede tekme z Libertasom lahko se dodamo, da so vsi dalj časa igrali, ponovno najbolj učinkovit je bil Stefan Turk, spodobudno tudi za člansko ekipo pa je zaigral Danjel Gulic. (VJ)

Sgt - Cicibona Radenska 113:60 (46:28)

CICIBONA: Filipcic 3 (1:2), Rudez 8, Krizmančic 4 (2:4), Barini 33 (4:8), Umer 7 (1:3), Skabar 4 (2:3), Korosic 1 (1:2); trener Jogan.

PM: 11:22. SON: 21. PON: Skabar (36), Rudez (37), 3T: Barini 1.

Mladinci Cicibone so morali ponovno visoko poraženi zapustiti igrišče, čeprav je končna razlika vsekakor prestroga in ne prikazuje realnega razmerja med ekipama. Cicibonaši so se ponovno predstavili močno okrnjeni, brez najnevarnejšega posameznika in glavnega pobudnika vseh napadalnih akcij ekipe Iztoka Bajca (bolan) ter playmakerja Rikija Punisa, ki je na solskem izletu in za nameček zaradi neznanih razlogov ponovno ni prišel Erik Bajc. Vsekakor so v prvem delu tekme nasi zadovoljili (11:7 za domaco peterko v 5 minuti) in so se dokaj uspešno upirali očitni premoči igralcev Sgt, tako da je v 18 minuti znašel zaostanek »le« 14 točk (38:24).

Od tedaj dalje pa so belozeleni krepko popustili, vrstile so se naivne napake, v napadu pa je vse slonelo na pobudah in iniciativi Massima Barinija.

Ko je tudi on popustil, se je za naso postavilo pricela prava kalvarija, ki se je postopoma stopnjevala do konca tekme, domačini pa so veselo in sproščeno polnili kos ter v zadnjih sedmih minutah skoraj podvojili prednost (od +33 na +57). Tokrat je vsaj delno zadovoljil le David Umer. (VJ)

NOVICE

## Jadranov tumir amaterjev

Pred kratkim se je začel ze 3. Jadranov košarkarski turnir za amaterje, to je za neregistrirane igralce. Nastopa pet ekip: Bani (prvic), Cicibor, Dolina, Opcine in Sezana. IZIDA 1. KOLA  
SEZANA - Dolina 105:80 (57:33)  
SEZANA: Brezecz 12, Mervic 11, Popovic 19, Meden 30, Ziberna 33.  
DOLINA: D. Salvi 2, B. Salvi 22, Ferluga 14, Braico 16, Pegan 9, Kneipp 8, Canciani 9.  
BANI - Cicibor 71:68 (32:29)  
BANI: Castelli 14, Kocman 30, Ferluga 8, Husu 2, Vidali 13, Bellafontana 4, Cerne.  
CICIBOR: Oblak, Mosetti 38, Merku 2, Plahuta, Pupulin 6, Circo, Sermone 2, Scher 2, Berdon 9, Pantic, Pardini, Zugna 9.  
DREVI ob 21.00 v Dolini: Dolina - Cicibor.

## Obvestila

### JADRALNI KLUB CUPA

vabi člane na 21. REDNI OBCNI ZBOR društva, ki bo v petek, 12. marca, ob 20. uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju v sportno-rekreacijskem centru v Vizovljah (cesta za Cerovlje). Dnevni red: 1. otvoritev obcnega zbora, 2. poročila predsednika in odbornikov, 3. pozdravi gostov, 4. razprava, 5. razresnica odboru, 6. izvolitev novega odbora, 7. razno.

PLANINSKI ODSEK SZ SLOGA in SK DEVIN vabita v nedeljo, 14. marca na zimski vzpon na Sneznik. Odhod iz Bazovice izpred spomenika padlim ob 7. uri. Za informacije tel. 226283 - Stoper in 200236 - Skerk.

ROKOMET - C LIGA / NEODLOČENO S COLETTIJEM

# Krasovke bi tokrat zaslužile zmago

Do konca povratnega dela še eno kolo

Kras - Coletti 15:15 (10:5)

KRAS: Bizjak, Calzi, D. Ferluga 4, V. Ferluga, Kermec, Jagodic 8, Ukmar, N. Bizjak 3, Citter, Frasinelli, Volpi.

Krasovim rokometasiciam je končno uspelo osvojiti prvo točko v letošnjem prvenstvu zenske rokometne C lige. Njihov tokratni nasprotnik v zgonski telovadnici je bila ekipa Colettija iz Trevisa, ki zaseda 4. mesto na lestvici. Kljub temu pa so naše rokometasice zaigrale zelo dobro in so one tiste, ki jim je lahko zal za izgubljeno drugo točko.

Prvi polcas se je namreč iztekel popolnoma enosmerno v korist Krasovk, ki so z dobro igro v obrambi, s prestreženimi

zogami hitre Bizjakove in z uspešnimi napadi takoj visoko povedle. Prvi polcas se je zaključil z rezultatom 10:5. Toda očitno je, da Krasovke ne znajo ohraniti niti tako visokega vodstav. Trener Ziberna je sicer z navodili med polcasom skušal igralko pomiriti, vendar se je kasneje vse izteklo v korist gostij, ki so uspeli nadoknaditi zaostanek.

Nasprotnice so zacele drugi polcas zelo agresivno in nervozno. Toda po 2\* minutah igre v drugem delu so nasprotnice dohitele Krasovke. Pri tem jim je pomagala izkušnost in večja zbranost. V obrambi so z ostrim pokrivanjem tudi uspeli omejiti prodore Ferlugove. Dve minuti pred koncem igre so ime-

le nase zogo v rokah in jo obdržale do zadnjega zvižga, vendar jim zadetka ni uspelo doseči in so tako ostale brez zmage, ki bi bila povsem zasluženost.

Vendar pa so z igro povsem zadovoljile, posebej pa je treba pohvaliti predvsem vratarko Bizjakovo, ki je branila zelo dobro in v prvem polcasu dobila le pet golov. Zadnjo tekmo povratnega dela prvenstva bodo rokometasice Krasa odigrale v gosteh v soboto, 13. t.m., ob 18. uri v Fregogni. Potem pa jih čaka še osem tekem, šele nato pa bno znan dokončni vrstni red v C ligi. Na teh tekmah se bodo srečale ekipe, ki so zasedle zadnja mesta v obeh skupinah. (Vesna)

## Primorska liga za člane: drevi dve srečanj

V 11. kolu Primoske košarkarske lige za člane bosta drevi dve tekmi. Srečanje tega kola med novogoriško Iskro in sezanskim Kraskim zidanjem so ze igrali, zmaga-li pa so Sezanci s 101:88.

Drevi ob 20.30 bo v telovadnici doma Ertvati pri Brisicikih slovenski derbi D lige sev Kontovela in Bora Radenska. Tako v prvenstvu kot v tej ligi so obakrat slavili Kontovelci.

V tržaški sportni palaci pa bo drevi ob 21. uri tekma med Jadranom TKB in Italmonfalcom.

SMUČARSKI TEKI / NA PIANCAVALLU

# Na deželnem prvenstvu za »meščane« Mladina osvojila dve prvi mesti



Mateja Bogatec



David Bogatec

Da bi se nekateri rolkarji kriske Mladine lahko razvili v odlične smučarske tekace, ce le ne bi živeli tako dalec od zasedenih planot, je potrdilo tudi nedeljsko deželno prvenstvo za »meščane« v smučarskih tekih na Piancavallu. Pravico do nastopa so imeli tekmovalci društev s sedežem v občinah pod 500 m nadmorske visine. Kriteriji je nekoliko cuden, saj je omogočal med drugimi nastop tudi tekacem iz krajev, kakršni so Tablja, Paluzza in Svete Visarje, ki imajo z nižinami in mesti malo skupnega.

Prav zato pa je zmaga, ki sta jo v svojih kategorijah dosegla David in Mateja Bogatec, se toliko

bolj spodbudna. Bogatecova sta bila res brez tekmecev. David je med narasčajniki (l. 1978 in 1979) razdaljo 5 km pokril v času 23'27" in imel minuto prednosti pred drugouvršcenim, Mateja pa je med cicibankami (letnika 82 in 83) v treh kilometrih zadala najboljši tekmič kar pet minut zaostanka, razdaljo pa je pretekla v 12'28".

Začetno ugotovitev potrjuje tudi rezultat, ki ga je pred nedavnim dosegel David na deželni fazi Dijanskega prvenstva v smučarskih tekih. Na tekmovalstvu za dijake 1. in 2. razredov višjih srednjih sol je v konkurenci vseh najboljših deželnih tekacev te sta-

rosti brez posebne specifične priprave dosegel 10. mesto in se tako le za las ni uvrstil na državni finale, na katerem je pravico do nastopa imelo prvih 8 iz deželne faze.

Kot nam je povedal Davidov oče in dusa Mladinega rolkarskega odseka Boris Bogatec pa o kakšnem resnejšem angaziranju v smučarskih tekih kljub vsemu ne razmišljajo, ker bi bilo to prevec naporno.

Mogoc se jim bo apetit znova povečal v soboto, ko bodo na Trzaskem prvenstvu v tej disciplini v Sappadi, na katerem računajo nastopiti z večjim številom svojih rolkarjev, prav gotovo segli po lepem številu naslovov in medalj...

NOGOMET / NEPRIČAKOVANA PORAZA OBEH VODILNIH V PRVENSTVU NAJMLAJŠIH NA GORIŠKEM

# Mladost kljub porazu še v vodstvu



V petem kolu povratnega dela prvenstva najmlajših sta bila na sporedu dva derbija, ki sta odločala o samem vrhu na prvenstveni razpredelnici. Obe srečanj sta se končali dokaj nepričakovano, saj sta bili v obeh poraženi vodilni, ki trenutno vodita na lestvici. Mladost (na sliki foto Krizmančič) je klonila na Opcinah, Mossa pa je doživela poraz pri Isotini v Moraru. V tem prvenstvu je to prvi poraz odlične Mosse, ki pa so dec po rezultatih zadnjih kol doživlja precejšnjo krizo. Enako ali vsaj podobno bi lahko trdili tudi o

Doberdobcih. Občutek imamo, da so se Krasevci nekako »ustrasili« vodilne vloge in podlegli psihičnemu pritisku, ki je v takih primerih neizbežen.

V tem trenutku bi jim prav prisla kaka izredna zmaga, kar pa bo v naslednjem kolu izredno težko doseči, saj v Doberdob prihaja Isontina. V prvem delu prvenstva so se Doberdobci z gostovanja v Moraru vrnili z obema točkama. Takrat so zmaga-li z 1:0. Upati je torej, da bodo dobro igro ponovili in odnesli ugleden rezultat.

Rezultati: S. Sergio - S.

Marco 3:1, Opicina - Mladost 3:0, Lucinico - Aris 0:3, Corno - Monfalcone 2:3, Pro Romans - Gradese 1:1, Romana - Staranzano 0:2, Sanrocchese - Pieris 0:2, Isontina - Mossa 1:0; S. Marco - Corno 1:4 (4. kolo).

Vrstni red: Mladost in Mossa 35, Opicina 34, Isontina 32, Monfalcone 29, Aris 22, Gradese 21, Corno 18, S. Sergio in Pieris 17, Lucinico in Pro Romans 15, S. Marco 12, Staranzano 11, Sanrocchese 4, Romana 1.

Vili Princic  
foto Davorin Krizmančič





## KOŠARKA / KORAČEV POKAL

# Philipsu prvi finale

Milančani včeraj slavili v Rimu - Pittis kar 31 točk

Virtus - Philips 90:95 (40:36)

VIRTUS RIM: Busca 8, Dell' Agnello 12, Tottoli, Premier 9, Fantozzi 14, Rolle 1, Niccolai 16, Radja 30, Stazzonelli, Croce, trener Casalini.

PHILIPS MILAN: Djordjevic 29, Portaluppi 5, Sambugaro, Pittis 31, Davis 10, Riva 18, Pessina 2, Baldi, Alberti, Mamoli, trener D' Antoni.

SODNIKA: Radic (Hrvatska) in Betancor (Spanija). PM: Virtus 25:32, Philips 24:37. TRI TOČKE: Virtus 7:20 (Busca 1:3, Dell' Agnello 1:3, Premeire 1:3, Fantozzi 2:3, Niccolai 2:8), Philips 11:23 (Djordjevic 3:7, Portaluppi 0:3, Pittis 5:7, Riva 3:6). PON: Premier (35), Riva (38), Pittis (39). GLEDALCEV: 6.000.

RIM - Milanski Philips je že včeraj v Rimu osvojil prvi finale Koračevega pokala in je tako tudi pred povratno tekmo, ki bo 18. t.m. v Milanu, nesporni favoriti za osvojitev prestižnega pokala.

Srečanje je bilo, kot je bilo sicer pričakovati, izredno izenačeno, borbeno in tudi dopadljivo. Glavna tekunaka sinočnje tekme, in to je bilo tudi

pricakovati, sta bila Dino Radja pri gostiteljih in Sasa Djordjevic pri Philipsu, ki sta dosegla 30, oz. 29 točk. Boljši od njiju pa je bil Pittis, ki je dal kar 31 točk, pri tem pa kar 5 »bomb«. In tudi eden od ključev Philipsove zmage je bila prav večja točnost pri izvajanju metov za tri točke (11:23 za Milančane). Sicer pa je do odločilnega trenutka na tem srečanju prišlo v 33. min., ko je Philips v drugem polcasu prvič povedel (68:66), oddlej pa so imeli vselej rahlo prednost 4-6 točk. Z odličnim Djordjevičem so nato rahlo vodstvo tudi obdržali do konca srečanja, čeprav so jih skušali gostitelji zaustaviti s taktičnimi osebnimi napakami. Milančani pa so bili pri izvajanju prostih metov zelo prisebni in zasluženo zmagali. Gostitelji so imeli priloznost prav ob koncu, da izenačijo, toda ni jim uspelo.

Cez teden dni v Milanu se torej Philipsu ponuja izredna priloznost za veliko slavo v tem pokalu. Na sporedu bo namreč povratni finale, na katerem je Philips nesporen favoriti.

## NOGOMET / POLFINALE ITALIJANSKEGA POKALA

# Torricelli odnesel zmago Torinu

## Roma - Milan

Torino - Juventus 1:1 (0:0)

STRELCI: v 49. min. R. Baggio (11m), 78. min. Poggi TORINO: Marchegiani, Bruno, Sergio (Poggi), Musi, Annoni, Fusi, Sordo, Venturin, Aguilera, Scifo, Casagrande.

JUVENTUS: Peruzzi, Torricelli, De Marchi, D. Baggio, Carrera, Julio Cesar, Conte (Galia), Platt, Vialli, R. Baggio, Di Canio (Marocchi).

Sodnik: Nicchi iz Arezza. Gledalcev: 50.000.

TURIN - Prva polfinalna tekma med Torinom in Juventusom se je končala brez zmagovalca, čeprav bi v mestnem derbiju zmago bolj zaslužili igralci Torina. Ti so imeli več od igre, več priložnosti, Juventus pa se lahko zahvali predvsem branilcu Torricelliju, ki je dvakrat na gol crti preprečil zanesljiv zadetek.

V prvem polcasu je bil Torino najbližji голу v 18. minuti, ko je Casagrande streljal z glavo, Carrera je spremenil smer zogi, zanesljivi zadetek pa je na golovi crti preprečil Juventusov branilec Torricelli. Ze na začetku 2. polcasa pa je Juve povedel iz 11-metrovke. De Marchi je prodrl v kazenski prostor, kjer ga je podrl Sergio, Roberto Baggio pa je bil zanesljiv izvajalec. V nadaljevanju je imel Torino premoc, izenačujoči gol pa je 12 minut pred koncem z lepim volleyem dosegel mladi Poggi.



Igra oslabljenega Rome bo danes v veliki meri odvisna od navdila Gianninija (AP)

RIM - Na olimpijskem stadionu v Rimu bo drevi ob 20.30 (neposredni prenos po Italia 1) na sporedu še druga polfinalna tekma za italijanski pokal med Romo in Milanom. V boljsem položaju je Milan, ki sicer zaradi poškodb ne more računati na deset svojih nogometašev, pa vendar bo lahko kljub temu sestavil odlično enajsterico. Tezave s

sestavo ekipe ima tudi Roma, kjer pa se ne ve, če bodo lahko sploh napolnili rezervno klop. Zaradi diskvalifikacije namreč ne bosta igrala Carnevale in Mihajlović, zaradi poškodb in bolezni pa ne bo Garzye in Rizzitellija. Rimljani napovedujejo, da bodo oni tisti, ki bodo letos prvi premagali nepremagljivi Milan.

## Zapleti s tekmo Italija Estonija v Trstu

Težave s TV

TRST - Po programu italijanske nogometne zveze bi moral italijanska reprezentanca odigrati kvalifikacijsko srečanje za nastop na svetovnem nogometnem prvenstvu v ZDA proti Estoniji odigrati na novem stadionu Nereo Rocco v Trstu 14. aprila.

Toda po mnenju nekaterih bi Trst lahko izgubil to tekmo, ker stadion, na katerem je prostora za 33 tisoč gledalcev, ni primerno opremljen za nepsredne televizijske prenose.

Na to je opozorilo Združenje športnih novinarjev Furlanije-Juljske krajine, ki trdi, da je na te pomanjkljivosti opozorilo se pred uradno otvoritvijo (18. oktobra lani) novega nogometnega stadiona. Glavna pomanjkljivost zadeva ustrezna mesta, na katera bi postavili televizijske kamere, pa tudi postavitev kabin na tribuni za tisk je taka, da radijskim in televizijskim reporterjem onemogoča spremljanje igre po celem igrišču.

## NOVICE

### Kohl Vogtsov svetovalec

BONN - Selektor nemške nogometne reprezentance Berti Vogts je izdal skrivnost, zakaj je nemška reprezentanca tako dobra. »V najtežjih trenutkih imam posebnega svetovalca. To je nihče drug kot kancler Helmut Kohl,« je dejal popularni Berti. Kohl je bil v mladosti precej dober sportnik, zdaj pa ga najbolj navdušuje nogomet.

### Vojna med hotelinji zaradi dvoboja Bowe - Holyfield

LAS VEGAS - Svetovna prestolnica hazarda je zaradi svojih velikih hotelov z igralnicami že pred časom postala tudi ameriška prestolnica boksa. Zdej pa je v njej izbruhnila »vojna« med lastnikoma hotelov Mirage in Caesars Palace. Vzrok je v tem, da si oba želita zagotoviti dvoboj za svetovni naslov med Riddickom Boweom in Evanderjem Holyfieldom. Menedžerji Riddicka Bowea so najavili, da bo dvoboj v dvorani Caesars Palace, kar pa je povzročilo pravi revolt upraviteljev Miragea. Ti so na sodišču zahtevali odškodnino v višini 3 milijonov dolarjev zaradi moralne in materialne škode. Vodstvo Caesarsa obtožujejo, da je vedelo, da ima Mirage zakupljene pravice za naslednje dvoboje svetovnega prvaka Bowea, vendar je kljub temu z njim sklenilo dogovor.

### Ekipi Once tretja etapa na dirki Pariz - Nica

PARIZ - Španska ekipa Once je včeraj zmagala v tretji etapi kolesarske dirke Pariz - Nica. 33 sekund za zmagovalci so na cilj prišli kolesarji francoske ekipe Gan, tretja pa je bila Castorama z zaostankom dobre minute. Etapa so vozili na kronometer, dolga pa je bila 33 km in je veljala za ekipe. Svicar Zueli, ki vozi za ekipo Once, je ohranil vodstvo v skupni uvrstitvi. Na drugem mestu je Nizozemec Erik Breukink, ki za Svicarjem zaostaja za 1 sekundo.

### Danes 1. etapa od Tirenskega do Jadranskega morja

OSTIA - V Ostii se bo danes s 189 km dolgo etapo do Fiuggi Terme začela že 28. kolesarska dirka od Tirenskega do Jadranskega morja. Na sporedu bo osem etap v skupni dolžini 1443 kilometrov, končala pa se bo 17. marca v San Benedetto del Tronto. V italijanskem taboru največ pričakujejo od prvega neposrednega spopada med Giannijem Bugnom in Claudiom Capuccijem, ki pa najbrž ne bosta med zmagovalci. Že možnosti na tej letos precej zahtevni dirki s snegom na apanenskih prelazih imajo Sorensen, Theunisse, Rooks, Van Hoojdonck, Vanderaerden. Bugnu in Chiapuccijsu bo ta dirka služila predvsem kot priprava na dirko Milan - Sanremo, ki bo na sporedu 20. marca.

### V vodstvu Kasparov in Karpov

LINARES - Na šahovskem turnirju v španskem Linaresu so v 8. kolu dosegli naslednje rezultate: Sirov (Latvija) - Ivancuk (Ukrajina) remi, Ljubojević (ZRJ) - Karpov (Rusija) 0:1, Kasparov (Rusija) - Anand (Indija) 1:0, Jusupov (Rusija) - Beljavski (Ukrajina) remi, Kramnik (Rusija) - Timman (Nizozemska) prekinjeno, Barejev (Rusija) - Salov (Spanija) prekinjeno, Kamsky (ZDA) - Gelfand (Belorusija) prekinjeno. Vrstni red: 1. Kasparov in Karpov (oba Rusija) po 6, 5 točke, 3. Anand (Indija) 6, Sirov (Latvija) 5, 5, Beljavski (Ukrajina) 4, 5.

### Princesa Ana je odstopila

LONDON - Britanska princesa Ana, ki je bila sedem let predsednica Mednarodne konjeniške federacije (FEI), se je odločila, da bo odstopila s tega uglednega položaja. Odločitev o odstopu naj bi sprejela iz osebnih razlogov, je dejal direktor Angleske konjeniške zveze Malcolm Wallace in dodal, da se je njen čas iztekel, saj so se spremenile tudi druge okoliščine. Princesa, ki je se vedno članica Mednarodnega olimpijskega komiteja in predsednica Britanskega olimpijskega komiteja, se je drugič poročila decembra lani. (Reuter)

### V Lillehammerju pričakujejo legendami par Torvill/Dean

PRAGA - Britanski par v drsanju na ledu Jayne Torvill in Christopher Dean, ki je zmagal na olimpijskih igrah v Sarjevu leta 1984, bo verjetno nastopil na olimpijskih igrah prihodnje leto v Lillehammerju, je povedal Lawrence Demmy, član ISU. O tem se bodo dokončno odločili junija v Würzburgu v Nemčiji. (Reuter)

### Ramon Diaz na Japonsko za 3 milijarde lir

BUENOS AIRES - Argentinski nogometaš Ramon Diaz (32 let) je izrazil željo, da bi igral na japonskem v klubu Yokohama Marinos, ki ga gmotno podpira Nissan. Za dvoletno pogodbo bo Diaz prejel 3 milijarde lir. Argentinski klub River Plate je za ta prestop že dal svoje privoljenje.

### Newcastle kupil dva igralca

LONDON - Newcastle United je porabil več kot milijon funtov za nakup dveh nogometašev, ki naj bi okrepila moštvo. Vodilno moštvo prve lige je za igralca na sredini igrišča, Scotta Sellarsa (dosedaj Leeds), porabila 700.000 funtov, za branilca Marka Robinsona (dosedaj Barnsley) pa 450.000 funtov. Prvič naj bi nastopila danes proti Charltonu. Menedžer Kevin Keegan je o nakupu povedal: "V praviem trenutku smo kupili potrebna igralca, kar dokazuje trdnost naše namere, da se uvrstimo v ligo premier." (Reuter)

### Bonnie Blair najboljša amaterska športnica ZDA

INDIANAPOLIS - Bonnie Blair je kot druga hitrostna drsalca v zgodovini dobila nagrado Jamesa E. Sullivana, ki jo podeljujejo najboljši amaterski športniki ZDA. Blairova je trenutno na Nizozemskem in se ni udeležila podelitve, tokrat že 63. po vrsti. V njenem imenu sta nagrado sprejela mati Eleanor in sestra Angela. Doslej je med hitrostnimi drsalci Sullivanovo priznanje dobil le še petkratni olimpijski zmagovalec leta 1980, Eric Heiden. (Reuter)

## MOTOCIKLIZEM / SVETOVNO IN EVROPSKO PRVENSTVO

# Konec meseca na startu tudi motociklisti

LONDON - Mednarodna motociklistična zveza je objavila koledar letosnjih dirk v cestno-hitrostnem motociklizmu za svetovno in evropsko prvenstvo. Čeprav so organizatorji in datum prireditev že znani, pa se ni povsem gotovo, ali jih bodo vsi tudi izpeljali.

Vpraskljiva je že prva dirka za evropsko prvenstvo, ki je napovedana za 17. april v Kirkistownu na Irskem, na njej pa naj bi nastopil tudi slovenski prvak v razredu do 125 ccm Gregor Gorec (AMD Kamnik, mostvo Color). Irci namreč se niso dokončno sporocili, ali bodo dirko priredili ali ne.

Koledar dirk za evropsko prvenstvo v razre-

dih 125 ccm, 250 ccm in za prikolice ima na programu osem dirk: 17. aprila v Kirkistownu (Irska), 25. aprila v Brands Hatchu (Velika Britanija), 23. maja na Salzburgringu (Avstrija), 6. junija v Assenu (Nizozemska), 27. junija v Pauu (Francija), 11. julija na Grobniku-Reki (Hrvaška), 15. avgusta v Mostu (Česka) in 3. oktobra v Misani ali Monzi (Italija).

Precej pester je tudi razpored dirk za svetovno prvenstvo v razredu superbike in evropsko prvenstvo v razredu supersport 600: na dirkah svetovnega prvenstva v razredu superbike, ki jih bodo priredili v Evropi, bodo izvedli tudi evropsko prvenstvo za razred

supersport 600.

Za SP v razredu superbike je predvidenih 14 dirk, za evropsko prvenstvo v razredu supersport 600 pa 10 dirk, in sicer: 9. aprila v Brands Hatchu (Velika Britanija), 9. maja v Hockenheimu (Nemčija), 30. maja v Albacetu (Spanija), 13. junija v Estorilu (Portugalska), 27. junija v Misani (Italija), 11. julija v Zeltwegu (Avstrija), 18. julija v Brnu (Česka), 8. avgusta v Anderstropu (Belgija), 22. avgusta v Pasir Gudnagu (Malezija) samo za kategorijo superbike), 29. avgusta je na vrsti Sugo (Japonska - samo za superbike), 12. septembra Assen (Nizozemska), 26. septembra Monza (Italija), 3. okto-

bra Donington Park (Velika Britanija) in 24. oktobra Mexico (Mehika).

Na dirkah za evropsko prvenstvo bodo poleg Gregorja Goreca nastopili še Brane Rokavec (AMD Trebnje, mostvo Color) v razredu supersport 600, Igor Jerman, Alberto Zenic (oba AMD Domzale) v razredu do 125 ccm, ter prikolice Remse-Krec (AMD Domzale) in Ribar - Tomic (AMD Velenje). Na dirkah za svetovno prvenstvo slovenski tekmovalci ne bodo sodelovali, saj so stroški na teh tekmovanjih previsoki.

Za svetovno prvenstvo v razredih 125, 250 in 500 ccm ter razredu prikolice je letos napovedanih 15 dirk, predvideva pa sta tudi dva rezervna termina. Prva dirka bo na sporedu 28. marca v Eastern Creeku (Avstralija), sledile pa bodo dirke 4. aprila v Shah Alamu (Malezija), 18. aprila v Suzuki (Japonska), 2. maja v Jerezu (Spanija), 16. maja na Salzburgringu (Avstrija), 30. maj je rezervni termin, 13. junija v Hockenheimu (Nemčija) tudi tekma prikolice, 27. junija v Assnu (Nizozemska - tudi za prikolice), 4. julija v Catalunya (Spanija), 18. julija v Mugellu (San Marino), 1. avgusta v Donington Parku (Velika Britanija - tudi za prikolice), 12. septembra v Laguni Ricci (ZDA - Ohio) in 3. oktobra v Kyalamiju v Južnoafriški republiki.

## NOGOMET / TUJA PRVENSTVA

# S prepričljivo zmago Bayern bližji naslovu

V Španiji na vrhu dvojica »velikanov«



V angleškem prvenstvu so v glavnem odigrali vsa zaostala srečanja (AP)

DIMITRIJ KRIZMAN

nerja Dauma.

Vrstni red: Bayern 31, Eintracht in Werder 28, Borussia Dortmund 26.

Medtem se v Španiji veča dolg Real Madrida do sodnikov. Tokrat je domnevni delilec pravice primerno podaljšal tekmo belih v Valencii po odločilnem in neregularnem голу Zamorana pa pri prici odzvilgal konec. Brez politične pomoči je v Albaceteju slavila Barcelona. Letos prerojeni Beguiristan je dosegel oba gola in postal najučinkovitejši domači strelac s trinajstimi zadetki. Katalonci so preteklo sredo v zaostali tekmi premagali tudi Oviedo, tako da je na prvem mestu spet večna dvojica. La Coruna je namreč po dolgi seriji prepričljivih iger le remizirala proti Tenerifeju. Ze naslednji teden pa bo gostovala na Nou Campu pri Barceloni. Kolo je minilo tudi v znamenju baskov-

skih mostev. Athletic Bilbao se je z zmago spet polnopravno vključil v boj za mesto za pokal UEFA.

Vrstni red: Real Madrid in Barcelona 38, Deportivo La Coruna 37.

V Angliji so odigrali večji del zaostalih tekem, tako da je lestvica po dolgem času skoraj popolna. Manchester United je Liverpool potisnil na rob prepada, ki vodi v drugo ligo, sam pa se je povzpел na prvo mesto. Polno stevalo odigranih srečanj ima končno tudi Norwich, ki pa je svoje sanse zaigral z remijem in porazom.

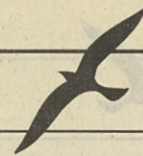
Lepo priložnost je za pravil tudi Coventry, ki je doma pustil vse tri točke Evertonu. Serijo zmag nadaljuje Queens Park Rangers, zlasti pa preseneča visok poraz Tottenhamu. Hotspursi so namreč s sramotnim 6:0 izgubili s sibiškim Sheffield Unitedom.

Vrstni red: Manchester United 60, Astonvilla 59, Norwich 53.



John Kocinski je lani vozil na yamahi v razredu 500 ccm





LIKOVNOST / V GALERIJ TRŽAŠKE KNJIGARNE

# Zaključuje se niz razstav mlajših tržaških umetnikov

Po kiparju Davidu Skerlju razstavlja slikar Claudio Buranello

SERGIJ ČESAR

V ciklu razstav mlajših tržaških ustvarjalcev skupine Interaktivna Zveza (Associati Interattivi) v galeriji Tržaške knjigarne sta zaključila niz, po slikarju in fotografu, se kipar in slikar. Heterogenost članov te skupine prihaja vse bolj do izraza in misel, izrecena ob prvi razstavi, da je to »grupa ustvarjalcev, ki clovesko cutijo nekaj skupnega...« vazo je le, da se držijo in nastopajo skupno, se izkaže kot pravi atribut skupine.

Najprej smo videli dela Davida Skerlja, kiparja, ki se izraža predvsem skozi male plastike. Niz crnih kipcev, uorablja predvsem plastilin in kreda, nam daje sliko nekoliko stilno neenotnega niza. Saj nihajo njegova dela od fragmentarnih klasičnih del, vendar z ironično obdelavo dodatnih posegov, preko ready-made izdelkov do nekaterih del, ki so na meji kica. Vsa ta fantazmagorična produkcija nosi seveda vpliv avtorjevega bivanja v New Yorku in srečanja z ameriško umetniško sceno, pogojeno večkrat ob balnih iskalcev talentov. V takem umetniškem babilonu je verjetno težko lociti plevel od semena

in lahko pasti pod vpliv na zunaj zanimivih in avantgardnih smeri. Če bi šlo samo za iskanje neke svojevrstne in svoje umetniške poti, bi bila neenotnost pač razumljiva, saj vsi umetniki iščejo svoje izrazne poti in ob takem iskanju so možne stranpoti; ni pa nam dano tu videti, da bi bila kaka pot bolj občutena, da bi lahko peljala do kaj več kot zanimivega stila. Edino crna barva kot enotni izbor veze dela med seboj, škoda le, da na sivi podlagi galerijskih sten ne pridejo dela do večje veljave, se posebej, ker gre tu za plastike manjših dimenzij.

Na zadnji razstavi pa se nam predstavlja slikar Claudio Buranello. Kot ostali člani skupine se je tudi izpopolnjeval v tujini. Za razliko od Skerlja je Buranello studiral predvsem v Spaniji, kjer je tudi učil. Vpliv spanskega ambienta se v njegovih zadnjih delih tudi pozna v uporabi predvsem barvne lestvice, kjer prevladujejo topli mediteranski toni v kontrastu z zamolklo zemljo. Sicer pa je del njegovih slik pokrajinskega značaja, ostalo so nakazana ženska telesa, obdelana in pregnjena tako, da je le



Claudio Buranello pred svojimi izdelki v TKG (Foto Sergio Ferrari)

del, detalj, ki je izrisan; ostalo umetnik zabrisa in pokrije v nove fantazijske oblike, kjer slikarjeva poteza niza splet crt, labirint spomina in občutkov. Iz katerih ali skuša ubežati ali pa se ugreza in potopi v labirint-zensko. Barvna lestvica je tu bolj temna, nekako zemljena, nič vselega ni v njej, le oblike kontrastno dajejo slutiti mehko skozi nagibne konture telesnih oblin. Ekspresionistični nadih teh del pa veže te erotič-

nomiselne pokrajine cloveskega duha s stvarnimi pokrajinami, v katerih, kot rečeno, prevladuje barvna govorica. Kompozicija in vsebina sta poenostavljeni, da bi lazje izrazil skozi barvo svoja hotenja in impresije. Kontrast med zarkimi barvami neba in njegovih pojavov ter ravnim horizontom zemlje, za katero uporablja tudi svetli nanos, zamolklih lesov je še pudarjen, kajti, da bi se bolj ozivel barve, ki postanejo sve-

tlikajoče, uporablja umetnik kot podlago slike, namesto klasičnega platna ali lesa, aluminijev list. Tako nastali globoki, zabrisani lesk doseže učinek dodatne svetlobe, ki veže iz posamezne slike. Vsekakor zanimiva pobuda v tej galeriji, ki daje možnost občinstvu, da se seznani z novimi imeni tržaške likovne scene, kot tudi bližnjih dežel v duhu odprtega sočasnega likovnih tendenc v današnjem času.

GLEDALIŠČE / SKUPINA DELLA ROCCA V CRISTALLU

# Nemogoči intervjuji duhoviti tudi v teatru

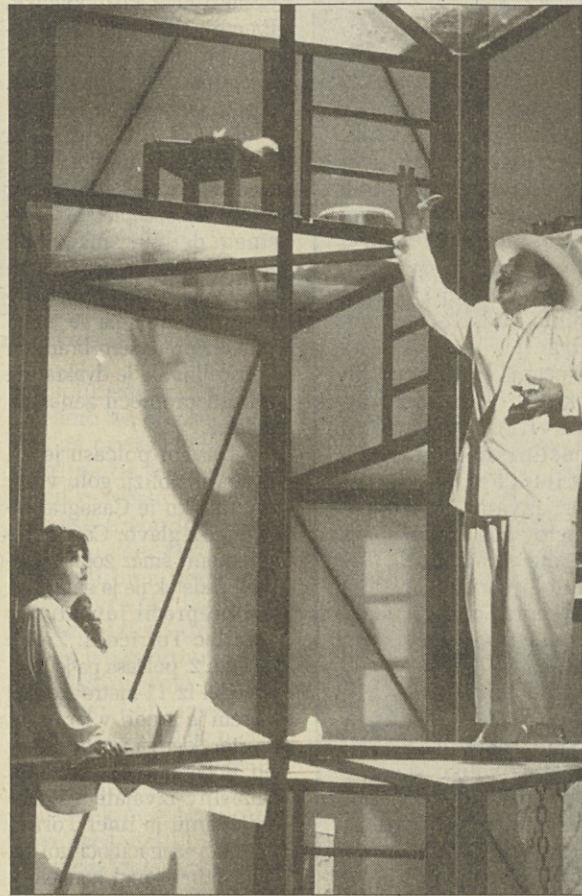
Lahkotna in zabavna gledališka postavitev intervjujev zamišljenih za radio je navdušila tudi tržaško občinstvo

BOJANA VATOVEC

no izobraženostjo šestih izbranih avtorjev.

Na odru, ki ga razsvetljuje snop raznobarnih luči, stoji le osmerokoten, od znotraj osvetljen, steklen stolp, ki se vrti in odpira na različne načine in tako pricara različne raz-

seznosti nedolocenega onstranstva. V predstavi nastopajo le štirje igralci v elegantnih belih smokingih. Fiorenza Brogi v vlogi novinarka in Oliviero Corbetta, Michele Di Mauro in Bob Marchese kot intervjujanci.



Fiorenza Brogi z "Intervjujanci" Bob Marchesejem

Lahkotni duh varieteja lebdi nad rafiniranim in elegantnim divertissementom nemogočih intervjujev z velikimi osebnostmi iz preteklosti, ki ga v veliko zabavo občinstva v gledališču Cristallo prikazuje gledališka skupina Gruppo della Rocca iz Turina.

Nemogoči intervjuji (Le interviste impossibili) je bil naslov izredno uspešne oddaje italijanske vsedržavne radijske postaje RAI v letu 1974. Vrsta pomembnih pisateljev od Edoarda Sanguinetija do Umberto Eca je nastopila v vlogi novinarka v pogovoru, denimo, s Sokratom v ječi ali z Robespierrom pred giljotino. Seveda so sami poskrbeli tudi za odgovore. Radijski Nemogoči intervjuji so poželili nesluten uspeh, zato so jih na pobuda založnika Bompianija zbrali in objavili dve knjigi najbolj posrečenih intervjujev. Uspeh je spodbudil tudi televizijsko mrežo RAI, da je skusala prenesti na televizijske ekrane intervjuje, vendar se poskus ni obnesel.

Skupina Gruppo della Rocca je izbrala gledališko najučinkovitejšo intervjuje in ustvarila duhovito predstavo, v kateri se ironične in paradoksalne domislice izpopolnjeno prepletajo z literarno dovršenostjo in pogloblje-

vanje vključili čim več otrok, starih od petega do petnajstega leta tudi iz Slovenije in Hrvaške, kajti zavedamo se, da nase akcije ne ponujajo samo izjemne možnosti za glasbeni razvoj mladih, ampak tudi dodatno kulturno obogatitev posameznika.

Zdrženje, ki ima svoj sedež v Vidmu (via Viola 17, tel. 0432 507187) je na decembrskem občnem zboru izvolilo tudi svoje vodstvo. Predsednik je Vittorio Zanon, podpredsednik Bruno Vici, umetniški vodja Igor Kuret, doslej so privabili že 250 članov, do konca leta pa pričakujejo, da bodo imeli najmanj 1000 rednih članov, starešev in otrok in ljubiteljev glasbe oz. tistih, ki mislijo, da lahko s svojo podporo prispevajo k realizaciji programa združenja.

Strokovno se nova glasbena družina YEM povezuje z evropsko organizacijo pedagogov za godala ESTA (predsednik slednje je priznani Sir Yehudi Menuhin), združenje, ki je med drugim tudi članica evropskega sveta v Strasbourgu in vključuje 17 evropskih držav in nad 13.000 članov. S pomočjo tega združenja so doslej na italijanska glasbena izpopolnjevanja mladih privabili že 12 rednih docentov. Sicer pa združenje YEM deluje izključno na prostovoljnem delu entuziastov, ki gojijo veliko ljubezen do otrok in so prepričani v uspešnost takega glasbenega izpo-

polnjevanja in druženja. O dobronamernosti in upravičenem poslanstvu novega združenja YEM so na slovesnosti, ki so se je udeležili nekateri pomembni predstavniki političnega in kulturnega življenja iz Slovenije, Avstrije in Italije, so spregovorili tudi sami mladi koncertanti, člani tria Debussy iz Torina, ki so s celovečernim nastopom dokazali izjemnost tovrstnega povezovanja, njihov nastop je odseval najgloblje lepote mladostnega komornega muziciranja.

Skrbnost, potrebnost in blagovročnost delovanja YEM bodo zelo verjetno že letos lahko okusili tudi na Primorskem, saj je umetniški vodja Igor Kuret nekatere programe solanja ponudil tudi novogoriškemu Kulturnemu domu. Ta je pobudo z zanimanjem sprejel in ob sodelovanju se nekaterih drugih ustanov na Goriskem bi lahko mednarodno solo za mlade glasbenike promovirali na gradu Dobrovo ali v kaksnem drugem primeru ambientu v Goriskih Brdih.

Igor Kuret namreč meni, »da je to lahko tudi način, s katerim se lahko Slovenija predstavi Evropi, saj njeno bogato glasbeno tradicijo premalo pozna. Začeti je potrebno z najmlajšimi in združenje YEM je naravnost idealna prilžnost za to.«

In kaksni so konkretni načrti združenja v letu 1993?

»Termini so že določeni. Prvo srečanje bo med velikonočnimi prazniki, med 7. in 11. aprilom v Italiji, prvi preiskusi za sestavo orkestra YEM bodo nato od 1. do 9. maja, od 14. do 29. junija se bodo glasbeniki stari od 13. do 17. leta srečali v Cedadu, najmlajši gojenci pa od 14. do 25. avgusta najverjetneje v deželi Veneto.

Udeleženci, ki bodo na teh srečanjih pokazali določeno raven, bodo vključeni v naš orkester in se bodo brezplačno srečali se na pripravah od 26. decembra do 3. januarja 1994 v Salzburgu. Z orkestrom bodo pripravili seveda tudi koncerte in sicer v Salzburgu, Ljubljani in Benetkah. In če je bilo doslej delo v solah večinoma omejeno na de-

Najprej se predstavi Sokrat Edoarda Sanguinetija, ki novinarka spravi v zadrego s svojo majevtko. Sledi mu dokaj sadistični Puccini Alberta Arbasina in njegov tekmeč v opisovanju trpljenja nedolžnih - Edmondo De Amicis izpod peresa Giorgia Mangelinija. Tacit Raffaella La Caprie se čudi, da so kristijani postali "cloveski rod". Utemeljitelj italijanske kuhinje Artusi Guida Ceronettija se druži z Robespierrom Carla Castellanete. Sanguinetijev Freud ne dovoli, da bi mu postavljali vprašanja, zlasti pa je razkacen turinski junak Pietro Micca, ki si ga je zamislil Umberto Eco, saj trdi, da s prekratko zazigalno vrstico in slabim smodnikom kahko kdorkoli postane junak. Na koncu pa nastopi celo vseumogočni Bog Michela Ghislerija.

Prijetna, inteligentna, zabavna in tu pa tam nezadržno smešna literarna igra, za katero gre zasluga tako avtorjem kot igralcem, ki se profesionalno izkazujejo tudi v okvirih varietejških petih in plesnih točkah.

Delo je režiral Oliviero Corbetta. Sodelovali so se scenograf Piero Guicciardini, kostumografka Francesca Arcangeli in za glasbeno opremo Bruno Coli.

AMATERSKI FILM / IZREDNO USPEL VEČER V TRŽAŠKEM KULTURNEM DOMU

# Številno občinstvo se je predalo čaru posnetkov in neustavljivi komunikativnosti Aljoše Žerjale

JOZE KOREN

Kaj se mora zgoditi v Kulturnem domu, da ga občinstvo napolni do poslednjega sedeza v parterju in na balkonu in da mnogi posedajo kar na stopnicah? Priti mora Aljosa Žerjal s svojimi kratkometražnimi dokumentarnimi filmi. Res, tako polnega hrama nase kulture že leta nismo videli ne na gledaliških predstavah ne na koncertih in niti na Presernovih proslavah. V dokaz objavljamo sliko Sergia Ferrarja.

Nedvomno, Aljosa Žerjal je privlačna osebnost z vso svojo neposredno komunikativnostjo in simpatičnostjo, s svojo originalnostjo, s svojo "italijansko-tržaško in slovensko-skedenjsko kozmopolitnostjo", ki ji je kos samo on, toda Aljosa Žerjal je predvsem filmski amater, cigar sloves je že leta utrjen z uspehi in zmagami na vseh najpomembnejših italijanskih pa tudi tujih filmskih tekmovanjih in festivalih, je težko preoklajati mojster ozkega celulojnega traku in kar je se posebno izrazilo, je človek poudarjene dovzetnosti in občutljivosti za vse, kar je lepo in plemenito v optičnem in naravnem, etičnem oziru.

Vse to so razlogi za njegovo uspešnost na področju takimenovanega "neprofesionalnega" filma, pri čemer je "neprofesionalnost" treba pojmovati v njegovem primeru le v tem, da ni pridobitna, z umetniškega vidika pa jo je treba preprosto imeti za čisto profesionalnost. No in o vsem tem, ce je sploh se

bilo treba, nas je na sobotnem večeru se enkrat prepiral.

Osem filmov iz produkcije zadnjih nekaj let do takorekoč predvečerajšnje, bi lahko razdelili v dve glavni skupini: v dokumentarce z njegovih potovanj po daljnem svetu od Kitajske, Tibeta in Vietnamu do argentinske Patagonije, od daljnih skrivnosti kitajskih dinastij, dežele budističnih svetisc na "strehi sveta" in zalostnih pricevanj vojnih grozot in sla po življenju deset let po vojni v Vietnamu, pa do patagonskih ledenih sirjav in uničujočih posledic "ozonskih" lukenj na prido: v to skupino sodijo filmi "Po poti svile", "Patagonija" (na koncu sveta), "Mandala-tibetanske poti" in "Po nevihti" (Vietnam).

V drugi skupini so bili filmi iz sveta umetniškega snovanja vidnih tržaških ustvarjalcev slikarja Spacala (Spacal - barve spominov), Giannija Brumattija (Na najvišjem pastnu) in "Enigmatični svet Sergija Stocca". Seveda se tudi v teh filmih mojster Žerjal ne zadovoljuje s portreti kot takimi, ki so sicer tudi zanimivi, pač pa v duhovni svet svojih "junakov", v njihovo notranje videnje narave in ljudi in razumevanje njihovih stisk. Tako smo se znasli pred Spacalovo izčiščeno podobo "njegovega" trškega Krasa, pred Brumattijevim bolj "realističnim" odslkavanjem te edinstvene pokrajine in

pred Stoccovim srhljivim konstruiranjem clovestvu grozečih nevarnosti.

In izven obeh teh dveh skupin se film o Benetkah z gondolami in vodnimi "tramvaj", kanali in mostovi, palačami in cerkvami in trgi in odsevajočimi lučmi, samo znani motivi pa vendar videni z Aljosevim očmi, ki znajo odkriti tudi drobna zrnca in jih splesti v drugačno celoto.

K vsakemu filmu je Aljosa Žerjal dodal, k tisti formalni, ki jo je podajal Livio Valencic, se svojo kratko predstavitev, originalno, duhovito kot zmore le on. Na koncu pa je prijel za mikrofonske predsednik kinematografskega kluba iz Merana, se Aljosi v italijanscini in nemscini (kot dvojezični manjšinac) zahvalil za lep večer, mu poklonil darilo južnotirolskih filmskih amaterjev in izrekel željo, da bi rad videl se kak Aljosev film z govorjenim Aljosevim komentarjem. To bi bila vsekakor dvojna poslatica. V dvorani je bilo večje število filmskih amaterjev iz raznih severnoitalijanskih, pa celo iz rimskega kinokluba in se veliko število njegovih tržaških italijanskih prijateljev, kar je samo se en dokaz Aljoseve priljubljenosti.

Kaj se reci, vidno in upravičeno zadovoljen in celo ganjen je bil mojster Aljosa, zadovoljno je bilo občinstvo in kaj je treba se več za en sam umetniški večer, ki je kljub dolžini spolzel kar mimogrede.



GLASBENO IZPOPOLNJEVANJE / V CODROIPU PREDSTAVILI ORGANIZME IN PROGRAME

# Ambiciozni načrti mednarodne šole in Mladih evropskih glasbenikov

Razgovor z Igorjem Kuretom, umetniškim vodjem Združenja YEM

TATIANA GREGORIC

Z željo po medsebojni izmenjavi kulturnega bogastva, predvsem glasbenega oz. tistega, ki ga lahko z mladostnim zahtevnim gojenjem državnih ali privatnih glasbenih sol pri odkrivanju carov komornega muziciranja, je nastalo novo združenje Mladih evropskih glasbenikov. Njegovo delovanje in nacrtje so predstavili v soboto, 27. februarja v vili Manin v Passarianu pri Codroipu. Pravzaprav je združenje nekakšna nadgradnja Mednarodnih poletnih sol za mlade glasbenike, ki jih je minula stiri leta organizirala ESTA Italijana pod pokroviteljstvom delovne skupnosti Alpe Jadrana v različnih krajih Italije, idejni in organizacijski nosilec projekta pa je bil tržaški violinist in pedagog Igor Kuret (na sliki), ki je na predstaviti med drugim tudi razkril vzroke nastanka take pobude: »To ni bila moja odločitev. Nastanek združenja je nujna posledica spoznanj, da se se bolj podpre iniciativno mednarodnih poletnih sol za mlade glasbenike. Ker se je zanimanje zanje tako povečalo, da prvotni odbor ni več zmogel organizacijskih in finančnih nalog, smo na pobudo starešev udeležencev srečanj ustanovili združenje Yem. S tem smo razširili krog sodelavcev in omogočili, da se naše delovanje se obogati z dodatnimi programi. Sole bodo odslej potekale ob pocičnicah vse leto, želimo si, da bi

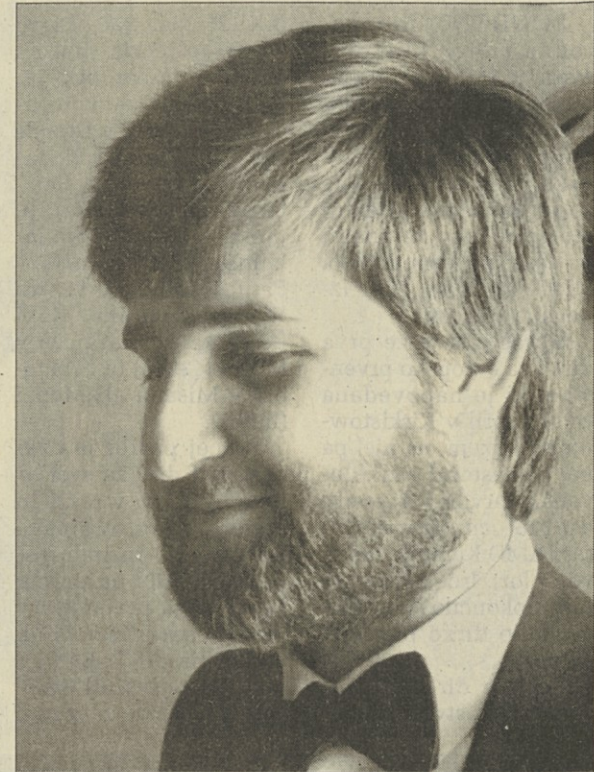
vanje vključili čim več otrok, starih od petega do petnajstega leta tudi iz Slovenije in Hrvaške, kajti zavedamo se, da nase akcije ne ponujajo samo izjemne možnosti za glasbeni razvoj mladih, ampak tudi dodatno kulturno obogatitev posameznika.

Igor Kuret namreč meni, »da je to lahko tudi način, s katerim se lahko Slovenija predstavi Evropi, saj njeno bogato glasbeno tradicijo premalo pozna. Začeti je potrebno z najmlajšimi in združenje YEM je naravnost idealna prilžnost za to.«

In kaksni so konkretni načrti združenja v letu 1993?

»Termini so že določeni. Prvo srečanje bo med velikonočnimi prazniki, med 7. in 11. aprilom v Italiji, prvi preiskusi za sestavo orkestra YEM bodo nato od 1. do 9. maja, od 14. do 29. junija se bodo glasbeniki stari od 13. do 17. leta srečali v Cedadu, najmlajši gojenci pa od 14. do 25. avgusta najverjetneje v deželi Veneto.

Udeleženci, ki bodo na teh srečanjih pokazali določeno raven, bodo vključeni v naš orkester in se bodo brezplačno srečali se na pripravah od 26. decembra do 3. januarja 1994 v Salzburgu. Z orkestrom bodo pripravili seveda tudi koncerte in sicer v Salzburgu, Ljubljani in Benetkah. In če je bilo doslej delo v solah večinoma omejeno na de-



lo v komornih godalnih zasedbah, bomo v naslednjih projektih poskušali tudi to razširiti in izpopolnjevati tudi delo ostalih mladih instrumetalistov, podprli bomo organizacijo mednarodnih seminarjev za strokovno izpopolnjevanje glasbenih pedagogov (klavirja in godal) v sodelovanju z ESTA in podobnimi ustanovami in jih uvrščali v dejavnost Mednarodne poletne sole za mlade glasbenike, obenem pa bomo tudi spodbujali in omogočili mednarodna srečanja mladinskih glasbenih skupin, s tem prispevali k čim boljši kulturni rasti mladih in s članarino 50.000 lir poskrbeli tudi za stipendije naših udeležencev.«



## Gledališča

### Slovenija

#### LJUBLJANA

##### CANKARJEV DOM

JUTRI IN V PRIHODNIH DNEH: 11., 22. in 30. t. m. ob 20. uri (Stihova dvorana) B. Slade: Ob letu osorej. Režija Boris Kobal, igrata Polona Vetric in Ivo Ban. Vstopnice 600 SIT.

12. t. m. ob 21. uri (Okrogla dvorana) F. Milčinski: Ne smejte se, umrlj je klovn. Avtorski projekt Vite Mavric.

13. t. m. ob 19. uri Kralj Lear, zadnja predstava v tej sezoni. Vstopnice 200, 450, 550, 650 SIT. Informacije na tel. 061/222-815.

##### DRAMA SNG LJUBLJANA

DANES: ob 19.30 uri J. B. P. Moliere: Svatba po silih (abonma Dijaski 4 Vечerni in izven).

Ob 20.00 uri Večer sansonov Jacquesa Brela v izvedbi Katje Levstik (za izven in kontu).

JUTRI: ob 20. uri (Mala drama) Allen: Zaičaj se enkrat, Sam. Razprodano.

V PRIHODNIH DNEH: 12.t.m. ob 17. in 20. uri Allen: Zaičaj se enkrat, Sam. Razprodano.

13. t. m. ob 19.30 uri Arthur Schnitzler: Anatol (za izven in kontu).

13.t.m. ob 20. uri (Mala drama) I. Cankar: Pisma Ani. Za izven in kontu.

Obiskovalce obveščajo, da so vse predstave Zaičaj se enkrat, Sam v marcu razprodane.

Informacije in rezervacije vsak delavnik od 11. do 12. ure ter od 18. ure do začetka predstave na tel. 061/221-511.

##### OPERA IN BALET

DANES: ob 19. uri Verdi: Don Carlos.

JUTRI: ob 19. uri Verdi: Requiem.

V PRIHODNIH DNEH:

16. in 17. t. m. ob 19. uri Verdi: Requiem.

12. t. m. ob 16.30 uri Verdi: Don Carlos.

13. t. m. ob 19. uri in 19. t. m. ob 16.30 Cudez-ni mandarin/Carmen, balet.

15. t. m. ob 15.30 in 20. t. m. ob 19. uri Golob: Krapnava kobila.

Blagajna je odprta med 11. in 13. uro ter med 17. in 19. uro. Rezervacije na tel. 331-950 samo med 9. in 11. uro.

##### MESTNO GLEDALISCE LJUBLJANSKO

DANES: ob 19.30 uri M. Grayn: Hrup za odrom (za izven in kontu).

JUTRI: ob 21. uri (Mala scena MGL) Klinika Tivoli d. o. o.

V PRIHODNIH DNEH: 12. t. m. ob 19.00 uri A. P. Cahov. T. Brasch: Platonov (za izven in kontu).

13. t. m. ob 19.30 uri M. Frayn: Hrup za odrom (za izven in kontu).

Informacije in rezervacije od 10. do 12. ure in uro pred predstavo na tel. 061/210-852.

##### SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALISCE

JUTRI: ob 21. uri Dramski observatorij Zenit. Za izven.

V PRIHODNIH DNEH: 12.t.m. ob 16. in 19.30 uri V. Tauffer: Odisej in sin ali Svet in dom. Za izven.

13.t.m. ob 19. uri A.A. Rozman: Tartif. Za izven

Prodaja in rezervacija vstopnic v Galeriji SMG na Trgu francoske revolucije 5 med 10. in 12. uro ter med 15.30 in 17.30, na dan predstave pa tudi uro pred predstavo pri blagajni gledališča.

##### KULTURNI DOM SPANSKI BORCI

V PRIHODNIH DNEH: 12. t. m. in 13. t. m. ob 20.00 uri M. Gavran: Moč moje žene. Prodaja vstopnic v Jelovskovem likovnem salonu Kulturnega doma in v galeriji Labirint, ter uro pred predstavo pri blagajni Doma. Tel. 061/448-920.

##### SENITJAKOVSKO GLEDALISCE

V PRIHODNIH DNEH: 12.t.m. ob 19.30 uri Z.Petan: Zmagoslav Sloven, diktator de luxe. Za izven. Prodaja vstopnic dva dni pred dnevom predstave od 17. do 19. ure, na dan predstave pa dve uri pred predstavo. Rezervacije na tel. 061/312-860.

##### GLEDALISCE ANE MONRO

JUTRI: ob 22. uri pragozдна burleska Tarzan v epizodi Veliki mrhovinar

##### MARIBOR

##### SNG OPERA

DANES: ob 19.30 uri Puccini: La Boheme.

JUTRI: ob 19.30 Luna nad Missisipijem. Balet. Za red modri.

V PRIHODNIH DNEH: 12. in 13. t. m. ob 19.30 uri G. Verdi: Rigoletto.

18. t. m. ob 19.30 uri Puccini: La Boheme. Informacije na tel. 062/221-206.

##### SNG DRAMA

DANES: (Mali oder) Isadora. Koreodramski projekt Maje Serbljenovic-Turcu.

V PRIHODNIH DNEH: 13. in 14. t. m. (Mali oder) Isadora. Informacije in rezervacije na tel. 062/221-206.

##### CELJE

##### SLG CELJE

NAPOVEDUJEMO: 26.t.m. ob 19.30 uri premiera, slovenska praižvedba, Pierre Corneille: Odrska utvara. Predstava je že razprodana.

##### SLOVENSKE KONJICE

##### DOM KULTURE

DANES: ob 19. uri gostovanje SSG iz Trsta s predstavo Alda Nicolaja Hamlet v pikantni omaki.

##### PTUJ

##### DOM KULTURE

JUTRI: ob 14.30 in ob 20. uri gostovanje SSG iz Trsta s predstavo Alda Nicolaja Hamlet v pikantni omaki.

##### NOVA GORICA

##### PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALISCE

DANES: ob 20. uri (Solkan) L. Pirandello: Henrik IV. Predpremiera za red Sreda in izven. Režija Mile Korun, dramaturginja Martina Bremec, scenografka in konstumografka Janja Korun, avtor glase Aldo Kumar. Igrajo: Bine Matoh, Teja Glazar, Nevenka Sedlar, Joze Hrovat, Ivo Barišič, Janez Starina, Zoran More, Iztok Mlakar, Rastko Krošl, Milan Vodopivec in Tone Solar.

JUTRI: premiera tragedije L. Pirandello: Henrik IV.

V PRIHODNIH DNEH: 12. t. m. ob 20. uri L. Pirandello: Henrik IV. Za red Petek in izven. Tel. 065/25-326.

##### Furlanija-Juljska krajina

##### TRST

##### SLOVENSKO STALNO GLEDALISCE

gostuje te dni s predstavo Alda Nicolaja »Hamlet v pikantni omaki« v raznih krajih po Sloveniji.

##### GLEDALISCE ROSSETTI

DANES: ob 16. uri bo na sporedu: Backstage »Sottobanco« D. Starnoneja. Igrajo Angela Finocchiario in Silvio Orlando. Režija D. Lucchetti. V abonmaju odrezek st. 9B (alternativno). Popust za abonente. Rezervacije in predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasazi Protti. In v gledališču

Rossetti. Ponovitev jutri, ob 20.30. V PRIHODNIH DNEH: ob 26. do 28. t. m. - Sandro Massimini - »My fair lady«. Predstava izven abonmaja. Za abonente popust. Predprodaja vstopnic in rezervacije v gledališču Rossetti in pri osrednji blagajni v Pasazi Protti. Izkaznice niso veljavne.

##### DVORANA TRIPCOVICH

DANES: ob 20. uri (red C) deveta predstava Mozartove opere Cudezna pisčal (Die Zauberflöte). Dirigent Lü Jia. Režija Stefano Vizioli. Nastopajo Hans Sotin, Sally Wolf, Eva Jenis, Francesco Piccoli, Gemma Bertagnolli.

Prodaja vstopnic pri blagajni dvorane Tripicovich.

##### GLEDALISCE CRISTALLO

##### LA CONTRADA

DANES: ob 20.30 gostovanje gledališke skupine Il Gruppo della Rocca iz Turina, s delom »Le interviste impossibili«. Režija Oliviero Corbetta. Nastopajo Fiorenza Brogi, Oliviero Corbetta, Bob Marchese, Mario Mariani. Ponovitev jutri, ob 20.30.

##### TRŽIČ

##### OBČINSKO GLEDALISCE

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 22. in v torek, 23. t. m., ob 20.30 - Plexus T.S.r.l. - Il mistero dei bastardi assassini Roberta Thomasa. Režija Guglielmo Ferro.

##### VIDEM

##### GLEDALISCE PALAMOSTRE

DANES: ob 21. uri Le tentazioni di Toni. Režija Andrea Taddai. Ponovitev jutri, ob 21. uri.

##### Koroška

##### CELOVEC

##### MESTNO GLEDALISCE

DANES: ob 19.30 Arthur Schnitzler - Reigen.

## Glasba

### Slovenija

#### LJUBLJANA

##### CANKARJEV DOM

JUTRI IN V PRIHODNIH DNEH: 11. in 12. t. m. ob 9.30 in 11.30. uri (Gallusova dvorana) Slovenska filharmonija za Glasbeno mladino Slovenije. Dirigent Simon Robinson, solist Igor Škerjanc, violončelo. Predstavi sta zaključeni za Glasbeno mladino Slovenije.

##### KLUB K4

DANES: ob 22. uri Gansi in roze - večer Guns n'Roses s specialnim štiriurnim videoprogramom. Tudi to sredo imajo obiskovalke prost vstop.

V PRIHODNIH DNEH: 12.t.m. ob 20. uri Depeche Mode Maraton.

19.t.m. ob 22. uri Pankow. Vodilna skupina italijanskega tehno corea kot gostje petkovega Dance Machinea.

##### MARIBOR

##### KAZINSKA DVORANA

DANES: ob 19.30 uri IV. abonmajski koncert Koncertne poslovalnice in KPC Narodni dom. Natopa Jaminka Stancul, klavir.

##### KNJIZNICA V NOVI VASI

DANES: ob 17. uri glasbeni recital Martina Lumberja, ki bo predstavil indijsko glasbeno umetnost na znatnem indijskem instrumentu, sitarju.

##### DVORANA ROTOVZ

DANES: ob 19. uri glasbeni recital Martina Lumberja - indijska glasbena umetnost.

##### NOVA GORICA

##### KULTURNI DOM

V PRIHODNIH DNEH: 14. t. m. ob 20. uri Ne daj se... Večer sansonov v izvedbi Radeta Serbedžije in Jureta Ivanušica. Nastopil bo tudi skrivnostni gost.

Vstopnice lahko rezervirate na upravi PDG osebno ali na tel. 065/25-328, vsak delavnik od 8. do 15. ure.

##### Furlanija-Juljska krajina

##### TRST

##### GLEDALISCE MIELA

JUTRI: ob 20.30 abonmajski koncert Glasbene maticе za godala in fagot. Nastopil bo Godalni kvartet Glasbene maticе in Francesco Furlanich (fagot). Na programu Mercku, Mendelssohn, Reicha, Tesakov. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom koncerta v gledališču Miela.

##### GLEDALISCE ROSSETTI

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 15. t. m., ob 20.30 koncert Trzaskoga koncertnega društva. Nastopil bo Kvartet Shanghai. Na programu Hayden, Ligeti in Mendelssohn.

##### BBC CLUB

JUTRI: ob 21. uri nastop rock skupine Piramide euclidea.

##### MILJE

##### GLEDALISCE VERDI

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 13. t. m., od 22. ure dalje Dance the jazz. Nastopila bosta Weldon Irvine in Dana Bryant.

##### GORICA

##### AVDITORIJ FOGAR

JUTRI: ob 20.30 koncert Združenja Lipizer. Nastopil bo violinist Masayuki Kino, ki je dobil nagrado Lipizer leta 1983, ob klavirski spremljavi Miyako Hashimoto. Na programu Tartini-Kreisler, Lekeu, Paganini, Cajkovski, Ysaye.

##### Koroška

##### CELOVEC

##### MESTNO GLEDALISCE

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 13. t. m., ob 19.30 Koncert II: »Meisterwerke des Belcanto«. Ponovitev v nedeljo, 14. t. m. in v ponedeljek, 15. t. m., ob 19.30

##### BBC CLUB

JUTRI: ob 21. uri nastop rock skupine Piramide euclidea.

##### MILJE

##### GLEDALISCE VERDI

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 13. t. m., od 22. ure dalje Dance the jazz. Nastopila bosta Weldon Irvine in Dana Bryant.

##### GORICA

##### AVDITORIJ FOGAR

JUTRI: ob 20.30 koncert Združenja Lipizer. Nastopil bo violinist Masayuki Kino, ki je dobil nagrado Lipizer leta 1983, ob klavirski spremljavi Miyako Hashimoto. Na programu Tartini-Kreisler, Lekeu, Paganini, Cajkovski, Ysaye.

##### Koroška

##### CELOVEC

##### MESTNO GLEDALISCE

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 13. t. m., ob 19.30 Koncert II: »Meisterwerke des Belcanto«. Ponovitev v nedeljo, 14. t. m. in v ponedeljek, 15. t. m., ob 19.30

##### BBC CLUB

JUTRI: ob 21. uri nastop rock skupine Piramide euclidea.

##### MILJE

##### GLEDALISCE VERDI

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 13. t. m., od 22. ure dalje Dance the jazz. Nastopila bosta Weldon Irvine in Dana Bryant.

##### GORICA

##### AVDITORIJ FOGAR

JUTRI: ob 20.30 koncert Združenja Lipizer. Nastopil bo violinist Masayuki Kino, ki je dobil nagrado Lipizer leta 1983, ob klavirski spremljavi Miyako Hashimoto. Na programu Tartini-Kreisler, Lekeu, Paganini, Cajkovski, Ysaye.

##### Koroška

##### CELOVEC

##### MESTNO GLEDALISCE

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 13. t. m., ob 19.30 Koncert II: »Meisterwerke des Belcanto«. Ponovitev v nedeljo, 14. t. m. in v ponedeljek, 15. t. m., ob 19.30

##### BBC CLUB

JUTRI: ob 21. uri nastop rock skupine Piramide euclidea.

##### MILJE

##### GLEDALISCE VERDI

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 13. t. m., od 22. ure dalje Dance the jazz. Nastopila bosta Weldon Irvine in Dana Bryant.

##### GORICA

##### AVDITORIJ FOGAR

JUTRI: ob 20.30 koncert Združenja Lipizer. Nastopil bo violinist Masayuki Kino, ki je dobil nagrado Lipizer leta 1983, ob klavirski spremljavi Miyako Hashimoto. Na programu Tartini-Kreisler, Lekeu, Paganini, Cajkovski, Ysaye.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.

Ob 19.30 uri (Kosovelova dvorana) Mimo stolov in na njih, prof. Janez Suhadolc bo komentiral svojo razstavo in pripravil priloznostno projekcijo Mimo stolov in na njih. Vabljeni.



# Indija Koromandija

Čeprav so indijske oblasti odpravile kastni sistem že pred več kot štirimi desetletji, v praksi še vedno obstaja

Zacetek razvpitega kastnega sistema morda lahko iscemo že v delitvi družbe na stopnje, ki je izvirala iz delitve dela v času prihoda arijcev na indijski sever. Ta poglavitna delitev pa je sčasoma prerasla v strogo, zapleteno kastno ureditev. Glavne kaste so bile štiri: duhovniki in učitelji (bramani) kot najvišja, plemiči in vojskaci (ksatrije), trgovci

in obrtniki (vaisje), najnižja, ki pa se je kot druge še dodatno delila, pa kmetje, delavci in služabniki (sudre). Članstvo v kastah je bilo določeno z rojstvom in ga ni bilo mogoče spreminjati. Pod kastami in zunaj vseh kast pa so bili nedotakljivi.

Ce omenimo le skrajna pola, bramane in harijane (nedotakljive), lahko nakazemo tudi delitev na bogate

in revne. Bramani so svetlejši polti, visoko izobraženi ljudje, nedotakljivi pa temnejši in so se vedno prisiljeni opravljati najnižja opravila - odiranje živali, strojenje koz, čiščenje greznic...

Z vladnim odlokom okoli leta 1950 so kaste sicer uradno odpravljene, vendar v praksi še vedno obstajajo.

Krutost kastnega sistema se je kazala tudi v prepovedi uporabe vode iz vodnjaka višjih kast, prepovedi vstopa in molitev v templjih, prepovedi dotika ljudi iz drugih kast. Prepovedano je bilo celo, da bi se senca nedotakljivega dotaknila pripadnika kast... Danes je na vseh solah in univerzah določeno število študijskih mest rezervirano za nedotakljive. Njihovo solnino plača država. Prav tako je njihov določen odstotek vodilnih mest in mest v vladi.

Dandanes lahko srečas predstavnik te kaste, ki je zdravnik ali pravnik. Poroke med kastami, ki so včasih povzročile popolno izobčenje para, ki je padel na nivo nedotakljivih, s katerim niso hoteli imeti vezi s pripadniki obeh prizadetih kast, danes niso več prepovedane, a se tega še vedno izogibajo. V 80. letih je večkrat prišlo do pobojev harijanov (božjih otrok), kot je nedotakljive poimenoval Gandhi, največkrat iz povsem banalnih povodov. To

se je na primer zgodilo leta 1980, ker zenin v poročni povorki ni razjahal konja, ko je šel mimo skupine pripadnikov višje kaste.

Zlato mesto Kanchipuram, eno od sedmih svetih mest Indije, je bilo glavno mesto kraljestev Palava in Cholas. Danes je znano po industriji ročno tkane svile, ki izvira se iz časov kraljestva Palava, ko so tkali za kralje. Oglede ene od majhnih tkalnic, kjer uporabljajo stare statve, je posebno doživeti. Ob sibi svetlobi zarnice v temnem prostoru iz svile različnih barv pričarajo mavricne sarije. To je tkanina s posebej lepo zaključenim končnim delom, ki rabi kot nekakšen sal, lahko je tanka in lahna kot pajčevina, ali pa težka, bogata, prepletena z zlato nitko, ki daje tej vrsti svile prav poseben čar. Odvisno od kota svetlobe in barve dodanih svilnenih nitk zazari v zlato, zelenkasto, vijolično, plavi, rdeči ali pa katerikoli drugi barvi. Težko se upreš skušnjavi, ko te lepa Indijka s spretnimi gibi obleče v to starodavno oblačilo. Seveda pa njihovi temni polti prilagojene barve poudarijo lepoto njih samih. Nehote jih moras občudovati, ko z elegantnimi gibi drsijo mimo tebe po zaprašenih in blatnih ulicah mest in vasi in jih gledas, kako tkejo vrvi ali delajo kaj drugega.

Vsakodnevno umivanje je



Kmetice prodajajo pridelke kar na ulici (Obe fotografiji: Z. Dolenc - Strazar)

za Indijce pravi obred. Povsod vidis v kalnih rekah ali jezerih deževne vode moske in zenske, odrasle in otroke pri kopanju. Srmežljivost skrivanja teles pri tem ni v navadi. Pranje obleke, pri katerem sem opazila predvsem moske, v teh blatnih vodah, sušenje kar na goli rdečkasti zemlji, na zelenicah, le izjemoma na vrhovi zastavi uganko, kako je sploh mogoče, da je (in v resnici je) obleka lahko čista.

Ob pretiranju v osebni čistosti pa je njihov macehovsko brezbrizen odnos do čistoče okolice nerazumljiv. Kjerkoli, ob najboljši luksuznem hotelu, ob vaski poti ali na smetišču lahko opazis odraslega ali otroka, ki dvigne obleko in zadosti naravni potrebi.

Svete krave v južni Indiji niso tako spostovane kot v severni. Res se prosto sprehajajo, kjer jim je vse, same si iščejo hrano, najraje na smetiščih, v smetnjakih pred hoteli, v času molze pa se vrnejo domov. Tudi njihovo meso se znajde na kroznikih, seveda odvisno od

vere lastnikov.

Bolj pa Evropejca presune način sušenja riza. Po mlačvi, ki jo opravijo na različne načine, tudi strojno, z metanjem zrnja v zrak odstranijo pleva. Zrnje vascani nato sušijo kar na cesti. S kamni ogradijo prostor, kar vsi vozniki dosledno upoštevajo. Mestoma vidis jate vran, ki si poskušajo pridobiti svoj delež. Slamo, na kateri se vedno ostane del zrnja, položijo na cesto. S pomočjo vozil, ki z vožnjo čezno odlusčijo se zadnje zrnje, si se nekoliko zvišajo pridelek. Morda odtod izvira pregovor: »Ko pripravljais riz za prijatelja, ga operi sedemkrat, zase devetkrat.«

Pondicherry, v 18. stoletju francoska kolonija, se je v 50. letih združil z Indijsko zvezo. Ostanke francoskega vpliva se kažejo v številnih spomenikih, imenih ulic in drobnih dodatkih policijskih uniform. Leta 1926 ustanovljeni asram Sri Aurobindo je lastnik skoraj vseh pomembnih objektov v mestu. Nauk ustanovitelja Sri Aurobinda združuje jo-

go in sodobno znanost.

Po njegovi smrti je duhovno vodstvo prevzela Mati, Francozinja, ki je dala idejo za ustanovitev eksperimentalnega mesta Auroville, v katerem naj bi v slogi živeli moški in zenske iz vsega sveta, ne glede na vero in narodnost. Na zemljišču, ki ga je podarila država, so ob finančni podpori številnih držav zgradili pravi rajski vrt s se vedno nedograjenim svetlečim v obliki krogle. Po Materini smrti leta 1973 je Združenje Sri Aurobindo hotelo prevzeti oblast nad Aurovillom, vendar so se prebivalci uprli, saj pripada človestvu kot celoti. Prebivalci Auroville pa so obtožili, da so v mestu dovolili svoboden seks in uporabo drog. V letih 1977 in 1978 je morala posredovati policija.

Auroville danes sestavlja 30 naselbin s približno 650 tujci, vključenimi v razne gospodarske dejavnosti. Gošče hrano, zatocisce in verski pouk plačajo z delom in donacijami.

## JUTRI

11. marca

Vojskovanje je bilo vedno praksa človeške rase. Nic ni pomagalo govorjenje o miru, clovekoljubju, vedno znova je ta demon razsajal tu ali tam, ce ze ne povsod.

Do dvajsetega stoletja je bilo vojskovanje vecji del navadno mesarjenje, strokovno prebadanje in sekanje soljudi na nasprotni strani. Po bitkah je ostala na bojišču cela množica iznakaženih, mrtvih in umirajočih. Le malo teh je preživelo, bili so vecinoma zapisani smrti, kdor pa se je kljub vsemu zližal, je bil vsaj za vedno pohabljen invalid.

Proti koncu devetajstega stoletja je zazvelo gibanje, ki je poskusalo skrbeti za ranjene na bojnem polju. Veliko sicer niso mogli storiti, dobra volja pa je tudi nekaj. Na drugi strani pa so angeli smrti iznasil se bolj izpopolnjena morilska orodja. Zdaj ni bilo vec naporne klanja, ta obrt je postala udobnejša. Po novem je bilo mogoče tako, lepo iz daljave, s pusko ali eksplozivom naenkrat obdelati cele množice ljudi. Kolkobilo bi bilo sele sedaj mrtvih in ranjenih! Toda, odkrili so cudežno zdravilo, ki je resilo življenje vecini ranjencev - penicilin. Rane, ki so se dotlej je izgledoma zacelile, največkrat pa je ranjeni umrl za radi sepse, niso bile več tako smrtonevne. Zasluga za to gre angleškemu bakteriologu Aleksandru Flemingu, ki je umrl 11. marca leta 1955.

### JEDILNIK

SLAVKO ADAMIJE

**kokosja juha**  
**telečji zrezek z banano**  
**ajdovi strukeljci**  
**solata po zelji**  
**snežne kepe**

#### Telečji zrezek z banano

**SESTAVINE:**  
4 telečji zrezki, 2 banani, 30 g masla, 1/2 zlicke curryja, 1-2 zlicke sladke paprike, sol, poper, 50 g sladke smetane

**CAS PRIPRAVE:** 20 minut

Zrezke narahlo potolcemo, solimo, popramo in jih na vroci mascobi opecemo z obeh strani. Nato jih vzamemo iz ponve in postavimo na toplo. Na isti mascobi popecemo se olupljene, razpolovljene banane, dodamo curry in sladko papriko ter na koncu sladko smetano. Vsak zrezek obložimo z banano in prelujemo z omako. Ponudimo z ajdovimi strukeljci.

### VEGETARIJANSKI JEDILNIK

NEVA MIKLAJVIC PREDAN

**spageti s črnimi olivami**  
**endivija solata**  
**češnjev kompot**

#### Spageti s črnimi olivami

**SESTAVINE:**  
300 g navadnih spagetrov, sol, 30 crnih oliv, 3 zlice olivnega olja, 1 strok cesna (po zelji), bazilika, origano, pekoca ali kajenska paprika, 3 zlice kisle smetane, 2 zlici mleka, 20 g parmezana, petersilj ali zelenini listi

V osoljeno vodo vlijemo zlizo olivnega olja. Ko zavre, stresemo vanjo spagete in jih kuhamo 8 minut. Nato jih speremo v hladni vodi in odcedimo. Olivam odstranimo kosce, olive narazemo in jih skupaj z začimbami popražimo na olju. Primesamo kislo smetano, mleko in parmezan. S to omako prelujemo spagete in jih še nekoliko segrejemo. Potresemo s sveže sekljanimi zeleninimi listi ali petersiljem. Ponudimo z endivijo solato.

### FILATELIJA

## Kraljestvo rakov

MITJA JANCAR

Stari Babilonci so svoji domaci vrsti raka rekli »delavec iz recne struge« in ga povzdignili v nebo, v ozvezdje Raka. Grška različica legende pravi, da je Hera naročila raku, naj uscipne Herkula, ko je ta napadal Hidro. Za zasluge je bil »poslan navzgor«. Rake omenjajo tudi anali egipčanske kraljice Hacesut ter asirskega kralja Senaheriba.

Prvi je rake podrobno proučeval sam Aristotel. Za njim se je do Karla Linneja zvrstilo veliko rakeslovcev.

Rakovice skupaj z jastogi in morski rakci spadajo v ogromno družino rakov, Crustacea, saj jih je več kot pticev.

Postna uprava Solomonovega otocja je 15. januarja izdala serijo znank, na katerih so predstavljeni nadvse zanimivi rakci. Vecina jih ima zelo oster vid.

Pesčeni rak s pecljati omci (na znanki za 5 c) ima vsakem sestavljenem ocesu več kot 30.000, primitivnih ocesov, kar mu omogoca, da razlikuje obliko, barvo in polarizirano svetlobo v loku 360 stopinj. Zato se mu je zelo težko približati. Zivi na tropskih obalah, v globokih lunjnah s po dvema izhodoma. Opa-

zovali so ga pri plezanju na mangrovo drevo, ko je obračal liste in s kleskami hlastno lovil spece muhe, vedenje, izredno podobno pticjemu.

Samce raka goslača (na znanki za 10\$) ima ene klesce primerne za hranjenje, druge pa so tako velike, da včasih tehtajo tudi polovico njegove celotne teže. Te velike klesce uporablja pri svatbenih plesih za udarjanje po tleh. Raki goslači so znani po tem, da pojejo, tako kot ptice.

Najbolj grozovit rak v tej seriji znakm pa je roparski ali kokosov rak (na znanki za 1\$). To je kopenski rak, ki se v morje vrača le v času drstenja. Je ogromen in zna plezati na palme ter odpirati kokosove oreh. Temu raku se moramo približevati zelo previdno, saj s svojimi močnimi kleskami lahko mimogrede odscipne prst ali dva. Vsem tistim, ki bi se morda radi odpravili na Salomonove otoke, pa izdajmo skrivnost, kako te reke lovijo domačini. Na palmo približno meter od tal privežejo obroč iz trave. Ogromni rak popusti svoj prijem, saj je prepričan, da je ze na tleh, padec pa ga vsaj omami, ce ze ne ubije. Ti raki veljajo za izredno okusne.



### MOJ VRT

## Najlepša jabolka niso nujno najboljša

MILKA PANCE - CZP KMECKI GLAS

Nikdar prej se ni toliko govorilo o kakovosti hrane kot zadnja leta, vendar ima vecina ljudi pri tem v mislih tisto kakovost, ki je vidna. Kakovostna so na primer rdeca, svetleca in seveda cimbolj debela jabolka ali vrtna jagode, pa ceprav so močnatega ali vodenega okusa. Kakovosti okusa bi nasploh morali nameniti vec pozornosti. O tem je bilo do zdaj opravljenih zauda malo raziskav. Najbrz tudi zato, ker dobljeni rezultati zagotovo ne bi bili v prid industrijskemu načinu pridelovanja hrane. Pravzaprav nas znanstveniki nenehno prepričujejo, da ni dokazov, da bi bili plodovi in zelenjava v resnici kaj boljsega okusa, ce rastline hranimo z organskimi hranili namesto z anorganskimi. Kdor je ze kdaj poskusil domače, kmečko jabolko, pa dobro ve, da je razlika v okusu vec kot ocitna.

Rastline seveda sprejemajo hranilne snovi v obliki istih kemičnih elementov ne glede na to, ali so organskega ali neorganskega izvora. Zelo poenostavljeno bi lahko rekli, da s tem, ko rastline gnojimo z organskimi gnojili, prepuscamo njihovi izbiri, koliko bodo od ponujenega izbrale za sebe, medtem ko so anorganska gnojila v takni obliki, da jih rastline morajo porabiti, ceprav jih ne potrebujejo. To je hkrati tudi odgovor na vprasanje, zakaj rastline, gnojene z visokimi odmerki umetnih dusicnih in kalijevih gnojil, uspevajo tako bujno in zakaj je njihov okus slabši.

To pa se zdalec ne pomeni, da pri sonaravnem vrtnarjenju pridelek more biti bogat. Znanih je mnogo naravnih gnojil, ki so lahko celo mocnejša ali vsaj enakovredna anorganskim. Najbolj znana je zmes krvne, kostne in ribje moke, ki je primerna za gnojenje vsakih tal. Vsebuje veliko fosforja, dusik pa se rad hitro izpere, zato je treba gnojilo upo-

rabljati največ dva tedna pred setvijo. Rozevina iz kopit in rogov je eden najboljših virov organskega dusika, ki se pocasi sprosta. Gnojilo iz zmletih kopit in rogov uporabljamo največkrat spomladi za hitro rast rastlin, ki so prezimile na prostem ali ki nasploh slabše rastejo.

Tudi posušena kri je naravno dusicno gnojilo, ki ucinkuje zelo hitro. Uporabljamo jo, kadar hodemo rastline, zaostale v rasti, hitro »spraviti pokonci«. Vendar naj to ne bo ob koncu poletja, ker se izpere v spodnjo plast tal, povzroca pa tudi prirascanje rastlin, ki lahko potem pomrznejo. Mineralni kalijev karbonat je neprecenljiv vir kalija, ki ga primanjkuje v domala vseh organskih gnojilih. Ker ni topen, ostane dolgo v zemlji, to pa rastlinam omogoca, da ga sprejemajo po potrebi. Dober vir kalija je tudi lesni pepel, ki vsebuje se manjše količine fosforja. V zadnjem času pa bolj kot kurjenje odpadnih vej pri obrezovanju sadnega in okrasnega drevja priporocajo mletje vej v posebnih strojkah - komposterjih. Zmleta masa je primerna za prekrivanje tal. Posusen zivalski gnoj ne vsebuje veliko hranilnih snovi, pac pa je bogat z elementi v sledih. Moka iz morske hrane je pri nas manj znana, vendar je lahko dobro

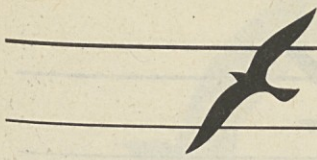
nadomestilo za krvno, ribjo in kostno moko. Hranilne snovi so v takni obliki, da se sproscajo pocasneje, zato jo je najbolje dati spomladi ze v topla tla, ker jo bakterije lazje razgradijo in postanejo hranilne snovi tako rastlinam hitreje dostopne.

V teh dneh, ko se odlocamo za nakup gnojil, torej pobrskajmo po trgovinah. Zagotovo bomo pri nas nasli krvno, ribjo ali kostno moko, ki jo izdeluje kafilerija iz Zaloga. Po druga nasteta gnojila pa se bo zal se vedno treba odpeljati cez mejo.



Tekoče gnojilo iz morske trave vsebuje dusik, kalijev karbonat in fosfat ter vse prvine v sledih. Vsebuje tudi rastne hormone citokine, ki povečujejo ucinek fotosinteze in tvorbo beljakovin. Zato je gnojilo primerno za hitro odpravljanje pomankanja hranilnih snovi, pomagalo pa naj bi tudi v boju proti glivicnim boleznim in varovalo rastline pred zmrazljaj.





## ODDAJE V SLOVENŠČINI

## SLOVENIJA 1

|       |                                                                                                                |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 09.45 | Tedenski izbor                                                                                                 |
| 10.10 | Telovadka, 7/10 del francoske nadaljevanke                                                                     |
| 10.45 | Sprehodi po stari Ljubljani, 6/9 del                                                                           |
| 11.00 | Albrecht Dürer, portret slikarja                                                                               |
| 11.00 | F. Giroud: Marie Curie, 3/6 del franc. nadalj., VPS 1110                                                       |
| 12.00 | Novosti zalozb                                                                                                 |
| 11.50 | Osmi dan, VPS 1210                                                                                             |
| 13.00 | Porocila                                                                                                       |
| 13.05 | Poslovna borza, ponovitev                                                                                      |
| 13.15 | <b>Zivljenje z druge strani: Kako nas vidijo zivali, 4/6 del angleške poljudnoznanstvene serije, ponovitev</b> |
| 14.15 | <b>Filmsko popoldne</b>                                                                                        |
| 14.40 | V avtobusu, 7. del angl. naniz., ponovitev, VPS 1415                                                           |
| 15.25 | Odletel bom, 5/21 del ameriske nadaljevanke, ponovitev, VPS 1440                                               |
| 17.00 | Ciklus filmov J.L. Godarda: Made in USA, francoski film, ponovitev, VPS 1525                                   |
| 17.15 | TV Dnevnik 1 - slovenska kronika                                                                               |
| 18.50 | <b>Klub klobuk, kontaktna oddaja za otroke</b>                                                                 |
| 19.30 | 16 crk, tv-igrice                                                                                              |
| 20.05 | TV dnevnik 2, vreme, sport                                                                                     |
| 20.40 | Zarišce                                                                                                        |
| 22.15 | <b>Film tedna: Cas cvetja, španski film, VPS 2040</b>                                                          |
| 22.45 | TV dnevnik 3, vreme, VPS 2215; sport                                                                           |
| 23.00 | Akcent: Edvard Kocbek - Dnevnik                                                                                |
| 23.15 | Video strani                                                                                                   |

## SLOVENIJA 2

|       |                                                                            |
|-------|----------------------------------------------------------------------------|
| 10.05 | Tedenski izbor                                                             |
| 10.35 | Iz življenja za življenje: Priljubimo tišini                               |
| 11.30 | W.A.Mozart: Requiem, orkester Slovenske filharmonije                       |
| 12.00 | Nebesa morajo počakati, 1/4 del angleške dokumentarne serije               |
| 13.00 | Glasba, show in cirkus: Neverjetne zgodbe, 9. oddaja                       |
| 13.00 | Porocila                                                                   |
| 16.05 | Omizje: Dmrovskova formula na preizkusnji, ponovitev                       |
| 18.10 | Beverly Hills, 90210, 10/22 del ameriske nanizanke                         |
| 18.55 | <b>Turizem: Velika Poljska</b>                                             |
| 19.10 | Sanjska potovanja: Hoteli v palačah, 1/12 del nemške dokumentarne serije   |
| 19.30 | TV dnevnik 2, vreme, sport                                                 |
| 20.05 | Sportna sredi                                                              |
| 22.25 | Praga: SP v umetnostnem drsanju: pari, prosti program, vključitev v prenos |
| 22.50 | <b>Sova</b>                                                                |
| 23.35 | Buntz z Beverly Hillsa, 11/13 del ameriske nanizanke                       |
| 23.50 | Odletel bom, 6/21 del ameriske nadaljevanke                                |
| 23.55 | Video strani                                                               |

## KANAL A

|       |                                                |
|-------|------------------------------------------------|
| 09.00 | RIS, risanke in spoti                          |
| 09.55 | Ninja zelve, 34. del                           |
| 10.20 | Dokumentarec tedna: Južna Amerika              |
| 10.50 | Astrološka napoved                             |
| 11.00 | Drugacen svet, ponovitev 112. dela             |
| 11.40 | Male zivali                                    |
| 19.00 | Ninja zelve, 63. del risane serije             |
| 20.00 | Risanka                                        |
| 20.15 | Dnevnoinformativni program in vreme            |
| 20.30 | Drugacen svet, 113. del ameriske nadaljevanke  |
| 21.20 | Kult-ura, pol ure kulture                      |
| 21.50 | Smithsonian, 6. del dokumentarne serije        |
| 22.50 | Dnevnoinformativni program in vreme, ponovitev |
| 23.05 | Porocila v angleščini: Deutsche Welle          |
| 23.45 | Astrološka napoved                             |
| 23.55 | MCM                                            |
| 01.00 | Video strani                                   |

## KOPER

|       |                            |
|-------|----------------------------|
| 18.00 | Studio 2 - otroški program |
|       | Primorska kronika          |

## RAI 1

|       |                                                                   |
|-------|-------------------------------------------------------------------|
| 6.50  | Aktualno: Unomattina, vmes dnevnik in gospodarstvo                |
| 10.15 | Film: Akiko (kom.), vmes (11.00) dnevnik                          |
| 12.00 | Nan.: Cuori senza età, La signora in giallo, vmes (12.30) dnevnik |
| 13.30 | Dnevnik in Tri minute                                             |
| 14.00 | Fatti, misfatti e...                                              |
| 14.30 | Italijanska kronika                                               |
| 14.45 | Dok.: Ko ne bi bilo lesa, 15.00 Lovor                             |
| 15.15 | Variete: Buona fortuna                                            |
| 15.30 | Otroški variete                                                   |
| 16.00 | Mladinski variete: Big!                                           |
| 17.55 | V Parlamentu in vesti                                             |
| 18.10 | Aktualno: Italija, navodila za uporabo                            |
| 18.45 | Dok.: Kvarkov svet                                                |
| 19.50 | Vreme in dnevnik                                                  |
| 20.30 | Sportne vesti                                                     |
| 20.40 | Film: Accadde in paradiso (fant., ZDA '87, i. T. Hutton)          |
| 22.30 | Caffè italiano                                                    |
| 23.00 | Dnevnik 1                                                         |
| 23.15 | Sportna sredi                                                     |
| 24.00 | Dnevnik in vreme                                                  |

## RAI 2

|       |                                                  |
|-------|--------------------------------------------------|
| 7.00  | Otroški variete                                  |
| 8.45  | Jutranji dnevnik                                 |
| 9.05  | Rubrika o vrtnarstvu                             |
| 9.30  | Film: Nella morsa                                |
| 11.00 | Nan.: Lassie                                     |
| 11.30 | Kratke vesti                                     |
| 11.45 | Segreti per voi...                               |
| 11.55 | Variete: I fatti vostri                          |
| 13.00 | Dnevnik, gospodarstvo, rubrika o motorjih, vreme |
| 14.10 | Nad.: Quando si ama, 14.40 Santa Barbara         |
| 15.25 | Kronika v živo                                   |
| 17.15 | Vesti in iz Parlamenta                           |
| 17.25 | Pogum življenja                                  |
| 18.20 | Nan.: L'espionne Tibbs                           |
| 19.15 | Nad.: Beautiful                                  |
| 19.45 | Dnevnik in sport                                 |
| 20.20 | Variete: Ventiveinti, 20.40 Acqua calda          |
| 22.20 | Mixer in Pegaz                                   |
| 23.55 | Nocni dnevnik                                    |
| 24.00 | Filmske novosti                                  |
| 0.10  | Nogomet: Barcelona-Werder Bremen                 |

## RAI 3

|       |                                          |
|-------|------------------------------------------|
| 6.45  | Jutranja oddaja: L'altrarete, vmes vesti |
| 12.00 | Dnevnik ob 12-ih                         |
| 12.15 | Pogled na kino                           |
| 13.45 | Znanstveni dnevnik                       |
| 14.00 | Deželne vesti                            |
| 14.20 | Popoldanski dnevnik                      |
| 15.15 | Dokumenti                                |
| 15.45 | Samo za sport                            |
| 17.20 | Derby in pregled tiska                   |
| 18.00 | Dok.: Geo, nato Lassie                   |
| 18.50 | Sport, vreme, dnevnik                    |
| 19.30 | Deželne vesti                            |
| 19.45 | Risanka: BlobCartoon                     |
| 20.05 | Blob in Una carolina                     |
| 20.30 | Aktualno: Mi manda Lubrano               |
| 22.30 | Dnevnik ob 22.30                         |
| 22.45 | Aktualno: Milano, Italia, 23.40 Publman  |
| 0.30  | Dnevnik in vreme                         |

## RETE 4

|       |                                                                                             |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6.10  | Nan.: Družina                                                                               |
|       | Bradford, Jeffersonovi, Družina Addams                                                      |
| 7.55  | Nad.: General Hospital, 8.35 Marilena, 9.55 Ines, 10.50 Amanda, 11.50 Celeste, (9.30) vesti |
| 12.45 | Il pranzo è servito                                                                         |
| 13.30 | TG 4 vesti                                                                                  |
| 14.00 | Buon pomeriggio                                                                             |
| 14.05 | Nad.: Sentieri, 15.05 Grecia, 15.45 Anche i ricchi piangono, 16.20 Febbre d'amore           |
| 17.00 | Aktualno: Lu lei l'altro, nato (17.30) vesti                                                |
| 17.45 | Aktualno: C'eravamo tanto amati                                                             |
| 18.15 | Nad.: La signora in rosa, vmes (19.00) vesti                                                |
| 19.50 | Kviz: Il nuovo gioco delle coppie                                                           |
| 20.30 | Nad.: Renzo in Lucia                                                                        |
| 22.30 | Film: Innamorarsi (kom., ZDA '84, i. M. Streep, R. De Niro, vmes (23.30) vesti              |

## CANALE 5

|       |                                                                                                                     |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6.30  | Na prvi strani                                                                                                      |
| 8.35  | Nan.: Casa Keaton                                                                                                   |
| 9.05  | Variete: Maurizio Costanzo Show (pon.)                                                                              |
| 11.30 | Variete: Ore 12                                                                                                     |
| 13.00 | Dnevnik TG 5                                                                                                        |
| 13.25 | Sgarbi quotidiani                                                                                                   |
| 13.35 | Aktualno: Forum, 14.35 Agenzia matrimoniale, Ti amo parlamente, 15.30 Scene da un matrimonio (vodi Davide Mengacci) |
| 16.00 | Otroški variete                                                                                                     |
| 18.00 | Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna                                                           |
| 20.00 | Dnevnik TG 5                                                                                                        |
| 20.40 | Film: Reclusa: la rabbia di una madre (dram., ZDA '91)                                                              |
| 22.35 | Aktualno: Spazio 5 (vodi Enrico Mentana)                                                                            |
| 23.20 | Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) nocni dnevnik                                                         |

## ITALIA 1

|       |                                        |
|-------|----------------------------------------|
| 6.20  | Pregled tiska                          |
| 6.30  | Otroški variete                        |
| 9.15  | Nanizanke                              |
| 12.45 | Odprti studio                          |
| 13.00 | Otroški variete                        |
| 14.15 | Variete: Non è la Rai, 16.00 Unomania  |
| 16.05 | Nan.: Baywatch                         |
| 17.05 | Variete: Twin Clips, 17.30 Mitico      |
| 18.05 | Nan.: Tarzan                           |
| 18.30 | Variete: Ma mi faccia il piacere       |
| 19.00 | Studio sport in vreme                  |
| 19.15 | Variete: Rock & Roll, 20.00 Karaoke    |
| 20.30 | Nogomet: Roma-Milan                    |
| 22.50 | Sportna oddaja o Formuli 1             |
| 23.20 | Variete: No Limits, 23.50 Playboy Show |
| 0.20  | Odprti studio in sport                 |

## TMC

|       |                                                                                         |
|-------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| 7.00  | Euronews                                                                                |
| 9.00  | Nad.: Doppio imbroglio, 9.45 Potere                                                     |
| 10.15 | Rubrika: Zenska TV                                                                      |
| 12.00 | Nan.: Autostop per il cielo                                                             |
| 13.00 | TMC News - Sport                                                                        |
| 14.00 | SP v umetnostnem drsanju (posamezniki, prenos iz Prage)                                 |
| 16.15 | Nan.: Batman                                                                            |
| 16.45 | Dok. oddaja: Prijateljska narava                                                        |
| 17.15 | Rubrika: Zenska TV, 19.10 Garderoba (vodi B. Barzini)                                   |
| 19.25 | Vremenska napoved in TMC News                                                           |
| 20.00 | Nan.: Maguy (i. Rosy Varte)                                                             |
| 20.30 | SP v umetnostnem drsanju (pari - prosto)                                                |
| 22.20 | Sportna oddaja: Mondocalcio (vodi Luigi Colombo)                                        |
| 24.00 | TMC vesti in vreme                                                                      |
| 0.20  | Film: Nostos - Il ritorno (lt. 1989, r. F. Paivoli, i. Luigi Mezzanotte, B. De Camargo) |
| 2.00  | Aktualno: CNN News                                                                      |

## ITALIA 7

|       |                                                                          |
|-------|--------------------------------------------------------------------------|
| 7.30  | Risanke                                                                  |
| 12.00 | Nad.: Cara a cara                                                        |
| 13.05 | Nan.: Brothers                                                           |
| 13.55 | News Line - Vesti                                                        |
| 14.00 | Nad.: Aspettando il domani, Il tempo della nostra vita                   |
| 15.50 | Dezelni programi                                                         |
| 17.15 | Filmske novosti                                                          |
| 17.30 | Risanke                                                                  |
| 19.15 | News Line - Vesti                                                        |
| 19.30 | Nan.: Samurai                                                            |
| 20.25 | Il sasso nella scarpa                                                    |
| 20.30 | Film: Bruciatelo vivo! (western, ZDA '69, i. Telly Savalas, Arlene Dahl) |
| 22.30 | News Line - Vesti                                                        |
| 22.45 | Colpo grosso story                                                       |
| 24.00 | Film: La ragazza di Amburgo (dram., Fr. '58, r. Y. Allegret)             |

## TELEFRIULI

|       |                                            |
|-------|--------------------------------------------|
| 16.55 | Kratke vesti                               |
| 17.00 | Variete: Starlandia                        |
| 18.00 | Nan.: California                           |
| 18.30 | Nad.: Destini                              |
| 19.00 | Večerne vesti                              |
| 19.35 | Rubrika o obrtništvu                       |
| 20.00 | Nan.: Riuscir la nostra carovana...        |
| 20.30 | Film: La mano (krim., Fr. 69, i. N. Delon) |
| 22.30 | Nocne vesti                                |

## TELE 4

|                                  |
|----------------------------------|
| (Se povezuje s sporedi Italia 1) |
| Lastne oddaje:                   |
| 14.00 Kronika in komentar        |
| 19.30 Dogodki in odmevi          |

## Koper

|       |                                                               |
|-------|---------------------------------------------------------------|
| 13.00 | Mannix, am. tv nan.                                           |
| 13.50 | Istrska paberkovanja                                          |
| 14.35 | Pustite jih živeti, dokumentarna oddaja                       |
| 15.00 | Vohuna, am. naniz.                                            |
| 16.00 | TV novice                                                     |
| 16.05 | <b>Čarobna svetilka</b>                                       |
|       | Moj prijatelj Rdeči Sokol, 4. del nadaljev.                   |
|       | Pustite jih živeti, dok. serija                               |
|       | Oscar Junior: Nočni pohod                                     |
| 17.00 | Severovzhod, tv magazin                                       |
| 18.00 | Studio 2 mladi                                                |
| 18.50 | Primorska kronika                                             |
| 19.00 | TV dnevnik                                                    |
| 19.25 | Mannix, am. tv nan.                                           |
| 20.15 | Nocni sodnik, naniz.                                          |
| 20.40 | Bersaglio                                                     |
| 21.20 | Sprehod po moderni umetnosti, italijanska dokumentarna serija |
| 21.45 | TV dnevnik                                                    |
| 21.55 | Arhitektovi nasveti                                           |
| 22.15 | Veter, ameriški film                                          |
| 23.45 | Nocni sodnik, am. tv nanizanka                                |

## ORF Avstrija 1

|       |                                                       |
|-------|-------------------------------------------------------|
| 09.00 | Cas v sliki                                           |
| 10.30 | Angela brez kril, film                                |
| 13.35 | Sinha Moca, 114. del                                  |
| 14.00 | Big Valley: Spekulant                                 |
| 14.50 | Risanka                                               |
| 15.05 | Peter Pan in gusarji                                  |
| 15.30 | Pot v pravljico: deželni, lutkovna igrice             |
| 15.50 | Rebeka in sosedovi otroci                             |
| 16.30 | Otroci se pogovarjajo z znanimi ljudmi                |
| 18.30 | McGyver: Dober zadenek, serija                        |
| 19.30 | Cas v sliki                                           |
| 20.15 | Krcma v Spessartu, nemška komedija                    |
| 22.05 | Aljaska: Maggiejin izbravec                           |
| 22.50 | Tajni akti Gerlich                                    |
| 02.25 | Wang Wu-bojevnik s feniksovim mečem, hongkongski film |
| 01.50 | Porocila/Tisoc mojstrov                               |

## ORF Avstrija 2

|       |                                                            |
|-------|------------------------------------------------------------|
| 16.50 | Tisoc mojstrov                                             |
| 17.00 | Poklicne slike: Zavarovalni agent                          |
| 17.30 | Zemlja in ljudje                                           |
| 18.00 | Družinske vezi: Skippy gre na vojno                        |
| 18.30 | Gaduimaz, igra                                             |
| 19.00 | Regionalna porocila                                        |
| 19.30 | Cas v sliki                                                |
| 20.15 | Zvezde na cirkuskem nebu, vrhunci iz 30 let predstav       |
| 22.00 | Cas v sliki                                                |
| 22.30 | SP v umetnostnem drsanju, tekmovalni pari, prenos iz Prage |
| 01.25 | Porocila/Tisoc mojstrov                                    |

## Hrvaška 1

|       |                                                             |
|-------|-------------------------------------------------------------|
| 08.00 | Dobro jutro, Hrvaska                                        |
|       | Porocila                                                    |
|       | Zgodbe iz Monticella, 80. del                               |
| 10.00 | Porocila                                                    |
| 10.05 | TV sola                                                     |
| 11.30 | Marijana, 11/13 del francoskega animiranega filma           |
| 12.00 | Porocila                                                    |
|       | Ko se svet vrtil, 80. del                                   |
| 13.30 | Monofon                                                     |
| 14.00 | Porocila                                                    |
| 14.05 | Slika na sliko                                              |
| 14.50 | Sam Sobota, ponovitev 6., zadnjega dela                     |
| 16.00 | Porocila                                                    |
| 16.05 | Ucimo o Hrvaški                                             |
| 16.35 | Divji svet otrok, 23/26 del                                 |
| 17.30 | Hrvaska država in ljudje                                    |
| 18.00 | Porocila                                                    |
| 18.05 | Moja knjiga o dzungli: Kjer ljudje kradejo levom, 10/27 del |
| 18.35 | Santa Barbara, 347. del                                     |
| 19.18 | Risanka                                                     |
| 19.30 | Dnevnik 1                                                   |
| 20.05 | Na jugu moje duše, nemški film                              |
| 22.35 | Dnevnik 2                                                   |
| 23.00 | Slika na sliko                                              |
| 23.50 | Porocila                                                    |
| 00.00 | Sanje brez meja                                             |

## Hrvaška 2

|       |                                                       |
|-------|-------------------------------------------------------|
| 17.50 | TV koledar                                            |
| 18.05 | Fast and Furious, ponovitev filma                     |
| 19.20 | Glasba                                                |
| 19.30 | Dnevnik 1                                             |
| 20.05 | Pravi igralci, 10/15 del ameriske humoristične serije |
| 20.40 | Nogomet - super pokal: Barcelona-Werder               |
| 22.35 | Izza kulisa, 1/6 del angleške nadaljevanke            |
| 23.25 | SP v umetnostnem drsanju, pari, posnetek iz Prage     |
| 22.55 | Glasbeni vecer                                        |
| 00.25 | Horoskop                                              |

## MTV Madžarska

|       |                                     |
|-------|-------------------------------------|
| 08.35 | Cez dan                             |
| 09.00 | Pekleni raj, 21. del                |
| 10.00 | Tri ljubezni, 1. del svedske serije |
| 11.15 | Hisa lutk                           |
| 12.00 | Porocila                            |
| 16.00 | Popoldanski saldo                   |
| 16.10 | Zabavnoglasbeni magazin             |
| 16.40 | Igra                                |
| 17.00 | Helena, 12. del it. serije          |
| 18.15 | Svet denarja                        |
| 18.45 | Vecerna pravljica                   |
| 19.05 | Mesečina, ameriska kriminalna       |
| 20.00 | Dnevnik                             |
| 20.40 | Teater                              |
| 21.05 | Tezka svatba, fr. tv film           |
| 23.00 | Krog s kredom                       |

## TV SLOVENIJA 1 / NOCOJ OB 20.40

## Čas spominov, čas ljubezni

Čas cvetja, španski barvni film, režiserja in scenarista Oscarja Aizpeolea

Za nocojsnji film tedna so v filmski redakciji TV Slovenija pripravili španski barvni film *Cas cvetja*, ki je nastal leta 1992.

V San Sebastianu v Spaniji živi argentinski politični izseljenec. Ukvarja se z umetnostno zgodovino, vendar ga misel na domovino vedno bolj preganja. Želji, da bi videl kraje svoje mladosti, se ne more več odpovedati in se vrne v Argentino. Njegova rodna vas Pampe se v vseh teh letih njegove odsotnosti ni mnogo spremenila. Znano, domace mu okolje, mu vzbudi spomine na nekdanje dni. V misli priklize svojo družino, usodo staršev, svoje prve ljubezni in mladostne avanture.

Zgodbe iz preteklosti pa se prepletajo z dogod-

ki iz sedanjosti. Na svojih poteh obujanja spominov sreca tudi nekdanjo, precej starejšo ljubico. Čeprav so ju locila leta in leta odsotnosti, je njuna strast se vedno močna in ziva. Moški se ji tudi zdaj, ko je poročen, ne odpove. Vendar se tudi ljubica spominja nekdanjih skupnih srečnih in nesrečnih trenutkov. Takrat, se mlad fant, jo je zapustil in odšel. Tudi tokrat odide. Vrne se v Spanijo, kjer piše svojo življenjsko zgodbo.

*Cas cvetja* je lirčen film, ki spominja na neko mladost, poln priskrnih srečanj in idealov, ki so samo se v sanjah.



## Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4; MHz; od 16.00 SV 918 kHz) 5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Porocila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio plus; 8.30 Dnevnikov odmev; 8.40 Minute za smeh; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.45 Iz tujega tiska; 14.05 Poslovne informacije; 15.00 Radio danes; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Studio ob 17-ih; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Iz glasbenih sol; 20.20 Glasbena panorama; 21.05 Zbori po želji poslušalcev; 21.40 Minute za; 22.30 Etno glasba sveta; 23.05 Literarni nokturno.

## Slovenija 2

(UKV 87.8; 92.4; 93.5; 95.3; 96.9; 97.7; 98.9; 99.9; MHz) 6.00, 6.30, 7.00, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Porocila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Kronika; 8.00 Strokovnjak svetuje; 8.30 Popoldne na valu; 20.2: 8.40 Prireditve; 9.45 Kje vas čevlji žuli; 10.40 Primorski val; 11.00 Moped Show; 12.00 Opoldne; 12.10 Avtomobilizem; 12.40 Štajerski val; 13.00 Danes

do 13-ih; 14.00 Drobntnice; 15.10 Menjalniški tečaj; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.50 Sport; 19.30 Melodije po pošti; 21.30 Metalna glasba; 22.20 Rock'n'roll radio.

## Slovenija 3

(UKV 96.5; 101.4; 102.0; 103.9; MHz; od 19.30 88.6; 93.1; 100.3; 100.6; do 16.00 SV 918 kHz) 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00 Porocila; 8.10 Dobro jutro; 9.05 Matineja; 10.05 Umetniška beseda; 11.05 Izbrali smo; 12.05 Pojemo in igramo; 13.05 Za knjižne molje; 14.05 Izobraževalni program; 15.00 Mladi na glasbenih revijah; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Glasbena panorama; 16.45 Naši umetniki; 17.00 Koncert; 19.35 Intermezzo; 20.00 Radioteka; 21.30 Ars Antiqua; 22.05 Okrogla miza; 23.00 Glasba pripoveduje...; 23.55 Lični utrinek.

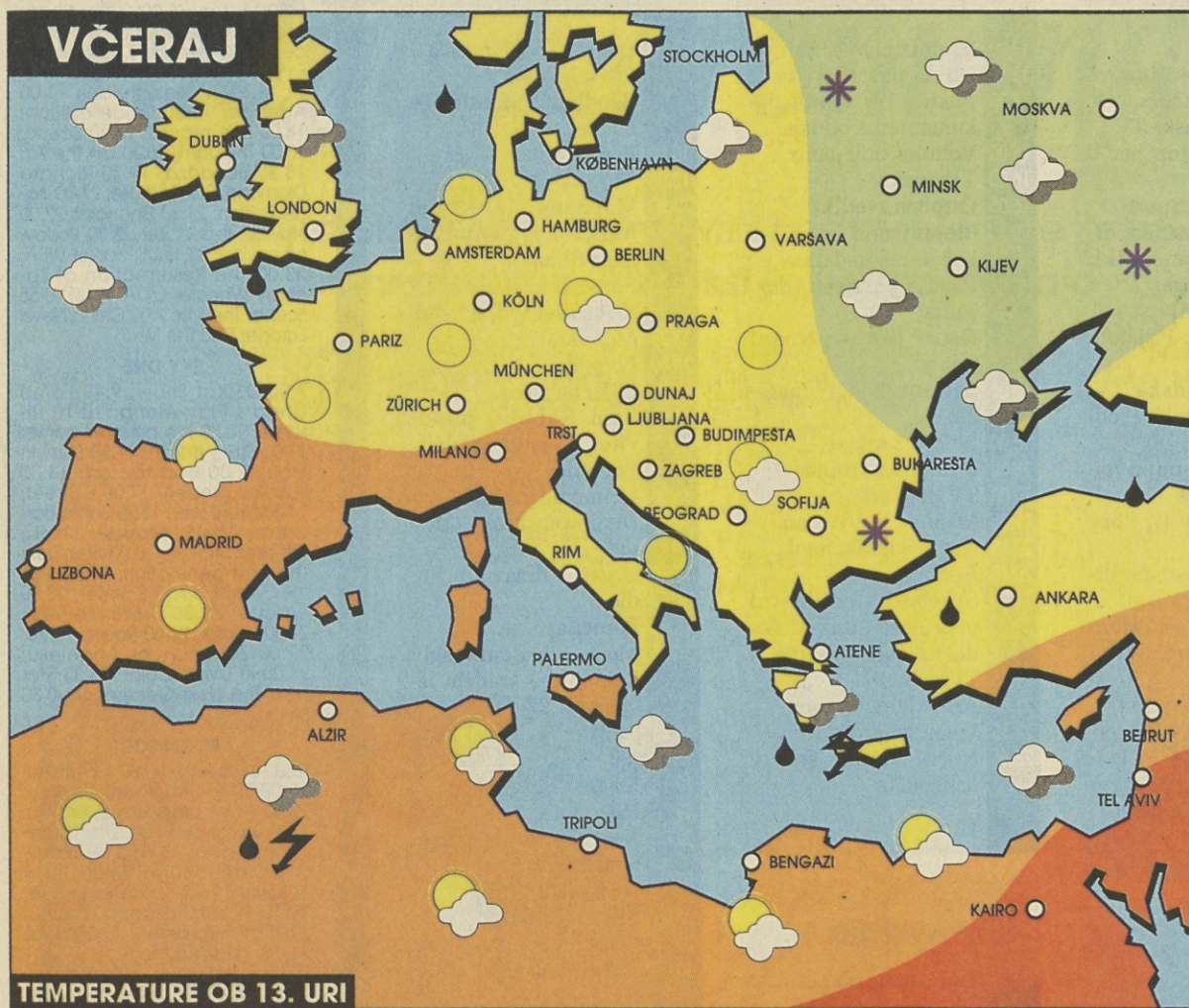
## Radio Koper

(SV 549 kHz, UKV 88.5 - 93.8 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz) 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Porocila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.30 Jutranjki; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Pregled ti-

ska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.45 Servisne informacije; 9.00 Pesem tedna; 10.00 Finančno svetovanje; 11.00 Moped Show; 11.30 H

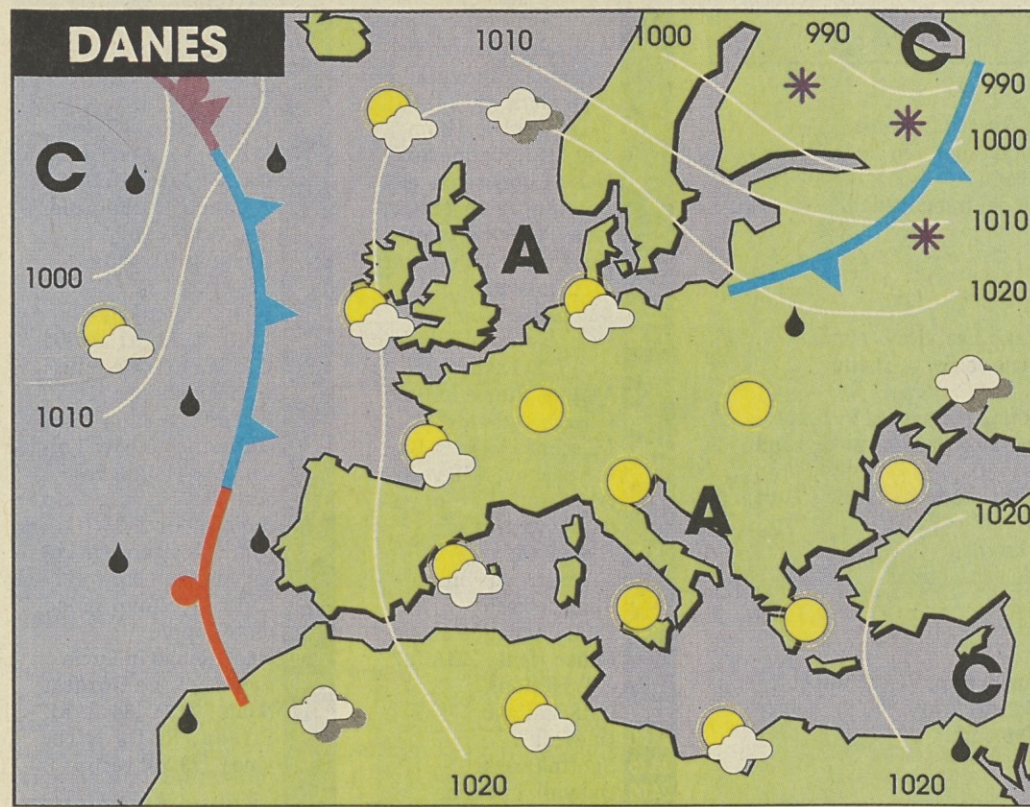


## EVROPA / VEČINOMA SONČNO, ZIMA LE NA VZHODU CELINE



TEMPERATURE OB 13. URI

pod -20 °C   -20/-10 °C   -10/0 °C   0/10 °C   10/20 °C   20/30 °C   nad 30 °C



**VREMENSKA SLIKA**  
Nad večjim delom Evrope je območje visokega zračnega pritiska.

Nad naše kraje začenja v višjih dotekati nekoliko toplejši zrak.

**C** središče ciklona  
**A** središče anticiklona

**DOLŽINA DNEVA**  
Sonce bo danes vzšlo ob 06.24 in zašlo ob 18.01. Dan bo dolg 11 ur in 37 minut. Luna bo vzšla ob 21. uri 11 minut in zašla ob 06. uri 58 minut.

## TEMPERATURE

**PO SVETU**

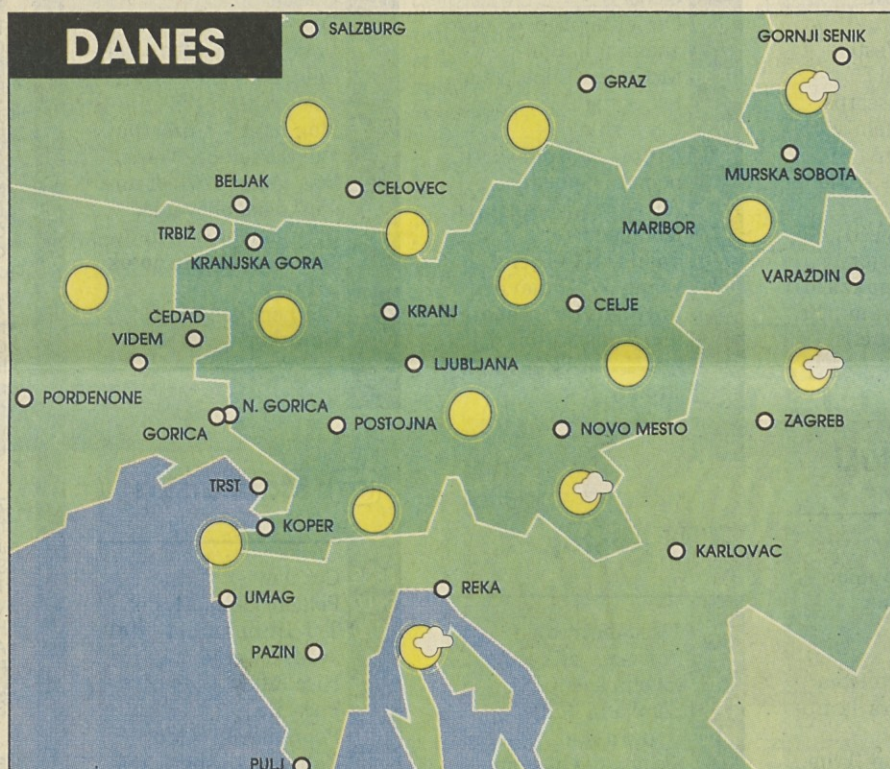
|           |        |
|-----------|--------|
| HELSINKI  | -2/-2  |
| OSLO      | 0/4    |
| STOCKHOLM | -1/2   |
| KØBENHAVN | -4/2   |
| MOSKVA    | -10/-1 |
| BERLIN    | -4/4   |
| VARSAVA   | -9/-1  |
| LONDON    | 0/12   |
| AMSTERDAM | -2/9   |
| BRUSELJ   | -2/10  |
| BONN      | -2/7   |
| FRANKFURT | -3/7   |
| PARIZ     | 0/11   |
| DUNAJ     | -5/2   |
| MÜNCHEN   | -7/0   |
| ZÜRICH    | -5/4   |
| ZENEVA    | -5/7   |
| RIM       | 1/12   |
| MILAN     | -2/10  |
| BEOGRAD   | -3/-1  |
| NICA      | 4/11   |
| BARCELONA | 9/15   |
| BUKARESTA | -1/-2  |
| CARIGRAD  | -2/3   |
| MADRID    | -1/18  |
| LIZBONA   | 8/17   |
| ATENE     | 6/9    |
| LARNAKA   | 7/15   |
| TUNIS     | 4/14   |
| ALŽIR     | 11/12  |
| MALTA     | 4/14   |
| JERUZALEM | 2/11   |
| KAIRO     | -1/20  |

## ALPE-JADRAN / SONČNO IN ŠE NEKOLIKO TOPLEJE

## TEMPERATURE

VČERAJ  
OB 7. IN OB 13. URI

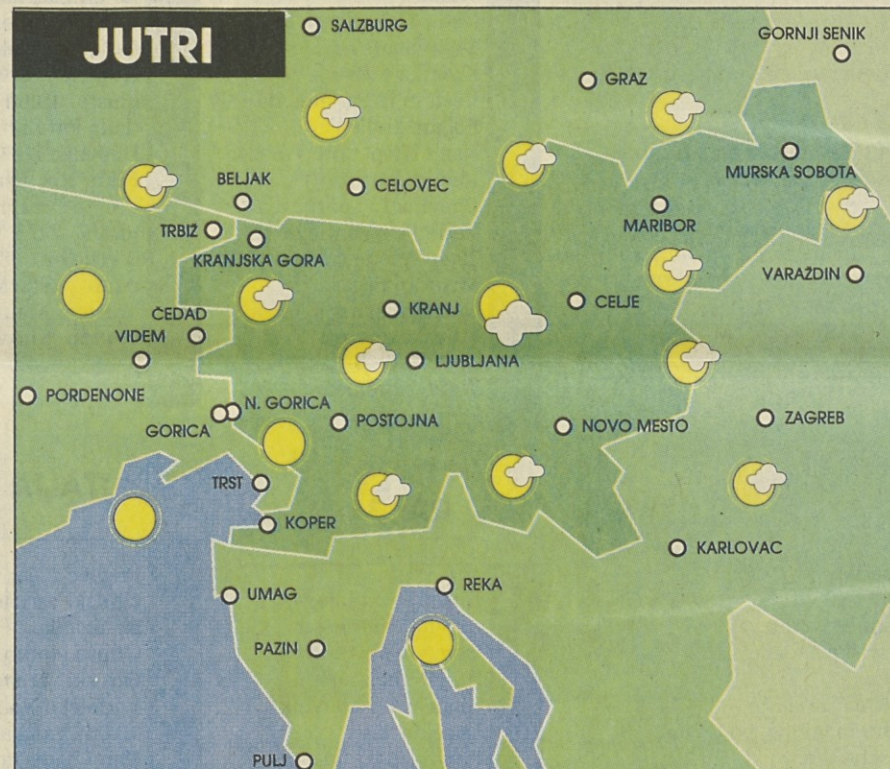
|              |       |
|--------------|-------|
| LJUBLJANA    | 0/7   |
| TRST         | 5/9   |
| CELOVEC      | -1/8  |
| BRNIK        | -2/6  |
| MARIBOR      | -1/4  |
| CELJE        | -1/6  |
| NOVO MESTO   | -1/5  |
| NOVA GOR.    | 4/12  |
| MUR. SOBOTA  | -2/4  |
| PORTOROŽ     | 4/12  |
| POSTOJNA     | -1/6  |
| IL. BISTRICA | 0/10  |
| KOČEVJE      | -2/6  |
| ČRNOMELJ     | -2/6  |
| SL. GRADEC   | -2/6  |
| BOVEC        | -2/11 |
| RATEČE       | -2/8  |
| VOGEL        | -6/1  |
| KREDARICA    | -10/4 |
| VIDEM        | 0/11  |
| GRADEC       | -2/5  |
| MONOSTER     | -3/2  |
| ZAGREB       | 0/5   |
| REKA         | 3/10  |



**V SLOVENIJI:** Pretežno jasno bo. Najnižje jutranje temperature bodo od -7 do -2, najvišje dnevne od 5 do 10, na Primorskem do 14 °C.

**SOSEDNJE POKRAJINE:** Prevladovalo bo sončno in nekoliko toplejše vreme.

| OBLACNOST    | DEŽ/SNEG<br>mm na dan |
|--------------|-----------------------|
| pod 10%      | pod 5                 |
| 10-30%       | 5-10                  |
| 30-50%       | 10-30                 |
| 50-80%       | 30-60                 |
| nad 80%      | nad 60                |
| <b>VETER</b> | <b>NEVIHTE</b>        |
| 5-10 m/s     |                       |
| nad 10 m/s   | <b>MEGLA</b>          |



**V SLOVENIJI:** Sončno bo in razmeroma toplo. Popoldne se bo v severnih in vzhodnih krajih zmerno pooblačilo.

**OBTI:** Tudi v petek bo še sončno vreme.

## ONESNAŽENOST ZRAKA

Povprečne 24-urne koncentracije SO<sub>2</sub> v mikrogramih na m<sup>3</sup> zraka:

|           |     |
|-----------|-----|
| Ljubljana | 102 |
| Maribor   | 78  |
| Celje     | 59  |
| Trbovlje  | 55  |
| Hrastnik  | 36  |
| Zagorje   | 48  |
| Šoštanj   | -   |

Kritična 24 ura koncentracija SO<sub>2</sub> je 375 mikrogramov na m<sup>3</sup> zraka.

## STANJE VODA

Višina vode v cm ob 7. uri:

|                     |     |
|---------------------|-----|
| Mura, G. Radgona:   | 99  |
| Drava HE Dravograd: | 120 |
| Sava Radovljica:    | 32  |
| Sava Senjakob:      | -   |
| Sava Radeče:        | 92  |
| Sorha:              | -   |
| Ljubljana Moste:    | 39  |
| Savinja Laško:      | 86  |
| Krka Podbočje:      | 75  |
| Kolpa Radenci:      | 70  |
| Soča Solkan:        | 167 |

## HOROSKOP

Pise:  
Aleksandra Zorc Berce



**OVEN 21-3/20-4:** Zadnji čas je, da dokončno razčistite vse račune in vrnete svoje dolgeve. Z veliko taktičnostjo se vam bo mogoče posrečilo popraviti napake iz preteklosti.



**BIK 21-4/20-5:** Vasi razpoloženski izbruhi in nepredvidljivost sta lastnosti, ki ljudi iz vaše okolice enako privlačijo kot odbijajo. Poskusite najti pravi trenutek za prava čustva.



**DVOJČKA 21-5/21-6:** Preveč na hitro bi radi dosegli rezultate. Zivčnost vas zapeljuje v spore s podrejenimi, zaradi česar si po nepotrebnem ustvarjate sovražnike.



**RAK 22-6/22-7:** Če boste vztrajno sledili svojim dolgoročnim načrtom, bo tudi vaša doslednost ustrezno poplačana. V pravem trenutku pa bi morali pridobiti tudi partnerjevo soglasje.



**LEV 23-7/23-8:** Zaradi lastne nečimrnosti ste izdali skrivnost in posledice boste morali nositi sami. Zato varujte svoje moči za težke trenutke, ki se prihajajo.



**DEVICA 24-8/22-9:** Sami se boste morali prepričati, da je prav sodelovanje z drugimi tisto, kar želite in zdaj potrebujete. Bodite odprti in pripravljeni.



**TEHTNICA 23-9/22-10:** Vsem odgovornostim in obveznostim bi se morali posvečati enako resno in ne nekaterih tako vztrajno zane-marjati. Partner ne more in ne sme sam reševati vaših težav.



**ŠKORPIJON 23-10/22-11:** Na družino se lahko zmeraj naslonite in ji zaupate, zato poskušajte te vezi se okrepiti in jim posvečajte več svojega dragocenega časa.



**STRELEC 23-11/21-12:** Vseh pripomb, ki jih boste slišali v službi, ne bi smeli jemati tako osebno. Nihče ne zna delati po okusu vseh, zato so si mnogi tako različna in zahtevne drugačne.



**KOZOROG 22-12/20-1:** Kadar vam kaj ni po volji, se prepreostu zaprete v sklopi in izključite vse okoli sebe. Jasno vam je, da to ni prava rešitev in da se o nekaterih težavah morate pogovoriti.



**VODNAR 21-1/19-2:** Čeprav se je vse skupaj pomirilo in se vam zdi, da jasneje vidite svojo prihodnost, je v vas še vedno skrit strah, da to, kar počnete, ne vodi nikamor.



**RIBI 20-2/20-3:** Vedno želite pustiti kar najboljši vtis, tokrat pa vam to ni slo prav od rok. Ne bodite jezni nase, vsi imamo kdaj pa kdaj svoje slabe trenutke.

## CESTE / SUHE IN NORMALNO PREVOZNE



Ceste po Sloveniji so večinoma suhe ter normalno prevozne. Promet je redkej in poteka tekoče. Tudi na mejnih prehodih ni dolgega čakanja za prestop meje. Voznike opozarjamo na popolno zaporo vozila od križišča Tacenske ceste z Miheličevovo cesto do križišča Tacenske z Brodsko cesto. Med zaporo bodo tudi avtobusi primestnega in mestnega potniškega prometa vozili po spremljenih trasah.

## SNEŽNE RAZMERE (v cm)

| SLOVENIJA          | FURLANIJA-JK      | KOROŠKA            |
|--------------------|-------------------|--------------------|
| Kope               | Cimolais          | Podkloster         |
| Vrhe               | Claut             | Bad Kleinkirchheim |
| Lončevz            | Piancavallo       | Pilberk/Pecca      |
| Stari vrh          | Zabnice/Ovčja vas | Sloveniji Plajberk |
| Rogla              | Raibl             | Dobrač             |
| Kanin              | Forni Avoltri     | Nassfeld/Mokrine   |
| Cerkno             | Forni di Sopra    | Spittal/Goldeck    |
| Soriška planina    | Paluzza-Timau     | Heiligenblut       |
| Vogel              | Paularo           | Katschberg         |
| Kobla              | Pontebba          | Koralpe/Golica     |
| Mariborsko Pohorje | Pradibosco        | Kötschach/Mauthen  |
| Kranjska gora      | Prato Carnico     | Malnitz            |
| Pokljuka           | Zoncolan          | Avstrija           |
| Rog - Črnošnje     | Sauris            | Arberg             |
| Prvine             | Sella Chianzutan  | Seefeld            |
| Jezersko           | Nevejsko sedlo    | Kitzbühel          |
| Ujovka             | Višarje           | Obertauern         |
| Krvavec            | VENETO            | Zell am See        |
| Črni vrh           | Sappada           | Schladming/Planal  |

## V VEDNOST

## Blejsko jezero

Nastalo je med zadnjo ledeno dobo, leži na nadmorski višini 476 metrov v prelepi kotlini, ki jo obkrožajo Julijske Alpe in Karavanke. To jezero daje izredno lepoto, po drugi strani pa ga ščit pred vetrovi, zaradi česar se jezero slabše pregreva. Površina jezera je 1.47 kvadratnih kilometrov, volumen vode pa do 25.7 milijonov kubičnih metrov in sodi med manjša jezera. Otok in v njegovem podaljšku podvodni grebeni v smeri sever jug jezero delijo v dve kotanji, vzhodno, globoko do 24 metrov in zahodno, globoko do 30 metrov. Prispevno območje jezera je ocenjeno na 8.1 kvadratnih kilometrov. Naravni pritoki imajo v letnem povprečju 200 litrov vode na sekundo, kar je za jezero s tolikšno površino malo.

Izbraba prostora v prispevnem območju jezera je peštra, od visoko razvite turistične dejavnosti do intenzivne rabe kmetijskih površin in senje gozdov ter manjših industrijskih obratov. Odvod odpadnih vod ni urejen v celoti, rezultat vsega tega je evtrofno jezero. Dotok hranilnih snovi v jezero je večji kot odtok, kar povzroča stalno ponavljajoče se »cvetenje« jezera. Večje težave so nastopile po letu 1950, ko so se odlodili za prvi sanacijski ukrep, umeten dovod sveže, čiste vode iz Radovne v jezero. Po letu 1980 je bila zgrajena tudi tako imenovana natega, to je cev, ki odvaja najbolj onesnaženo vodo z dna jezera na treh mestih (dve v vzhodni in eno v zahodni kotanji). Oba sanacijska ukrepa sta na jezero vplivala pozitivno, se posebej potem, ko je bilo usklajeno delovanje obeh. Žal se je ponovno povečalo onesnaževanje, se posebej z novogradnjama v neposredni bližini jezera in temu neprilagodnim odvodom odpadnih vod. Jezero bolj ali manj vidno, odvisno od globine, kjer se to dogaja, močno cveti vsaj enkrat v letu. Običajno je najmočnejše spomladansko cvetenje na površini, v zgodnjem poletnem in poletnem času pa v metalimniji. Najpogostejša povzročica »cvetenja« modrozeleni alga Oscillatoria rubescens.

Količina kisika se zmanjša v času temperaturne plastovitosti, najmanj ga je v pozni jeseni, ko ostane spodnja plast vode povsem brez kisika.

Martina Zupan